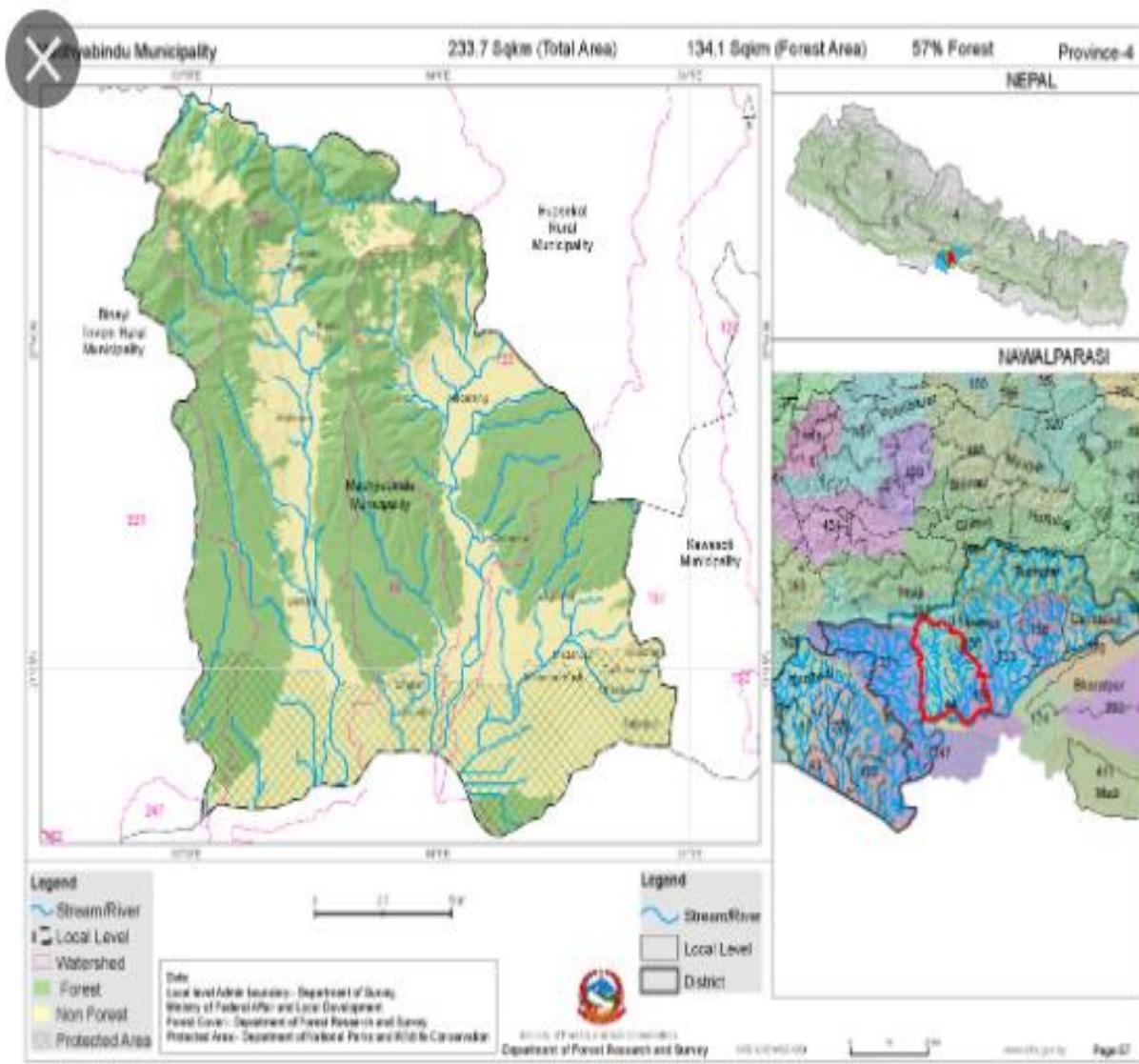
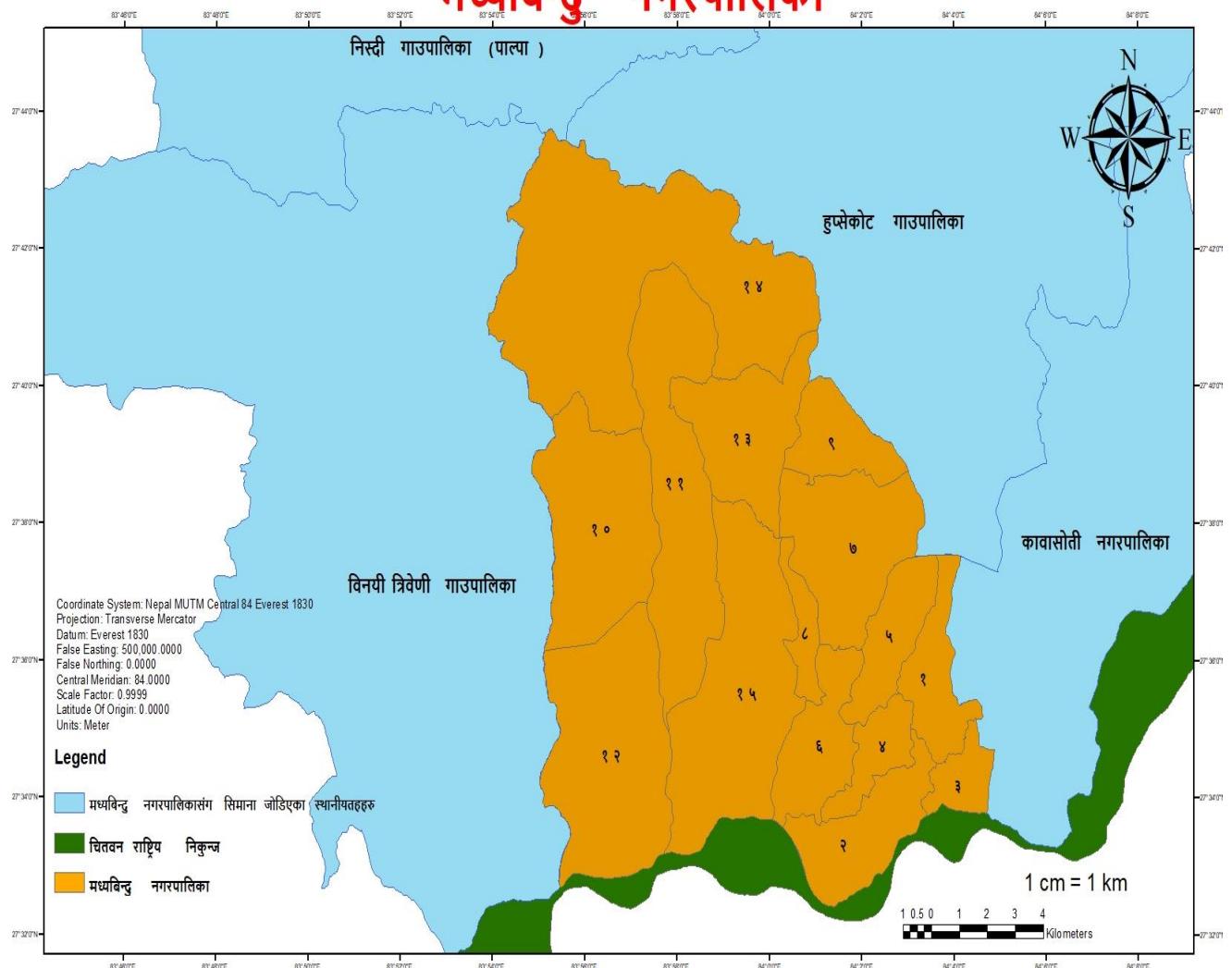

वस्त्रस्थिति विवरण

मध्यविन्दु नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
चोरमारा, नवलपरासी, (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
२०७७

मध्यबिन्दु नगरपालिका

दुई शब्द

गण्डकी प्रदेश, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्लाको मध्यविन्दु नगरपालिका नेपालकै मध्य भागमा रहेको छ । नेपालको पूर्वदेखि पश्चिमसम्म फैलिएको ऐतिहासिक पूर्व पश्चिम राजमार्गको ठिक मध्य भाग यस नगरपालिकामा पर्ने भएकोले यस नगरपालिकाको नाम मध्यविन्दु नगरपालिका रहन गएको हो । साविक कोल्हुवा, नारायणी र तम्सरिया गा.वि.स लाई मिलाई नेपाल सरकार मन्त्री परिषदको निर्णयबाट २०७२ असोज १ गते मध्यविन्दु नगरपालिका स्थापना भएको र स्थानीय तह आयोगको सिफारिस अनुसार साविकका मैनाघाट, नयाँ बेलहानी, प्रसौनी र राकाचुली गा.वि.स समेत समेटी २०७३ फाल्गुन २७ गते मध्यविन्दु नगरपालिका बनेको हो । १५ वटा वडाहरूमा विभाजन यस नगरपालिकाको नगर वस्तुस्थिति विवरण प्रकाशनमा ल्याउन पाउँदा खुसी लागेको छ ।

स्थानीयतहको पुनःसंरचना पश्चात प्राथमिक श्रोतको आधारमा वस्तुस्थिति भल्कने पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ । राज्यको पुनःसंरचनाको सिलसिलामा स्थापित यस नगरपालिकाको यथार्थ विद्यमान अवस्था भल्काउने वस्तुस्थिती विवरण तयारीले नगरको विकासको वर्तमान अवस्थालाई चित्रित गरेको छ । यस प्रतिवेदनले प्रायः सबै क्षेत्र तथा वस्तुगत यथार्थलाई समेट्ने प्रयास गरेको भए तापनि सीमित समय तथा श्रोत साधनको सीमाभित्र गरिएको अध्ययन आफैंमा पूर्ण हुन सक्दैन । यसलाई समय सन्दर्भ अनुसार परिष्कृत र परिमार्जित गर्नु पर्ने आवश्यकता रहन्छ । योजनावद्व विकासको आधारको रूपमा रहने यो पार्श्वचित्र समयमै तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउने नगर कार्यपालिकाको सम्पूर्ण परिवार, उपप्रमुखज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्पूर्ण निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू तथा अन्य वडा तहमा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी पूरा गर्ने कर्मचारी एवं तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्पूर्ण विषयगत कार्यालय, संघसंस्था तथा अन्य सबैमा नगरपालिकाको तर्फबाट आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । यसै गरी यो अध्ययन प्रतिवेदन समयमै सम्पन्न गर्ने एकाउन्टविलिटी इनिसियटिभ प्रा.लि.का डा. शेषरमण न्यौपाने, शेखर देवकोटा, प्रमोद भट्टराई र रामशरण पाण्डे लगायत सर्वेक्षक, गणकहरूलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

अन्त्यमा नगरपालिकाको विकासको आधार तयार गर्न यो दस्तावेज सहायक सिद्ध हुने विश्वास गर्दछु ।

चन्द्र बहादुर राना

नगर प्रमुख

विषय सूचि

खण्ड १ : कार्यकारी सारांश तथा विवरण तयारीको प्रकृया	१
१.१ कार्यकारी सारांश.....	१
१.२ विवरण तयारीको प्रकृया	४
खण्ड २: घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण	७
२.१ घरधुरी	७
२.२ जनसंख्या.....	८
२.३ जातियता र जनसंख्या.....	८
२.४ लिंग	१२
२.५ धर्म	१३
२.६ शैक्षिक अवस्था	१४
२.७ बसोबासको अवस्था	१७
२.८ वैवाहिक अवस्था	१७
२.९ पेशा	१८
२.१० अपांगताको अवस्था	२३
२.११ उमेर अनुसारको जनसंख्याको विवरण	२४
२.१२ दिघरोगको विवरण	२७
२.१३ बसाई सराई.....	२८
२.१४ घरमा बोलिने मुख्य भाषा.....	२९
२.१५ रोग तथा मृत्यु संबंधि विवरण	२९
२.१६ परिवारमा १ वर्ष भित्र मृत्यु भएका सदस्यको विवरण	३०
२.१७ परिवारको खानेपानीको मुख्य श्रोत	३०
२.१८ शौचालय	३२
२.१९ घरयासी सरसफाई.....	३३
२.२० खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्चन तथा बतिको मुख्य श्रोत	३४
२.२१ सेवा सुविधामा पहुँचको अवस्था.....	३६
२.२२ घरपरिवारको स्वामित्वमा भएका एवं उपभोग गरेका विभिन्न सामाग्रीहरू	३७
२.२३ परिवारका कुनै सदस्यको बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता.....	३७
२.२४ परिवारको सरदर बार्षिक आमदानी र खर्च	३९
२.२५ घरधुरीहरूको ऋण परिचालन सम्बन्धि अवस्था.....	४०
२.२६ : जग्गाको स्वामित्व, क्षेत्रफल एवं उपभोग	४०
२.२७ सिंचाई.....	४५
२.२८ आफ्नो उत्पादनले परिवारलाई खान पुग्ने अवधि.....	४५
२.२९ खेती गरिएका बालीनालीहरू	४८
२.३० चौपाया तथा पशुपक्षी.....	५०
२.३१ चौपाया तथा पशुपक्षी सम्बन्धी विवरण.....	५२

२.३२ माछा तथा मौरी पालन.....	६८
२.३३ सीपमूलक तालिमहरू लिएका व्यक्तिहरू.....	६९
२.३४ जनशक्तिका अवस्था.....	७०
२.३५ परिवारको आमदानीको मुख्य श्रोत	७१
२.३६ परिवारको स्वामित्वमा रहेको घर सम्बन्धी विवरण.....	७२
२.३७ परिवारको स्वामित्वमा रहेको घरको छाना एवं जगाको प्रकार.....	७३
२.३८ सामुदायिक संस्थाको विवरण	७४
२.४० घरपरिवारका सदस्यको समुहमा आबद्धताको अवस्था.....	७५
२.४१ विमामा समावेस हुने घरपरिवारको विवरण	७६
२.४२ कोम्भिड १९.....	७७
२.४३ सामाजिक सुरक्षा भता.....	७८
२.४४ जिल्ला वाहिर वस्ने घरपरिवारको विवरण.....	७९
२.४६ विपद तथा प्रकोप.....	८४
खण्ड ३ : संस्थागत तथ्यांक	८५
३.१ शैक्षिक तथ्यांक	८५
३.२ बडागत तथ्यांक	९४
३.३ वन सम्बन्धी विवरण	९५
३.४ सहकारी.....	९७
३.५ पिकनिक स्थल.....	९८
३.६ खेल मैदान.....	९९
३.७ पुल पुलेशा तथा कलभर्ट.....	१००
३.८ सार्वजनिक पोखरी	१०१
३.९ उद्योग तथा कलकारखाना.....	१०१
३.१० गैहसरकारी संस्था	१०२
३.११ नगरक्षेत्र भित्रका विविध सेवाको विवरण.....	१०३
३.१२ मठ मन्दिर	१०५
३.१४ राष्ट्रिय राजमार्ग तथा मुख्य सडक.....	१०६
३.१५ नगरपालिकाभित्रको जमिनको वर्गीकरण	१०९
३.१६ स्वास्थ्य संस्था	१०९
३.१७ स्वास्थ्य चौकीको सेवा.....	११०
३.१८ स्वास्थ्य संस्थाको उपलब्धता एवं दुरी	११३
३.१९ जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	११५
३.२० क्लिनिक तथा औषधी पसल	११५
३.२१ संक्षिप्त विवरण.....	११६
३.२२ नगरपालिकाको वजेट	१२२

खण्ड १ : कार्यकारी सारांश तथा विवरण तयारीको प्रक्रिया

१.१ कार्यकारी सारांश

गण्डकी प्रदेश, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्लाको मध्यविन्दु नगरपालिका नेपालकै मध्य भागमा रहेको छ । नेपालको पूर्वदेखि पश्चिमसम्म फैलिएको ऐतिहासिक पूर्व पश्चिम राजमार्गको ठिक मध्य भाग यस नगरपालिकामा पर्ने भएकोले यस नगरपालिकाको नाम मध्यविन्दु नगरपालिका रहन गएको हो । साविक कोल्हुवा, नारायणी र तम्सरिया गा.वि.स लाई मिलाई नेपाल सरकार मन्त्री परिषदको निर्णयबाट २०७२ असोज १ गते मध्यविन्दु नगरपालिका स्थापना भएको र स्थानीय तह आयोगको सिफारिस अनुसार साविकका मैनाघाट, नयाँ बेलहानी, प्रसौनी र राकाचुली गा.वि.स समेत समेटी २०७३ फाल्गुन २७ गते मध्यविन्दु नगरपालिका बनेको हो । यस मध्यविन्दु नगरपालिका १५ वटा वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ । साविक निम्न गाउँ विकास समितीहरूलाई समेटर यस नगरपालिकाको गठन भएको हो ।

हालको कायम वडा	साविक	
	गा. वि. स.	साविक वडा
१	कोल्हुवा	१
	कोल्हुवा	२
	कोल्हुवा	३
२	कोल्हुवा	४
	कोल्हुवा	५
	कोल्हुवा	६
	नारायणी	३
	नारायणी	४
३	कोल्हुवा	७
	कोल्हुवा	८
	कोल्हुवा	९
४	नारायणी	५
	नारायणी	६
	नारायणी	७
	नारायणी	८
५	नारायणी	९
६	नारायणी	१
	नारायणी	२
	तम्सरिया	८
	तम्सरिया	९
७	तम्सरिया	४
	तम्सरिया	७
८	तम्सरिया	५
	तम्सरिया	६
९	तम्सरिया	१
	तम्सरिया	२
	तम्सरिया	३
	नयाँ बेलहानी	४

१०	नयाँ बेल्हानी	८
	राकाचुली	३
	राकाचुली	४
११	मैनाघाट	५
	नयाँ बेल्हानी	६
	नयाँ बेल्हानी	७
	नयाँ बेल्हानी	९
१२	नयाँ बेल्हानी	१
	नयाँ बेल्हानी	२
	नयाँ बेल्हानी	३
	नयाँ बेल्हानी	५
१३	मैनाघाट	४
	मैनाघाट	६
	मैनाघाट	७
	मैनाघाट	९
१४	मैनाघाट	१
	मैनाघाट	२
	मैनाघाट	३
	मैनाघाट	५
	राकाचुली	१
	राकाचुली	२
	राकाचुली	५
१५	प्रसौनी	१
	प्रसौनी	२
	प्रसौनी	३
	प्रसौनी	४
	प्रसौनी	५
	प्रसौनी	६
	प्रसौनी	७
	प्रसौनी	८
	प्रसौनी	९

हालै २०७७ सालमा भएको घरधुरी सर्वेक्षणबाट नगरपालिकामा १४०३३ घरधुरीहरू रहेको देखिन्छ । वडा नं. १५ मा सबैभन्दा धेरै १६८४ घरधुरी छ भने सबैभन्दा कम घरधुरी भएको वडा नं. १४ मा जहाँ ५५४ घरधुरी रहेको छ । घरधुरी सर्वेक्षणले यस नगरपालिकाको जनसंख्या ६९,२७७ जना रहेको देखिन्छ । धेरै जनसंख्या रहेको वडा नं. १५ हो, जहाँको जनसंख्या ८२७८ छ । नगरपालिकाको औसत परिवार संख्या ४.९ देखिन्छ । जनसंख्याको आधारमा यस नगरपालिकामा सबैभन्दा धेरै ब्राह्मण क्षेत्रीहरू (२८.६ %) ले बसोवास गरेको छ भने त्यसपछि थारु (२३.९ प्रतिसत) तथा मगर (१९.८ प्रतिसत) रहेको छ । नगरपालिकाको कूल जनसंख्या ६९,२७७ मध्ये पुरुष ३५१९९ (५०.८ %), र महिला ३४०७८ (४९.२%) रहेका छन् । यस नगरपालिकामा ६४८३७ (९३.६ %) जनसंख्याले हिन्दू धर्म मान्ने गरेका छन् । नगरपालिकामा लेखपढ गर्न नसक्ने जनसंख्या ५८९६ (८.९%) रहेको छ भने स्नातक वा सोभन्दा बढी अध्ययन गरेका स्नातक ३.८ प्रतिसत छ भने साधारण लेखपढ गर्न सक्ने जनसंख्या ८९८८ (९.६%) रहेको छ ।

मध्यविन्दु नगरपालिकामा केवल ९६८ (१.४ %) जनामा मात्रै विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। उमेर समूहको आँकडालाई विश्लेषण गर्दा कूल जनसंख्याको ६२ प्रतिसत १८ देखि ५९ वर्षसम्मका रहेका छन्। १०-२४ वर्षसम्मको जनसंख्या प्रतिसत २८.० रहेको छ। त्यसैगरी १०-१९ वर्ष समूहभित्र १७.४ % जनसंख्या रहेका छन्। ६० वर्ष र सोभन्दा माथिका जनसंख्या प्रतिसत केवल ९.६ रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। प्रजनन उमेरका महिला संख्या २०३२६ छन् भने १८ वर्षमुनिका जनसंख्या १९३६६ रहेको छ। त्यसैगरी कुल जनसंख्याको १० प्रतिसत जनसंख्या वैदेशिक रोजगारीमा छन्। यस नगरपालिकामा दिर्घरोगि २१५७ जना (३.१ प्रतिसत) मात्र रहेको देखिन्छ।

नगरपालिकाका ८.४ प्रतिसत घरधुरीहरू २०६८ साल यता बसाइँ सरेर आएका छन्। गत एक वर्षको अवधिमा नगरपालिकामा ३६१ जनाको मृत्यु भएको थियो जस्ता १३ जना पाँच वर्षमुनिका बालबालिका थिए। नगरपालिकाका ४० प्रतिसत घरधुरीले निजी पाइपधाराबाट तथा करिब २२ प्रतिसत घरधुरीले सार्वजनिक पाइपधाराको पानी खाइरहेका छन्। यहाँका ९७ प्रतिसत घरमा शौचालय छ। चर्पी नहुने घरधुरी ४१४ रहेको छ।

यहाँका केवल ३७ प्रतिसत घरधुरीमा मात्र भाँडा माझेर सुकाउनका लागि मचान वा टाँड बनाएको देखिन्छ। घरमा भाँडा माझ्नको निश्चित/उन्नत जुठेल्नो ८९ प्रतिसत घरले बनाएका छन्। फोहर व्यवस्थापनका लागि निश्चित खाल्डो भएका घरधुरी ७८ प्रतिसत भएको तथ्याङ्कले देखाएको छ। नगरपालिकामा ३५ प्रतिसत घरधुरीले खाना पकाउनका लागि एलपी र्याँस प्रयोग गर्ने गर्दछन् भने करिब ६२.७ प्रतिसतले हालसम्म दाउराबाट नै खाना बनाउने गरेका छन् भने ९८ प्रतिसत घरधुरीमा बिजुली पुगेको छ। ४६ प्रतिसत घरधुरीलाई स्वास्थ्य केन्द्रको दुरी ३० मिनेट वा त्योभन्दा कम समय लान्ने गरेको छ भने ६४ प्रतिसत घरधुरीलाई वडा कार्यालय पुग्न आधा घण्टाभन्दा कम समय लाग्छ। पालिकामा टेलिफोन/मोबाइल फोन प्रयोगकर्ता ९४.६% छन्। बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएका घरधुरी ७२.५ प्रतिसत देखिन्छन्। घरधुरीहरूले आम्दानीको करिब ७१.९ प्रतिसत खर्च गर्दछन् भने करिबा २८ प्रतिसत आम्दानी वा वचत हुने गरेको देखिएको छ। घरधुरी सर्वेक्षणवाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार २६.६ प्रतिसत घरधुरीहरूले विभिन्न कामका लागि ऋण लिएको देखिन्छ।

नगरपालिका लगभग सबै ९९.९ प्रतिसत घरधुरीको जमिन छ। यहाँका ६२ प्रतिसत घरधुरीको खेती योग्य जमिन छ भने करिब २९ प्रतिशतको केवल घडेरी मात्रै छन्। १८.९ प्रतिसत महिलाका नाममा जग्गा जमिन छ भने ७४ प्रतिसतको नम्बरी जमिन छ। केवल ४४.४ प्रतिसत घरधुरीको जमिनमा कुनै न कुनै प्रकारको सिंचाइँको व्यवस्था भएको पाइएको छ। आफ्नो खेतीपातीले वर्षभरि खान पुग्ने घरधुरी प्रतिसत ४४.४ देखिन्छ। १०.५ प्रतिसत घरधुरीको २० कट्टा वा सोभन्दा बढी जमिन छ। गतवर्ष औसत २१.४ मुरी खाद्यान्न बाली उत्पादन भएको थियो भने जम्मा दलहन उत्पादन ७८९ मुरी भएको थियो। यसैगरी ९,४९,१०४ के.जी. तरकारी उत्पादन भएको थियो। उत्पादित फलफुलबाट गतवर्ष रु २,४२,९०,०९२ आम्दानी भएको थियो। करेसाबारी हुने घरधुरी प्रतिसत ५७ मात्र देखिन्छ।

चौपाया वा पशपंछी पाल्ने घरधुरी ६८.५ प्रतिसत छ भने नपाल्ने ३१.५ प्रतिसत देखिन्छ। नगरपालिकामा गत वर्ष चौपाया तथा पशुपंक्षीबाट औसत आम्दानी रु २०,८४६ भएको थियो। ७९ घरधुरीले माछा तथा ९० घरधुरीले मौरी पालन गरेको छन्। नगरपालिकाभित्र प्यारामेडीक्सहरू (बासिन्दा) १३१ जना तथा सरकारी शिक्षक बासिन्दा संख्या २१९ जना छन् भने नगरपालिकाका २४ घरधुरीमा २५ जना चिकित्सकहरू छन्। नगरपालिकाका २९ प्रतिसत घरधुरीको परिवारको आम्दानीको मुख्य श्रोत वैदेशिक रोजगार हो भने २६.५ प्रतिसतको खेतीपाती रहेको छ भने करिब ९ प्रतिसतको उद्योग तथा व्यापार रहेको छ।

घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार यो नगरपालिकाका १४०३३ घरधुरीबाट जम्मा १५० जना यस क्षेत्र वरिपरि भएका कलकारखानामा काम गर्ने गरेको पाइएको छ। एउटा मात्र घर हुनेहरू ९३.६ प्रतिसत छन्। आर.सि.सि. ढलान भएका घरहरू २५ प्रतिशत छन्। फुसको छाना भएका घरधुरी प्रतिसत २.८ रहेको छ। ७८ प्रतिसत घरधुरीका

सदस्यहरूको सहभागिता समुदायमा भएका विभिन्न समूहमा छन् भने १० प्रतिसत घरधुरीको स्वास्थ्य विमा छ भने बाली तथा पशु विमा नगन्यले गरेका छन् । जिल्ला बाहिर परिवारका सदस्य भएका घरधुरी प्रतिसत १४.२ देखिएको छ । ३८.८ प्रतिसत घरका ७००५ सदस्यहरू हाल वैदेशिक रोजगारीमा छन् । जसमा ५२५३ घरधुरीबाट पुरुष तथा ६८८ घरधुरीबाट महिलाहरू वैदेशिक रोजगारीमा छन् । खाडी मुलुकमा सबैभन्दा बढी ३३७५ घरधुरीबाट वैदेशिक रोजगारीमा छन् भने ८२६ घरबाट भारत गएका छन् । कोभिड १९ बाट १३२ घरधुरी प्रभावित भएको थियो भने एक जनाको मृत्यु समेत भएको थियो ।

मध्यविन्दु नगरपालिकाभित्र जम्मा ६७ वटा शैक्षिक संस्थाहरू छन् जसमा ४५ वटा सरकारी विद्यालय, १९ वटा निजी विद्यालय तथा ३ वटा क्याम्पस पर्दछन्, जहाँ १७,७३५ जना विद्यार्थीहरू हाल अध्ययनरत छन् भने छात्र प्रतिसत (४९.१) को तुलनामा छात्रा प्रतिसत (५०.९) उच्च छ । शैक्षिक सत्र २०७७/ २०७८ मा कुल विद्यार्थी संख्याको ३० % (विद्यार्थी संख्या (५१८९) ले छात्रवृत्ति पाएको तथ्यांकबाट देखिन्छ । निजी तहको तुलनामा सरकारी विद्यालयको छात्रवृत्ति दर उच्च रहेको छ । उक्त शैक्षिक सत्रमा ३१ प्रतिशत छात्रको तुलनामा ६९ प्रतिसत छात्राहरूले विभिन्न शीर्षकहरूमा छात्रवृत्ति पाएको तथ्यांकले देखाएको छ । यस नगरपालिका अन्तर्गतका सबै शिक्षण संस्थाहरूमा ९९७ जना शिक्षक शिक्षिकाहरू कार्यरत छन् जसमा ५९० जना माध्यमिक शिक्षक, ३४६ जना आधारभूत तहका र ६१ जना क्याम्पस तहका छन् । त्यसैगरी सरकारी अन्तर्गत ५९६ जना र निजी अन्तर्गत ३४० जना छन् । सबै विद्यालयहरूमा शौचालय छ भने केही विद्यालयका विद्यार्थीहरूले सार्वजनिक धारा तथा इनारको पानी खाएका छन् । नगरपालिका भित्रका २३ वटा (३४ प्रतिसत) विद्यालयहरूमा दिवा खाजा सुविधाहरू संचालन भएका छन् ।

नगरपालिकाका ११ वटा वडाको आफ्नै भवनमा वडा कार्यालय छ । ६ वटा स्वास्थ्य चौकी तथा एक प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र एक जिल्ला आर्युवेद स्वास्थ्य केन्द्र यस नगरपालिकामा छ । नगरपालिका भरिमा ५० वटा सहकारी समूह भएका मध्ये वडा नं ७ मा सबैभन्दा धेरै ९ वटा छन् । नगरपालिकामा जम्मा ७ वटा पिकनिक स्थल रहेको छ भने ३ वटा सम्भावित क्षेत्र रहेको छ । यस नगरपालिकामा ३ वटा रङ्गशाला छ । वडा नं २ को राड्नो रङ्गशाला, जसले वडा नं ४ समेत छोएको छ । वडा नं ७ मा दुईवटा रङ्गशाला छ भने उक्त वडामा छुट्टै कर्भड हल समेत छ । वडा नं १० मा समेत कर्भड हल सहितको शहिद स्मृति रङ्गशाला छ जुन ३ विगाहा १० कद्वा क्षेत्रफलमा फैलिएको छ भने नगरपालिकामा ११ जना राष्ट्रिय खेलाडी छन् । नगरपालिकाभित्र जम्मा २०३ वटा पुल पुलेशा तथा कल्भर्टहरू छन् । नगरपालिकामा जम्मा १८ वटा गैह्सरकारी संस्थाहरूले विभिन्न गतिविधिहरू गरेका छन् तीमध्ये ८ वटा संस्थाहरूले पूरै नगरपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाएका छन् । नगरपालिकामामा १८ वटा पर्यटकीय स्थल छ जसमा वडा नं ९ मा एक निर्माणाधिन छ । नगरपालिकामा १४ वटा सार्वजनिक शौचालय छ । नगरपालिकाभित्र जम्मा १३५ वटा मठ मन्दिरहरू रहेका छन् । पूर्व पश्चिम राजमार्गले यस मध्यविन्दु नगरपालिकाका वडा नं ७, वडा नं १५, वडा नं १० तथा वडा नं ८ लाई छोएर गएको छ जसको लम्बाई १६.६५ किलो मिटर छ । समग्र नगरपालिकामा जम्मा ३३ प्रतिसत खेतीयोग्य जमिन, ५५ प्रतिसत वन क्षेत्र, ५ प्रतिसत विकसित तथा जलाशय क्षेत्र, २ प्रतिसत खुल्ला ठाउँ रहेको छ ।

१.२ विवरण तयारीको प्रकृया

नेपालको संविधानले संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई आत्मसाथ गर्दै राज्य शक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहमा हुने व्यवस्था गरेको छ । यी तीन वटा तहहरू सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा अन्तरसम्बन्धित हुने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ मा दिइएको स्थानीय तहको अधिकार सुचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ । स्थानीय तहले वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित आधारभूत तथ्याङ्क, संभाव्य प्राकृतिक, भौतिक र साँस्कृतिक स्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको कार्य क्षेत्र भनी उल्लेख गरेको छ । यस नगर वस्तुस्थिति विवरण तयार पार्दा संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्रकाशित गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण

तयारी कार्यविधि २०७५ मा उल्लेख गरिएका विधि, औजार तथा प्रकृयाको अवलम्बन गरी स्थानीय तहको विस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको वस्तुस्थिती लाई मध्यनजर गरी विवरण तयार पारिएको छ ।

यस विवरण नगरपालिकाको जनसख्या, आर्थिक, सामाजिक, प्राकृतिक, भू-जैविक, भौतिक, वन, वातावरण, मानवीय, विपद् तथा संस्थागत क्षेत्रको वस्तुस्थिति विवरण चित्रण गर्ने र सूचना प्रविधिमा आधारित वस्तुस्थिति विवरण संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र विश्लेषणका आधारमा वस्तुस्थिति विवरण तयार पार्ने र अद्यावधिक गर्दै लैजाने र नगरपालिकाको वार्षिक, एकीकृत, आवधिक/रणनीतिक तथा गुरुयोजना र विषयगत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि विषयगत र खण्डीकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने उद्देश्यले यो वस्तुस्थिति विवरण तयार पारिएको हो । वस्तुस्थिति विवरण तयारीमा देहाय बमोजिमका ७ वटा चरणहरू रहेका छन् ।

- वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा विधि स्वीकृति
- व्यक्तिगत तथा पारिवारिक विवरण संकलनकालागि सर्वेक्षकहरूलाई अभिमुखीकरण तालिम
- घरपरिवार सर्वेक्षण तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन
- घरपरिवार तथा संस्थागत तथ्याङ्क विश्लेषण तथा सूचना प्रणालीमा व्यवस्थापन
- वस्तुस्थिति विवरण मस्यौदा तयारी
- वस्तुस्थिति विवरण प्रमाणीकरण कार्यशाला
- वस्तुस्थिति विवरण प्रकाशन

प्रत्येक वडामा कमितमा २ जनाका दरले छन्टौट गरिएका ५० जना सर्वेक्षकलाई मोबाइल एप्सबाट तथ्याङ्क संकलन गर्ने विधि, सुचना व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयमा २ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो । तालिम प्राप्त सर्वेक्षकहरू सबै वडाका प्रत्येक घरमा पुगेर तथ्याङ्क संकलन गरेका थिए भने प्रत्येक घरमा पुगदा सर्वेक्षकले जियो कोड समेत लिएका थिए । जसबाट पछि नगरपालिकाको भु-उपयोग प्रणाली व्यवस्थापनकालागि मद्दत पुरनेछ । सर्वेक्षकहरूले संकलन गरेको तथ्याङ्क इन्टरनेटका माध्यमबाट पठाइएको थियो । कसले कुन मितिमा, कुन वडामा कति घरधुरी सर्वेक्षण गरियो सोको जानकारी निरन्तर प्राप्त गरी पठाइएको तथ्याङ्क गुणस्तरीय भए नभएको दैनिक रूपमा अध्ययन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गरिएको थियो भने सम्बन्धित वडाध्यक्षहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी गणकहरूको कामको संयुक्त रूपमा निरक्षण गरीएको थियो । यस कार्य सम्पन्न गर्नकालागि तपशिलमा उल्लेखित जनशक्तिको परिचालन गरिएको थियो ।

क्र.सं.	मूल्य कार्यदलको सूची	संख्या	कार्य विभाजन
१	टोलि नेता	१	प्रतिवेदन लेखन, परियोजना डिजाइन तथा टिम निर्माण, प्रशिक्षण
२	तथ्यांक विश्लेषक	१	सफ्टवेयर तथा तथ्याङ्को व्यवस्थापन
३	सूचना प्रविधि विज्ञ	१	नक्सा तयारी तथा प्राविधिक सहयोग
४	फिल्ड सुपरभाइजर	१	घरपरिवार सर्वेक्षणको सुपरिवेक्षण तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन
५	घरधुरी सर्वेक्षक	५०	घरपरिवार सर्वेक्षण

तालिका १.१ गणकहरूको संख्या

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
जम्मा संख्या	२	२	२	४	३	५	४	३	३	४	३	४	२	३	५	५०

तथ्यांक सूचना संकलनको लागि यस नगरपालिकासँग भएको सहमति अनुरूप प्रत्येक वडामा कमितमा २ जनाका दरले ५० जना गणकहरूलाई नियुक्त गरिएको थियो । गणकहरू चयन गदा न्यूनतम १२ कक्षा पास

गरेको र सो वडाका स्थायी बासिन्दालाई मात्र चयन गरिएको थियो । नगरपालिकाका गणकहरू चयन गरिसके पछि परामर्शदाता र पालिकाको सहमतिमा २ दिने तथ्यांक सूचना संकलन तालिम आयोजना गरिएको थियो । तालिम मूख्यतया घरधुरी सर्वेक्षणमा केन्द्रित थियो तर संस्थागत सूचना संकलन औजारको बारेमा समेत प्रशिक्षण प्रदान गरिएको थियो । तालिममा अपनाइएका विधिहरूमा कक्षा कोठा प्रस्तुतिकरण तथा छलफल, सहभागीहरूबीच नै घरधुरी तथ्यांक संकलन औजार प्रयोग (Mock Survey) र सबै सहभागीहरूलाई फिल्डमा पठाई घरधुरी सर्वेक्षण औजारको प्रयोग (Field Testing) गरी तथ्यांक संकलन गरिएका थियो । प्रयोगात्मक अभ्यास पश्चात सहभागीहरूलाई सर्वेक्षणका दौरानमा लाग्ने समय र केही समस्या भए सोबारे छलफल गरिएको थियो । प्रमूख समस्यामा घरमूली घरमा नभेटिने, घर रहेतापनि अन्यत्र बसोबास गर्ने गरेको अवस्था र सकभर सबै सूचना दिन नचाहने रहेको पाइयो । प्रयोगात्मक अभ्यास पश्चात गणकहरूले मोबाइल मार्फत भरेका तथ्यांकहरू इमेल मार्फत सर्वरमा पठाउने तरिकाको बारेमा सिकाइएको थियो भने काम शुरु गरेको पहिलो ७ दिन भित्र सबै गणकहरूलाई पुन एकत्रित गरी सर्वेक्षणको क्रममा भएको त्रुटी तथा सुधार गर्नु पर्ने विषयहरूको थप अनुशिक्षण गरिएको थियो । सर्वेक्षणमा यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने सबै घरधुरीहरूलाई समेटिएको थियो । चुलोको आधारमा घरधुरीको निश्चितता गरीएको थियो भने केही घरधुरीका संपुर्ण सदस्य नै अन्यत्र बसोबास गर्ने हुँदा समेटन सकिएको थिएन जस्मा वडा नं ३ समेत पर्दछ ।

खण्ड २: घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

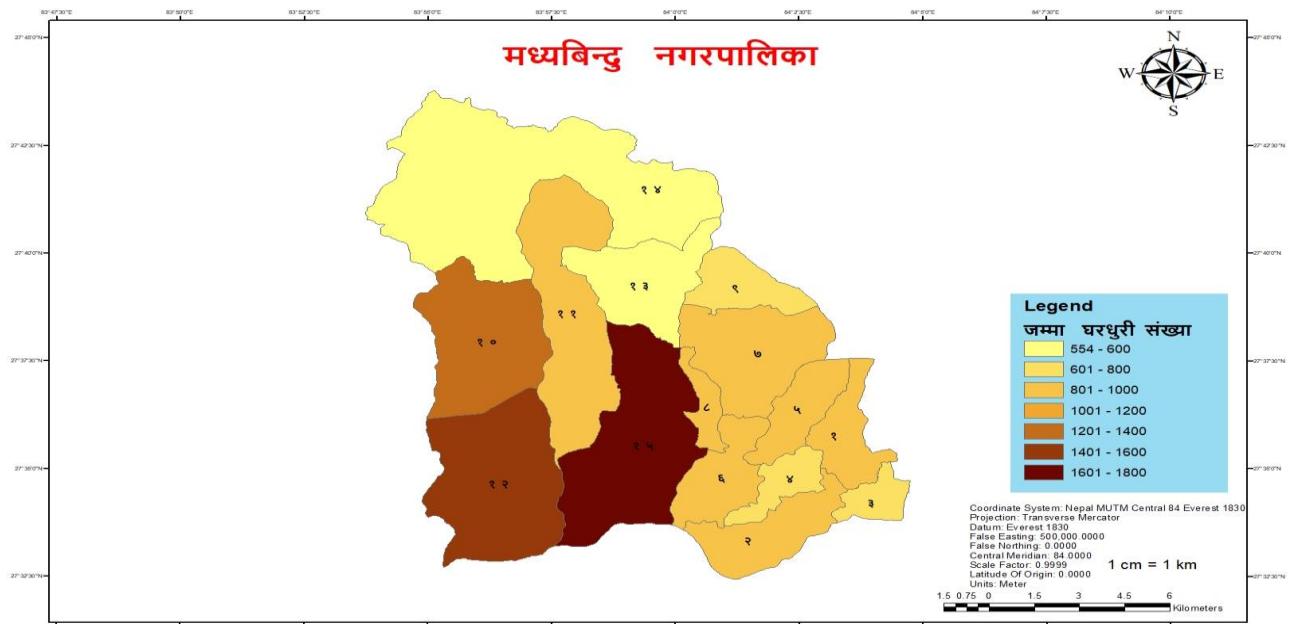
यस खण्डमा मध्यविन्दु नगरपालिकाभित्रका १५ वटै वडामा गरीएको घरधुरी सर्वेक्षणबाट आएका सम्पूर्ण नितिजाहरूलाई विश्लेषण गरिएको छ ।

२.१ घरधुरी

सर्वेक्षणबाट मध्यविन्दु नगरपालिकामा १४०३३ घरधुरीहरू रहेको देखिन्छ । वडा नं. १५ मा सबैभन्दा धेरै १६८४ घरधुरी, त्यसपछि वडा नं. १२ मा १४८१ तथा वडा नं १० मा १२५१ भएको तथ्यांकले देखाएको छ भने सबैभन्दा कम घरधुरी भएको वडा नं. १४ मा ५५४ रहेको देखिन्छ । वडागत रूपमा घरधुरीको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.१) ।

तालिका नं.२.१ : घरधुरी वर्गीकरण

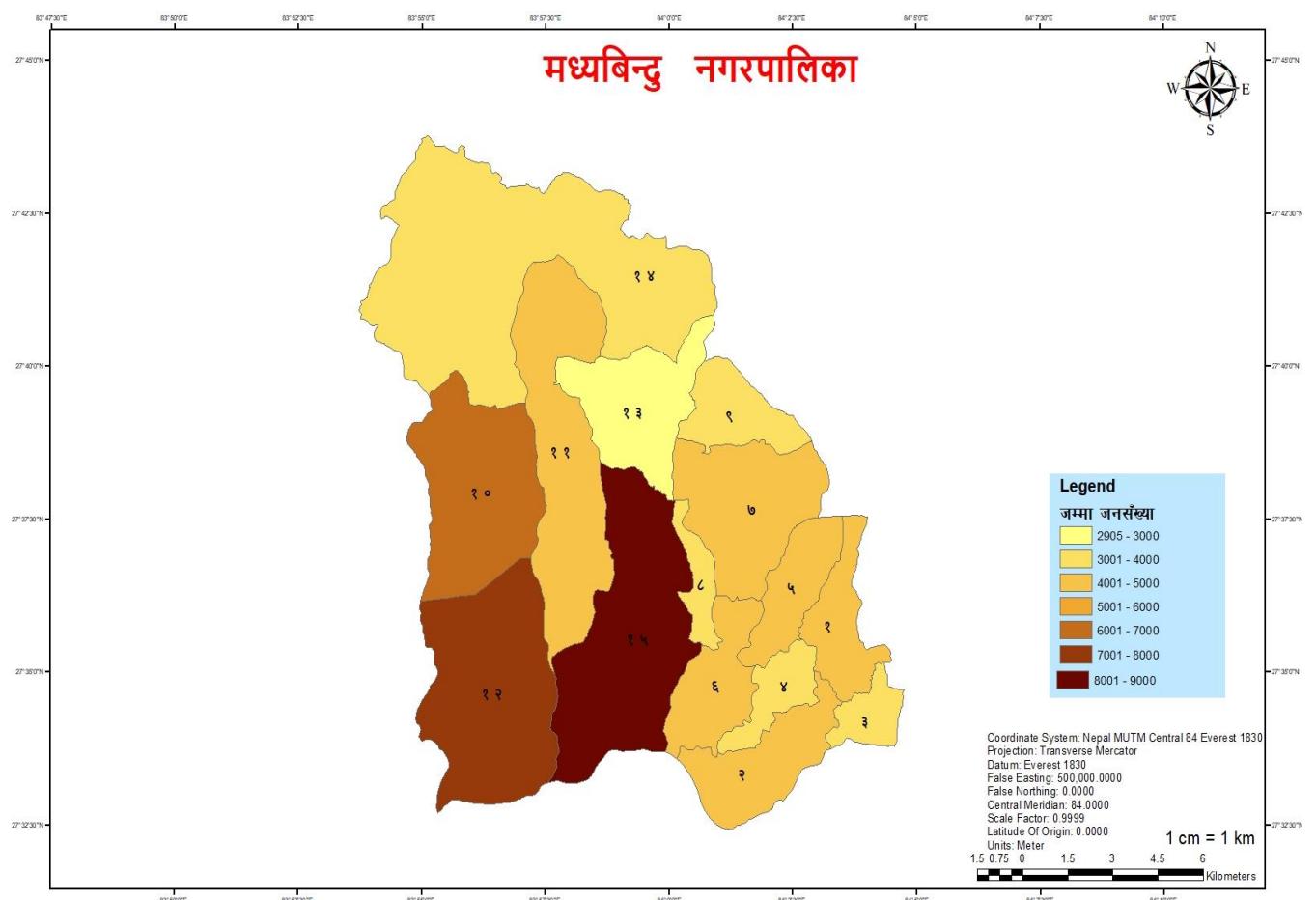
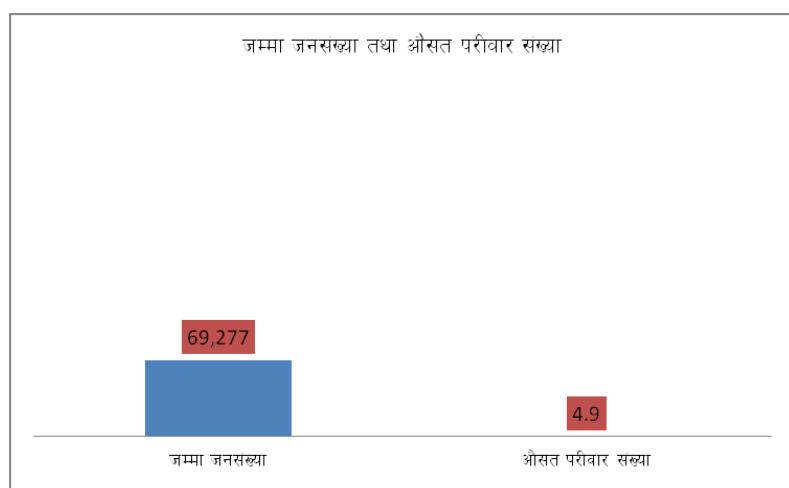
वडा नं.	जम्मा घरधुरी संख्या	जम्मा जनसंख्या	औसत परिवार संख्या
१	९९४	४८८०	४.९
२	९०८	४०९०	४.४
३	६०६	३२२९	५.३
४	७९६	३४९४	४.९
५	८८९	४१७६	४.७
६	९४७	४५४३	४.८
७	९३७	४६०२	४.९
८	८९३	३९६६	४.९
९	७७८	३६९७	४.८
१०	१२५१	६३६१	५.१
११	८७८	४२११	४.८
१२	१४८१	७३३१	५.०
१३	५९७	२९०५	४.९
१४	५५४	३५९४	६.५
१५	१६८४	८२७८	४.९
जम्मा	१४,०३३	६९,२७७	४.९

२.२ जनसंख्या

घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार यस नगरपालिकाको जनसंख्या ६९,२७७ जना भएको देखिन्छ । धेरै जनसंख्या रहेका वडा नं. १५ मा ८२७८, वडा नं. १२ मा ७३२१, वडा नं. १० मा ६३६१, वडा नं. १ मा ४८८० तथा वडा नं. ११ मा ४२११ जना छन् । जनसंख्याको हिसाबले साना वडा १३ (२९०५), वडा नं. ३ (३२२९) तथा वडा नं ४ (३४९४) भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.१) ।

मध्यविन्दु नगरपालिकाको औसत परिवार संख्या ४.९ रहेको छ जबकि वडा नं १४ मा औसत परिवार संख्या ६.५ रहेको छ भने वडा नं २ मा सबैभन्दा थोरै ४.४ रहेको तथ्यांकले देखाएको छ ।

२.३ जातियता र जनसंख्या

मध्यविन्दु नगरपालिकाभित्र विभिन्न २० जातजातिको बसोबास भएको पाइएको छ । जातियताको हिसाबले ब्राह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासीहरूको ३९५८ घरधुरी रहेको तथा १९८३९ जनसंख्या छ भने त्यसपछि थारु घरधुरी संख्या ३४२७ देखिन्छ, । थारु जनसंख्या यस नगरपालिकामा १६५४८ रहेको छ । मगर(२५९५ घरधुरी)को जनसंख्या १३७१६ तथा कुमालहरू ८५२२ (१८९१ घरधुरीबाट) जना रहेको घरधुरी सर्वेक्षणले देखाएको छ । घरधुरी अनुसार जनसंख्याको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.२) ।

तालिका नं. २.२.: जातियता अनुसार घरधुरीको वर्गीकरण

जातियता	घरधुरी	जनसंख्या
ब्राह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासी	३९५८	१९८३९
थारु	३४२७	१६५४८
मगर	२५९५	१३७१६
कुमाल	१८९१	८५२२
कामी	७०५	३५३१
नेवार	२६३	१२७२
गुरुङ	२७८	१३४९
दमै	२५४	१२९६
दरै	१५७	७५१
सार्की	१५६	७३६
बोटे	११४	५५१
तामाङ	१०२	५२२
मुसहर	५२	२४४
तराईका जातिहरू	२७	१३२
मुसलमान	१८	९६
भुजेल	१८	८६
राई	१४	७३
माझी	२	९
चेपाड	१	६
शेर्पा	१	६
जम्मा	१४०३३	६९२७७

वडागत रूपमा जातियता अनुसार घरधुरीको वर्गीकरण हेर्दा ब्राह्मण क्षेत्रीको बसोबास सबै वडामा रहेको तर वडा नं १४ मा अन्य वडाको तुलनामा उक्त जातिको बसोबास कम रहेको पाइएको छ जुन वडामा थारुको समेत बसोबास देखिदैन जहाँ मगरहरूको ४९६ घरधुरी रहेको छ । यसको अलावा मगरहरूको बसोबास नगरपालिकाभित्रका सबै वडाहरूमा रहेको छ । वडा नं १५ मा थारु घरधुरी (६७९) अन्य वडाको तुलनामा धेरै छ भने त्यसपछि वडा नं २ (५०४) तथा वडा नं ४ (४०६) पर्दछन्, वडा नं ९ देखि १३ मा थारुहरूको बसोबास एकदम न्यून पाइएको छ । कुमाल तथा गुरुङको बसोबास वडा नं १२ मा धेरै छ जहाँ कुमालको ४२४ तथा गुरुङको १४८ घरधुरी छ । दमै कामी सार्कीको बसोबास प्राय सबै वडामा देखिएको छ भने मुसहरहरूको ३४ घरधुरी वडा नं १२ मा छ । दरैको बसोबास वडा नं ११ तथा वडा १२ मा धेरै छ जब कि बोटेको ७२ घरधुरी वडा नं २ मा रहेको तथ्यांकले देखाएको छ । तामाडको मुख्य बसोबास वडा नं १२ मा छ जहाँ उक्त जातिको ७३ घरधुरी रहेको छ । नगरपालिकाभित्र तराईका जाति (साह, यादव तेली गुप्ता, बनियाहरूको) २७ घरधुरी तथा मुस्लिमको १८ घरधुरी भएको तथ्यांकले देखाएको छ । माझी २ घर, शेर्पा तथा चेपाडको १ घरधुरी पनि

सर्वेक्षणले समेटेको छ। वडागत रूपमा जातजातिको घरधुरी वर्गीकरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.३) :

तालिका नं. २.३: वडागत रूपमा जातियताको आधारमा घरधुरीको वर्गीकरण

वडा जात	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
बाह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासी	३९९	२०८	१५३	२३५	४००	२८८	४४१	२७३	२२५	३४०	१८४	२६४	१६२	१७	३६९	३९५८
थारू	३८२	५०४	३८७	४०६	१८५	३८४	११२	३०१	४	१५	१९	४५	४	०	६७९	३४२७
मगर	३६	५९	१३	१४	७९	२८	१५३	६७	२२३	४५५	२८१	३१९	२९०	४९६	८२	२५९५
कुमाल	२८	२२	६	१२	८७	१९७	६७	८४	२७१	१०७	२६५	४२४	५७	०	३२४	१८९१
कामी	५५	५	६	९	५९	११	५७	१९	६२	१२८	२९	३८	५१	२२	१५४	७०५
गुरुड	९	१३	५	२	८	३	२७	१२	५	३५	४	१४८	१	२	४	२७८
नेवार	२२	८	६	९	१८	७	२१	१४	४०	७६	७	२१	३	५	६	२६३
दमै	३९	१३	१	१०	२६	१	१५	१७	७	४५	२१	११	१५	१०	२३	२५४
दरै	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	६३	८४	०	०	७	१५७
सार्की	१२	०	५	९	१३	८	३४	२१	०	१०	१	१७	१४	०	१२	१५६
बोटे	२	७२	१३	१	१	१३	५	०	०	०	१	१	०	०	५	११४
तामाङ	६	०	१	१	६	०	१	१	०	९	१	७३	०	०	३	१०२
मुसहर	०	२	०	०	०	७	०	०	०	०	०	३४	०	०	९	५२
तराई का जाति(यादव, साह तेली)	२	२	८	२	१	०	२	१	०	७	१	०	०	०	१	२७
भुजेल	२	०	०	४	२	०	२	१	०	१	०	२	०	०	४	१८
मुसलमान	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१६	०	०	०	०	१	१८
राई	०	०	२	२	४	०	०	०	०	३	१	०	०	२	०	१४
माझी	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	२
शेपां	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१
चेपांग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
जम्मा	९९४	९०८	६०६	७१६	८८९	९४७	९३७	८९३	७७८	१२५१	८७८	१४८१	५९७	५५४	१६८४	४०३३

वडागत रूपमा जात अनुसारको जनसंख्या हेर्दा ब्राह्मण क्षेत्रीको जनसंख्या वडा नं. ७ मा सबैभन्दा धेरै २१८६ रहेको छ। थारुको जनसंख्या सबैभन्दा धेरै वडा नं १५मा (३३३६ जना), वडा नं २ मा (२२१८ जना) तथा वडा नं ४ (२००७ जना) मा भएको तथ्यांकले देखाएको छ। कुल ३२६३ मगर जनसंख्या वडा नं १४ मा छ भने त्यसपछि वडानं १० मा २३५० जना छन्। वडा नं १२ मा कुमाल जनसंख्या १९७४ त्यसपछि वडा नं १५ मा १५१९ भएको तथ्यांकले देखाएको छ। कामी वडा नं १५ मा धेरै छन् भने दमै वडा नं १० मा तथा सार्की जनसंख्या वडा नं ७ मा बढी देखिएको छ। नेवार जनसंख्या वडा नं १२ मा ३७३ जना त्यसपछि वडा नं ११, वडा नं १ एवं वडा नं ७ मा देखिन्छ भने ४०८ जना दरैको वडा नं १२ मा बसोबास छ त्यसपछि वडा नं ११ मा ३०३ जना भएको तथ्यांकले देखाएको छ। ३१६ जना बोटेको बसोबास वडा नं २ मा छ। ३८९ जना तामाडहरूको बसोबास वडा नं १२ मा भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ भने उक्त वडामा नै १६५ जना मुसहर जातिको बसोबास रहेको छ। मुसलमानहरू वडा नं १० मा ९१ जना बसोबास गर्दछन्। जम्मा ८६ जना भुजेल मध्ये वडा नं १५ मा २४ जना पर्दछन्। राईहरूको जनसंख्या जम्मा ७३ जना रहेका छन् भने माझी दुई घरका जम्मा ९ जना तथा सेर्पा तथा चेपाडको जनसंख्या ६, ६ रहेको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.४)।

तालिका नं. २.४: जनसंख्या अनुसार जातीयताको वर्गीकरण

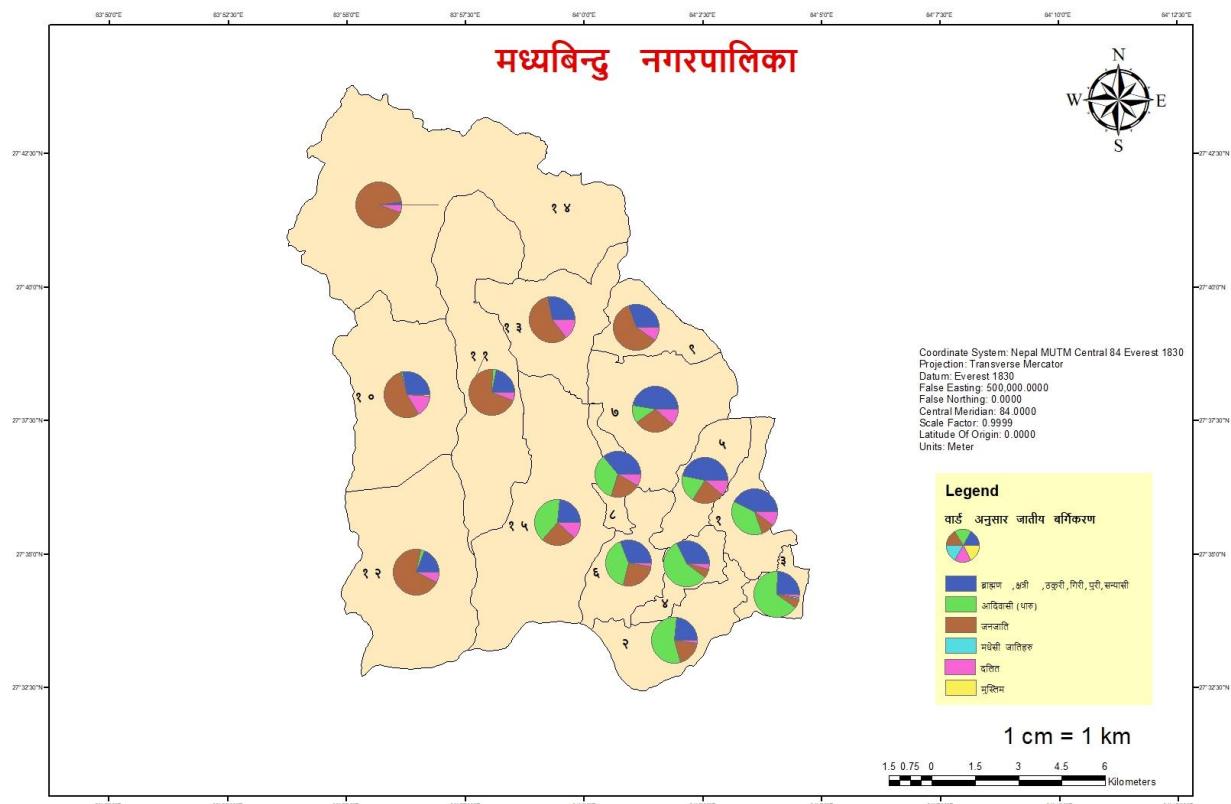
वडा नं. जात	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
बाह्मण/ क्षेत्री/ ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासी	२०९३	९३५	७८८	१११९	११५३	१३९३	२१८६	१४०	१११२	१७६१	१३७	१३५६	८१२	१४	१८९६	१९८९
थारु	१८१२	२२१८	२११७	२००७	८१८	१८५	५५८	१३६७	१८	६४	११३	२१६	२०	०	३३६६	१६५४
मरार	१६३	२७२	५३	७३	३७५	१५७	७७३	३५९	१११३	२३५	१३७९	१६३२	१३५९	३२६३	४०३	१३७९६
कुमाल	१३१	८६	२०	५०	३८९	८८२	२९६	३६२	८९८	४६७	११६७	११७	२८१	०	१५१९	८५२२
कामी	२५४	२०	३५	४६	२६६	५९	२९२	१०५	३१५	६८३	१३१	२१२	२४०	१२९	७४४	३५३१
गुरुड	४३	४५	१५	१६	२८	१४	११३	७६	३३	१८०	१७	७३१	३	९	१८	१३४१
दमै	१७२	५७	४	४९	१२७	६	६१	१०१	३२	२३७	११७	६७	१०१	६०	१०७	१२९६
नेवार	१०९	३७	२९	५०	१७	४८	१०१	६३	१७०	३७३	३३	१२	१६	२६	२८	१२७२
दौरे	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१७	३०३	४०८	०	०	२३	७५१
सार्की	५०	०	२९	३९	५८	३६	१७२	१०६	०	४१	४	७७	७३	०	५१	७३६
बोटे	६	३१६	८९	३	२	६८	२८	०	०	०	४	५	०	०	३०	५५१
तामांग	२६	०	४	५	३४	०	५	६	०	३६	५	३८९	०	०	१२	५२२
मुसहर	०	९	०	०	०	२६	०	०	०	०	०	१६५	०	०	४४	२४४
तराई का जाति हरू	१०	१५	३४	१०	३	०	१०	४	०	३७	४	०	०	०	५	१३२
मुसलमान	०	०	०	०	०	०	०	३	०	९१	०	०	०	०	२	९६
भुजेल	७	०	०	२०	११	०	७	६	०	४	०	७	०	०	२४	८६
राइ	०	०	१२	७	१५	०	०	०	०	२१	५	०	०	१३	०	७३
माझी	०	०	०	०	०	०	०	४	०	५	०	०	०	०	०	९
चेपांग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	६
शोर्पा	०	०	०	०	०	०	०	०	६	०	०	०	०	०	०	६
जम्मा	४८८	४०१	३२२	३४९	४१७	४५४	४६०	३९६६	३६९	६३६१	४२१	७३३१	२९०	३५९	८२७	६९२७७
	०	०	९	४	६	३	२		७	१		५	४	८		

बाह्मण/ क्षेत्री/ ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासीको कुल जनसंख्या १९,८३९, आदिवाशी थारुको जनसंख्या १६,५५७ (जसमा दुई घर माझीको जनसंख्या समेत समावेश गरीएको छ) भने जनजातीको कुल जनसंख्या सबैभन्दा धेरै २६,८४६ भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। मधेशी जातिहरूको जनसंख्या १३२ मात्र छ भने दलित जनसंख्या यस नगरपालिका जम्मा ५८०७ भएको तथ्यांकले देखाएको छ भने मुस्लिम जनसंख्या ९६ जना भएको तथ्यांकले देखाएको छ। जातियता अनुसार जनसंख्याको वर्गीकरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.५)।

तालिका २.५.: वडा अनुसार विभिन्न जातजातिको वर्गीकरण जनसंख्याको आधारमा

वडा नं	बाह्मण/ क्षेत्री/ ठकुरी/ आदिवाशी (थारु) गिरि पुरी सन्यासी	जनजाती	मधेशी जातिहरू	दलित	मुस्लिम	जम्मा
१	२०९३	१८१२	४८५	१०	४८०	४८८०
२	९३५	२२१८	७५६	१५	८६	४०१०
३	७८८	२११७	२२२	३४	६८	३२२९
४	१११९	२००७	२२४	१०	१३४	३४९४

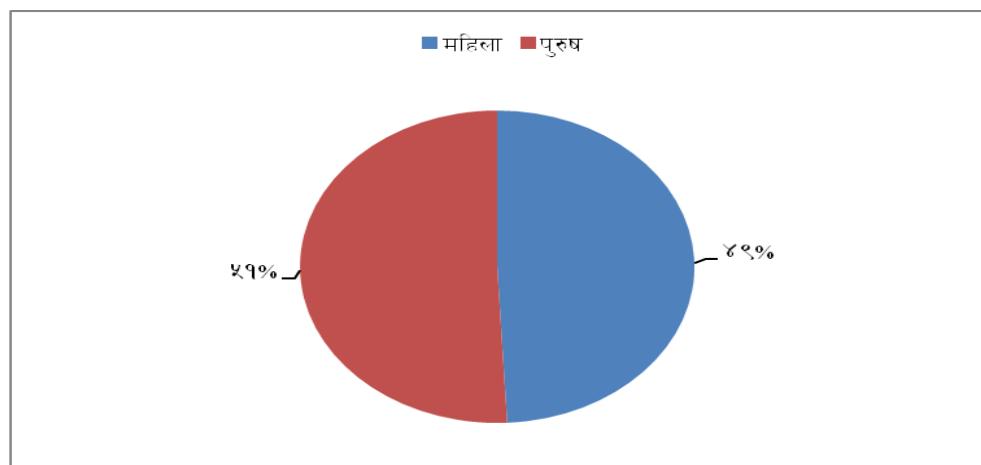
५	१९५३	८१८	९५१	३	४५१	०	४७७६
६	१३९३	१८५४	११६९	०	१२७	०	४५४३
७	२१८६	५५८	१३२३	१०	५२५	०	४६०२
८	१४०४	१३७१	८७२	४	३१२	३	३९६६
९	१११२	१८	२२२०	०	३४७	०	३६९७
१०	१७६१	६९	३४४८	३७	९५५	९१	६३६१
११	९३७	११३	२९०५	४	२५२	०	४२११
१२	१३५६	२१६	५२३८	०	५२१	०	७३३१
१३	८१२	२०	१६५९	०	४१४	०	२९०५
१४	९४	०	३३११	०	१८९	०	३५९४
१५	१८९६	३३६६	२०६३	५	९४६	२	८२७८
जम्मा	१९८३९	१६५५७	२६८४६	१३२	५८०७	९६	६९२७७

२.४ लिंग

मध्यविन्दु

नगरपालिकामा ४९.२ प्रतिसत महिला तथा ५०.८ प्रतिसत पुरुष जनसंख्या भएको घरधुरी सर्वेक्षणले देखाएको छ। वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं १४ मा पुरुष प्रतिसत ५१.९

छ भने महिला प्रतिसत वडा नं १२ मा ४९.९ भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ (तालिका २.६)।

तालिका २.६: लिङ्ग अनुसारको वर्गीकरण

वडा नं	महिला		पुरुष	
	जनसंख्या	प्रतिसत	जनसंख्या	प्रतिसत
१	२४०६	४९.३	२४७४	५०.७
२	१९३९	४८.४	२०७१	५१.६
३	१५९८	४९.५	१६३१	५०.५
४	१७२९	४९.५	१७६५	५०.५
५	२०५३	४९.२	२१२३	५०.८
६	२२२१	४८.९	२३२२	५१.१
७	२२५६	४९.०	२३४६	५१.०
८	१९३२	४८.७	२०३४	५१.३
९	१८०५	४८.८	१८९२	५१.२
१०	३१६७	४९.८	३१९४	५०.२
११	२०६४	४९.०	२१४७	५१.०
१२	३६५९	४९.९	३६७२	५०.१
१३	१४३०	४९.२	१४७५	५०.८
१४	१७२९	४८.१	१८६५	५१.९
१५	४०९०	४९.४	४१८८	५०.६
जम्मा	३४०७८	४९.२	३५१९९	५०.८

लैगीक वर्गीकरणलाई जातियता अनुसार विश्लेषण गर्दा मुस्लिमहरूमा पुरुषको तुलनामा महिला बढी देखिए तापनि अन्य सबै जातिमा महिला भन्दा पुरुष जनसंख्या नै बढी भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.७)।

तालिका २.७: जातियता अनुसार लिङ्गको वर्गीकरण जनसंख्याको आधारमा

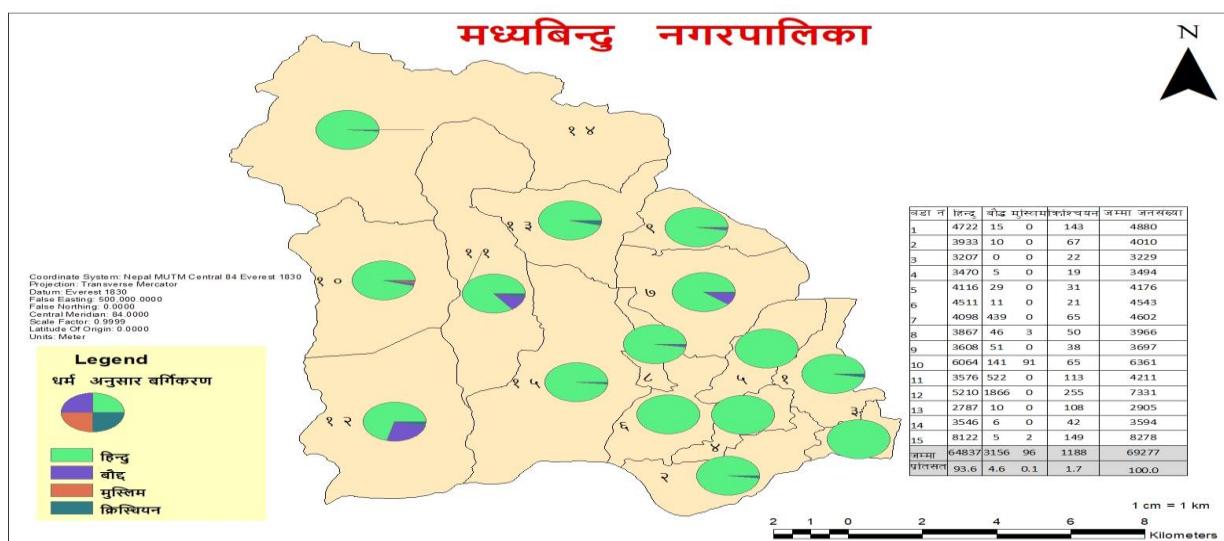
लिङ्ग	जातियता						जम्मा
	वाह्मण / क्षेत्री / ठकुरी / गिरि पुरी सन्यासी	आदिवाशी (थारु)	जनजाती	मध्यसी जातिहरू	दलित	मुस्लिम	
महिला	९६७२	८१५१	१३२५४	६१	२८९०	५०	३४०७८
पुरुष	१०१६७	८४०६	१३५९२	७१	२९१७	४६	३५१९९
जम्मा	१९८३९	१६५५७	२६८४६	१३२	५८०७	९६	६९२७७

२.५ धर्म

कुल जनसंख्याको आधारमा धर्मको वर्गीकरण गरीएको छ। नगरपालिकामा हिन्दू धर्मालम्बीहरूको प्रतिसत ९३.६ भएको पाइएको छ भने बौद्ध धर्म मान्ने प्रतिसत ४.६ भएको तथ्यांकले देखाएको छ। नगरपालिकामा ९६ जना मुस्लिम छन् (०.१प्रतिसत) तथा क्रिश्चियन धर्म मान्ने जनसंख्या प्रतिसत १.७ रहेको सर्वेक्षणले देखाएको छ। वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरू वडा नं १२ मा सबैभन्दा धेरै २५५ जना, वडा नं १ मा १४३ जना, वडा नं ११ मा ११३ तथा वडा नं १३ मा १०८ जना भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ र उक्त धर्म मान्नेहरू नगर्ण रूपमा अन्य वडामा समेत भएको निम्न तालिकाले देखाएको छ (तालिका २.८)।

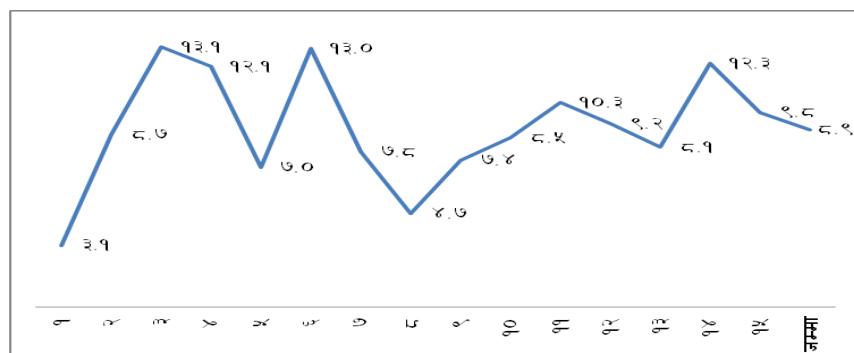
तालिका २.८: धर्म अनुसार वर्गीकरण

वडा नं	हिन्दू	बौद्ध	मुस्लिम	क्रिश्चियन	जम्मा जनसंख्या
१	४७२२	१५	०	१४३	४८८०
२	३९३३	१०	०	६७	४०९०
३	३२०७	०	०	२२	३२२९
४	३४७०	५	०	१९	३४९४
५	४११६	२९	०	३१	४१७६
६	४५११	११	०	२१	४५४३
७	४०९८	४३९	०	६५	४६०२
८	३८६७	४६	३	५०	३९६६
९	३६०८	५१	०	३८	३६९७
१०	६०६४	१४१	९१	६५	६३६१
११	३५७६	५२२	०	११३	४२११
१२	५२१०	१८६६	०	२५५	७३३१
१३	२७८७	१०	०	१०८	२९०५
१४	३५४६	६	०	४२	३५१४
१५	८१२२	५	२	१४९	८२७८
जम्मा	६४८३७	३१५६	९६	११८८	६९२७७
प्रतिसत	९३.६	४.६	०.१	१.७	१००.०

२.६ शैक्षिक अवस्था

मध्यविन्दु नगरपालिकाभित्र हाल १९ वटा निजी विध्यालय, ४५ वटा सरकारी विध्यालय तथा ३ वटा क्याम्पस सञ्चालित छन् । घरधुरी सर्वेक्षणमा ३ वर्ष वा सोभन्दा माथि सबै उमेर समूहको शैक्षिक अवस्थाको बारेमा जानकारी लिइएको थियो । शैक्षिक स्तरलाई विश्लेषण गर्दा नगरपालिकामा हाल बालविकास/पूर्वप्राथमिक

अध्ययन गरिरहेका बच्चाहरू २.२ प्रतिसत देखिएको छ भने ४०.८ प्रतिसतले आधारभूत तहसम्म अध्ययन गरेका छन् भने माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक स्तर भएको जनसंख्या ३०.७ प्रतिसत भएको तथ्यांकले देखाएको छ । नगरपालिकाका २.८ प्रतिसत स्नातक तथा १ प्रतिसतले स्नातकोत्तर वा सोभन्दा बढी अध्ययन गरेका छन् । यहाँ करिब १४ प्रतिसत जनसंख्याको शैक्षिक स्तर साधारण लेखपढमात्र भएको र ८.९ प्रतिसत निरक्षर जनसंख्या भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । निरक्षर जनसंख्यालाई विश्लेषण गर्दा वडा नं ३ मा सबैभन्दा धेरै १३.१ तथा वडा नं ६ मा १३ प्रतिसत छ, त्यसैगरी वडा नं १४ मा १२.८ प्रतिसत निरक्षर जनसंख्या भएको तथ्यांकले देखाएको छ । अर्कोतर्फ वडा नं १ मा सबैभन्दा कम निरक्षर जनसंख्या छ, जहाँका केवल ३.१ प्रतिसत जनसंख्या निरक्षर छन् भने वडा नं ८ मा ४.७ प्रतिसत निरक्षर वा लेखपढ गर्न सक्ने जनसंख्या भएको तथ्यांकले देखाएको छ । वडागत रूपमा शैक्षिक वर्गीकरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.९) ।

तालिका २.९: शैक्षिक स्तर अनुसार जनसंख्याको वर्गीकरण(३ वर्ष वा सोभन्दा बढी)

वडा नं.	पूर्व प्राथमिक/ बाल विकास	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	स्नातक तह	स्नातकोत्तर, एमफिल विद्यावारिधि	साधारण लेखपढ (साक्षर) अनौपचारिक प्रौढ कक्षा	लेखपढ गर्न सक्ने (निरक्षर)
१	६९	२३७०	११८२	१४२	३७	६७२	१४४
२	९९	१५५३	१३३६	७४	१८	४४४	३३५
३	७५	१४४९	६६४	७५	५४	३५७	४०३
४	७३	११२२	१२६०	७४	४०	३७१	४०५
५	८१	१६१०	११८१	९५	३१	७११	२८०
६	८६	१६५६	१३५५	१८२	५३	४१५	५६०
७	७३	१५०५	१७४२	१८४	६६	४९७	३४५
८	६६	१२१८	१३२५	२४९	८९	६४७	१७८
९	७९	१४८१	११४५	८०	३०	४५३	२६१
१०	११८	२२११	२११५	१८१	५७	८८२	५१९
११	९१	१७३१	१२०३	६१	१५	४९०	४१२
१२	१४९	२९११	२०४८	१७१	६६	९६५	६४३
१३	६५	१३६०	७४६	५७	१०	३०८	२२३
१४	१११	१७०५	५४२	११	०	५९६	४१४
१५	२००	३०५४	२४०७	१९४	८४	११८०	७७४
जन संख्या	१४३५	२६९३६	२०२५१	१८३०	६५०	८९८	५८९६
%	२.२	४०.८	३०.७	२.८	१	१३.६	८.९

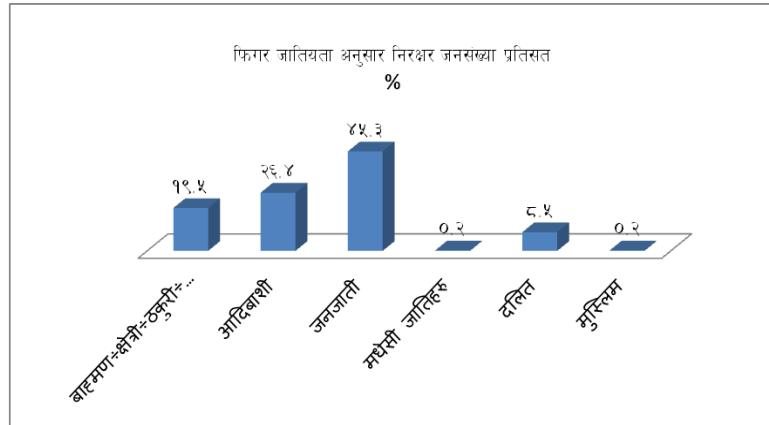
शैक्षिक स्तरलाई लैङ्गिक वर्गीकरणको आधारमा विश्लेषण गर्दा महिलाहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै (३६ प्रतिसत) आधारभूत तहसम्म अध्ययन गरेका छन् भने १७.५ प्रतिसत महिलाहरू साधारण लेखपढ गर्न सक्ने तथा १२.३ प्रतिसत महिलाहरू निरक्षर भएको तथ्यांकले देखाएको छ, जब कि ९१८ जना स्नातक महिला तथा २२७ जना स्नातकोत्तरसम्म अध्ययन गरेका छन् । पुरुष जनसंख्यामध्ये केवल ५.६ प्रतिसत मात्र अशिक्षित छन् भने करिब १० प्रतिसत साधारण लेखपढ गर्ने पुरुष जनसंख्या भएको तथ्यांकले देखाएको छ । ४२३ जना स्नातकोत्तर वा सो भन्दा उच्च अध्ययन गरेका पुरुष जनसंख्या नगरपालिकामा छन् भने लगभग आधा पुरुष जनसंख्याले आधारभूत तहसम्म अध्ययन गरेको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.१०) ।

तालिका २.१०: लिंग अनुसार शैक्षिक वर्गीकरण

शैक्षिकतह	महिला		पुरुष	
	जनसंख्या	प्रतिसत	जनसंख्या	प्रतिसत
पूर्व प्राथमिक बाल विकास	७१३	२.२	७२२	२.२
आधारभूत तह	११७३३	३६.१	१५२०३	४५.५
माध्यमिक तह	९२५७	२८.४	१०९९४	३२.९
स्नातक तह	९१८	२.८	९११	२.७
स्नातकोत्तर र एमफिल र विद्यावारिधि	२२७	०.७	४२३	१.३
साधारण लेखपढ (साक्षर) अनौपचारिक र प्रौढ कक्षा	५६८१	१७.५	३३०७	९.९
लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	४०११	१२.३	१८८५	५.६
जम्मा	३२५४०	१००.०	३३४४५	१००.०

नगरपालिकामा करिब ४ प्रतिसत स्नातक जनसंख्या भएको तथ्याकले देखाएको छ र जातिगत रूपमा विश्लेषण गर्दा स्नातक वा सोभन्दा बढी शैक्षिक योग्यता भएका जनसंख्या मध्ये ब्राह्मण क्षेत्रीहरू करिब ९ प्रतिसत छन् भने त्यसपछि मधेशी जातिहरू ४.६ प्रतिसत, थारु २.३ प्रतिसत देखिन्छन् (तालिका २.११) ।

निरक्षर जनसंख्या ५८९६ मध्ये जनजाती ४५ प्रतिसत, थारु २६ प्रतिसत, ब्राह्मण क्षेत्री १९.५ प्रतिसत तथा दलित ८.५ प्रतिसत छन् (तालिका २.११) ।

तालिका २.११: जाति अनुसारको शैक्षिक तहको वर्गीकरण (३ वर्ष वा सोभन्दा माथि)

शैक्षिक तहको वर्गीकरण	ब्राह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/गिरि पुरी सन्यासी	आदिवासी (थारु)	जनजाति	मधेशी जातिहरू	दलित	मुस्लिम	जम्मा
पूर्व प्राथमिक बाल विकास	३६९	३३९	५७८	१	१४७	१	१४३५
आधारभूत तह	६३४२	६४९६	११२९२	६०	२७३	३३	२६९३६
माध्यमिक तह	७३६०	४६५६	६८६८	४०	१२८८	३९	२०२५१
स्नातक तह	११६६	२७९	३२३	५	५४	३	१८३०
स्नातकोत्तर, एमफिल विद्यावारिधि	४७६	७७	८९	१	७	०	६५०
स्नातक %	८.७	२.३	१.६	४.६	१.१	३.३	३.८
साधारण लेखपढ (साक्षर) अनौपचारिक प्रौढ कक्षा	२०५६	२३९८	३७०६	१४	८०८	६	८९८८
लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	११४९	१५५९	२६६८	९	५०९	१०	५८९६

२.७ बसोबासको अवस्था

घरधुरी सर्वेक्षण क्रममा सबै ६९,२७७ जना जनसंख्यामध्ये गणना गरेको ठाउँमा वा घरमा नै भएको प्रतिसत ८३.८ छ भने करिब १६ प्रतिसत जनसंख्या नगरपालिका बाहिर, जिल्ला बाहिर वा विदेशिर भएको तथांकले देखाएको छ। हाल अन्यत्र बसेको जनसंख्यामध्ये वडा न. १२ मा सबैभन्दा बढी १८.७ प्रतिसत त्यसपछि क्रमशः वडा नं ८ एवं वडा नं ९ का १८.२ प्रतिसत जनसंख्या हाल गणनाको समयमा अन्यत्र बसेको तथांकले देखाएको छ। हाल गणना गरेको ठाउँमा बस्ने मध्ये वडा नं ४ का सबैभन्दा बढी ८८.२ प्रतिसत तथा वडा नं १३ को ८७.५ प्रतिसत भएको सर्वेक्षणले जनाएको छ। बसोबासको अवस्थालाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.१२)।

तालिका २.१२: बसोबासको अवस्था

वडा नं	गणना गरेको ठाउँमा बसेको		हाल अन्यत्र बसेको	
	जनसंख्या	प्रतिसत	जनसंख्या	प्रतिसत
१	४९३०	८४.६	७५०	१५.४
२	३३७०	८४.०	६४०	१६.०
३	२७५२	८५.२	४७७	१४.८
४	३०८१	८८.२	४९३	११.८
५	३५२०	८४.३	६५६	१५.७
६	३८९७	८५.८	६४६	१४.२
७	३८३७	८३.४	७६५	१६.६
८	३२४४	८१.८	७२२	१८.२
९	३०२३	८१.८	६७४	१८.२
१०	५२६९	८२.८	९०९.२	१७.२
११	३५३२	८३.९	६७९	१६.१
१२	५९६२	८१.३	१३६९	१८.७
१३	२५४३	८७.५	३६२	१२.५
१४	३०९३	८६.१	५०१	१३.९
१५	६७९५	८२.१	१४८३	१७.९
जम्मा	५८०४८	८३.८	११२२९	१६.२

२.८ वैवाहिक अवस्था

वैवाहिक अवस्था १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका जनसंख्यालाई लिईएको थियो जस अनुसार करिब दुई तिहाई (६५ प्रतिसत) विवाहित जनसंख्या यस नगरपालिकामा भएको तथांक प्राप्त भएको छ भने अविवाहित जनसंख्या २९.५ प्रतिसत भएको पाइएको छ। विधुवा /विदुर जनसंख्या प्रतिसत ४.७ तथा पारपाचुके गरेर बस्ने प्रतिसत ०.१ भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। वडागत रूपमा वैवाहिक अवस्थालाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.१३)।

तालिका २.१३: वैवाहिक स्थिति (दशवर्ष वा सोभन्दा माथि) अनुसार जनसंख्याको अवस्था

बडा नं	विवाहित	छुटिएर बसेको	कानुनि रूपमा नै पारपाचुके	विधुवा वा विदुर	अविवाहित
१	२६७९	३७	१०	१९९	१२७०
२	२२७६	२८	२	१७२	९९३
३	१८२७	१३	०	१२७	८०१
४	१९८४	४	२	१५१	९०५
५	२२९०	२१	१०	१७५	१०९३
६	२६०८	१३	२	१२५	११३४
७	२५२०	१०	६	२१२	१२७३
८	२१७५	१३	१	२००	१०३३
९	२१०६	२०	४	१५८	८७९
१०	३४२७	१५	१७	३३८	१७०९
११	२३५२	१६	१	२०२	१०००
१२	४१४५	४७	४	२३८	१८३०
१३	१६०१	६	३	१२२	७०७
१४	१९८७	१४	१	९३	८४५
१५	४६७१	३०	६	३०६	२०४५
जम्मा	३८६४८	२८७	६९	२८१८	१७५१७
%	६५.१	०.५	०.१	४.७	२९.५

वैवाहिक अवस्थालाई लिगं अनुसार विश्लेषण गर्दा विवाहित महिला तथा पुरुषको (५० प्रतिसत) संख्यामा खासै फरक देखिएको छैन तर छुटिएर बस्नेहरू मध्ये महिला ५५ प्रतिसतको तुलनामा पुरुष ४५ प्रतिसत मात्र देखिन्छ । नगरपालिकामा विधुवाहरू ८० प्रतिसत छन् भने केवल २० प्रतिसत मात्रै पुरुषहरू विदुर भएको तथ्यांकले देखाएको छ । समाजमा पुरुषले पत्नीको मृत्यु पछि अर्को विवाह गर्ने तर महिलाहरू विधुवा नै बस्ने सामाजिक प्रथा विधमान नै रहेको विश्लेषण गर्न सकिन्छ (तालिका २.१४) ।

तालिका २.१४: लिगं अनुसार वैवाहिक अवस्था (१० वर्ष वा सो भन्दा माथी)

वैवाहिक अवस्था	लिगं			
	महिला		पुरुष	
	जनसंख्या	प्रतिसत	जनसंख्या	प्रतिसत
विवाहित	१९४२५	५०.३	१९२२३	४९.७
छुटिएर बसेको	१५९	५५.४	१२८	४४.६
कानुनि रूपमा नै पारपाचुके	२६	३७.७	४३	६२.३
विधुवा वा विदुर	२२५९	८०.२	५५९	१९.८
अविवाहित	७४४४	४२.५	१००७३	५७.५

२.९ पेशा

सर्वेक्षणमा १० वर्ष वा सो उमेर भन्दा माथिको उमेरका सबै जनसंख्याको पेशाको विश्लेषण गरीएको छ । विभिन्न १४ प्रकारका पेशाहरू उल्लेख भएका छन् जस अन्तर्गत २३ प्रतिसतले घरको कामकाजलाई मुख्य काम वा पेशा बताएका थिए भने करिब २२ प्रतिसत हाल अध्ययनरत विध्यार्थीहरू छन् । कृषि तथा पशुपालन आफ्नो मुख्य पेशा हुने १७.५ प्रतिसत छन् भने करिब ११ प्रतिसतको (६४०५ जना) पेशा वैदेशिक रोजगार भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । कुल जनसंख्याको ५.४ प्रतिसतको पेशा नोकरी, ५ प्रतिसतको ज्याला मजदुरी ,४ प्रतिसतको

उधोगव्यापार तथा दक्ष काम भएको तथांकले देखाएको छ । नगरपालिकामा करिब २ प्रतिसत वेरोजगार एवं समाजसेवा, राजनीति एवं अन्य काम गर्नेहरू छन् भने अशक्त वा काम गर्न नसक्ने प्रतिसत नगरपालिकामा ३.७ प्रतिसत भएको तथांकले देखाएको छ (तालिका २.१५) ।

तालिका २.१५: पेशा (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि संख्याको आधारमा)

पेशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जन संख्या	%
घरको काम गर्ने घरायसी काम काज /गृहणी	११९२	१०७९	३९०	६२७	७४०	१०२५	८५०	९७७	७९६	११५९	७६८	१३२१	७१६	४९६	१७९०	१३८४६	२३.३
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	१०७२	७९४	५७५	७३०	८०६	७९५	९७०	७४८	६६३	१२०८	७३०	१३२२	५५०	५९९	१४४०	१३००२	२१.९
कृषि तथा पशुपालन	२९५	३८५	९२२	६२८	६८०	५०९	६७३	३३९	६७२	५९९	६८२	१११२	३९५	१०८८	१३८६१	१७.५	
वैदेशिक रोजगारी	३८५	३४१	२७०	२६५	३३८	३७६	४९३	२८५	४५५	६५७	४५१	७६०	२७९	३२९	७२१	६४०५	१०.८
नोकरी/जारीर	२१६	२०९	१३३	१८४	१६२	२७५	२३३	२७६	११५	३५५	१३६	४०९	९९	६३	३४७	३२१२	५.४
ज्याला/मजदुरी	२०९	१२२	१३४	६२	३२९	२६२	११२	६१	११४	३३४	३०९	२७५	५३	२६५	३०४	२९४५	५.०
उच्चोग तथा व्यापार	११०	९४	१२८	१३१	९६	१४५	२३४	१७१	११४	५१०	१२४	१४६	७३	३३	२०३	२३१२	३.९
दक्ष काम (गारो लाउने मिश्री काम)	४०६	१३६	७५	१२९	१६१	१३४	१००	२५५	८९	१४०	१०६	२१०	३०	१४	२८९	२२७४	३.८
वेरोजगार	१	७६	१६	८९	५५	७८	११७	३२	२७	१०१	१	१६७	११८	५	१६५	१०४८	१.८
पेन्सन भत्ता खाने अन्य काम नगर्ने	९२	३१	२२	४४	३०	२२	३९	५३	७१	१११	२८	११२	५	८	३१	६९९	१.२
व्यावसायिक कार्य (ठेकदार, पुजारी, पत्रकार, परामर्शदाता)	६	३	६	७	१०	९	१६	४	१०	१३	५	२३	३	१	२५	१४१	०.२
समाजसेवा लगायत अन्य काम	२९	६२	३६	१६	१८	३०	१७	१३०	३१	१५५	१०७	१६४	७	५	६६	८७३	१.५
असक्त / काम नगर्ने	१८२	१३९	६१	१३४	१६४	२२२	१६७	९१	९०	१६४	१२४	२४३	१११	३४	२९५	२२२१	३.७

वडागतरूपमा हेदा घरायसी काम गर्नेहरूको संख्या सबै वडामा समान नै देखिएता पनि वडा नं ३, वडा नं १४ मा कमशः १४ प्रतिसत तथा १७ प्रतिसतले मात्र घरायसी कामलाई आफ्नो मुख्य काम वा पेशा बताएका छ भने वडा नं २ मा ३१ प्रतिशतले, वडा नं १३ मा २९ प्रतिसतले, वडा नं १ मा एवं वडा नं ८ मा २८ प्रतिसतले पनि घरायसी कामकाज आफ्नो मुख्य काम भन्ने उल्लेख गरका छन्। हाल अध्ययनरत विद्यार्थी प्रतिसत वितरण सबै वडामा समान (२० देखि २५ प्रतिसत) पाईएको छ। वडा नं १४ का ३७ प्रतिसत जनसंख्याको मुख्य पेशा कृषि तथा पशुपालन हो भने वडा नं ८ का केवल ९ प्रतिसतले मात्र कृषि तथा पशुपालनलाई मुख्य पेशा बताएका छन्। वडा नं ९ का १४ प्रतिसतको तथा वडा नं १ को ९ प्रतिसतको पेशा वैदेशिक रोजगार हो। वडा नं ८ का ८.१ प्रतिसतको पेशा नोकरी भएको तथ्यांकले देखाएको छ। त्यसैगरी

नोकरी गर्ने प्रतिसत वडा नं मा १२ मा ६.५ प्रतिसत, वडा नं १० मा ६.४ प्रतिसत, वडा नं २ एवं वडा नं ४ मा ६ प्रतिसत पाईएको छ। वडागत रूपमा पेशालाई निम्न तालिकामा विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.१५.१)।

तालिका २.१५.१: पेशा प्रतिसतमा (१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको आधारमा)

पेशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	%
घरको काम गर्ने घरायसी काम काज / गृहणी	२८.४	३१.१	१४.१	२०.६	२०.६	२६.४	२१.१	२८.६	२२.६	२१.०	२१.५	२१.१	२१.४	१६.९	२५.४	२३.३
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	२५.६	२२.९	२०.८	२४.०	२२.५	२०.५	२४.१	२१.९	२०.९	२१.९	२०.४	२१.१	२२.६	२०.४	२०.४	२१.९
कृषि तथा पशुपालन	७.०	११.१	३३.३	२०.६	१८.९	१३.१	१६.७	९.९	२१.२	१०.१	१९.१	१७.८	१६.२	३७.०	१९.६	१७.५
वैदिकीक रोजगारी	९.२	९.८	९.८	८.७	९.४	९.७	१२.३	८.३	१४.४	११.९	१२.६	१२.१	११.४	११.२	१०.२	१०.८
नोकरी/ जारीर	५.१	६.०	४.८	६.०	४.५	७.१	५.८	८.१	३.६	६.४	३.८	६.५	४.१	२.१	४.९	५.४
ज्याला/ मजदरी	५.०	३.५	४.८	२.०	९.२	६.७	२.८	१.८	३.६	६.१	८.७	४.४	२.२	९.०	४.३	५.०
उद्योग तथा व्यापार	२.६	२.७	४.६	४.३	२.७	३.७	५.८	५.०	३.६	९.३	३.५	२.३	३.०	१.१	२.९	३.९
दक्ष काम गारो लाउने मिश्री काम	९.७	३.९	२.७	४.२	४.५	३.५	२.५	७.५	२.८	२.५	३.०	३.४	१.२	०.५	४.१	३.८
बेरोजगार	०.०	२.२	०.६	२.९	१.५	२.०	२.९	०.९	०.९	१.८	०.०	२.७	४.८	०.२	२.३	१.८
पेन्सन भत्ता खाने अन्य काम नगर्ने	२.२	०.९	०.८	१.४	०.८	०.६	१.०	१.५	२.२	२.०	०.८	१.८	०.२	०.३	०.४	१.२
व्यावसायिक कार्य (ठेकदार, पुजारी, पत्रकार, परामर्शदाता	०.१	०.१	०.२	०.२	०.३	०.२	०.४	०.१	०.३	०.२	०.१	०.४	०.१	०.०	०.४	०.२
समाजसेवा लगायत अन्य काम	०.७	१.८	१.३	०.५	०.५	०.८	०.४	३.८	१.०	२.८	३.०	२.६	०.३	०.२	०.९	१.५
असत्त / काम नगर्ने	४.३	४.०	२.२	४.४	४.६	५.७	४.२	२.७	२.८	३.०	३.५	३.९	४.६	१.२	४.२	३.७
जम्मा	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	
जनसंख्या	४१९५	३४७१	२७६८	३०४६	३५८९	३८८२	४०२१	३४२२	३१६७	५५०६	३५७१	६२६४	२४३९	२९४०	७०५८	५९३३९

जातियताको आधारमा हेर्दा ४४ प्रतिसत जनजातीले कृषि पेशा अँगालेका छन् भने त्यसपछि ब्राह्मण क्षेत्री २७ प्रतिसत छन्। नोकरी गर्ने मध्ये ४० प्रतिसत ब्राह्मण क्षेत्री, ३० प्रतिसत जनजाती तथा २४ प्रतिसत थारु भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वैदेशिक रोजगारी जानेहरू मध्ये ४० प्रतिसत जनजाती तथा ३१.५ प्रतिसत ब्राह्मण क्षेत्री र १९ प्रतिसत थारु भएको पाईएको छ। दक्ष श्रमिक मध्ये ४३ प्रतिसत थारु तथा ३४ प्रतिसत जनजातीहरू छन् भने व्यावसायिक कार्य गर्ने मध्ये लगभग आधा ब्राह्मण क्षेत्री भएको घरधुरी सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.१६)।

तालिका २.१६: जातजातिका आधारमा पेशाको वर्गीकरण जनसंख्याको आधारमा (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)

पेशा	ब्राह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/गिरि पुरी सन्यासी	आदिवाशी (थारु)	जनजाती	मधेसी जातिहरू	दलित	मुस्लिम
कृषि तथा पशुपालन	२७.४	२३.३	४३.८	०.१	५.४	०.०
नोकरी/जागीर	४०.३	२३.७	३०.३	०.२	५.३	०.२
वैदेशिक रोजगारी	३१.५	१८.८	४०.०	०.१	९.४	०.१
उद्योग तथा व्यापार	४२.०	१८.१	३०.१	०.९	८.३	०.६
ज्याला/मजदुरी	१०.६	२४.९	४९.६	०.२	१४.५	०.२
दक्ष काम	१३.९	४२.७	३३.९	०.२	९.२	०.१
व्यावसायिक कार्य (ठेकदार, पुजारी, पत्रकार, परामर्शी)	४६.१	१५.६	३३.३	०.७	४.३	०.०
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	३०.७	२३.१	३७.४	०.२	८.५	०.२
गृहणीरघरको काम गर्ने /घरायसी काम काज	२६.९	२७.७	३६.२	०.२	८.९	०.१
वेरोजगार	३१.१	१८.३	३९.३	०.३	१०.५	०.५
पेन्सन भत्ता खाने र पेन्सिन वुभ्नेरन्य काम नगर्ने	२७.४	२३.३	४३.८	०.१	५.४	०.०
समाजसेवा लगायत अन्य काम	४०.३	२३.७	३०.३	०.२	५.३	०.२
असक्त / काम नगर्ने	४२.०	१८.१	३०.१	०.९	८.३	०.६

कृषि तथा पशुपालन गर्ने मध्ये पुरुष (५३ प्रतिसत) महिलाको तुलनामा धेरै छ। नोकरी गर्ने मध्ये केवल ३५ प्रतिसत मात्रै महिला छन्। उद्योग व्यापार गर्ने मध्यै ६४ प्रतिसत पुरुष छन्। ज्याला मजदुरी गर्ने मध्ये १२ प्रतिसत मात्रै महिला छन्। दक्ष श्रमिकमा केवल २ प्रतिसत महिला भएको पाईएको छ। वैदेशिक रोजगारी मुख्य पेशा बताउने मध्ये १० प्रतिसत महिला तथा ९० प्रतिसत पुरुष छन्। घरायशी काम बताउने मध्ये ९४.४ प्रतिसत महिला छन्। वेरोजगार मध्ये ७२ प्रतिसत पुरुष देखिन्छन्। पेन्सन खाने वा अन्य प्रकारका भत्ता वुभ्ने तर अन्य काम नगर्ने मध्ये २० प्रतिसत महिला तथा ८० प्रतिसत पुरुष भएको तथ्यांकले देखाएको छ भने अशक्त काम गर्न नसक्ने महिला प्रतिसत ५५ भएको पाईएको छ (तालिका २.१७)।

तालिका २.१७ : लैंगिकता अनुसार पेशाको वर्गीकरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)

पेशा	महिला	%	पुरुष	%
कृषि तथा पशुपालन	४८७९	४७.१	५४८२	५२.९
नोकरी/जागीर	११२४	३५.०	२०८८	६५.०
उद्योग तथा व्यापार	८२९	३५.९	१४८३	६४.१
ज्याला/मजदुरी	३५९	१२.२	२५८६	८७.८
दक्ष काम	५०	२.२	२२२४	९७.८
व्यावसायिक कार्य (ठेकदार, पुजारी, पत्रकार, परामर्शी)	१५	१०.६	१२६	८९.४

वैदेशिक रोजगारी	६४०	१०.०	५७६५	९०.०
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	६४४५	४९.६	६५५७	५०.४
गृहणी/घरको काम गर्ने /घरायसी काम काज	१३०७७	१४.४	७६९	५.६
वेरोजगार	२९८	२८.४	७५०	७९.६
पेन्सन भत्ता खाने / पेन्सन वुभने/अन्य काम नगर्ने	१४२	२०.३	५५७	७९.७
समाजसेवा लगायत अन्य काम	२३९	२७.४	६३४	७२.६
असक्त /काम नगर्ने	१२१६	५४.८	१००५	४५.२

महिला जनसंख्या मध्ये करिब आधा जनसंख्याको पेशा घरायसी काम हो भने २२ प्रतिसत महिलाहरू हाल अध्ययनरत छन् । महिला मध्ये कृषिमा लाग्नेहरू १७ प्रतिसत छन् भने करिब ४ प्रतिसत महिलाले नोकरी गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । व्यापार गर्ने महिला करिब ३ प्रतिसत छन् भने २.२ प्रतिसत महिलाको पेशा वैदेशिक रोजगार देखिन्छ । पुरुष जनसंख्या मध्ये करिब २२ प्रतिसत विद्यार्थी, १८ प्रतिसत कृषि, १९ प्रतिसत वैदेशिक रोजगारी, करिब ९ प्रतिसत ज्याला मजदुरी, ७ प्रतिसत दक्ष काम एव नोकरी गर्नेहरू छन् (तालिका २.१७.१) ।

तालिका २.१७.१ : लैंगिकता अनुसार पेशाको वर्गीकरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथी)

पेशा	महिला		पुरुष	
	संख्या	%	संख्या	%
गृहणी घरको काम गर्ने /घरायसी कामकाज	१३०७७	४४.६	७६९	२.६
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	६४४५	२२.०	६५५७	२१.८
कृषि तथा पशुपालन	४८७९	१६.६	५४८२	१८.३
नोकरी/जारीर	११२४	३.८	२०८८	७.०
उद्योग तथा व्यापार	८२९	२.८	१४८३	४.९
वैदेशिक रोजगारी	६४०	२.२	५७६५	१९.२
ज्याला/मजदुरी	३५९	१.२	२५८६	८.६
दक्ष काम	५०	०.२	२२२४	७.४
व्यावसायिक कार्य (ठेकदार, पुजारी, पत्रकार, परामर्शदाता)	१५	०.१	१२६	०.४
वेरोजगार	२९८	१.०	७४९	२.५
पेन्सन भत्ता खाने / पेन्सन वुभने/अन्य काम नगर्ने	१४२	०.५	५५७	१.९
समाजसेवा लगायत अन्य काम	२३९	०.८	६३४	२.१
असक्त /काम नगर्ने	१२१६	४.१	१००५	३.३
जम्मा	२९३१३	१००.०	३००२५	१००.०

२.१० अपांगताको अवस्था

नगरपालिका कुल जनसंख्या ६९२७७ जना मध्ये ९६८ जनामा (१.४ प्रतिसत) मात्र कुनै न कुनै प्रकारको अपांगता भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । शारीरिक अपांगता भएका जनसंख्या वडा नं ६ मा सबैभन्दा धेरै ६४ जना त्यसपछि वडा नं १५ मा ५९ जना छन् । आँखा नदेखेहरू वडा नं ६ मा सबैभन्दा धेरै २२ जना छन् भने वोल सुन्न नसक्नेहरू वडा नं १५ मा सबैभन्दा धेरै ३४ जना रहेका छन् (तालिका २.१८) ।

तालिका २.१८: अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

वडा	अपाङ्गता नभएको	शारीरिक अपाङ्गता	बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	स्वर वोलाईसम्बन्धी अपाङ्गता (भकभके)	मनोसामाजिक अपाङ्गता
१	४८१८	२९	१४	५	५	९
२	३९६४	२४	४	५	४	९
३	३१८८	२८	७	२	३	१
४	३४५०	२३	९	२	७	३
५	४११८	३५	९	६	३	५
६	४४११	६४	२८	२२	५	१३
७	४५१९	४६	२०	३	४	१०
८	३९२५	२०	८	२	३	८
९	३६७२	१०	९	४	०	२
१०	६२९२	३१	१९	५	११	३
११	४१६२	२२	१२	०	४	११
१२	७२५०	४५	१५	२	१	१८
१३	२८५५	३३	४	५	३	५
१४	३५५१	२०	१०	२	७	४
१५	८१३४	५९	३४	१८	१७	१६
जनसंख्या	६८३०९	४८९	२०२	८३	७७	११७
%	९८.६	०.७	०.३	०.१	०.१	०.२

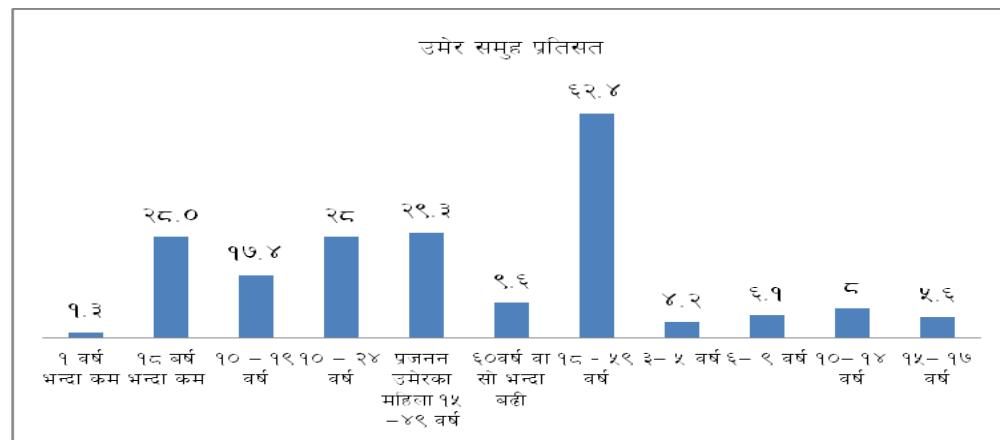
२.१९ उमेर अनुसारको जनसंख्याको विवरण

कुल जनसंख्याको उमेर वर्गीकरणलाई हेर्दा ५ वर्ष भन्दा मुनिका जनसंख्या ६.८ प्रतिसत छन्। ५-९ वर्षका जम्मा ७.५ प्रतिसत एवं १०-१४ वर्ष उमेर समुहका ८ प्रतिसत, १५-१९ वर्ष उमेर समुहका ९.४ प्रतिसत, २०-२४ वर्ष उमेर समुहका १०.५ प्रतिसत, २५-२९ वर्ष उमेर समुहका १०.६ प्रतिसत, ३०-३४ वर्ष उमेर समुहका ९ प्रतिसत, ३५-३९ वर्ष उमेर समुहका ८.३ प्रतिसत भएको तथ्यांकले देखाएको छ। त्यसैगरी ७० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर समुहमा ४ प्रतिसत जनसंख्या छ, भने ५.६ प्रतिसत जनसंख्या ६०-६९ उमेर समुहमा भएको पाईएको छ (तालिका २.१९)।

तालिका २.१९: उमेर अनुसार जनसंख्याको वर्गीकरण

उमेर समूह	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जन संख्या	%
५ वर्ष भन्दा कम	३३३	२५०	२२७	२२२	२६८	३२२	२६३	२६०	२४७	३९६	२९९	५२७	२०१	३२६	५८५	४७२६	६.८
५-९ वर्ष	३५२	२८९	२३४	२२६	३१९	३३९	३१८	२८४	२८३	४५९	३४१	५४०	२६५	३२८	६३५	५२१२	७.५
१० -१४ वर्ष	४१५	३३६	२४७	२७१	३४०	३४८	३७६	२८०	२९४	५१४	३२९	५७६	२५३	३६१	६२२	५५६२	८.०
१५ -१९ वर्ष	४६४	३७२	२७८	३५०	४१२	३९३	४३२	३३०	३३२	६०३	४०८	६८९	३०३	४१४	७३२	६५१२	९.४
२० -२४ वर्ष	५३०	४१३	३४३	४०४	४६९	४६२	४९५	३८२	३७९	६७५	४१५	७४९	३०७	४३२	८५१	७३०६	१०.५
२५-२९ वर्ष	४९७	४०१	३८४	३४८	४६१	४१९	४८२	४३६	४०४	६५५	४४३	७२०	३०३	३८२	९०९	७३२४	१०.६
३०-३४ वर्ष	४३३	३७३	२७०	३१७	३६७	४३७	३५६	३८३	३५२	५५४	३९६	६३२	२९६	२६४	७७१	६२०१	९.०
३५-३९ वर्ष	४१३	३४७	२९६	२८६	३२४	३४८	४०६	३५७	३०८	५८८	३८०	६२६	२०९	१९०	६९९	५७७७	८.३
४०-४४ वर्ष	३०३	२४७	२०९	२५३	२४२	३०६	३२३	२५३	२२५	४७९	२८८	५११	१८६	१९५	४५८	४४७८	६.५
४५-४९ वर्ष	२९३	२२३	१६९	१९४	२१७	२२८	२७२	१९८	२१२	३२४	२०८	३९८	१४३	१६१	४६१	३७०९	५.४
५० -५४ वर्ष	२१८	२१७	१४३	१८०	१८८	२०८	२६१	२१३	१९३	२८८	१४५	३४०	१२१	१६४	४१९	३२९८	४.८
५५ -५९ वर्ष	१५५	१६१	११४	१०७	१५८	१९७	१६७	१६०	१३३	२०४	१६०	२७१	८१	१०३	३२५	२४९६	३.६
६०-६४ वर्ष	१५६	११६	१०१	८९	१४०	१४३	१३२	१३१	१०३	१९६	१२९	२०९	६९	८१	२३३	२०२८	२.९
६५-६९ वर्ष	११६	१०३	८२	१०३	१०२	१३७	१२१	१२२	१०३	१७१	१२३	२०९	७४	८३	२३०	१८७९	२.७
७० -७४ वर्ष	९४	८५	६०	७७	८४	७६	९५	७५	५२	१२०	५४	१६१	४१	४२	१६६	१२८२	१.९
७५-७९ वर्ष	५३	३९	३८	३६	३७	४७	४९	५२	४०	६८	४९	९२	३१	४५	१००	७७६	१.१
८० वर्ष वा सो भन्दा बढी	५५	३८	३४	३१	४८	५३	५४	५०	३७	६७	४४	८९	२२	२३	७४	७१९	१.०
जम्मा जनसंख्या	४८८०	४०१०	३२२९	३४९४	४१७६	४५४३	४६०२	३९६६	३६९७	६३६१	४२११	७३३१	२९०५	३५९४	८२७८	६९२७७	१००.०

उमेरलाई विभिन्न समुहमा वर्गीकरण गर्दा यस नगरपालिकामा ३-५ वर्ष उमेर समुहका जनसंख्या ४.२ प्रतिसत, ६-९ वर्ष उमेरका ६.१ प्रतिशत, १० -१४ वर्ष उमेरका ८ प्रतिसत, १५-१७ वर्ष उमेरका ५.६ प्रतिसत भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। मध्यविन्दु नगरपालिकामा १८ वर्ष भन्दा मुनिका जनसंख्या २८ प्रतिसत अर्थात १९,३६६ भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ। यसैगरी १०-१९ वर्ष उमेरका १७.४ प्रतिशत, १०-२४ वर्ष उमेर समुहका २८ प्रतिसत छन् भने प्रजनन उमेरका महिलाहरू २९.३ प्रतिसत भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। त्यसैगरी १८ वर्ष देखि ५९ उमेर समुहले ६२.४ प्रतिसत जनसंख्या समेटेको छ भने ६० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर समुहमा ९.६ प्रतिसत जनसंख्या भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.२०)।

तालिका २.२० उमेर समुहका विभिन्न जनसंख्याको वर्गीकरण

उमेर समुह	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा	%
३-५ वर्ष	१९०	१५९	१२६	१३५	१७६	१९९	१८७	१४९	१५६	२३५	१९९	३११	१५०	१९३	३७५	२९४०	४.२
६-९ वर्ष	२९६	२४२	१९६	१८३	२५१	२७८	२४६	२३४	२२७	३८४	२६२	४३०	१९९	२६१	५०८	४१९७	६.१
१०-१४ वर्ष	४१५	३३६	२४७	२७१	३४०	३४८	३७६	२८०	२९४	५७४	३२९	५७६	२५३	३६१	६२२	५५६२	८.०
१५-१७ वर्ष	२७७	२१६	१६९	१९४	२४८	२२४	२६०	१९४	२१८	३५४	२४२	४०५	१७५	२४६	४४४	३८६६	५.६
०-१७ वर्ष/१८ वर्ष भन्दा कम	१३७७	१०९१	८७७	९१३	११७५	१२३३	१२१७	१०१८	१७२३	१२११	२०४८	८९४	१२६१	२२८६	१९३६६	२८.०	
१०-१९ वर्ष	८७९	७०८	५२५	६२१	७५२	७४१	८०८	६१०	६२६	१११७	७३७	१२६५	५५६	७७५	१३५४	१२०७४	१७.४
१०-२४ वर्ष	१४०९	११२१	८६८	१०२५	१२२१	१२०३	१३०३	९९२	१००५	१७९२	११५२	२०१४	८६३	१२०७	२२०५	१९३८०	२८.०
१५ - १९ (प्रजनन) उमेरका महिला	१४६८	११५९	९६९	१०६९	१२२४	१२९२	१३६७	११५५	१०८६	१९२२	१२२९	२१६३	८५०	९६७	२४०६	२०३२६	२९.३
६० वर्ष वा सो भन्दा बढी	४७४	३८१	३१५	३३६	४११	४५६	४५१	४३०	३३५	६२२	३९९	७५२	२३७	२७४	८०३	६६७६	९.६
१८ - ५९ वर्ष	३०२९	२५३८	२०३७	२२४५	२५९०	२८५४	२९३४	२५१८	२३२०	४०१६	२६०१	४५३१	१७७४	२०५९	५१८९	४३२३५	६२.४

उमेर समुहलाई लैंगिकता अनुसार विश्लेषण गर्दा २० देखि २९ वर्ष उमेर समुहमा महिला प्रतिसत पुरुष भन्दा धेरै देखिन्छ, त्यसै गरी महिला बढी भएका उमेर समुहमा ५५-६४ वर्ष, ७०-७९ वर्ष पर्दछन् भने अन्य उमेर समुहमा पुरुष जनसंख्या नै महिलाको तुलनामा बढी भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २१)।

तालिका २.२१ लिंग अनुसार उमेरको वर्गीकरण (जनसंख्याको आधारमा)

उमेर समुह	महिला	%	पुरुष	%
५ वर्ष भन्दा कम	२२५१	४७.६	२४७५	५२.४
५ - ९ वर्ष	२५१४	४८.२	२६९८	५१.८
१० - १४ वर्ष	२६८८	४८.३	२८७४	५१.७
१५ - १९ वर्ष	३१९७	४९.१	३३१५	५०.९
२० - २४ वर्ष	३७०१	५०.७	३६०५	४९.३
२५ - २९ वर्ष	३६८९	५०.४	३६३५	४९.६
३० - ३४ वर्ष	३०३६	४९	३१६५	५१
३५ - ३९ वर्ष	२७५९	४७.८	३०१८	५२.२
४० - ४४ वर्ष	२१५२	४८.१	२३२६	५१.९
४५ - ४९ वर्ष	१७९१	४८.३	१९१८	५१.७
५० - ५४ वर्ष	१५८५	४८.१	१७१३	५१.९
५५ - ५९ वर्ष	१३००	५२.१	११९६	४७.९
६० - ६४ वर्ष	१०७७	५३.१	९५१	४६.९
६५ - ६९ वर्ष	९३१	४९.८	९४०	५०.२
७० - ७४ वर्ष	६६२	५१.६	६२०	४८.४
७५ - ७९ वर्ष	३९२	५०.५	३८४	४९.५
८० वर्ष वा सो भन्दा बढी	३५३	४९.१	३६६	५०.९

नगरपालिकामा १७ वर्ष सम्मका बालबालिकाको संख्या १९,३६६ छ, जस्मा पुरुष १०,०२१ तथा महिला ९,३४५ छन्। नगरपालिका भित्र ८९४ जना एक वर्षभन्दा कम उमेर समुहका बालबालिकाहरू रहेका छन् जस्मा ० देखि ६ महिना सम्मको बच्चाहरू ५६१ जना तथा ७ देखी ११ महिना सम्मको बच्चा संख्या ३३३ जना छन् (तालिका २.२२)।

तालिका २.२२ बालबालिकाको वर्गीकरण (जनसंख्याको आधारमा)

बालबालिकाको वर्गीकरण	जनसंख्या		
	जम्मा	महिला	पुरुष
१८ वर्ष भन्दा तल को जनसंख्या	१९,३६६	९,३४५	१०,०२१
एक वर्ष भन्दा कम उमेरको वर्गीकरण			
० देखी ६ महिना सम्मको बच्चा	५६१	२६२	२९९
७ देखी ११ महिना सम्मको बच्चा	३३३	१६६	१६७

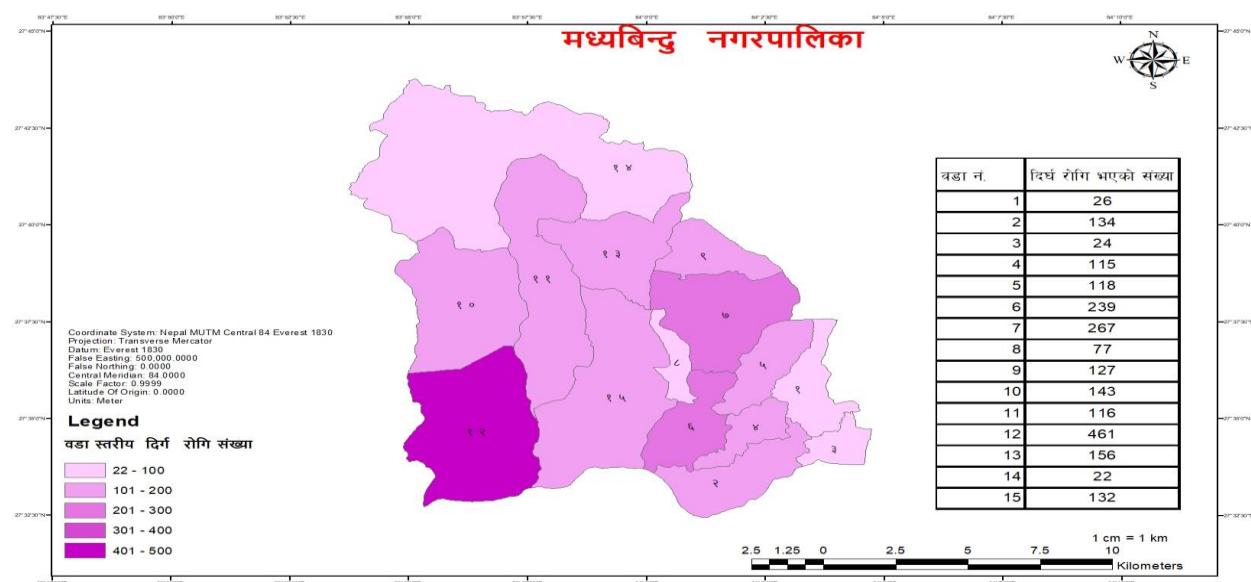
२.१२ दिघरोगको विवरण

घरमा परिवारका सदस्यहरूमा दम, सुगर, मुटु रोग आदी जस्ता दिघ रोग भएको जनसंख्या ३.१ प्रतिशत पाईएको छ। वडागत रूपमा हेदा वडा नं १ का कुल जनसंख्याको केवल ०.५ प्रतिसत, वडा नं १४ को कुल जनसंख्याको ०.६ प्रतिसत, वडा नं ३ को ०.७ प्रतिसतमा मात्र कुनै न कुनै प्रकारको दिघरोग भएको तथ्यांकले

देखाएको छ । वडा नं १२ मा सबैभन्दा धेरै दिर्घरोगि छन् जहाँ कुल जनसंख्याको ६.३ प्रतिसत दिर्घरोगि भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । त्यसैगरी वडा नं ७ मा ५.८, वडा नं १३ मा ५.४ प्रतिसत दिर्घरोगि भएको पाईएको छ (तालिका २.२३) ।

तालिका २.२३ दिर्घ रोग सम्बन्ध (जनसंख्याको आधारमा)

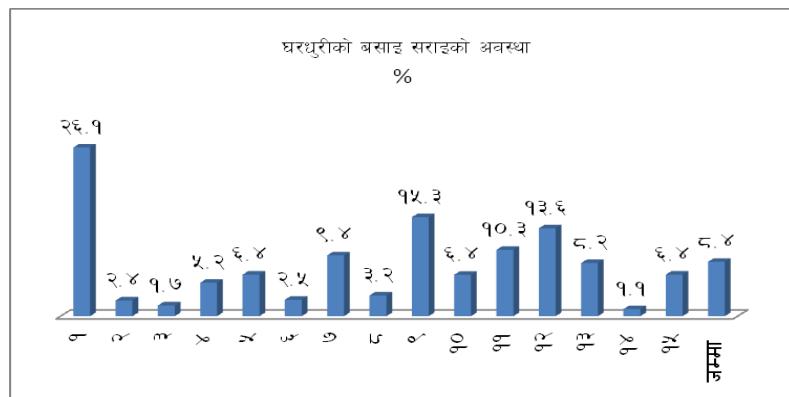
वडा नं.	घरमा परिवारका कुनै सदस्य दिर्घ रोगि भएको संख्या			
	दिर्घ रोगि छ		दिर्घ रोगि छैन	
	जनसंख्या	%	जनसंख्या	%
१	२६	०.५	४८५४	९९.५
२	१३४	३.३	३८७६	९६.७
३	२४	०.७	३२०५	९९.३
४	११५	३.३	३३७९	९६.७
५	११८	२.८	४०५८	९७.२
६	२३९	५.३	४३०४	९४.७
७	२६७	५.८	४३३५	९४.२
८	७७	१.९	३८८९	९८.१
९	१२७	३.४	३५७०	९६.६
१०	१४३	२.२	६२९८	९७.८
११	११६	२.८	४०९५	९७.२
१२	४६१	६.३	६८७०	९३.७
१३	१५६	५.४	२७४९	९४.६
१४	२२	०.६	३५७२	९९.४
१५	१३२	१.६	८१४६	९८.४
जम्मा	२१५७	३.१	६७१२०	९६.९

२.१३ बसाई सराई

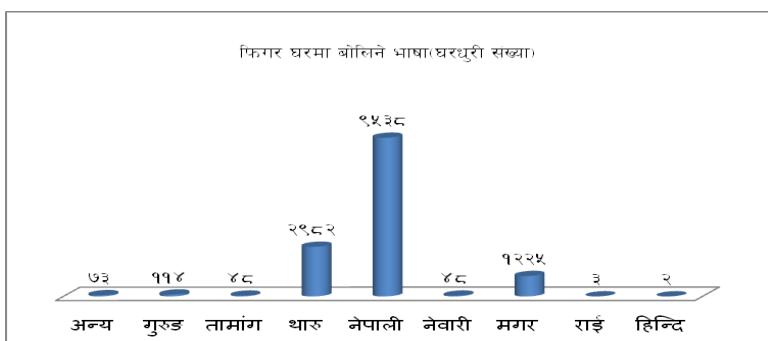
मध्यविन्दु नगरपालिका भित्र विगत १० वर्षको अवधिमा करिब ८.४ प्रतिसत घरधुरी बसाई आएको देखिन्छ ।

वडा नं १ मा कुल घरधुरीको २६ प्रतिसत विगत १० वर्ष यता बसाईसरेर आएका थिए भने वडा नं ९ मा १५.३ प्रतिसत, वडा नं १२ मा १३.६ प्रतिसत घरधुरी यस नगरपालिकामा बसाई सरेर आएको देखिन्छ तर वडा नं १४ मा केवल १ प्रतिसत घरधुरीमात्रै १० वर्ष यता बसाई आएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । वडागत बसाई आउने घरधुरी प्रतिसतलाई चार्टमा विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गरीएको छ ।

२.१४ घरमा बोलिने मुख्य भाषा

नगरपालिकाका १४०३३ घरधुरी मध्ये ९५३८ घरधुरीले नेपाली भाषा नै आ-आफ्नो घरमा बोलिने मुख्य भाषा बताएका थिए भने २९८२ मा थारु मुख्य बोलिचालिको भाषा भएको तथांकले देखाएको छ भने १२२५ मगर घरधुरीमा मगर भाषा नै घरमा बोलिने गरेका बताएका थिए । ११४ गुरुङ घरधुरीको गुरुङ भाषा तथा ४८ घर तामाङ्को घरमा बोलिने मुख्य भाषा तामाङ्को तथांकले देखाएको छ ।

२.१५ रोग तथा मृत्यु सम्बन्ध विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणमा सबै परिवारका सदस्यहरू विगत एक वर्षमा के कस्तो स्वास्थ्य समस्यावाट ग्रसित थिए भन्ने तथांक लिईएको थियो जसमा दुईतिहाइ घरधुरी (६६%) मा रुधाखोकी लागेको, आधा भन्दा बढी घरधुरीमा (५३.४%) मा ज्वरो, एक तिहाई घरधुरीमा (३३%) मा ग्याप्टिक, तथा १६ प्रतिसत घरधुरीमा भाडापखला लागेको तथांकले देखाएको छ । त्यसभन्दा बाहेका पेट सम्बन्ध समस्या (१२%), टाईफाइड (८%), तथा निमोनिया (४.४%) संबन्ध स्वास्थ्य समस्याहरू विगत एक वर्षको अन्तरालमा भएको तथांकले देखाएको छ । वडागत रूपमा परिवारमा परेका स्वास्थ्य समस्याहरू निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.२४) ।

तालिका २.२४. : परिवारमा १ वर्ष भित्र लागेका विभिन्न रोगका प्रकारहरू

स्वास्थ्य समस्याहरू	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा घरधुरी	%
रुधाखोकी	६३५	८४८	३५९	२६९	५९८	८५७	३५०	४४९	६६७	९३८	४०९	१०२०	५८७	४३३	८६४	१२८३	६६.२
ज्वरो	५९६	५९७	२७८	२२४	५६९	६६३	२५९	१६२	६५५	८३५	२९३	८७२	५५३	३४४	५८७	७४८७	५३.४
ग्याप्टिक	३९३	४५०	१०५	१४	३६३	४९५	९२	२१	१९३	६१३	२०९	७४८	५१४	३८	३३७	४६६५	३३.२
भाडापखला	२२८	१९३	२५	२४	२०	३०९	४१	४	१११	२६७	९३	२२२	३२२	२२५	१८८	२२७२	१६.२
पेट सम्बन्ध समस्या	२३२	१३६	१२७	१०	४६	३१३	४९	१५	३८	१२८	७८	१०१	९८	१८८	९१	१६५०	११.८
टाईफाइड	१४१	४३	६	२१	८	३०९	३२	४	४१	९६	४४	९५	१३५	१४२	४४	११६१	८.३

निमोनिया	१५	२६	६	१९	१२	२३५	२२	७	१३	२६	१०	१०७	८८	५	२०	६११	४.४
टि वि	१	५				३	७		३	५		१०	१०	५		४९	०.३
मुट्ट सम्बन्ध समस्या	२	१८	१	११	१६	२३	१६	२	११	१३	१८	३२	२४	७	१७	२११	१.५
अन्य		१२	४२	९	१७	१७६	१९	३	८७	१९४	१०८	५८	३	२२	१०४	८५४	६.१

२.१६ परिवारमा १ वर्ष भित्र मृत्यु भएका सदस्यको विवरण

गतवर्ष नगरपालिका भित्र ३६१ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ। जस मध्ये १३ जना ५ वर्ष मुनिका बालबालिका रहेका छन्। उक्त १३ जना मध्ये वडा नं १४ का तिन जना, वडा नं ७, वडा नं १३ एवं वडा नं १४ का दुई दुई जना रहेको तथ्यांकले देखाएको छ। त्यसको अलावा वडा नं २, वडा नं ४, वडा नं १० एवं वडा नं ११ का एक एकजना ५ वर्ष भन्दा कम उमेर समुहका बालबालिकाको मृत्यु भएको तथ्यांकले देखाएको छ। उक्त १३ जना बालबालिका मध्ये ८ जना केटा तथा ५ जना केटी भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ र निमोनियाको कारणबाट मृत्यु भएका ५ वर्ष मुनिका बच्चाहरू ५ जना भएको पाईएको छ। एक वर्ष भित्र मृत्यु भएका सदस्यको वडागत विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिको छ (तालिका २.२५)।

तालिका २.२५ : परिवारमा १ वर्ष भित्र मृत्यु भएका सदस्यको विवरण

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा धुरी	%
तपाईंको परिवारमा गत १ वर्ष भित्र परिवारको कुनै सदस्यको मृत्यु भएको थियो ?																	
थियो	१९	२३	२३	२३	२१	२६	३४	११	१२	२३	१६	६५	१५	१६	३४	३६१	२.६
थिएन	१७५	८८५	५८३	६९३	८८८	९०३	८०२	७६६	१२२८	८८२	१४१६	५८२	५३८	१६५०	१३६७२	१७.४	
जम्मा	१९४	१०८	६०६	७१६	८८९	९४७	९३७	८१३	७७८	१२५१	८८८	५९७	५५४	१६८४	१४०३३१००.०		
एक वर्ष भित्र ५ वर्ष भन्दा मुनिका बच्चा को पनि मृत्यु भएको बताउने घरधुरी	०	१	०	१	०	०	२	०	०	१	१	२	२	३	०	१३	
५ वर्षभन्दा कम उमेरका केटाको संख्या	०	०	०	१	०	०	२	०	०	०	१	१	२	१	०	८	०
५ वर्षभन्दा कम उमेरका केटीको संख्या	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	२	०	५	०
५ वर्ष भन्दा मुनिका बच्चा को मृत्युको कारणहरू																	
निमोनिया							१							१	३		५
कारण थाहा भएन			१				१			१		१	१				५
अन्य कारण				१						१	१					३	

२.१७ परिवारको खानेपानीको मुख्य स्रोत

मध्यविन्दु नगरपालिकाको ४० प्रतिसत घरधुरीको खानेपानीको मुख्य श्रोत निजि पाईप धारा (घरकम्पाउण्डमा) हो भने लगभग २३ प्रतिसत घरधुरीले सार्वजनिक धाराको पानी खाईरहेका छन्। निजि टयुवेलको पानी खानेहरू १५ प्रतिसत छन् भने इनारको पानी खानेहरू १७.८ प्रतिसत छन् जसमा ढाकिएको इनार १०.६ घरधुरीले प्रयोग गर्दछन्। पालिका भित्रका ३०३ घरधुरीले सार्वजनिक टयुवेलको, २४६ ले छिमेकीको धाराको पानी खाईरहेको तथ्यांकले देखाएको छ भने सतह वा मुलको पानी खाने घरधुरी संख्या १० रहेको तथ्यांकले देखाएको छ। वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं १३ मा निजि पाईपधाराको पानी खाने घरधुरी एकदम न्युन छ भने वडा नं १ का जम्मा १८

घर तथा वडा नं १५ का ५३ घरमा मात्रै खानेपानीको मुख्य श्रोतको रूपमा निजि पाइप धारा भएको तथ्यांकले देखाएको छ । वडा नं ७ का ८०८ घरधुरीले, वडा नं ५ का ६६६, ८ नं वडाका ६३९ तथा वडा नं १२ का ६१७ घरधुरीहरूले निजि पाइपधारा बाट पानी खाईरहेको सर्वेक्षणले देखाएको छ भने मुल वा सतहको पानी खानेहरू मध्ये वडा नं १ का ३६ तथा वडा नं १४ का १३ तथा वडा नं ८ का ११ घरधुरी भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ (तालिका २६) । त्यसैगरी ८९ प्रतिसत परिवारका सदस्यहरूको लागि आफुले खाईरहेको पानी आफ्नो घरायसी कार्य तथा खानको लागी पर्याप्त छ , तर वडा नं १४ का केवल ६४ प्रतिसत, वडा नं १५ का ७१ प्रतिशत तथा १३ का ७८ प्रतिसत घरधुरीले मात्र पानी पर्याप्त भएको वताएका थिए । वडा नं १० का लगभग ८१ प्रतिशतलाई हाल खाईरहेको पानी पर्याप्त छ भने अन्य वाँकी वडामा हाल पानीको पर्याप्तताको प्रतिसत उच्च रहेको तथ्यांकले देखाएको छ । साथै लगभग सबै घरधुरीहरूले पानीको गुणस्तर खानको लागी योग्य वा ठिक वताएका छौन् भने संख्यात्मक रूपमा नगरपालिकामा आधा घरधुरीले (५०.७ प्रतिसत) मात्रै पानी सुधिकरण गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । वडागत रूपमा पानी सुधिकरण गर्ने घरधुरीलाई विश्लेषण गर्दा वडा नं ४ केवल २५ प्रतिशत, वडानं ६ का २५.५ प्रतिसत, वडा नं १३ का २५.६ प्रतिसत तथा वडा नं १५ का करिब ३१ प्रतिशतले मात्र पानी सुधिकरण गर्ने गरेको देखिएको छ भने वडा नं ५ का ९३ प्रतिसत घरधुरीमा पानी खानु अगाडि सुधिकरण गर्ने गरेको तथ्यांक प्राप्त भएको छ । वडागत रूपमा खानेपानी विवरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.२६) ।

तालिका २.२६: घर परिवारको खानेपानीको मुख्य स्रोत

वडा नं	पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा	पाइपधारा सार्वजनिक	निजि कल	ढाकिएको इनारकुवा	नढाकिएको इनारकुवा	सार्वजनिक कल	छिमेकीको धारा वा कल	सतहको पानी मुलको पानी	खानेपानी पर्याप्त छ भन्ने घरधुरी प्रतिसत	पानीको गुणस्तर ठिक छ वताउने	पानी सुधिकरण गर्ने घरधुरी प्रतिसत
१	१८	२०	३७८	४५२	४०	२८	२२	३६	९०.९	९६६	५१.८
२	५२७	०	३२६	२०	०	१३	२२	०	९८.२	८७६	६५.६
३	४५३	६	६६	५१	३	१	२६	०	९८.८	६०४	४०.९
४	११५	३८०	१११	५४	२२	६	२८	०	९५	६८१	२५
५	६६६	१३	३१	९५	१६	११	५७	०	९४.४	८८८	९३
६	४७१	१३	३४३	४६	११	५७	६	०	९७	९२३	२४.५
७	८०८	५	२	९२	१९	१	६	४	९०.९	९३२	७६.५
८	६३९	३२	७३	२६	१	९	२२	११	९४.३	८१२	७१.७
९	१११	२३७	३८४	२२	७	१	८	८	९८.५	७७४	३३.९
१०	६२१	३१५	९४	६५	१२७	६	१५	८	८०.५	१२३१	७३.४
११	३५१	४६०	९	५६	२	०	०	०	९४.३	८६६	४९.९
१२	६१७	१३६	११	१७३	५३०	०	१४	०	९५.५	१४७९	३८.१
१३	८	४२६	२९	१००	२५	६	२	१	७८.१	५६७	२५.६
१४	१२५	३५८	०	४	५४	०	०	१३	६४.१	५१५	६४.३
१५	५३	७६५	२९६	२२७	१५२	१६४	१८	९	७१.०	१६७५	३०.७
जम्मा घरधुरी	५५८३	३१६६	२१५३	१४८३	१००९	३०३	२४६	९०	८९.०	१३७९	५०.७
%	३९.८	२२.६	१५.३	१०.६	७.२	२.२	१.८	०.६		९८.३	

२.१८ शौचालय

नगरपालिकाका ९७ प्रतिसत घरधुरीमा शौचालय भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वडागत रूपमा हेर्दा अन्य वडाको तुलनमा वडा नं १४ मा सबैभन्दा धेरै १०.५ घरधुरीमा शौचालय छैन। त्यसै गरी वडा नं १५ का ६१ घरधुरीमा शौचालय नभएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ। शौचालय हुने घरधुरी मध्ये ९५३२ को फलस भएको शौचालय छ। शौचालय संम्बन्धि विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.२७)।

तालिका २.२७: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार

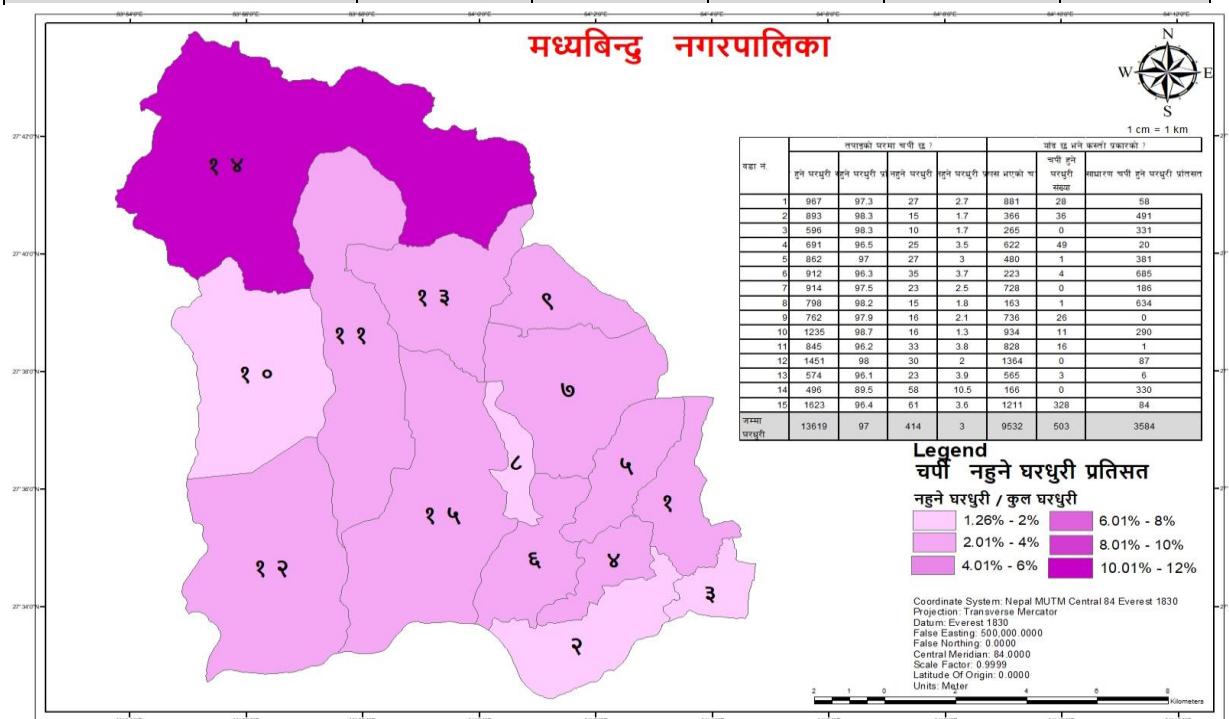
वडा नं.	तपाइको घरमा चर्पी छ ?				यदि छ भने कस्तो प्रकारको ?		
	चर्पी हुने घरधुरी संख्या	चर्पी हुने घरधुरी प्रतिसत	चर्पी नहुने घरधुरी संख्या	चर्पी नहुने घरधुरी प्रतिसत	फलस भएको चर्पी	चर्पी हुने घरधुरी संख्या	साधारण चर्पी हुने घरधुरी प्रतिसत
१	९६७	९७.३	२७	२.७	८८१	२८	५८
२	८९३	९८.३	१५	१.७	३६६	३६	४९१
३	५९६	९८.३	१०	१.७	२६५	०	३३१
४	६९१	९६.५	२५	३.५	६२२	४९	२०
५	८६२	९७.०	२७	३.०	४८०	१	३८१
६	९१२	९६.३	३५	३.७	२२३	४	६८५
७	९१४	९७.५	२३	२.५	७२८	०	१८६
८	७९८	९८.२	१५	१.८	१६३	१	६३४
९	७६२	९७.९	१६	२.१	७३६	२६	०
१०	१२३५	९८.७	१६	१.३	९३४	११	२९०
११	८४५	९६.२	३३	३.८	८२८	१६	१
१२	१४५१	९८.०	३०	२.०	१३६४	०	८७
१३	५७४	९६.१	२३	३.९	५६५	३	६
१४	४९६	८९.५	५८	१०.५	१६६	०	३३०
१५	१६२३	९६.४	६१	३.६	१२१	३२८	८४
जम्मा घरधुरी	१३६१९	९७.०	४१४	३.०	९५३२	५०३	३५८४

जातियता अनुसार राई, तामाङ, चेपागां, माझी सेर्पा सबैको घरमा शौचालय छ। थारुको ३.३ प्रतिसत घरमा हालसम्म चर्पी बनाएको छैन। मगर ३.७ प्रतिसत, भुजेल ५.६ प्रतिसत, दमै ४.३ प्रतिसत, बोटे ५.३ प्रतिसत, मुसहर लगभग १० प्रतिसत तथा मुसलमान ११ प्रतिसतको घरमा शौचालय नभएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.२८)।

तालिका २.२८ जातियता अनुसार शौचालय

जातजाती	छ		छैन		जम्मा घरधुरी
	घरधुरी	%	घरधुरी	%	
पहाडी बाह्मण/ क्षेत्री/ठकुरी/ गिरि पुरी सन्धारी	३८९४	९८.४	६४	१.६	३९५८
नेवार	२५५	९७.०	८	३.०	२६३
गुरुङ	२७२	९७.८	६	२.२	२७८
मगर	२५००	९६.३	९५	३.७	२५९५
थारु	३३१४	९६.७	११३	३.३	३४२७
राई	१४	१००.०	०	०.०	१४

जातजाती	छ		छैन		जम्मा घरधुरी
	घरधुरी	%	घरधुरी	%	
भुजेल	१७	९४.४	१	५.६	१८
दमै	२४३	९५.७	११	४.३	२५४
कामी	६८०	९६.५	२५	३.५	७०५
सार्की	१५०	९६.२	६	३.८	१५६
बोटे	१०८	९४.७	६	५.३	११४
दरै	१५४	९८.१	३	१.९	१५७
मुसहर	४७	९०.४	५	९.६	५२
मुसलमान	१६	८८.९	२	११.१	१८
तराईका जातिहरू	२६	९६.३	१	३.७	२७
तामाङ	१०२	१००.०	०	०.०	१०२
कुमाल	१८२३	९६.४	६८	३.६	१८९१
चेपांग	१	१००.०	०	०.०	१
माझी	२	१००.०	०	०.०	२
शेर्पा	१	१००.०	०	०.०	१
जम्मा घरधुरी	१३६१९	९७.०	४९४	३.०	१४०३३

२.१९ घरयासी सरसफाई

नगरपालिकामा भाँडा माझे सुकाउनको लागी मचान भएका घरधुरी ३७ प्रतिसत छ। बजार क्षेत्रमा भित्र नै भान्दा भएको हुँदा तथा भाँडा राख्ने ठाँउ हुने हुँदा मचानको प्रतिसत कम हुन गएको छ जस्तो की वडा नं १० मा केवल १२.७ घरधुरीमा मात्रै मचान बनाइएको छ भने वडा नं ५ मा यो प्रतिसत ५ मात्रै छ। वडा नं १ मा सबैभन्दा धेरै मचान छ, जहाँ ८५ प्रतिसतले मचान बनाएका छन् भने वडा नं १२ का ८७ प्रतिसत घरधुरीमा मचान भएको तथ्यांकले देखाएको छ। निश्चित जुठेलो भएको जम्मा घरधुरी प्रतिसत ८९ छ। वडा नं १४ मा सबैभन्दा कम करिब ६१ प्रतिशतको घरमा भाँडा माझ्नको लागी जुठेलो बनाइएको छ। साथै करिब ७८ प्रतिसतको घरमा फोहर व्यवस्थापनको लागी निश्चित ठाँउ भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वडागत रूपमा वडा नं ६ मा सबैभन्दा कम ४९ प्रतिसतको घरमा मात्रै फोहर फाल्ने खाडल छ। नगरपालिकाका लगभग सबै घर

आँगन सफा नै भएको अवलोकन भएको थियो । वडा नं ३ का सबै घरधुरी सफा पाईएको थियो । अन्य वडाको तुलनामा वडा नं १३, वडा नं १४ तथा वडा नं ६ का केही घरधुरीहरू सफा नभएको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.२९) ।

तालिका २.२९ घरायासी सरसफाई

वडा नं	घरमा भाडा माफेर सुकाउन को लागि मचान वा टाड बनाउने घरधुरी %	घरमा भाडा माभन को लागि निश्चित जुठेलो बनाउने घरधुरी %	फोहोर फाल्ने खाल्डोरनिश्चित ठाउमा फोहर फाल्ने घरधुरी %	घर आगन सफा भएका घरधुरी %
१	८४.८	९०	९२.८	९८.२
२	३५.२	९८.६	९८.३	९९.२
३	५.८	५९.९	९९.५	१००
४	२५.१	७८.४	५०.३	९४.३
५	७.०	९९.१	५३.५	९४.६
६	३३.६	९६.१	४९.१	८८.९
७	४२.२	९८.८	९९.५	९९.१
८	८६.८	९७.८	९८.६	९९.६
९	४७.४	९४	९९.५	९४.३
१०	१२.७	८०.१	५१.८	९७.८
११	१४.८	८४.९	८९.६	९४.१
१२	२७.१	९१	९१.४	९८.४
१३	५०.४	९९	५५.१	८५.१
१४	५५.८	६०.६	५७	८६.८
१५	३८.८	८८.४	८१.८	९७.७
जम्मा घरधुरी %	३६.९	८८.८	७८.७	९५.९

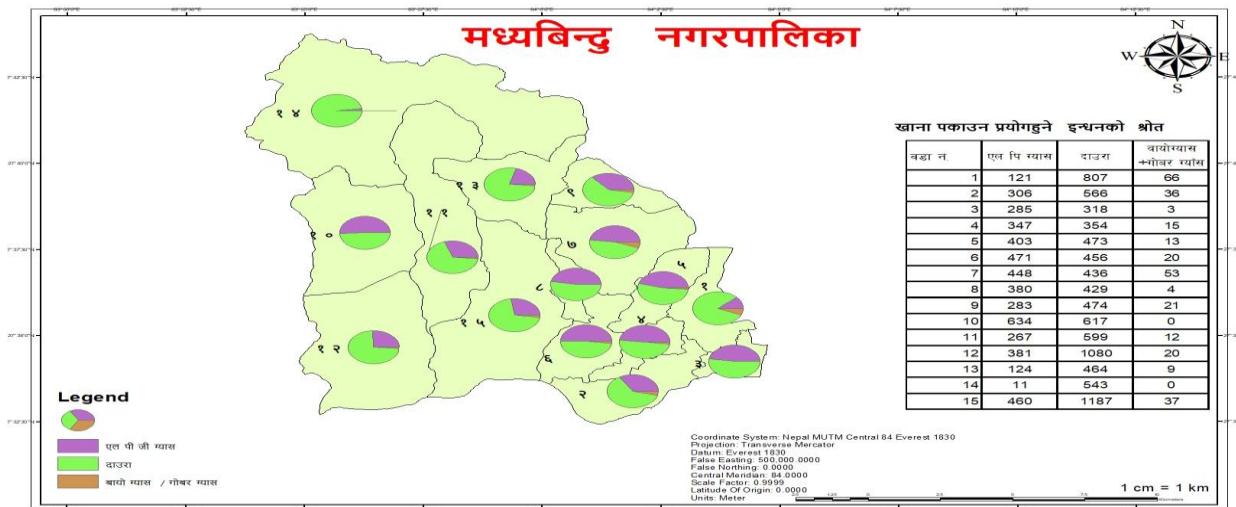
२.२० खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धन तथा बत्तिको मुख्य श्रोत

नगरपालिकाका लगभगत दुई तिहाई (६३ %) घरधुरीले हालसम्म दाउरा नै खाना पकाउने मुख्य श्रोत भएको बताएका छन् भने एलपि रयाँस प्रयोगकर्ता घरधुरी प्रतिसत ३५ पाईएको छ भने ३०९ घरधुरीले गोवररग्याँस / बायोरग्याँस प्रयोग गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं १ का ६६ घरधुरी, वडा नं ७ का ५३ घरधुरी, वडा नं १५ का ३७ घरधुरी तथा वडा नं २ का ३६ घरधुरीमा बायोरग्याँस / गोवररग्याँस खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा प्रयोग भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ ।

नगरपालिकाका सबै वडाहरू विधुतीकरण (९८ प्रतिसत) भएको छ तथापि वडा नं १४ का २४३ घरधुरीमा हालसम्म सोलार बत्ति नै प्रयोग भएको तथ्यांकले देखाएको छ । त्यसैगर ४० घरधुरीमा हालसम्म पनि मट्टीतेल बत्ति बाल्न प्रयोग भएको छ जसमा वडा नं १२ का तमासपरु टोलका १५ घरधुरी पर्दछन् ।

तालिका २.३० : खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धनको स्रोत तथा बत्तिको मुख्य श्रोत

वडा नं.	खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धनको स्रोत			घरमा बालिने बत्तिको मुख्य स्रोत		
	एल पि र्यास	दाउरा	वायोग्रास/ गोबर र्याँस	मट्टीतेल	विद्युत	सोलार
१	१२१	८०७	६६	०	९९४	०
२	३०६	५६६	३६	१	९०७	०
३	२८५	३१८	३	०	६०६	०
४	३४७	३५४	१५	२	७१४	०
५	४०३	४७३	१३	३	८८६	०
६	४७१	४५६	२०	०	९४७	०
७	४४८	४३६	५३	१	९३६	०
८	३८०	४२९	४	१	८१२	०
९	२८३	४७४	२१	१	७७७	०
१०	६३४	६१७	०	१	१२५०	०
११	२६७	५९९	१२	२	८७६	०
१२	३८१	१०८०	२०	१५	१४६६	०
१३	१२४	४६४	९	०	५९७	०
१४	११	५४३	०	४	३०७	२४३
१५	४६०	११८७	३७	९	१६७५	०
जम्मा	४९२१	८८०३	३०९	४०	१३७५०	२४३
%	३५.१	६२.७	२.२	०.३	९७.९	१.८

२.२१ सेवा सुविधामा पहुँचको अवस्था

घरधुरी सर्भेक्षणमा नगरपालिकावाट प्राप्त हुने प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाका लागि खर्चनु पर्ने समयका आधारमा ३० मिनेट वा त्यो भन्दा कम समय लाग्ने घरधुरी प्रतिसत ४६ देखिन्छ । ४७.५ प्रतिसतलाई ३० मिनेट देखि १ घण्टा लाग्ने गरेको तथांकले देखाएको छ भने ५.५ प्रतिसत घरधुरीलाई १ देखि २ घण्टा भन्दा बढी समय लाग्न सक्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाका बडा कार्यालय पुग्नका लागि खर्चनु पर्ने समयका आधारमा ३० मिनेट वा त्यो भन्दा कम समय लाग्ने घरधुरी प्रतिसत ६३.७ देखिन्छ, २६.७ प्रतिसतलाई ३० मिनेट देखि १ घण्टा लाग्ने गरेको तथांकले देखाएको छ भने ७.२ प्रतिसत घरधुरीलाई १ देखि २ घण्टा भन्दा बढी समय लाग्न सक्ने देखिन्छ ।

घरधुरी सर्भेक्षणवाट सामुदायिक विध्यायलय पुग्न लाग्ने समयका आधारमा ३० मिनेट वा त्यो भन्दा कम समय लाग्ने घरधुरी प्रतिसत ७९ देखिन्छ । ३० मिनेट देखि १ घण्टा समय लाग्ने घरधुरी १८.८ प्रतिसत एवं २.२ प्रतिसत घरधुरीलाई १ देखि २ घण्टा भन्दा बढी समय लाग्न सक्ने देखिन्छ । सेवा पाइने स्थानमा पुग्नका लागि खर्चनुपर्ने समयका आधारमा बडागत विस्तृत विवरण तल उल्लेखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ (तालिका २.३१) ।

तालिका २.३१ सेवा पाइने स्थान र दुरीको अवस्था

बडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा	%
नजिकको अस्पताल अथवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रसम्म पुग्ने समय																	
आधा घण्टा भन्दा कम	३४७	६५५	२९६	६७७	५७०	४११	८५०	५५०	४३	४५२	२४९	४३८	४४०	१३८	३६२	६४७८	४६.२
३० मिनेट देखि एक घण्टा	६४३	२५१	३०७	३८	३१८	४९६	८७	२४४	५१३	६३३	५३१	१०४३	३३	२२०	१३०३	६६६०	४७.५
१-२ घण्टा	४	१	३	१	१	४०	०	१९	२२२	१६६	८०	०	१२०	९५	१९	७७१	५.५
२-३ घण्टा	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१८	०	४	१०१	०	१२४	०.९	
बडा कार्यालयसम्म पुग्न लाग्ने समय																	
आधा घण्टा भन्दा कम	८२०	६५६	५८२	६५१	५८३	५०८	८४२	५४५	७१६	७८५	१३६	९६६	४३१	१	७१९	८९४१	६३.७
३० मिनेट देखि एक घण्टा	१६९	२५१	२१	६४	३०६	२६६	९५	२५१	६२	३०५	४०३	५१४	३६	६०	१४६	३७४९	२६.७
१-२ घण्टा	५	०	३	१	०	१७३	०	१७	०	१६१	३२१	१	३२	२८५	१७	१०१६	७.२
२-३ घण्टा	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१८	०	९५	१७०	२	२८६	२.०	
३ घण्टा भन्दा बढी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	३८	०	४१	०.३	
सामुदायिक सर्भेक्षणसम्म पुग्न लाग्ने समय																	
आधा घण्टा भन्दा कम	८३१	६५६	५८७	७०७	६१९	९१२	८७२	५४८	७३०	८३२	५२०	१४५२	५५१	२०३	१०५७११०७७७.९		
३० मिनेट देखि एक घण्टा	१६०	२५१	१४	८	२६८	३१	६४	२४५	४८	२९४	३२३	२९	३३	२६१	६०७	२६३६	१८.८
१-२ घण्टा	२	०	५	१	२	४	१	२०	०	१२५	३५	०	१३	८३	२०	३११	२.२
२-३ घण्टा	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७	०	९	०.१		

२.२२ घरपरिवारको स्वामित्वमा भएका एवं उपभोग गरेका विभिन्न सामाग्रीहरू

नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने परिवार तथा परिवारका सदस्यहरूले आफ्नो सुविधाका लागि प्रयोग गर्ने सञ्चार, यातायातका साधनहरूका विषयमा सर्वेक्षण गर्दा टेलिफोन/मोबाइल फोन प्रयोग कर्ताको संख्या सबै भन्दा बढी ९४.६ प्रतिसत देखिन आउछ । टेलिभिजन प्रयोग कर्ता दोस्रोमा ७१.८% प्रतिसत, तथा फिज प्रयोग कर्ता ३६.५% देखिन्छन् । इन्टरनेट प्रयोगकर्ता २७.३ प्रतिसत छ । त्यसैगरी रेडियो प्रयोगकर्ता २५.४ प्रतिसत छन् भने कम्प्युटर हुने घरधुरी १०.५ प्रतिसत छ । यातायातका साधनमा मोटरसाइकल प्रयोग कर्ता २५.९ प्रतिसत, बस /ट्याक्टर /ट्रक हुनेहरू २.१ प्रतिसत देखिन्छ भने कार/मोटर सुविधा लिने परिवार १.७ प्रतिसत रहेको देखिन्छ । रेफीजेरेटर भएका घरधुरी ६.५ प्रतिसत देखिन्छ । विभिन्न सुविधा भएका एवं सुविधा लिनेका आधारमा रहेका घरधुरीको विस्तृत विवरण वडागत रूपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.३२) ।

तालिका २.३२ : घरपरिवारले उपभोग गरेका विभिन्न सामाग्रीहरू

वडा नं	टेलिफोन /मोबाइल	टेलिभिजन	फिज	इन्टरनेट	मोटरसाइ कल	रेडियो	कम्प्युटर	बस ट्रक ट्याक्टर	मोटरकार
१	९४२	८२५	४३७	२६९	३९५	२२२	२००	१८	३३
२	८६६	६४४	३००	२५८	३०८	४८२	१२८	२२	११
३	५८९	४५७	२४५	१६१	२०८	३२९	९३	९	४२
४	६६७	५८५	२७१	१७९	२५१	३०४	८७	२०	१२
५	८०८	६७१	२५८	१२२	१८८	३३४	८८	८	३
६	९०२	६७६	३२३	२७९	२२९	१५७	१६४	२१	१३
७	९१२	७२३	५९०	४१९	२९७	२२७	२०२	११	२९
८	७९२	६७०	३१८	३०२	२१५	१२६	१०९	२५	१४
९	७४०	५४०	२७७	१८४	१८७	११५	८८	१३	७
१०	१२०९	९७०	६४४	४७५	३०२	१९८	१६३	३५	४५
११	८३२	६१८	३०२	२५६	१७१	१६६	५७	२३	२
१२	१४०१	११०२	६०७	५२५	३२३	३३७	१०५	२५	१५
१३	५८०	३६५	१५९	१०४	१९६	१५९	३५	१४	६
१४	५०७	९६	११	१	३४	१३३	३	४	५
१५	१५२७	११२८	३८१	२९९	३३०	२७५	५५	४९	७
जम्मा	१३२७४	१००७०	५१२३	३८३३	३६३४	३५६४	१४७७	२९७	२४४
%	९४.६	७१.८	३६.५	२७.३	२५.९	२५.४	१०.५	२.१	१.७

*बहु उत्तर

२.२३ परिवारका कुनै सदस्यको वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता

यस नगरपालिको पाँच वटा वडामा ११ वटा वैक छ ति मध्ये वडा नं १० मा ५ वटा पर्दछन् जसमा नेपाल वैक, एनआइसी एसिया वैक, कुमारी, कम्युनिटी तथा प्राइम वैक पर्दछन् । वैक भएका अन्य वडाहरूमा वडा नं ७ तथा वडा नं ४ मा २, वडा नं ३ एवं वडा नं ८ मा एक एक वैक छ । वडा बाट प्राप्त तथांक अनुसार चार वटा वडामा वित्तियफाईनान्स कम्पनि छन् । वडा नं ७ मा सबैभन्दा धेरै ३ वटा र वडा नं ३ मा दुई वटा तथा वडा नं ८ एवं वडा नं ४ मा एक एक फाईनान्स कम्पनि भएको तथांकले देखाएको छ (तालिका २.३३) ।

तालिका २.३३ वैक तथा वित्तीय संस्था

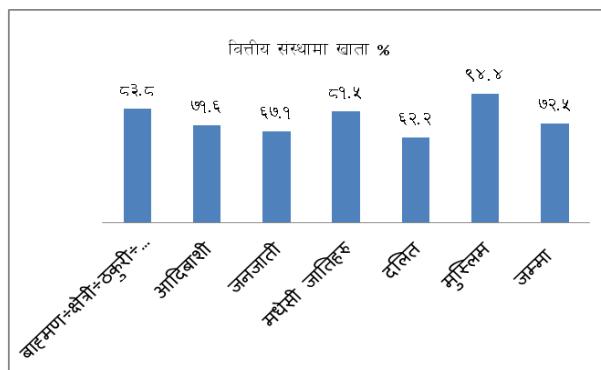
वार्ड नं.	वैक संख्या	फाइनान्स संख्या
१	०	०
२	०	०
३	१	२
४	२	१
५	०	०
६	०	०
७	२	३
८	१	१
९	०	०
१०	५	०
११	०	०
१२	०	०
१३	०	०
१४	०	०
१५	०	०
जम्मा	११	७

श्रोत संस्थागत तथ्यांक, वडा कार्यालयहरु

नगरपालिका वासीको वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएको नभएको अवस्थाको बारेमा सर्वेक्षण गर्दा खाता भएका घरधुरी ७२.५ प्रतिसत देखिन्छन् भने वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता नभएका परिवार २५.९ प्रतिसत रहेका छन्। १.६ प्रतिसत (२२१ घरधुरीहरू)ले वैक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धि जानकार नभएको देखिन्छ। वडागत रूपमा वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता रहेको सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.३४)।

जातिगत रूपमा विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी (९४.४ प्रतिसत) मुसलमान हरूको वैकमा खाता रहेको छ भने ८४ प्रतिसत ब्राह्मण क्षेत्री, ८१.५ प्रतिसत मध्येशी जाति तथा ७१.६ प्रतिसत थारुहरूको वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएको जातिगत विश्लेषणले देखाएको छ। हालसम्म एक तिहाइ भन्दा बढी दलितको वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता नभएको तथ्यांकले देखाएको छ।

तालिका २.३४: परिवारका कुनै सदस्यको वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता

वडा नं.	वैक तथा वित्तीय संस्थामा खाता ?			जम्मा घरधुरी
	छ	छैन	थाहा छैन	
१	६६२	३१९	१३	९९४
२	६५२	२५६	०	९०८
३	५२४	८०	२	६०६
४	५५७	१४१	१८	७१६
५	५३२	३५४	३	८८९
६	७६७	१७४	६	९४७
७	७८२	१५५	०	९३७

वडा नं.	वैँक तथा वित्तीय संस्थामा खाता ?			जम्मा घरधुरी
	छ	छैन	थाहा छैन	
८	६५२	१५४	७	८९३
९	५५०	२२६	२	७७८
१०	११२१	१२८	२	१२५१
११	६६५	२१३	०	८७८
१२	११२१	२७५	८५	१४८१
१३	४०७	१८५	५	५९७
१४	१७४	३७२	८	५५४
१५	१०१४	६००	७०	१६८४
जम्मा	१०१८०	३६३२	२२१	१४०३३
प्रतिसत	७२.५	२५.९	१.६	१००.०

२.२४ परिवारको सरदर वार्षिक आमदानी र खर्च

मध्यविन्दु नगरपालिका भित्र वसोवास गर्ने सबै परिवारको कुल औसत आमदानी रु. ४,१४,१७७ रहेको छ, भने कुल औसत खर्च रु. २९७६९८ रहेको देखिन्छ। औसत आमदानी र औसत खर्चको अन्तर अर्थात् परिवारको औसत वचत रु १,१६,४७८ रहेको देखिन्छ। यस नगरपालिकाको करिब ७१.९ प्रतिसत आमदानीको अनुपातमा खर्च हुने गरेको तथांकले देखाएको छ। यसरी विश्लेषण गर्दा वडा नं ८ का परीवारको वचत (४०.५ प्रतिसत) अन्य वडाको तुलनामा बढी देखिन्छ भने वडा नं ७ का परीवारहरूको वचत प्रतिसत सुन्य रहेको छ। वडागत रूपमा औसत आमदानी र औसत खर्चको विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.३५)।

तालिका २.३५ : परिवारको सरदर वार्षिक आमदानी र खर्च

वडा नं.	औसत वार्षिक आमदानी रूपैयामा	औसत वार्षिक खर्च रूपैयामा	घर परीवारले गरीने वार्षिक खर्च प्रतिसत	वचत वा आमदानी प्रतिसत
१	४०४७८८.८	२९७६२४.९	७३.५	२६.५
२	३७६९९६.७	२४४२५३.३	६४.८	३५.२
३	२१६७४२.६	१७९,०००.०	८२.६	१७.४
४	१८०९९६६.५	११४०४५२.५	६३.३	३६.७
५	२५५२५५.३	१९२४७९.३	७५.४	२४.६
६	४०४७४५.२	३१६२८८.४	७८.१	२१.९
७	३४०२०७.०	३९७९२३.८	११६.७	-१६.७
८	५०५८८९.४	३००८६९.१	५९.५	४०.५
९	३६६१२०.८	२७०३८९.५	७३.९	२६.१
१०	३३८४६३.९	२६६७९५.४	७८.८	२१.२
११	२९९७७५.५	२०६१७६.९	६८.८	३१.२
१२	३५१७७६.५	२२४७४८.१	६३.९	३६.१
१३	३२३७४३.७	२७७६३६.५	८५.८	१४.२
१४	२४९६३९.०	१७८७९६.६	७१.६	२८.४
१५	२८६००५.३	१९२९०२.३	६७.४	३२.६
जम्मा	४१४१७७.७	२९७६९८.९	७१.९	२८.१

२.२५ घरधुरीहरूको ऋण परिचालन सम्बन्ध अवस्था

घरधुरी सर्भेक्षणवाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार २६.६ प्रतिसत घरधुरीहरूले (३७३७ घरधुरी संख्या) विभिन्न कामका लागि ऋण लिएको देखिन्छ । घरखर्च तथा विवाह/वर्तवन्ध जस्ता कामका लागि ऋण लिने सबैभन्दा बढी ३३.४ प्रतिसत छ भने २३ प्रतिसत घरधुरीले व्यापार गर्नको लागी, १९.२ प्रतिशतले घर निर्माणको लागी, ७.५ प्रतिसतले विदेश जान, औषधी उपचारको लागी ६ प्रतिसत घरधुरीहरूले ऋण लिएको तथ्यांकले देखाएको छ । वडागत रूपमा ऋण लिने घरधुरी तथा कारणहरू निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.३६) ।

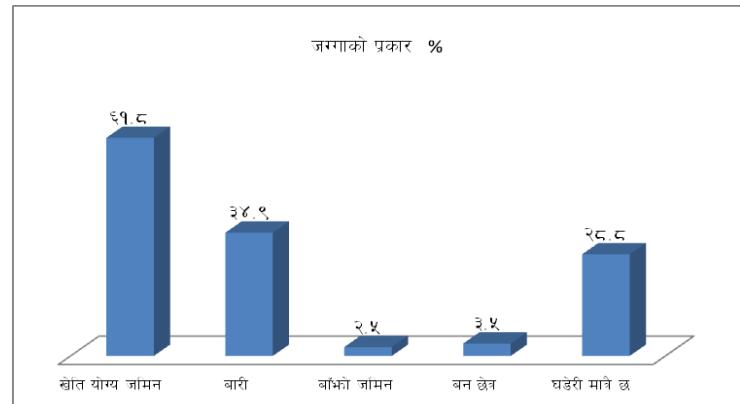
तालिका २.३६ घरधुरीहरूको ऋण भएको नभएको अवस्था

वडा नं	तपाईंको परिवारको कुनै ऋण छ की छैन ?		ऋण लिनका कारण हरू							
	छ घरधुरी संख्या	छ बताउने घरधुरी प्रतिसत	घर खर्च विवाह ब्रतबन्ध आदि	कृषि कार्यको लागि	व्यापार	घर निर्माण	विदेश जान	औषधि उपचार	शैच्छिक	
१	२२७	२२.८	११८	४८	३७	११	१४	४	६	
२	३२६	३५.९	१८१	६५	५१	३६	९	२३	१७	
३	२७८	४५.९	७६	९२	४९	३३	११	१३	१०	
४	३२७	४५.७	७५	८५	५१	४९	४०	२५	२९	
५	२३५	२६.४	४७	१२९	४२	२२	९	२२	१६	
६	२३२	२४.५	६८	४९	६५	५४	१६	१३	२१	
७	३०१	३२.१	४७	३५	८८	६६	२९	२१	२७	
८	७०	८.६	१४	१२	१७	१३	५		७	
९	१३५	१७.४	१७	२७	३३	४१	७		५	
१०	२१६	१७.३	७९	५	६१	३०	१०	१६	६	
११	१११	१२.६	३३	२३	२१	१७	७	७	४	
१२	६२३	४२.१	२८७	१०३	८५	९७	७७	२५	२३	
१३	२५४	४२.५	११४	४२	५६	३६	११	१७	२९	
१४	१८	३.२	४	३	४	६		४		
१५	३८	२२.८	९०	१३०	५७	७९	३६	३०	४	
जम्मा घरधुरी	३७३७	२६.६	१२५०	८४८	७१७	५९०	२८१	२२०	२०४	
प्रतिसत			३३.४	२२.७	१९.२	१५.८	७.५	५.९	५.५	

२.२६ : जग्गाको स्वामित्व, क्षेत्रफल

एवं उपभोग

नगरपालिकामा वसोबास गर्ने ९९.९ प्रतिसत वासिन्दाहरूको आफ्नो तथा परिवारको नाम जमिन छ भने केवल १२ घरधुरीहरूको नगरपालीकाको वासिन्दा भएता पनि जमिन नभएको तथ्यांकले देखाएको छ । जमिन नहुने परिवार वडा नं ७ मा ४ परिवार, वडा नं ३ मा ३ परिवार, वडा नं १२ मा २ परिवार, वडा

नं ४, वडा नं ८ एवं वडा नं ९ को एक एक परिवार पर्दछन् ।

जमिनको आधारमा वर्गीकरण गर्दा करिब ६२ प्रतिसत घरधुरीको खेती योग्य जमिन देखिन्छ भने करिब २९ प्रतिशतको केवल घडेरी मात्रै छ । बारी समेत हुने घरधुरी प्रतिसत २.५ छ भने ३.५ प्रतिसत घरधुरीको जमिन बाँझो छ । ४९१(३.५ प्रतिसत) घरधुरीको केही वन क्षेत्र समेत भएको तथांकले देखाएको छ (फिगर)। वडागत रूपमा खेतीयोग्य जमिन को वर्गीकरण गर्दा वडा नं १४ का करिब १० प्रतिसत, वडा नं १३ का ८८ प्रतिसत घरधुरीको जमिन खेतीयोग्य छ भने वडा नं १० का केवल ३९ प्रतिसतको मात्रै खेतीयोग्य जमिन भएको तथांकले देखाएको छ जहाँका ५२ प्रतित घरधुरीको घडेरीमात्रै छ त्यसैगरी वडा नं ७ का ४७ प्रतिसत तथा वडा नं १५ का करिब ४० प्रतिसत घरधुरीको घडेरी मात्रै छ ।

नगरपालिमा ७४ प्रतिसत घरधुरीको आफ्नो नाममा पुर्जा भएको नम्वरी जमिन छ । वडा नं १ का आधा (४९.३ प्रतिसत) को नम्वरी जमिन छैन भने वडा नं १२ मा पनि ४८.२ प्रतिसत घरधुरीको जमिन पुर्जाविहिन नै छ । त्यस्को अलवा वडा नं १५ मा ४३.४ प्रतिसत घरधुरीको जमिन पुर्जाविहिन भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । पुरुषको नाममा जमिन हुने घरधुरी प्रतिसत ४० तथा करिब १३ प्रतिसत घरधुरीको जमिन महिलाको नाममा छ । करिब ९ प्रतिसत घरधुरीको आफ्नो जमिन कटानमा समेत परेको छ । वडागत रूपमा जमिनको प्रकार, स्वामित्व एवं कटानलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.३७) ।

तालिका २.३७ परिवारले कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग

वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा घरधुरी	%
जमिन हुने घरधुरी %	१००	१००	९९.५	९९.९	१००	१००	९९.६	९९.९	९९.९	१००	१००	९९.९	१००	१००	९९.९		
जग्गाको प्रकार (बहुउत्तर)																	
खेती योग्य जमिन	५७६	६३१	४६७	५४०	५०५	५६०	४७२	४९८	५५४	४८६	५४९	८२०	५२५	४९८	९९६	८६७७	
खेती योग्य जमिन %	५७.९	६९.५	७७.१	७५.४	५६.८	५९.१	५०.४	६९.३	७९.२	३८.८	६२.५	५५.४	८७.९	८९.९	५९.१	६९.८	
बारी	४९५	६७४	२०७	३०७	५२२	४९८	३१	१३९	१९	२६७	३२४	८१४	१०१	४९९	८१	४८९८	३४.९
बाँझो जमिन	१	१८	९	९	४१	२०	३	२	५	७	३३	१०	१२	१८०	६	३५६	२.५
बन क्षेत्र	१	८४			४२	१०	२	१	५८		८	१७	४	२३३	३१	४९१	३.५
घडेरी मात्रै छ र अन्य जमिन छैन	१६१	१८३	१२१	७९	१८३	२७६	४४१	३०७	१९०	६५४	२५९	४४१	६१	१८	६६५	४०३९	
घडेरी मात्रै छ %	१६.२	२०.२	२०.०	११.०	२०.६	२९.१	४७.१	३७.८	२४.४	५२.३	२९.५	२९.८	१०.२	३.२	३९.५	२८.८	
पुर्जा /नम्वरी जमिन भएका घरधुरी %																	
पुरुषको नाममा छ ?	३२६	४९५	२९४	४१२	४१८	४३०	२८७	३६४	२९८	४५७	२४०	३१७	४०४	२७८	६५३	५६७३	४०.४

महिलाको मात्र नाममा छ	७९	८३	८९	१२८	७१	९०	१९१	१२७	१३१	३१२	१०८	१०७	१०	२०	१५१	१७७७	१२.७
महिला पुरुष दुवैको नाममा छ	४६	१३३	८६	१०३	९	९६	७८	५३	२१	६०	३५	५७	२६	१	६४	८६८	६.२
जमिनकटान परेको छ वताउने घरधुरी प्रतिसत	२.३	१५.६	११.६	५.७	३.४	९.१	१६.१	५.३	१.७	३.८	१२.०	१३.२	१०.९	१०.८	८.६	८.७	

सर्वेक्षणले नगरपालिका भन्दा अन्यत्र जमिन भएका घरधुरी संख्या समेत समेटेको छ जस अनुसार १.७ प्रतिसत घरधुरीको नगरपालिका भन्दा बाहिर पनि खेतीपाती छ। जसमा जनजातीहरूको ११२ घरधुरी, ब्राह्मण क्षेत्रीहरूको ८३ घरधुरी तथा २७ घरधुरी थारुहरू पर्दछन्। वडागत रूपमा वडा नं ११ का ४४, वडा नं १४ का ३९ घरधुरीको पालिका भन्दा बाहिर जमिन भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ। त्यसैगरी ८.४ प्रतिसत घरधुरीको पालिका बाहिर घडेरी छ जसअनुसार वडा नं १५ का १६५, वडा नं ७ का १४०, वडा नं १२ का ११०, वडा नं १० का १०५ घरधुरी पर्दछन्। नगरपालिका भन्दा बाहिर घडेरी हुने जातिमा मुख्य ब्राह्मण क्षेत्री ५९१ घरधुरी पर्दछन्। नगरपालिकाका १.६ प्रतिसत बासिन्दाको यो नगरपालिका भन्दा अन्यत्र समेत घर भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.३७.१)।

तालिका २.३७.१ नगरपालिका बाहिर घडेरी तथा तराइमा जग्गा भएका घरधुरी

वडा नं.	नगरपालिका बाहिर खेतीपातीको जमिन भएका	नगरपालिका बाहिर घडेरी भएका	नगरपालिका बाहिर घर समेत भएका
१	१२	६९	३३
२	७	५९	१८
३	१४	४९	९
४	१६	६३	७
५	३	३२	४
६	११	७६	१८
७	८	१४०	७
८	१३	६८	१७
९	९	५८	१२
१०	२५	१०५	१५
११	४४	८१	११
१२	२३	११०	२६
१३	१	५३	१०
१४	३९	५४	५
१५	८	१६५	३१
ब्राह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/गिरि पुरी सन्यासी	८३	५९१	१३३
आदिबाशी (थारु)	२७	१४८	२५
जनजाती	११२	३६२	५७
मधेसी जातिहरू	१	३	१
दलित	८	७५	६

मुस्लिम	२	३	१
जम्मा	२३३	९९८२	२२३
प्रतिसंत	१.७	८.४	१.६

मध्यविन्दु नगरपालिका भित्र जमिन नभएका घरधुरीको नाम तथा ठेगाना निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.३७.२) ।

तालिका २.३७.२ : जमिन नहुने परिवार

वडा नं.	ठेगाना	नाम
३	इटौरा	भरत पाठक
३	इटौरा	माधव बोहरा
३	इटौरा	मगलकुमारी महतो
४	मदनपुर	सन्तोष विक
७	प्रगती	सुमन न्योपाने
७	मध्यविन्दु	विष्णु परीयार
७	सितलनगर	खाम ब. ठकुरी
७	सितलनगर	शान्ती कुमाल
८	चौरगीं	धनकुमारी आचार्य
९	सेवा टोल	सानुराम कुमाल
१२	तामसपुर	जिवकला भण्डारी
१२	तामसपुर	प्रेम दर्लामी

क्षेत्रफल अनुसार आफ्नो वा परिवारको नाममा जम्मा १,१३,९२९.८ कट्टा जमिन देखिन्छ भने औसत जमिन ११.१ कट्टा भएको तथ्यांकले देखाएको छ । औसत रूपमा हेर्दा वडा नं १४ मा (१६.३ कट्टा) औसत जमिनको क्षेत्रफल अन्य वडाको तुलनामा बढी छ, जबकि वडा नं १ मा औसत जमिन ८.८ कट्टा देखिन्छ । त्यसैगरी नगरपालिकाका ४०३९ घरधुरीको केवल घडेरी मात्रै छ भने औसत घडेरी क्षेत्रफल ८ धुर मात्र भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । परिवारमा भएको जमिनको क्षेत्रफललाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.३८) ।

तालिका २.३८ : जग्गाको क्षेत्रफल

वडा नं.	आफ्नो परिवारको नाममा भएको जम्मा जमिन -कट्टा	आफ्नो परिवारको नाममा भएको जम्मा जमिनको (औसत) क्षेत्रफल - कट्टा	घडेरी मात्रै हुनेको औसत जमिनको क्षेत्रफल(धुर)
१	७३९१.८	८.८	११.८
२	१०३०५	१४.१	१०.१
३	६०९९.२	१२.२	८.५
४	८७०८.५	१३.५	३.२
५	६०३८.५	८.३	१०
६	८२२२	१२.१	७.३
७	५२२५.५	१०.१	६.८
८	५२३१	९.८	१०
९	५५०९.८	९.२	९.७

१०	६३६९.६	१०.३	६.८
११	६०१६.८	९.५	८
१२	१०९१०	१०.१	८.२
१३	५४०७.४	१०	९
१४	८७३५.४	१६.३	५.३
१५	१३७६७	१२.९	८.४
जम्मा घरधुरी	११३९३०	११.१	८

कृषि कार्यका लागि आफ्नो जग्गा प्रयोग गर्ने परिवार ६४.१% रहेको देखिन्छ, भने औसत रूपमा ८.३ कट्टा आफ्नो जमिन कृषि कार्यको लागि प्रयोग भएको छ। त्यसैगरी १९ प्रतिसत घरधुरीले कृषि कार्यको लागि अन्य परिवारको जमिन समेत प्रयोग गरेको तथ्यांकले देखाएको छ। त्यस्तो परिवारको औसत जमिनको छेत्रफल ९.२ कट्टा भएको तथ्यांकले देखाएको छ। कृषिका लागि जग्गा प्रयोग गर्ने, नगर्ने परिवार सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.३९)।

तालिका २.३९ कृषि कार्यको लागि जग्गाको प्रयोग

वडा नं	आफ्नो जमिन खेतिको लागि प्रयोग भएको बताउने घरधुरी प्रतिसत	खेति को लागि प्रयोग भएको आफ्नो जमिन औसत छेत्रफल (कट्टा)	कृषि कार्यका लागि अरुको परिवारको जग्गा समेत प्रयोग गर्ने घरधुरी संख्या	परिवारको बाहेक अरुको नाममा रहेको जग्गामा खेती गरेको को जमिनको औसत छेत्रफल रोपनी (कट्टा)
१	८१.१	७.३	२१७	१०.१
२	७३.६	१०.९	२४९	१२.६
३	७०.५	८.१	१४२	१०.६
४	७७.९	९.२	१००	१२.५
५	५७.५	५.४	१४५	९३
६	५४.३	९.२	३१३	११.९
७	५०.४	७.५	११४	९.९
८	५९.८	८	१४८	७.७
९	६८.०	६.९	१४३	८
१०	४७.४	७.६	४८	९.४
११	६९.२	६.८	१३२	९.१
१२	६०.२	७.९	३३६	१०.१
१३	८५.३	८.५	७१	२.३
१४	९३.३	१०.६	४४	१.५
१५	५३.७	९.८	४३५	११.६
जम्मा घरधुरी %	६४.१	८.३	२६३७ (१८.८%)	९.२

२.२७ सिंचाई

घरधुरी सर्वेक्षणमा ४४.४ प्रतिसतले आफ्नो जमिनमा कुनै न कुनै प्रकारको सिंचाईको व्यवस्था भएको बताएका थिए। वडागत विश्लेषण अनुसार वडा नं १३ का करिब ७० प्रतिसत घरधुरीको जमिनमा सिंचाईको उपलब्धता छ। वडा नं ४ का ६३ प्रतिसत, वडा नं ६ का एवं वडा नं ८ का ५४ प्रतिसत घरधुरीको जमिनमा कुनै न कुनै प्रकारको सिंचाईको सुविधा छ। कुलो सिंचाईको मुख्य माध्यम बताउने ४० प्रतिसत घरधुरी छन् भने ८.५ प्रतिसत घरधुरीको जमिनमा बोरीझ्को सुविधा छ भने करिब ३ प्रतिसतको नहर सुविधा समेत छ। त्यस्तो नहर सुविधा सबैभन्दा धेरै वडा नं ४ मा (१४.५ प्रतिसत) तथा वडा नं १२ मा करिब १२ प्रतिसत घरधुरीको जमिनमा भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.४०)।

तालिका २.४० सिंचाईको उपलब्धता

वडा नं	सिंचाई सुविधाको उपलब्धता बताउने घरधुरी प्रतिसत	नहरका प्रकार		
		नहर	बोरीझ	कुलो
१	३८.०	२.३	२७.८	२४.३
२	६२.७		२२.८	५७.६
३	४५.७	०.२	२१.६	२५.९
४	६३.३	१४.५	१५.९	५५.२
५	२९.४	०.७		२८.८
६	५४.२	०.२	०.७	५३.६
७	४५.६	०.३		४५.३
८	५४.५	१.६	०.४	५२.६
९	६७.९	४	४७.९	६२.१
१०	२९.३	०.७	०.१	२८.१
११	३४.४	०.१	०.२	३३.४
१२	३७.१	११.८		२५.२
१३	६९.८	०.२		६९.७
१४	४०.४	४.९		४०.३
१५	३१.२	०.२	४.३	३०.९
जम्मा प्रतिसत	४४.४	२.८	८.५	३९.९

२.२८ आफ्नो उत्पादनले परिवारलाई खान पुग्ने अवधि

घरधुरी सर्वेक्षणवाट आफूले उत्पादन गरेको कृषि उत्पादनले परिवारलाई खान पुग्ने अवधिका आधारमा वर्गीकरण गर्दा वर्ष भरि खान पुग्ने ४४.४ प्रतिसत, ३ महिना सम्म खान पुग्ने ६.३ प्रतिसत, ४ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने घरधुरी ८.७ प्रतिसत, ७ देखि ११ महिना सम्म खान पुग्ने ९.८ प्रतिसत घरधुरी रहेका छन् भने खेतीपाती नगर्ने वा खेतीपाती गर्ने जमिन नभएका घरधुरी ३०.८ प्रतिसत रहेको देखिन्छ। परिवारलाई आफ्नै उत्पादनले खान पुग्ने समय अवधिका आधारमा गरिएको वर्गीकरणको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.४१)।

तालिका २.४१ आफ्नो खेतिपातीले खान पुग्ने घरधुरीको अनुसार

आफ्नो खेतिपातीले तपाइको परिवारलाई कति महिना खान पुग्छ ?						
वडा नं.	पुरै १२ महिना खान पुग्ने सम्म	९-११ महिना सम्म	७-९ महिना सम्म	४-६ महिना सम्म	३ महिना सम्म	खेतिपाति गर्ने जमिन नभएको / खेतिपाति नगर्ने
१	४८९	१००	७२	९७	४४	१९२
२	४३७	२४	३९	६१	४६	३०१
३	२७१	११	३४	१०३	५२	१३५
४	३४०	३६	४९	६८	८२	१४१
५	१८६	३३	६१	१४७	१४३	३१९
६	५६१	३७	६६	४५	१२	२२६
७	३५६	२९	४०	५९	१५	४३८
८	४५१	३१	३६	३१	१४	२५०
९	४९४	९	३२	३९	१३	१९१
१०	२९७	२५	३९	९२	१२६	६७२
११	३७७	२८	६१	८१	६३	२६८
१२	६६३	५३	१४२	१२९	५८	४३६
१३	२५६	३८	६१	८५	७०	८७
१४	१५४	५१	७०	११५	१२५	३९
१५	९०४	२२	४३	६४	२१	६३०
जम्मा घरधुरी	६२३६	५२७	८४५	१२१६	८८४	४३२५
प्रतिसत	४४.४	३.८	६.०	८.७	६.३	३०.८

जातियता अनुसार आफ्नो उत्पादनले परिवारलाई खान पुग्ने अवधिलाई विश्लेषण गर्दा ५६ प्रतिसत दरै, तथा थारु घरधुरीहरूलाई १२ महिना नै आफ्नो कृषि उत्पादनले खान पुग्ने देखिन्छ। त्यस्को अलवा ५१.५ प्रतिसत कुमाल, ५० प्रतिसत राई, ४६ प्रतिसत ब्राह्मण क्षेत्री तथा ३८ प्रतिसत मगर घरधुरीलाई समेत आफ्नो उत्पादनले १२ महिना नै खान पुग्ने देखिन्छ। जातियता अनुसार परिवारलाई आफ्नै उत्पादनले खान पुग्ने समय अवधिका आधारमा गरिएको वर्गीकरणको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.४२)।

तालिका २.४२ जातियता अनुसार आफ्नो उत्पादनले परिवारलाई १२ महिनै खान पुग्ने अवधि (प्रतिसत)

कृषि उत्पादनले पुरै १२ महिना खान पुग्ने घरधुरी		
जातजाती	जम्मा घरधुरी	प्रतिसत
ब्राह्मण/ क्षेत्री/ ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासी	१८१८	४५.९
थारु	१९३३	५६.४
मगर	९८१	३७.८
कुमाल	९७३	५१.५
कामी	१४४	२०.४
दरै	८९	५६.७
नेवार	८६	३२.७

कृषि उत्पादनले पुरै १२ महिना खान पुग्ने घरधुरी		
जातजाती	जम्मा घरधुरी	प्रतिसत
गुरुड	६६	२३.७
सार्की	५२	३३.३
दमै	४५	१७.७
तामांग	२२	२१.६
बोटे	८	७.०
राइ	७	५०.०
मुसहर	६	११.५
भुजेल	३	१६.७
तराईका जातिहरू	३	११.१
मुसलमान	०	०.०
चेपांग	०	०.०
माझी	०	०.०
शेर्पा	०	०.०
जम्मा	६२३६	४४.४

यस नगरपालिकामा १ देखि ५ कट्टा जमिन भएका परिवार प्रतिसत ३६.७ रहेको छ भने १६ प्रतिसत घरधुरीको एक कट्टा वा सो भन्दा कम जमिन भएको देखिएको छ भने २० कट्टा वा सो भन्दा बढी जमिन हुने घरधुरी प्रतिसत १०.५ भएको तथ्यांकले देखाएको छ। परिवारको स्वामित्वमा भएको जमिनको क्षेत्रफललाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.४३)।

तालिका २.४३: परिवारको स्वामित्वमा रहेको जमिनको क्षेत्रफल (कट्टा)

वडा	१ कट्टा भन्दा कम	१ देखि ५ कट्टा	६ देखि ९कट्टा	१० देखि १४ कट्टा	१५ देखि १९ कट्टा	२० कट्टा वा भन्दा माथि
१	६६	४९८	१७२	९९	५६	१०३
२	१३०	२२९	१३२	१५३	९४	१७०
३	३८	२३३	१००	१०२	५३	८०
४	२०	२४१	११८	११०	८८	१३९
५	६३	४३४	१५०	१३३	६९	४०
६	२१८	३२१	९७	११४	७७	१२०
७	३०८	२९४	१३९	१००	४५	५१
८	१५३	३४७	११७	१०२	३९	५५
९	१०७	२९४	१३८	१३२	६०	४७
१०	५३२	३०९	१३६	१३२	७७	६५
११	१५६	३२८	१७३	१०६	४५	७०
१२	१४४	६१०	२९८	२२५	९६	१०८
१३	३६	२१४	१४९	८७	२८	८३
१४	६	११०	९२	९४	८७	१६५
१५	३००	६८९	२२३	२०३	९६	१७३
जम्मा	२२७७	५१५१	२२३४	१८९२	१०१०	१४६९
प्रतिसत	१६.२	३६.७	१५.९	१३.५	७.२	१०.५

.२९ खेती गरिएका बालीनालीहरू

२.२९.१ धान बाली

घरधुरी सर्भेक्षणपाट प्राप्त आंकडा अनुसार यस नगरपालिकामा खेती गरिएका अन्नबाली मध्ये सबै भन्दा बढी धान बाली रहेको छ । धान खेती गर्ने घरधुरी संख्या ८६८९ (६२ प्रतिसत) रहेको छ भने दोस्रो खेति गर्ने बाली मकै रहेको छ , मकै खेती गर्ने घरधुरीको संख्या ६३६३ (४५.३ प्रतिसत) देखिन्छ । यस पालिकाका १६८७ परिवारले गहुँ खेती गरेको सर्भेक्षणले देखाएको छ भने नगण्य परिवारले कोदो लगाएको तथ्यांकले देखाएको छ ।

नगरपालिकाका नगण्य परिवारले अन्नबालीहरू विक्रि गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । ७३८ परिवारले धान, ५९ परिवारले गहुँ तथा २९१ घरधुरीले मकै विक्रि गर्ने गरेको देखिएको छ । तथ्यांक अनुसार गतवर्ष ३००८२१ मुरी खाध्यान्न बाली उत्पादन भएको तथा उक्त उत्पादीत बाली १,०१,३२३ कट्टामा लगाईएको पाइएको छ । गतवर्ष घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीको उत्पादन परिमाण, विक्री परिमाण सम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रूपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.४४) ।

तालिका २.४४: घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीहरू(धान)

वडा नं	धान खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (मुरी)	जम्मा औसत उत्पादन (मुरी)
१	५९०	७२	१४८६४	२५.२
२	६५१	६१	१६७७२	२५.८
३	४१८	२४	९९५८	२३.८
४	४८३	८१	११७३०	२४.३
५	३८७	६	६६०६	१७.१
६	७०५	८२	९९८५२	१३०.३
७	५०८	२५	९८०३	१९.३
८	५५९	४८	१०४४६	१८.७
९	५८९	६५	१०५५९	१७.९
१०	४५१	५४	८७६५	१९.४
११	५६४	५८	९५५९	१६.९
१२	७२१	५९	३७९९	५१.६
१३	५०७	१९	७५३५	१४.९
१४	४५५	४	८२८६	१८.२
१५	११०१	८०	२३५३५	२१.४
जम्मा	८६८९	७३८	२७७४६१	३१.९
%	६९.९	८.५		

तालिका २.४४: घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीहरू(मकै)

वडा नं	मकै खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (मुरी)	जम्मा औसत उत्पादन (मुरी)
१	४२४	४८	१०२९	२
२	५६५	२२	१८०२	३.२
३	३३१	७	१३२६	४
४	४६५	६५	१९९८	४.३
५	१५०	१	३५३	२.४
६	३४२	१४	७२०	२.१
७	२६५	५	२४४	०.९
८	१३३	४	२३३	१.८
९	४०४	७	५०५	१.३
१०	३८१	१९	१०४२	२.७
११	४४२	२२	१०४०	२.४
१२	८२७	३७	३४६९	४.२
१३	४२४	५	५१२	१.२
१४	५०१	४	२२५३	४.५
१५	७०९	३१	१९६७	२.८
जम्मा	६३६३	२९१	१८४८५	२.९
%	४५.३	४.६		

तालिका २.४४: घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीहरू(गहुँ)

वडा नं	गहुँ खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (मुरी)	जम्मा औसत उत्पादन (मुरी)
१	६४	४	१६६	२.६
२	५४	३	१२८	२.४
३	३३	४	६७	२
४	४०	८	१०५	२.६
५	८९		२२५	२.५
६	२२८	८	५३८	२.४
७	२३५	३	२९९	१.३
८	१९२	७	४४८	२.३
९	२०१	४	३०५	१.५
१०	१५४	१४	८१७	५.३
११	५४	१	६०	१.१
१२	५	२	१२	२.४
१३	२८२	१	५९७	१.८
१४	४३		१०२	२.४
१५	१३		४	०.३
जम्मा	१६८७	५९	३७९३	२.२
%	१२.०	३.५		

तालिका २.४४: घरधुरी अनुसार खेती गरिएका बालीनालीहरू(कोदो)

वडा नं	कोदोखेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (मुरी)	जम्मा औसत (मुरी)	जम्मा खाध्यान्न बाली		
					खाध्यान्न बाली लगाइएको जम्मा क्षेत्रफल कट्टा	जम्मा खाध्यान्न उत्पादन मुरीमा	औसत उत्पादन मुरीमा
१					६२३५	१६०५२	१६.१
२	१५		२९	१.९	९९४५	१८७३१	२०.६
३	२९	१	३९	१.३	४५४४	११३९०	१८.८
४	१६	३	२४	१.५	६०२४	१३८५७	१९.४
५					३५८७	७१८४	८.१
६					८७९५	९३११२	९८.३
७	१२				४५७९	१०३५०	११.०
८					६०८७	१११२८	१३.७
९					४८९३	११३६९	१४.६
१०	१७२	२	२९७	१.७	५२०१	१०९२१	८.७
११	२४				६७२०	१०६९४	१२.२
१२					१०८४१	४०६७३	२७.५
१३	२०	१	४	०.२	४७८६	८५६६	१४.४
१४	३०७	२	६३८	२.१	६२३७	११२७९	२०.४
१५	६				१२८४९	२५५१३	१५.२
जम्मा	६०१	९					
%	४.३	१.५	१०८२	१.८	१,०१,३२३	३००८२१	२१.४

२.२९.२ दलहन बाली

दलहन खेती अन्तर्गत मास, सिमि, रहर, मुसुरो, भटमास तथा चना आदीको उत्पादनको बारेमा विश्लेषण गरीएको छ । नगरपालिकाका २९५ घरधुरीले मास खेती गरेका तथा १६ घरधुरीले मास विक्री समेत गर्ने गर्दछन् । सिमि खेती गर्ने घरधुरी ४२२ मध्ये ९ ले विक्री गरेका, रहर खेती ९६ घरधुरीले गरेका तथा विक्री १ घरधुरीले गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । १२४६ घरधुरीले मुसुरो खेती गरी ४९ घरधुरीले विक्री गरेको, भटमास खेती गरेको २३ घरधुरीले गरेको तथ्यांक प्राप्त भएको छ । चना खेती गर्ने घरधुरी ६५ तथा विक्री गर्ने १५ घरधुरी भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । गतवर्ष जम्मा दलहन उत्पादन ७८९.७ मुरी भएको तथा ६५१८ कट्टा क्षेत्रफलमा दलहन खेति भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । वडागत रूपमा उत्पादन भएका दलहन खेती घरधुरी, उत्पादन तथा विक्री सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.४५) ।

तालिका २.४५: दलहन खेती अनुसारको वर्गीकरण(मास खेती)

वडा नं	मासखेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन -पाथी)
१	११४	१	३४५
२	७		२७
३	६		६
४	४		४६
५			
६	९		२०
७	१४		४४
८	१		१
९	१२		३४
१०	१५	१	५६
११	५०		९९०
१२	४७	१४	४३७
१३	५		१३
१४	९		६९
१५	२		८०
जम्मा	२९५	१६	१२९०

तालिका २.४५: दलहन खेती अनुसारको वर्गीकरण(सिमी खेती)

वडा नं	सिमी खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन - पाथी
१	२६४	२	२५८८
२	१	१	५
३	६		२५
४	३		३७
५			
६	७		२३
७	३		१०
८	१		५
९	२३		१३८
१०	७		४०
११	६७	५	६०४
१२	८		५८
१३	२२	१	१६२
१४	९		९६
१५	१		३
जम्मा	४२२	९	३७९४

तालिका २.४५: दलहन खेती अनुसारको वर्गीकरण(रहरखेती)

वडा नं	रहर खेती गर्ने घरधुरी	रहर विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन - पाथी
१	२०		२९
२	१		१
३	२		५
४	१		०
५			
६	५		१५
७			
८			
९	४		१७
१०	२		७
११	५५	१	३७९
१२	१		२
१३	५		३०
१४			
१५			
जम्मा	९६	१	४८५

तालिका २.४५: दलहन खेती अनुसारको वर्गीकरण(मुसुरो भटमास ,चना तथा जम्मा दलहलन उत्पादन)

वडा नं	मुसुरो खेतीगनै घरधुरी	मुसुरो विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन - पाथी	भटमास खेतीगनै घरधुरी	भटमास विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन - पाथी	चना खेतीगनै घरधुरी	चना विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा चना उत्पादन - पाथी	दलहलन जम्मा क्षेत्रफल (कड्डामा)	जम्मा दलहन उत्पादन - मुरी
१	२१८	६	१०६०							५८४	२०१.१
२	१४०	५	१३२०							६५०	६७.६५
३	६४	१	५११	१	-	६				१७०	२७.७५
४	६१	६	५२८							३०१	३०.५५
५	१		९							१४	०.४५
६	८३	४	६५०	२	-	६				४६१	३५.७
७	२१		८१	१	-	०	१		०	२९	६.७५
८	७	१	११९							१३९२	६.२५
९	३८		२५४	१३	-	२४				६४	२३.३५
१०	५१	३	४१९				२	२	३५	१८४	२७.८५
११	२२४	७	१६६९	४	-	१	५२	१२	६५६	१२९	१७०.९५
१२	१५४	१३	१५०६				१		१	१०९७	१००.२
१३	६१	३	३८७	१	-	१	५	१	१८	१६३	३०.५५
१४	२३		२६३	१	-	१०	३		१२	१०	२२.५
१५	१००		६५९				१		२०	४७०	३८.१
जम्मा	१२४६	४९	९४३५	२३	-	४८	६५	१५	७४२	६५१८	७८९.७

२.२९.३ तेलहन बाली

नगरपालिकामा तोरी सर्यु, तथा आलस, तिल जस्ता तेलहन उत्पादन हुने गरेको छ। तोरी, सर्यु खेती गर्ने घरधुरी अन्य तेलहन खेती गर्नेको तुलनामा धेरै देखिन्छ। तोरी बाली ५१०६ घरधुरीले लगाएका एवं ७९ घरधुरीले विक्रि समेत गरेको पाईएको छ भने गतवर्ष १४१४ पाथी तोरी उत्पादन भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। आलस तिल खेती गर्ने घरधुरी ३९४ तथा विक्रि गर्ने घरधुरी २३ तथा ५ वटा घरधुरीले सुर्यमुखीको खेती गरेका थिए। गत वर्ष यस नगरपालिका जम्मा ६५९ मुरी तेलहल उत्पादन भएको छ। तल रहेको तालिकामा तेलहन बाली लगाउने घरधुरी, उत्पादन तथा विक्रि गर्ने घरधुरीको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.४६)।

तालिका २.४६ : तेलहन खेती सम्बन्धि विवरण

बडा नं	तेलहन खेती									
	तोरी/सर्यु (खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी घरधुरी	जम्मा आौसत उत्पादन पाथीमा	आलस तिल खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी घरधुरी	जम्मा उत्पादन पाथी	सूर्यमुखी खेती गर्ने घरधुरी	जम्मा तेलहन उत्पादन मुरीमा	तेलहन खेती गरीएको क्षेत्रफल कद्गा	
१	४५६	१८	८२५	४३	१	१३६	०	४८.०५	१७७२	
२	४४०	४	६२९	५		६५	०	३४.७	२९००	
३	४३०	१	१२१३	७०	१४	५४३	०	८७.८	२०११	
४	४१९	८	१३७६	१७	४	८०	१	७२.८	२७४०	
५	३८		५८	१		१२	०	३.५	१६८	
६	४६०	९	७९१	११		४५	२	४१.८	२७७६	
७	१७७		१९३	३		३४	०	११.४	५५४	
८	८५	१	१३२	१		३	०	६.७	२७०	
९	३२८	५	३१४	५		३७	०	१७.५	११३८	
१०	२३		६५	१२४		१६७२	१	८८.८	२७०	
११	३९७	४	४०५	१७		७८	०	२४.२	१३३६	
१२	७८२	२०	२१२८	९	३	५४	१	१०९.१	४८५८	
१३	२६६	२	१४५	५		७	०	७.६	७६४	
१४	१६०	१	१८८	८०		९९८	०	५९.३	२४४	
१५	६४५	६	९५२	३	१	९	०	४८.०५	४३४८	
जम्मा	५१०६	७९	१४१४	३९४	२३	३७७३	५	६५९.४	२६१४९	

२.२९.४ तरकारी खेती

मध्यविन्दु नगरपालिकामा गरीएका तरकारी खेती मध्ये आलु (५८७४ घरधुरी), बन्दा/काउली (३७८३ घरधुरी) गोलभेडा (२१९१ घरधुरी) बोडी, राजमा (२३२१ घरधुरी) परवल (६७३ घरधुरी), काको लौकाफर्सि (२७७४ घरधुरी) तथा घिरौला, करेला (३५२४ घरधुरी) जस्ता लहरे तरकारीहरू भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। त्यसैगरी २३३ घरधुरीले आलु विक्रि गरेको, २०४ ले बन्दा काउली विक्रि गरेको, बोडी राजमा ७५ घरधुरीले विक्रि गरेको, गोलभेडा १७६ ले विक्रि गरेको, १०१ घरधुरीले काको विक्रि गरेको, परवल ५६ घरधुरीले विक्रि गरेको तथा करेला विक्रि गर्ने घरधुरी १३८ भएको तथ्याकले देखाएको छ।

गत वर्ष यस पालिकामा जम्मा ९,४९,१०४ केजी तरकारी उत्पादन भएको थियो भने ५६,९४७ कट्टा जमिनमा तरकारी बाली गरीएको घरधुरी सर्भेक्षणले देखाएको छ । गतवर्ष तरकारी खेतीबाट १,३५,३८,८७६ रुपैया आमदानी भएको तथांकले देखाएको छ । विभिन्न तरकारीहरूको खेती गर्ने घरधुरी, विक्रि गर्ने घरधुरी, तरकारी उत्पादनका परिमाण सम्बन्धी विस्तृत विवरण तल रहेको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.४७) ।

तालिका २.४७: तरकारी उत्पादन र विक्रि सम्बन्धी विवरण (आलु)

वडा नं	आलु खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (कि.ग्रा.)
१	५५९	१६	२४२४९
२	६५१	४४	३२८५९
३	४९४	०	११२६०
४	४७७	१८	१९८७१
५	३०	१	१६२१
६	३९८	१४	२२३८
७	२९८	११	११९९२
८	४०५	२८	१८३३७
९	४९८	६२	४२२०६
१०	१००	९	५७२०
११	५४४	८	१९९९६
१२	४१६	५	१०९४५
१३	३६४	५	२५८८४
१४	३६६	७	३३६१४
१५	२७४	५	९०७७
जम्मा	५८७४	२३३	२९००११

तालिका २.४७: तरकारी उत्पादन र विक्रि सम्बन्धी विवरण (बन्दा/काउली/रायो

वडा नं	बन्दा/काउली/रायो खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (कि.ग्रा.)
१	५९०	४७	७४६७०
२	५८४	३९	१६११५
३	३४४	१	३२४७
४	३१०	१	३७६५
५	१६		१९७
६	२८८	१७	६०३३
७	१७१	१	१७३२
८	३२२	३१	१५८४२
९	४०९	४२	२४१२७
१०	८९	४	२४३५
११	१७९	७	३२२१
१२	३४१	७	८१४१

१३	३८		६९७
१४	१६	२	३१२
१५	८६	५	३६८३
जम्मा	३७८३	२०४	१६४१३७

तालिका २.४७: तरकारी उत्पादन र विक्री सम्बन्धी विवरण (बोडी राजमा)

वडा नं	बोडी राजमा खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (कि.ग्रा.)
१	४५३	११	९४९०
२	३९८	२१	६३३६
३	१२४		११२९
४	१२६	१	१२७०
५	२५		२०१
६	१९२	७	१५४५
७	९८	१	४०२
८	५१	९	१३७९
९	२२९	१२	२२९५
१०	१४८	१	२७५१
११	२४४	३	३०४४
१२	१४२	८	१८२०
१३	५०		४७८
१४	१८		१३९
१५	२३	१	४१०
जम्मा	२३२१	७५	३२६८९

तालिका २.४७: तरकारी उत्पादन र विक्री सम्बन्धी विवरण (गोलभेंडा, परवल एवं करेला घिरौला) र तर्कारी कुल उत्पादन

वडा नं	गोलभेंडा			परवल			करेला घिरौला चिचिण्डो		
	खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (कि.ग्रा.)	खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (कि.ग्रा.)	खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (कि.ग्रा.)
१	२९४	६२	१४७७७२	३२	८	३२०८५	५०२	१४	२९५४०
२	३७०	४१	३१५१०	७०	८	१९५६	४६३	३५	१२१४३
३	३५	१	९८०	६		४	१४४	३	१५८०
४	२३०	३	१८२३	३९		२२९	२४७	४	८७३६
५	१९		१०५	४		२०	२५		३३६
६	२२७	४	२२८५	१२२	२	१०६१	३५२	१३	७६८४
७	९२		५२१	२५		१९०	१७०	१	२५१५

८	८२	१७	३१८२	२५	४	१३७९	१०८	२०	१३५११
९	३०९	३२	१००६८	६६	१५	१५८१	४४४	२२	१३४८१
१०	२९	३	११३८	६		३९	१९३	६	५३४२
११	३१६	५	४९६२	१३८	४	१४११	३८१	१०	१११८४
१२	५८	४	७०६	१०३	३	७१०	१७४	५	२५४०
१३	७९	१	२२०९	३		२५	२१२	१	४८३०
१४	२७	१	५७३	२५	१२	५००८	६३	१	१७५५
१५	२४	२	२६६५	९		३९	४६	३	७६४
जम्मा	२१९१	१७६	२१०४९९	६७३	५६	४५७२९	३५२४	१३८	११५९४१

तालिका २.४७: तरकारी उत्पादन र विक्रि सम्बन्धी विवरण (कुल उत्पादन)

तरकारी कुल उत्पादन			
वडा नं	जम्मा तरकारी कुल उत्पादन (कि.ग्रा.)	तरकारी लगाइएको क्षेत्रफल (कट्टा)	तरकारी खेती बाट गत वर्षको आमदानी
१	३५३५१२	५०५२८	४७९८२१०
२	१०७२७४	९४३	२०७६९००
३	१८६९९	२२१०	१९५४००
४	४४१६८	४२३	५९१०३६
५	२६२६	४६	९०००
६	४४५७१	३०९	३८४०७७
७	१८७७४	८२	१५०८४
८	५८७९७	७२०	२२९४५०९
९	१०६१२९	३१७	९९४०००
१०	२०६४५	११९	३२४८७६
११	४९६८१	३७९	२९३०८
१२	२९२२८	२४७	२३६६७३
१३	३४७४४	२९१	४००८०९
१४	४३२८८	१५३	१४८३०२
१५	१६९६८	१८०	११२८७०८
जम्मा	९४९१०४	५६९४७	१३५३८८७६

२.२९.५ नगदे बाली

सर्वेक्षणबाट नगरपालिका क्षेत्र भित्र नगदे बालीका रूपमा अदुवा, प्याज, लसुन, च्याउ जस्ता बालीहरूको उत्पादन हुदै आएको देखिन्छ जसको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । गतवर्ष अदुवा खेती ४३१७ घरधुरीले लगाएको तथा २८३ ले विक्रि समेत गरेका थिए भने अदुवा जम्मा ८७६८६ केजी उत्पादन भएको थियो । त्यसैगरी ४४२१ घरधुरीले प्याज लसुन लगाएकोमा ६१ घरधुरीले विक्रि समेत गरेका थिए । गतवर्ष ४३९६३ केजी प्याज लसुन उत्पादन भएको थियो । च्याउ खेती ६७७ घरधुरीले गरेका मध्ये २५ परिवारले विक्रि समेत गरेका र गत वर्ष च्याउ ६४७९ केजी उत्पादन भएको थियो । वडा नं ११ मा सबैभन्दा धेरै १५९ घरधुरीले गत वर्ष च्याउ खेती गरेका थिए भने वडा नं १ एवं २ मा समेत केही घरधुरीले च्याउ खेती गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । गतवर्ष यो पालिकाका जम्मा १३८१२८ केजी नगदे बालीको उत्पादन भएको थियो(तालिका २.४८)।

तालिका २.४८ : नगदे वाली सम्बन्धि विवरण

वडा नं	अदुवा/वे सार खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (के.जी.)	प्याज/ल सुन खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (के.जी.)	च्याउ खेती गर्ने घरधुरी	विक्री गर्ने घरधुरी	जम्मा उत्पादन (के.जी.)	नगदे वाली जम्मा कुल उत्पादन (के.जी.)	नगदे वाली लगाइएको कष्ट्रफल (कट्टा)
१	६०१	११	१०५१२	३३२	६	४४०४	९८	६	९८७	१५९०३	२९७
२	५६१	१०	७४४८	५८७	१२	६५३७	१०५	२	५८४	१४५६९	५५७
३	३९८	६	२९६३	३९७	२	३११७	१५	१	५६८	६६४८	२७
४	३९६	९	३७९७	४५०	२	२९७४	३७		१८२	६९५३	३६९
५	३०		१६४	११		३६	१	१	३००	५००	३३
६	३४६	१८	७२३७	३३४	४	२३३७	८३	१	४२९	१०००३	९२
७	१९३	१०	१५७४	२२१	३	१०५६	५९		३४०	२९७०	४०
८	३१	३	३५८	२९०	५	६३०७	२५	४	६३६	७३०९	१५०९
९	१५६	१	२१२०	३६४	४	२७०१	४३	३	३५६	५१७७	२७
१०	८८	४	१७५३	४७		७७८	३	१	५१	२५८२	१३५
११	३१९	१२	११४५	४६२	६	४९०२	१५९	३	१३८०	१५४२७	३५९
१२	४६२	१८	३५८२	४११	६	२७४६	३५	२	४८६	६८१४	२०६
१३	२५१	१	४४९४	२५८	२	२५३८	५	१	१३३	७१६५	२०२४७
१४	२५८	१६५	३०५७१	८१	४	२२५२	१		०	३२८२३	१८५
१५	२२७	१५	१९६८	१७६	५	१२७८	८		४७	३२९३	१२२
जम्मा	४३१७	२८३	८७६८६	४४२१	६१	४३९६३	६७७	२५	६४७९	१,३८,१२८	२४१९७

२.२९.६ अन्य खेतिबालिहरू

पालिकाका ६२ प्रतिसत घरधुरीले मुला, ६१ प्रतिशतले धनिया, ५२ प्रतिसतले खुर्सानी, २२ प्रतिसतले कर्कलो पिडालु, २.६ प्रतिसतले मटरकोसा लगाएका तथा नगण्यले उखु, फापर तथा सखरखण्ड लगाएको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.४९)।

तालिका २.४९ :अन्य खेतिबालिहरू

वडानं	मुला	धनिया	खुर्सानी	कर्कलो पिडालु	कोसा	उखु	सखरखण्ड	फापर
१	७१०	७६८	७५१	१४०	८			२
२	७३५	७४०	६७२	२०१	१००		२	२२
३	५५४	५४०	५३६	२५	३	१	२	
४	५५६	५३८	४७८	१३४	६	१४	३	
५	६८४	६८०	६७०	१६८	६	१	३	
६	७१७	७०७	६१५	२९३	४६	२		३
७	३३५	३३२	२५९	८१	२३	६३	३	७
८	५६६	५६३	५२३	२६	२०	३		३
९	५७५	५६४	२९६	५८	२२			१
१०	३३७	३६१	३३६	२५६	१२	४	१६	२
११	६१६	५८२	३५७	३०५	७८	६४		

१२	९५६	९०५	८२५	४६०	७	२१	२	१
१३	४६९	४६१	३३९	२७९	३२	२१	२	१
१४	४३८	३८३	३५५	४३८		१९	४८	१
१५	४७०	४१४	२७३	१६१	२	५	३	१
जम्मा	८७१	८५३	७२८५	३०२५	३६५	२१८	८४	४४
%	६२.१	६०.८	५१.९	२१.६	२.६	१.६	०.६	०.३

२. २९.७ फलफूल खेती

सर्वेक्षणबाट नगरपालिका क्षेत्र भित्र उत्पादन हुने फलफूल मध्ये आँप (३८६७ घरधुरी), केरा (२३२७ घरधुरी) , लिचि (१७७३ घरधुरी),कागती(१३१३ घरधुरी) अम्बा(११९३ घरधुरी) निवुवा (५८६ घरधुरी), मुख्य रहेको तथ्यांकले देखाएको छ । साथै, अनार दारीम नास्पती तथा सुन्तला जातका फलफूल आदीको पनि गत वर्ष उत्पादन भएको थियो । पालिका बाट उत्पादित फलफूलबाट गतवर्ष रु २४२९००१२ आम्दानी भएको थियो । फलफूल खेती गरीएको जमिनको क्षेत्रफल ४९६६ कट्टा भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.५०) ।

तालिका २.५० : फलफूल लगाएका घरधुरीको विवरण

बडा नं	आँप	केरा	लिची	कागती	अम्बा	निवुवा, भोगटे	नासपाती	अनार दारीम	सुन्तला रमौसम	आरु/ अलुबखाडा,	फलफूल खेति लगाइएको छेत्रफल (कट्टा)	फलफूल खेती बाट भएको आम्दानी रु.
१	४१५	२४८	१४७	२८५	१४९	११४	८	५	५		३३७	२८३२८०४
२	४७३	२२४	२६८	११२	१०१	७३	४५	१३	१३	१	२१६	११७७००६
३	२४०	९८	१२१	५७	५८	२१	८	६	५		२१	१००००
४	२३७	८४	१३३	२३	३७	२६	३	३		२	४०३	३६७६००९
५	११६	३९६	८९	२७	११	२	३	१४	१		१८३७	११४४३५२९
६	३२४	१५२	१४७	१११	६५	३७	२४	५	८	३	१७३	४६५६०४
७	२०६	६६	७१	८०	१००	१८	१६	८	५		६	१०२०९
८	७३	१६	३६	३०	९	६	१		१		१८	५२४०००
९	१६१	४१	४२	४७	३०	१०	१४	१	१	२	४	३३५००
१०	२०१	८६	६९	३६	३७	४	९	२	१		३३	६०६५०९
११	३२४	१६९	१३८	१५१	१८०	७४	२६	३३	२		२४५	१६६९०२
१२	४९७	२६२	२४९	१६८	१७७	८८	६२	९	१२	२	२९१	२१७६०२
१३	३२३	२५०	१७४	८०	१५४	३८	६२	१३	६	१९	८५	३२१५००
१४	७०	११४	२२	३७	४३	२५	२०	२	१७	८	७८	१४६३३०
१५	२०७	१२१	६७	६९	४२	५०	१२	३	१६	२	४१९	२६५९३२४
जम्मा	३८६७	२३२७	१७७३	१३१३	११९३	५८६	३१३	११७	९३	३९		
%	२७.६	१६.६	१२.६	९.४	८.५	४.२	२.२	०.८	०.७	०.३	४९६६	२४२९००१२

२.२९.८ करेसावारी

घरधुरी सर्वेक्षणको अनुसार केवल ५७ प्रतिसत घरधुरीमा करेसावारी अवलोकन गरीएको थियो । बडागत रूपमा हेर्दा ४ नं बडामा सबैभन्दा (८७ प्रतिसत) धेरै करेसावारी भएको पाइएको छ भने सबैभन्दा कम बडा नं ८ को केवल ३२.७ प्रतिसत तथा बडा नं १० को ३६.१ प्रतिसत घरधुरीमा करेसावारी भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.५१) ।

तालिका २.५१ करेसावारी

बडा नं	करेसावारी छ		करेसावारी छैन	
	घरधुरी संख्या	%	घरधुरी संख्या	प्रतिसत
१	८८८	८९.३	१०६	१०.७
२	५२२	५७.५	३८६	४२.५
३	४०१	६६.२	२०५	३३.८
४	६२३	८७.०	९३	१३.०
५	६२०	६९.७	२६९	३०.३
६	५३७	५६.७	४९०	४३.३
७	४७४	५०.६	४६३	४९.४
८	२६६	३२.७	५४७	६७.३
९	५६४	७२.५	२१४	२७.५
१०	४५२	३६.१	७९९	६३.९
११	४६३	५२.७	४१५	४७.३
१२	७७९	५२.६	७०२	४७.४
१३	२४६	४१.२	३५१	५८.८
१४	२६३	४७.५	२९१	५२.५
१५	८९५	५३.१	७८९	४६.९
जम्मा	७९९३	५७.०	६०४०	४३.०

२.२९.९ बालीनालीमा लाग्ने रोग तथा प्रकोप

गवारो ३६ प्रतिसत, लाई किरा २९ प्रतिसत, फौजी किरा २७ प्रतिसत, तरकारीमा लाग्ने अन्य किरा २२ प्रतिसत, गानो कुहिने २१ प्रतिसत, डडुवा २१ प्रतिसत, रातो कमिला १६ प्रतिसत फडके किरा १२.७ प्रतिसत, आदी यस नगरपालिकाका कृषकहरूले भोगेका रोग तथा प्रकोप भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.५२) ।

तालिका २.५२ :बालीनालीमा लाग्ने मुख्य रोग तथा किराहरू

बडा नं.	गवारो	लाई किरा	फौजी किरा	तरकारीमा लाग्ने किरा	डडुवा	गानो कुहिने	रातो कमिला	फडके किरा	खुम्रे किरा	टुटा	अन्य
१	१००	१४७	४५	३२	४	१३१	५०	३१	१३	१	१
२	५८८	२४०	४१४	५४३	४५४	४२३	३२९	३५४	२५४	१२०	७४
३	४६१	२६३	११	३१२	४४६	७	४	९			१
४	४१४	२७०	३००	२७९	१४२	३४६	८९	२११	२९	३७	७
५	२८४	१२१	९४	२४	१६६	३५१	५१	२७	२५	४१	१०५
६	३८६	३६२	३४६	२५९	१२८	१७९	२५४	१८३	८०	५७	१२३
७	४२५	३८५	१६८	२२८	७९	१५८	८१	७२	९४	५६	६

८	१९२	४२६	३९६	१५६	११४	१५०	१६४	१५९	१२६	४५	९
९	३५२	४६८	७८	४५९	१६१	१९६	३४२	९५	३०६	५	१०
१०	२५२	५८	२५५	१६४	१३४	१९७	८९	८२	१६	९	७
११	३३१	२६६	११३	१४७	२८२	१९४	१३३	१२१	४१	१	९
१२	३६९	५२१	३०५	३५८	११३	२०२	३४२	२२०	६०	९	५७
१३	३११	२१०	४९२	५	४०७	१६९	२१०	१५८	८	१९	३
१४	२४	२६५	३८०	३३	८९	६०	१८	१	१४	९	
१५	५८८	१३५	३६४	१०६	२२३	१३७	७९	५६	७	२	२५
जम्मा	५०७७	४०७७	३७६१	३१०५	२९४२	२९००	२२३५	१७७९	१०५९	४१६	४४६
%	३६.२	२९.१	२६.८	२२.१	२१.०	२०.७	१५.९	१२.७	७.५	३.०	३.२

२.३० चौपाया तथा पशुपंक्षी

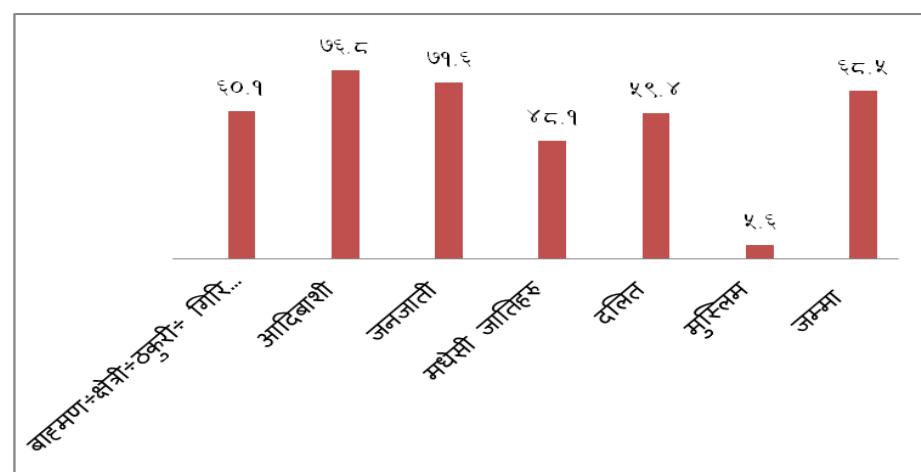
सर्वेक्षणवाट नगरपालिकामा चौपाया वा पशुपंक्षी पाल्ने घरधुरी ६८.५ प्रतिसत छन् भने ३१.५ प्रतिसत घरधुरीले कुनै पनि चौपाया या पशुपंक्षी पालेका छैनन। वडागत विश्लेषणले वडा नं १० मा सबैभन्दा कम (४०. प्रतिसत घरधुरी) चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको पाइएको छ भने वडा नं ७ मा ४७.८ प्रतिसत घरधुरी तथा वडा नं ५ का ५१ प्रतिसतले चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको पाइएको छ। सबैभन्दा धैरै चौपाया पाल्ने वडा नं १४ हो जहाँ लगभग सबै घरधुरी (९१.२ प्रतिसत)ले चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेका छन्। वडा नं १३ का ८८.३ प्रतिसत घरधुरी तथा वडा नं ३ का ७९ प्रतिसत घरधुरीले चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.५३)।

तालिका २.५३: चौपाया तथा पशुपंक्षी पाल्ने र नपाल्ने घरधुरीको विवरण

वडा नं	परिवारले कुनै चौपाया वा पशुपंक्षी पालेको छ ?			
	छ		छैन	
	घरधुरी संख्या	प्रतिसत	घरधुरी संख्या	प्रतिसत
१	७९८	७२.२	२७६	२७.८
२	६६७	७३.५	२४१	२६.५
३	४७९	७९.०	१२७	२१.०
४	५५४	७७.४	१६२	२२.६
५	४५३	५१.०	४३६	४९.०
६	६८२	७२.०	२६५	२८.०
७	४४८	४७.८	४८९	५२.२
८	४७५	५८.४	३३८	४१.६
९	५३५	६८.८	२४३	३१.२
१०	५००	४०.०	७५१	६०.०
११	६८०	७७.४	१९८	२२.६
१२	११६२	७८.५	३१९	२१.५
१३	५२७	८८.३	७०	११.७
१४	५०५	९१.२	४९	८.८
१५	१२२३	७२.६	४६१	२७.४
जम्मा	९६०८	६८.५	४४२५	३१.५

जातियता अनुसार हेदा
थारुहरूले सबैभन्दा बढी
(७६.८ प्रतिसत) चौपाया
तथा पशुपंक्षी पालेका
छन्, त्यसपछि जनजाती
(७१.६ प्रतिसत) पर्दछन्।

६० प्रतिसत ब्राह्मण
क्षेत्रीहरूले पनि चौपाया
तथा पशुपंक्षी पालेका
छन् भने सबैभन्दा कम
(५.६ प्रतिशत)

मुस्लिमहरूले चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको तथांकले देखाएको छ (फिगर)। निम्न फिगरमा जातजाति अनुसारका घरघुरीको चौपाया तथा पशुपंक्षी सम्बन्धि विवरण वडागत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.३०.१ व्यावषायिक पशुपालन

वडा कार्यालयले दिएको तथांक अनुसार व्यावषायिक रूपमा बाखापालन गर्नेहरू नगरपालिकामा ३९९ छ। वडा नं ११ सबै भन्दा धेरै (११०) व्यावषायिक बाखापालन गरीएको छ। व्यावषायिक कुखुरापालन गर्ने संख्या नगरपालिकामा १३० वटा छ, जसमा वडा नं १५ मा २० वटा रहेको छ। व्यावषायिक गाईपालन संख्या ४९४ रहेको छ। व्यावषायिक भैसीपालन संख्या २४९ छ, जसमा वडा नं ११ मा ७५ वटा रहेको छ। वडामा दर्ता भएको रेकर्ड अनुसार व्यावषायिक वंगुरपालन गर्ने संख्या १६७ छ, भने वडा नं ११ मा मात्रै १०० व्यावषायिक वंगुरपालन गरीएको छ। नगरपालिका भित्र व्यावषायिक माछा पालनको संख्या ५२ भएको तथांकले देखाएको छ, जसमा वडा नं १ मा सबैभन्दा धेरै १३ वटा भएको संस्थागत तथांकले देखाएको छ। व्यावषायिक पशुपालन तथा संख्या संबन्धि विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.५४)।

तालिका २.५४ व्यावषायिक पशुपंक्षी तथा माछापालन

	व्यावषायिक बाखापालन		व्यावषायिक कुखुरापालन		व्यावषायिक गाईपालन		व्यावषायिक भैसीपालन		व्यावषायिक वंगुरपालन		व्यावषायिक माछापालन	
वडा नं	कति वटा छन् ?	कति संख्यामा पालेका छन् ?	कति वटा छन् ?	कति संख्यामा पालेका छन् ?	कति वटा छन् ?	कति संख्यामा पालेका छन् ?	कति वटा छन् ?	कति संख्यामा पालेका छन् ?	कति वटा छन् ?	कति संख्यामा पालेका छन् ?	कति वटा छन् ?	कति संख्यामा पालेका छन् ?
१	२	२०	२	२०००	१२	१२०	५	५०	१	१०	१३	०
२	४	१६५	६	१२००	०	०	१३	०	१	४	३	०
३	१	१५	९	२५००	८	४०	४	१०	१	०	२	०
४	६	९७	२	८००	१	१२	२	४५	०	०	५	३०००
५	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	३	०
६	५	७०	९	६७००	२	१६	३	२२	१	११	६	०
७	४	०	७	०	२	०	१०	०	२०	०	२	०
८	४	१२००	१३	५५००	१	०	५	०	२	०	५	०
९	६	०	६	५०००	६	०	०	०	६	२५	६	०
१०	०	०	२	२५०००	०	०	०	०	१	३५	०	०
११	११०	३५००	२५	१५०००	८	५५	७५	२२५	१००	५००	२	५०००
१२	५०	१०००	१३	०	२०	१५०	४०	८०	१०	१००	१	०

१३	९	०	११	०	१	०	०	०	७	०	०	०
१४	१९७	१००००	५	७५००	०	०	८७	२६१	१७	११९	०	०
१५	१	३२	२०	२००००	७०	२१०	५	५०	०	०	४	०
जम्मा	३९९	१६०९९	१३०	११२००	१३२	४१४	२४९	७४३	१६७	८०४	५२	८०००

श्रोत संस्थागत तथ्यांक/वडागत तथ्यांक

२.३१ चौपाया तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणको तथ्यांक अनुसार गाई भैसी, बाखा, सुगुर, खसी, कुखुरा हाँस तथा त्यसबाट भएको आम्दानी सम्बन्धि वडागत रूपमा पाइएका विवरण समावेश गरिएको छ ।

२.३२.१ गाईगोरु विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणले यस नगर पालिकाको १५०४ (१५.७ प्रतिसत) घरधुरीहरूले गाई गोरु पालेको देखिएको छ । वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं १४ का ८० प्रतिसत, वडा नं १३ का १८.६ प्रतिसत तथा वडा नं ४ का १६.४ प्रतिसत घरधुरीहरूले गाईगोरु पालेको देखिएको छ भने वडा नं ९ मा सबैभन्दा कम ६ प्रतिसत घरधुरीले गाई गोरु पालेको पाइएको छ । पालिकामा जम्मा ४१५८ वटा गाई गोरु छन् भने दुध दिने गाईको औसत दुध उत्पादन ३ लिटर पाईएको छ । पशुपंक्षी पाल्ने एक परीवारले गतवर्ष गाईको दुध विक्रिबाट औसत ४३७५.५ रुपैया आम्दानी गरेको तथा कुल आम्दानी रु ६,१३,८७,६३० भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.५५) ।

तालिका २.५५: गाई गोरु विवरण

वडा नं.	गाईगोरु /बाच्छाबाच्छी पाल्ने घरधुरी	गाईगोरु /बाच्छाबाच्छी पाल्ने घरधुरी प्रतिसत	जम्मा गाईगोरु संख्या	दुध दिने गाईको जम्मा दुध उत्पादन (लि.)	दुध दिने गाईको औसत दुध उत्पादन (लि.)	गाईको दुध विक्रिबाट गत वर्ष भएको कुल आम्दानी (रु)	गाईको दुध विक्रिबाट गत वर्ष भएको औसत आम्दानी (रु)
१	५४	७.५	१२९	२४२	४.५	७५५०००	७५९.६
२	६८	१०.२	२२८	५९६	८.८	४९८७०००	५४९२.३
३	६०	१२.५	१६४	३६८	६.१	१५९३०००	२६२८.७
४	९१	१६.४	२०९	५२९	५.८	२५६४२०००	३५८१२.८
५	३९	८.६	८५	५७	१.५	१८००००	२०२.५
६	३८	५.६	८६	१५७	४.१	९८८०००	१०४३.३
७	५२	११.६	८१	८३	१.६	६०००२०	६४०.४
८	३७	७.८	८२	१०७	२.९	१०४००००	१२७९.२
९	३२	६.०	७३	१५	०.५	६३०००	८१.०
१०	१२२	२४.४	२८४	३५	०.३	११६०००	९२.७
११	६८	१०.०	१९४	११२	१.६	१०७००००	१२१८.७
१२	१७५	१५.१	४४७	१२९७	७.४	१२०७०००१	८१४९.९
१३	९८	१८.६	२०९	१५	०.२	५०००	८.४
१४	४०८	८०.८	१५०६	५	०	९	०
१५	१६२	१३.२	३८७	८८४	५.५	१२२७८६००	७२९१.३
जम्मा	१५०४	१५.७	४१५८	४५०२	३	६१३८८७६३०	४३७५.५

२.३२.२ राँगाभैसी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणले यस नगरपालिकाको करिब ३९ प्रतिसत घरधुरीहरूले भैंसी/ रागां/ पाडापाडी पालेको देखिएको छ । वडागत रुपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं १४ का ६०.२ प्रतिसत, वडा नं ५ का ५२ प्रतिसत तथा वडा नं ४ का ५०.२ प्रतिसत घरधुरीहरूले भैंसी/ रागां/ पाडापाडी पालेको देखिएको छ भने वडा नं १२ मा सबैभन्दा कम घरधुरीले (२७.८ प्रतिसत) भैंसी पालेका छन्, त्यसपछि कम भैंसी पाल्ने वडाहरू वडा नं १० एवं तथा वडा नं १५ हो जहाँका ३० प्रतिसत घरधुरीले भैंसी पालेको तथ्यांकले देखाएको छ । पालिकामा जम्मा ७५६३ भैंसी/ रागां/ पाडापाडी छन् भने दुध दिने भैंसीको औसत दुध उत्पादन २.५ लिटर पार्इएको छ । पशुपक्षी पाल्ने एक परिवारले गतवर्ष भैंसी वाट औसत ४७५९.६ रुपैया आमदानी गरेको तथा कुल आमदानी रु ६६७९१६०९ भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.५६) ।

तालिका २.५६ राँगाभैसी विवरण

वडा नं.	राँगाभैसी/पाडापाडी पाल्ने घरधुरी	राँगाभैसी/पाडापाडी पाल्ने घरधुरी %	जम्मा रांगा भैसी पाडापाडी संख्या	दुध दिने भैंसीको जम्मा दुध उत्पादन लिटरमा	दुध दिने भैंसीको औसत दुध उत्पादन	गत वर्ष भैंसीवाट भएको भएको कुल आमदानी (रु)	गत वर्ष भैंसीवाट भएको भएका औसत आमदानी (रु)
१	३०१	४९.९	६४१	१२३०	४.१	५४५०९२८	५४८३.८
२	३२२	४८.३	८९६	१२७१	३.९	९९५१०००	९०९५९.३
३	२१६	४५.१	४२१	७७७	३.३	२५७८६००	४२५५.१
४	२७८	५०.२	५२८	७४९	२.७	१३२४१००५	१८४९.३
५	२३५	५१.९	३७९	३५३	१.५	४१३००४	४६४.६
६	२४३	३५.६	५२१	६९१	२.८	२४२४६०९	२५६०.३
७	१६४	३६.६	३१४	४८३	२.९	४७०३९०	५०२७.१
८	१७५	३६.८	४१०	७३१	४.२	५१७२०००	६३६१.६
९	१९९	३७.२	३७४	३८५	१.९	१६२६९५५	२०९१.२
१०	१४८	२९.६	२२१	१४८	१	५०९०००	४०६.९
११	२१३	३१.३	४०२	३१८	१.५	२३२२२८०	२६४५
१२	३२३	२७.८	७९८	१११६	३.५	१०५८४०००	७१४६.५
१३	२२३	४२.३	३६८	१२४	०.६	३९१०००	६५४.९
१४	३०४	६०.२	५९४	१३०	०.४	५९०४३०	१०६५.८
१५	३७२	३०.४	६९६	७०४	१.९	६८२६४००	४०५३.७
जम्मा	३७९६	३८.७	७५६३	९९५०	२.५	६६७९१६०९	४७५९.६

२.३२.३ बाखा/भेडा, खसी/बोका विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणले पालिकाको ६१. प्रतिसत घरधुरीहरूले बाखा/भेडा, खसी/बोका पालेको देखिएको छ । वडागत रुपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं १४ मा सबैभन्दा धेरै (७८ प्रतिसत) घरधुरीले बाखा/भेडा, खसी/बोका पालेका छन् भने वडा नं ५ एवं वडा नं ४ मा ७६ प्रतिसतले बाखा पालेका छन् । त्यसैगरी वडा नं २ का ७३ प्रतिसत, वडा नं १ का ६५ प्रतिसत, वडा नं १० का ६४ प्रतिसत, वडा नं १२ का ६२ प्रतिसत घरधुरीहरूले बाखा/भेडा, खसी/बोका पालेको देखिएको छ भने वडा नं ७ का सबैभन्दा कम (४१ प्रतिसत) घरधुरीले बाखा पालेका छन् । पालिकामा जम्मा २५१५६ बाखा/भेडा, खसी/बोका छन् भने एक घरको खसी बोकाको औसत मासु उत्पादन

४४.७ केजी पाईएको छ । बाखा/भेडा, खसी/बोका बाट गतवर्ष औसत ७१४७.३ रुपैया आमदानी गरेको तथा कुल आमदानी रु १००२९७६२२ भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.५७) ।

तालिका २.५७ बाखा/भेडा, खसी/बोका विवरण

वडा नं.	बाखा/भेडा, खसी/बोका पालने घरधुरी %	बाखा/भेडा, खसी/बोका पालने घरधुरी %	जम्मा खसी बोका बाखाबाट संख्या	जम्मा खसी बोका बाखाबाट औसत मासु उत्पादन (के.जी.) (एक घरमा भएको)	गत वर्ष खसी बोका बाखाबाट जम्मा आमदानी (रु)	गत वर्ष खसी बोका बाखाबाट औसत आमदानी (रु)
१	४६७	६५.०	१६२१	५३८६६	११५.३	७१८३२००
२	४८५	७२.७	१६७९	७१८१	१४.८	३६१०६००
३	२४९	५२.०	७८१	५०११	२०.१	१२३७०००
४	४२०	७५.८	१५०६	१३८५५	३३.०	३०९५९८७०
५	३४६	७६.४	१३११	३९५८	११.४	१६८९५००
६	३९८	५८.४	१४१७	११८००	२९.६	४०७८५१३
७	१८५	४१.३	६३६	२२७९	१२.३	२६२१५३५
८	२१६	४५.५	१०३८	७८४५	३६.३	६९९२०२५
९	२९३	५४.८	१०८७	४९६२९	१६९.४	६२३७०४५
१०	३२२	६४.४	१३१३	४३०५	१३.४	३३७७२५०
११	३७३	५४.९	१७१२	९८२४	२६.३	५७३४४४८
१२	६८७	५९.१	३२४८	१६६०९	२४.२	११८३७९५३
१३	३३२	६३.०	१४२१	१८३५८	५५.३	२७५९६१८
१४	३९६	७८.४	३८८२	३३३८१	८४.३	८२०७६१२
१५	६८१	५५.७	२५०४	२३८७०	३५.१	३७७४५३
जम्मा	५८५०	६०.९	२५१५६	२६१७७१	४४.७	१००२९७६२२
						७१४७.३

२.३२.४ सुंगुर विवरण

घरधुरी सर्भेक्षणले यस नगरपालिकाका १६५० (१७ प्रतिसत) घरधुरीहरूले सुंगुर पालेको देखिएको छ । वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं १४ का ७१ प्रतिशत घरधुरी, वडा नं १० का ५०.६ प्रतिसत घरधुरी, तथा वडा नं १३ का ४२ प्रतिसत घरधुरीले सुंगुर पालेका छन् भने वडा नं १ का ४ प्रतिसतले मात्र सुंगुर पालेको तथ्यांकले देखाएको छ । यहाँ जम्मा १३०४२ वटा सुंगुर रहेका र गतवर्ष ७९.५ केजी मासु उत्पादन भएको र गत वर्ष सुंगुर विकि बाट कुल आमदानी रु २,९९,३३,६३१ तथा औसत आमदानी रु २१३३.१ भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.५८) ।

तालिका २.५८ सुँगुर विवरण

वडा नं.	सुँगुर/वंगुर पाल्ने घरधुरी	सुँगुर/वंगुर पाल्ने घरधुरी %	जम्मा सुँगुर/वंगुर गोटा	सुँगुर/वंगुरको मासु उत्पादन जम्मा (कि.ग्रा.)	सुँगुर/वंगुरको मासु उत्पादन औसतमा (कि.ग्रा.)	सुँगुर/वंगुरबाट वार्षिक आमदानी (रु)	सुँगुर/वंगुरबाट वार्षिक आमदानी औसतमा (रु)
१	२९	४.०	७७	४०३९	१३९.३	१२०३०००	१२१०.३
२	३३	४.९	६०	१६३९	४९.७	१८९०००	२०८.९
३	२३	४.८	५१	६७७	२९.४	९००००	१४८.५
४	३६	६.५	७६	१३५२	३७.६	२६३७०००	३६८.३
५	२५	५.५	७५	१५७१	६२.८	४३४०००	४८८.२
६	३९	५.७	६९	१७९७	४६.१	४९५०९४	५२२.७
७	५८	१२.९	१३२	६३२०	१०९	२०४३०००	२१८०.४
८	२४	५.१	६७	७५१	३१.३	९९००००	१२१७.७
९	९४	१७.६	१८२	३०४९	३२.४	२४६८०००	३१७२.२
१०	२५३	५०.६	४८४	११३४५	४४.८	४६२२०००	३६९४.६
११	१५१	२२.२	३१९	४६९०८	३१०.६	२८४०३००	३२३५
१२	२०२	१७.४	३५७	१००६४	४९.८	३९००९००	२६३४
१३	२२०	४१.७	४०३	१४४४७	६५.७	३४२६३१४	५७३९.२
१४	३५८	७०.९	४७७	२२०७७	६१.७	३५१०१०३	६३३५.९
१५	१०५	८.६	१०२१३	५१९३	४९.५	१०८५०००	६४४.३
जम्मा	१६५०	१७.२	१३०४२	१३१२२९	७९.५	२९९३३६३१	२९३३.९

२.३२.५ कुखुरा विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणले यस नगरपालिकाका ६९ प्रतिसत (घरधुरी ६६२२) ले कुखुरा पालेको देखिएको छ। वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं १४ मा सबैभन्दा धेरै ८९ प्रतिसत घरधुरीले कुखुरा पालेका छन् भने वडा नं १३ का ८५ प्रतिसत घरधुरीहरूले कुखुरा पालेको देखिएको छ। कुखुरा धेरै भएका अन्य वडाहरूमा वडा नं १२ (७७.५ प्रतिसत), वडा नं २ (७४.५ प्रतिसत), वडा नं ११ (७२ प्रतिसत), वडा नं ४ (७२ प्रतिसत) तथा वडा नं १ (७०.५ प्रतिसत) पर्दछन्। कुखुरा कम भएका वडाहरू वडा नं ५ (४२ प्रतिसत) तथा वडा नं ७ (५० प्रतिसत) हुन्। पालिकामा जम्मा १,११,७८४ कुखुरा छन् भने सबै कुखुराको जम्मा मासु उत्पादन २०४१४६ केजी तथा एक घरको औसत (एक घरमा भएको सबै संख्याको) मासु उत्पादन ३०.८ केजी पाईएको छ। कुखुराबाट २९,२४६ अण्डा उत्पादन हुने देखिएको छ भने कुखुराबाट गतवर्ष औसत २११०.९ रुपैया आमदानी गरेको तथा कुल आमदानी रु २,९६,२२,०९५ भएको तथ्याकले देखाएको छ। (तालिका २.५९)।

तालिका २.५९ कुखुरा विवरण

वडा नं.	कुखुरा पाल्ने घरधुरी	कुखुरा पाल्ने घरधुरी %	कुखुरा गोटा	(सबै कुखुराका जम्मा मासु उत्पादन केजी)	(सबै कुखुराका औसत मासु उत्पादन केजी)	कुखुरा अण्डा उत्पादन (सबै कुखुराको)	कुखुरा वार्षिक आमदानी (रु)	कुखुरा औसत वार्षिक आमदानी (रु)
१	५०६	७०.५	७५६०	१७२४२	३४.१	४७९	२८७९३००	२८९६.७
२	४९७	७४.५	५६३४	४९४७	१०	८९८	७४८३०८	८२४.९
३	२७८	५८.०	६२७२	९२९६	३३.४	१९९	९८०५००	१६१८

४	३९८	७१.८	७४८५	१३९३९	३५	५९२	४३०११००	६००८.२
५	१८९	४१.७	१५७६	१६६९	८.८	८०	१२००००	१३५
६	४५४	६६.६	१००७२	१४७१०	३२.४	२५४	३०००६५०	३१६८.६
७	२२५	५०.२	२३९०	२०००	८.९	१४९	११८५६३४	१२८५.४
८	२४२	५०.९	८६२०	११६२७	४८	७७५	४७८५०००	५१४७६
९	३६३	६७.९	६२५८	७८४५	२१.६	२२३५	१९१५०९४	२४६१.५
१०	३१६	६३.२	५५९२	९७४७	३०.८	१९६	६०८३००	४८६.३
११	४९८	७३.२	१४२६	१०५०८	२१.१	११८७	१८५०५३१	२१०७.७
१२	९००	७७.५	१५०८७	७२९९२	८.१	५५०५	२७६२७६२	१८६५.५
१३	४४७	८४.८	५३५९	४९७१	११.१	१८१	८९६६६६	१५०२
१४	४५१	८९.३	५१६१	७४९४	१६.६	६२२२	१६७२१३८	३०१८.३
१५	८५८	७०.२	१५२९२	१५१५९	१७.७	२२९४	२५१५३९२	१४९३.७
जम्मा	६६२२	६८.९	१११७८४	२०४१४६	३०.८	२१२४६	२९६२२०९५	२११०.९

२.३२.६ हाँस विवरण

नगरपालिकाका २६ प्रतिसत घरधुरीले हाँस पालेको देखिएको छ। वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं २ मा सबैभन्दा धेरै ३०८ घरधुरीले हाँस पालेका छन् भने वडा नं ३ का २०० घरधुरीहरूले हाँस पालेको देखिएको छ। त्यसैगरी वडा नं ४ का २२४ तथा वडा नं १ का २३१ घरधुरीमा हाँस पालेको तथांकले देखाएको छ। पालिकामा जम्मा १६९७३ हाँस छन् भने सबै हाँसको एक घरको जम्मा हाँसको औसत मासु उत्पादन २२.२ केजी पाईएको छ। हाँसबाट गतवर्ष कुल आमदानी रु ४५,०२,४५० भएको तथांकले देखाएको छ (तालिका २.६०)।

तालिका २.६० हाँस विवरण

वडा नं.	हाँस पाले घरधुरी	हाँस पाले घरधुरी %	हाँस गोटा	हाँसबाट जम्मा मासु उत्पादन केजी	हाँसबाट औसत मासु उत्पादन केजी	हाँसबाट अण्डा उत्पादन (गोटा)	हाँसबाट वार्षिक आमदानी (रु)	हाँसबाट औसत आमदानी (रु)
१	२३१	३२.२	२०००	९६२८	४१.७	१५७	९५३६००.०	९५९.४
२	३०८	४६.२	२३२५	४६५३	१५.१	४०८	५०७०८.०	५५८.५
३	२००	४१.८	१६२५	३१९९	१६	३०८६	२०६०५.०	३३९.९
४	२२४	४०.४	१६७४	५७७	२५.५	८५	४०४५२५.०	५६५.०
५	५०	११.०	२१६	३३४	६.७	७	२७०००.०	३०.४
६	२१८	३२.०	१०७२	१४९५	६.९	३३	१९३३००.०	२०४.१
७	८४	१८.८	५९९	७१३	८.५	३६	३५२९००.०	३७६.६
८	१२५	२६.३	१३५४	२२४०९	१७९.३	१८७	६९३०००.०	८५२.४
९	५३	९.९	२६३	३५२	६.६	३४	१९१२१२.०	२४५.८
१०	५०	१०.०	३०७	४२१	८.४	१७	८०७००.०	६४.५
११	१५३	२२.५	७३९	१०६८	७	१२	१६५०००.०	१८७.९
१२	२८३	२४.४	१७१९	३०३३	१०.७	७१	३२५५००.०	२१९.८
१३	५०	९.५	२८८	४७५	९.५	११	१५१०००.०	२५२.९
१४	४८	९.५	१२७	१८९	३.९	०	१२७००.०	२२.९
१५	४४१	३६.१	२६६५	२२६४	५.१	२३	२३८९००.०	१४९.९
जम्मा	२५१८	२६.२	१६९७३	५५९५०	२२.२	४९६७	४५०२४५०.०	३२०.८

चौपाया तथा पशुपक्षिंबाट गतवर्ष कुल आमदानी रु २९,२५,३५,०२९ तथा औसत आमदानी रु २०,८४६ भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । वडागत रूपमा पशुपक्षिं तथा चौपायाबाट भएको आमदानीलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.६१) ।

तालिका २.६१ चौपाया तथा पशुपक्षिंबाट भएको आमदानी

वडा नं.	चौपाया तथा पशुपक्षिंबाट वार्षिक कुल आमदानी (रु)	चौपाया तथा पशुपक्षिंबाट वार्षिक औसत आमदानी (रु)
१	१८४२५०२८	१८५३६.२
२	१९९९३०९६	२२०९८.७
३	६६८५१०५	११०३१.५
४	७७८६३००	१०७८०२.१
५	२८६३५०४	३२२१.०
६	१११८००८६	११८०५.८
७	११५१३४७९	१२२८७.६
८	१९०७२०२५	२३४५८.८
९	१२५०९२२६	१६०६८.४
१०	९३१३२५०	७४४४.६
११	१३९८२५५९	१५९२५.५
१२	४१४८९९९६	२८००८.९
१३	७६२९५९८	१२७७९.९
१४	१३९९२९९९२	२५२५८.९
१५	२६७९५७४५	१५८६४.५
जम्मा	२९,२५,३५,०२९	२०,८४६.२

२.६२.७ पशुपालनमा देखिएका रोग तथा समस्या

घरधुरी सर्वेक्षणको अनुसार ५५ प्रतिसत घरधुरीले पशुपालनमा देखिएका विभिन्न रोग तथा समस्याहरूको बारेमा वताउन सकेका थिएन् भने सबैभन्दा बढी परेको स्वास्थ्य समस्या मध्ये नाम्ले किरा(१३.५ प्रतिसत), ख्यारख्यारे (९.१ प्रतिसत), साउने ज्वरो (३.६ प्रतिसत), खोरेत (५.८ प्रतिशत) आदि देखिएका प्रमुख पशु स्वास्थ्य समस्या देखिएको छ (तालिका २.६२) ।

तालिका २.६२ पशुपालनमा देखिएका रोग तथा समस्याहरूको विवरण

वडा नं.	पशुपालनमा सामना गर्नु परेका रोगहरू										
	खोरेत	सुनेलो	नाम्ले किरा	भ्यागुते	साउने जोरो	निमोनिया	मौलो	पेट दुल्ले	ख्यारख्यारे	थाहा छैन	अन्य रोग हरू
१	७८	३६	११०	८	२६	५७	७	४८	३४	५७६	४
२	८१	३४	३५	१००	५३	१८४	५०	१८०	२२२	२०३	२३९
३	१	२१७	२३१	२		१	१	२	५	२४४	१
४	६३	९२	२५१	३५	३७	२८	१	६५	५८	२८९	९
५	१०	१७	११४	१०	५२	१	१	५	१	३३७	८३

वडा नं.	पशुपालनमा सामना गर्नु परेका रोगहरू										
	खोरेत	सुनेलो	नामले किरा	भ्यागुते	साउने जोरो	निमोनिया	मौलो	पेट दुख्ने	ख्यार्ख्यारे	थाहा छैन	अन्य रोग हरू
६	२०९	९२	१७४	१७१	१७१	१३०	४४	११३	१७०	३०७	१०५
७	११	४	९	५	४	२	१	७	३	४२०	३
८	८	८	१५	६	१४	१०	६	११	८	४५०	९
९	२	४	१०२	३	१२	१०		८	१९	४२९	२
१०	२८	६	५६	१५	२५	४१	१६	३७	४७	३९६	३
११	११	८	११	७	४	१३	१	५	१४	५५१	३२
१२	२०५	७४	३५५	१३४	६३	८६	२४	१३७	१५६	६३३	५६
१३	९६	११०	३१४	७८	२१	१७२	१८	५३	४०५	७८	१
१४	३	१	२६		३	७७	३	१०९	११७	३३८	४५
१५	२	२	७	८	१७	१४		१४	२४	११८४	५
जम्मा	८०८	७०५	१८९०	५८२	५०२	८२६	१७३	७९४	१२८३	६४३५	५९७
%	५.८	५.०	१३.५	४.१	३.६	५.९	१.२	५.७	९.१	४५.९	४.३

बहुउत्तर

२.३२ माछा तथा मौरी पालन

मध्यविन्दु नगरपालिकामा जम्मा ७९ वटा घरधुरीले माछा पालन गरेको छ भने उक्त माछा पालनबाट ४,६६,७५९ केजी वार्षिक माछा उत्पादन भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वडागत विश्लेषण गर्दा वडा नं ४ का १९, वडा नं २ का १६, वडा नं १ का ११ तथा वडा नं ५ एवं ६ का पाँच पाँच घरधुरीले माछापालन गरेको तथ्यांकले देखाएको छ।

त्यसैगरी १० घरधुरीले मौरीपालन गरेका छन् भने यसमा वडा नं १४ का ४१ घरधुरी रहेका छन्। वडा नं ६ एवं वडा नं ११ का आठ आठ घरधुरी, वडा नं ९ एवं वडा नं १० का सात सात घरधुरीको समेत मौरी पालन भएको तथ्यांकले देखाएको छ। जम्मा २२२ वटा मौरीका घार मध्ये ७२ वटा वडा नं १४ का र वडा नं ५ मा ४६ वटा रहेको तथ्यांकले देखाएको छ। मौरीपालनबाट वार्षिक मह उत्पादन ६५४ केजी भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.६३)।

तालिका २.६३ : माछा तथा मौरी पालन गर्ने घरपरिवार र उत्पादन

वडा नं.	माछा पालन गर्ने घरधुरी	वार्षिक माछा उत्पादन (कि.ग्रा)	मौरीपालन गर्ने घरधुरी	जम्मा मौरी घार संख्या	वार्षिक मह उत्पादन (कि.ग्रा)
१	११	१४३३०			
२	१६	२६६४	१	८.०	५.०
३	३	३४००			
४	१९	३४३१६०	१	१.०	२.०
५	५	५९०	३	४६.०	४०७.०
६	५	३१४७०	८	३१.०	४७.०
७	१	४०००	३	३.०	१.०
८	९	६१३७०			
९	४	२७५	७	२१.०	३०.०
१०	०		७	९.०	१७.०
११	०	०	८	११.०	१४.०
१२	३	४५०	९	१८.०	६.०

१३	०		१	१.०	०.०
१४	१	६०	४१	७२.०	१२०.०
१५	२	५०००	१	१.०	५.०
जम्मा	७९ (०.६%)	४६६७६९	९०(०.६%)	२२२.०	६५४.०

२.३३ सिपमूलक तालिमहरू

घरधुरी सर्वेक्षणवाट विभिन्न सिपमूलक तालिमहरू लिएका घरधुरीको तथ्यांकलाई आधार मान्दा कुल सिप विकास तालिम लिने मध्ये सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रीकल र इलेक्ट्रोनिक्स (कम्प्युटर, विद्युत, मोबाइल, रेडियो घडि आदी) सम्बन्धी सिपको तालिम लिनेहरूको संख्या १७८ रहेको छ, भने सिलाई बुनाई, बुटिक, शृंगार, पार्लर आदि सम्बन्धी सिप सिक्नेको संख्या ६२२, निर्माण सम्बन्धी तालिम लिनेमा १८८ जना, स्वास्थ्यसंग सम्बन्धीत तालिम लिनेको संख्या ११३ देखिन्दू तथा कृषि सम्बन्धी (जेटी, जेटीए, खाद्य प्रशोधन) संबन्धी तालिम लिने ३५२ जना देखिएको छ। सिप विकास सम्बन्धी तालिम लिनेको विस्तृत विवरण वडागत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ (तालिका २.६४)।

तालिका २.६४ विभिन्न किसिमका सिप विकास सम्बन्धी तालिममा संलग्न घरधुरी

वडा नं.	कम्प्युटर मर्मत, मोबाइल बनाउने, रेडियो घडि	सिलाई बुनाई, बुटिक, सृंगार, पार्लर	निर्माण सम्बन्धी	कृषि सम्बन्धी (जेटी, जेटीएर खाद्य प्रशोधन आदि)	स्वास्थ्य सम्बन्धी	पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी	वन सम्बन्धी	पर्यटन टुर गाइड, ट्राभल र सत्कार सम्बन्धी	कला सम्बन्धी
१	२९	१०७	३७	९	३	४	०	५	२
२	२	६	४	५२	१२	३०	२	०	०
३	७	१८	५	५५	१	२	०	०	०
४	१६	९५	१२	४	४	१०	५	२	१
५	१२	३६	१५	१९	१३	१५	५४	०	५
६	११	३४	३	११	४	७	३	२	३
७	३६	८५	३१	२६	२९	५०	४६	२	५
८	५	२०	३	६९	५	४६	१६	४	१
९	१	३६	३	७९	६	९२	१६	०	१
१०	२	४७	५	४	१०	६	४	१	२
११	४	८	१	६	२	१३	१०	०	०
१२	११	२०	१७	७	५	३३	४	५	२
१३	७	१४	४	४	६	३	१	२	२
१४	३	११	२७	१	२	५	४	०	४
१५	३२	८५	२१	६	११	१६	३७	२६	२
जम्मा	१७८	६२२	१८८	३५२	११३	३३२	२०२	४९	३०
%	१.३	४.४	१.३	२.५	०.८	२.४	१.४	०.३	०.२

२.३४ जनशक्तिका अवस्था

नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षणवाट जनशक्तिको आंकडा हेर्दा सबैभन्दा धेरै नेपाल आर्मी भएका घरधुरी (३२६)

पदएछन् त्यसपछि

क्रमशः प्रहरी/शस्त्र

प्रहरी (२६०), सरकारी

शिक्षक (२१९), चिकित्सा

छेत्रमा काम गर्ने

प्यारामेडीक्सहरू (१३१),

इंजिनियर (५४) जेटी

जेटीए (३२), चिकित्सक

(२४), पशु प्राविधिक

(१८), राष्ट्रिय खेलाडी (

११) कानुन व्यावसायी (

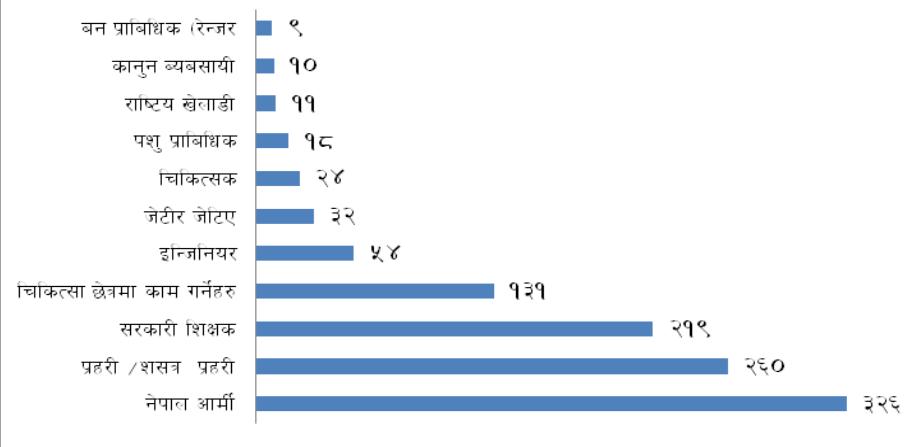
१०) तथा वन प्राविधिक

९ जना घरधुरीमा भएको

सर्वेक्षणमा पाईएको छ। नेपाल आर्मी, प्रहरी तथा सरकारी शिक्षक सबै वडामा छन् भने प्यारामेडीक्स पनि सबै वडामा उपलब्ध छन्। वडा नं ११ मा कोही इंजिनियर छैन भने वडा नं १० मा चिकित्सक १० वटा घरमा भएको पाईएको छ भने वडा नं ६ मा ४ घरमा चिकित्सक भएको तथ्यांकले देखाएको छ। जनशक्ति सम्बन्धि विस्तृत विवरण तल रहेको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.६५)।

तालिका २.६५ जनशक्तिको अवस्था

जनशक्तिको अवस्था संख्या

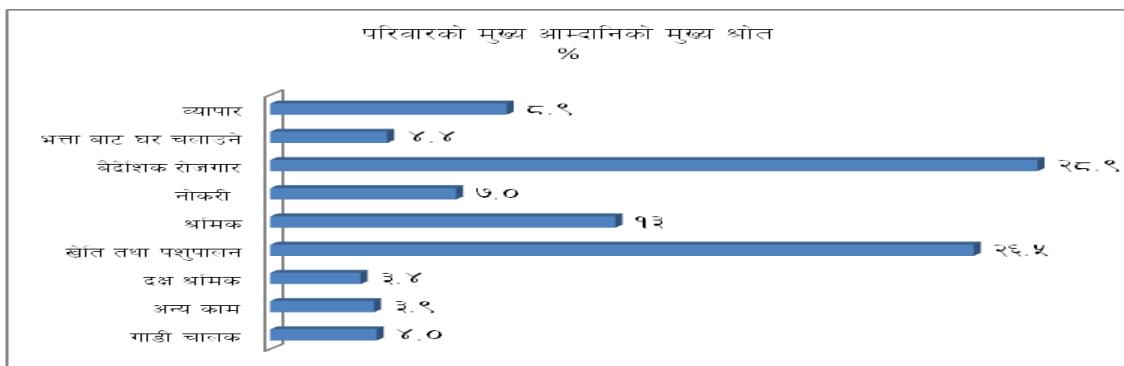
वडा नं.	नेपाल आर्मी	प्रहरी / शस्त्र प्रहरी	सरकारी शिक्षक	चिकित्सा छेत्रमा काम गर्नेहरू	इंजिनियर	जेटीर जेटीए	चिकित्सक	पशु प्राविधिक	कानुन व्यबसायी	बन प्राविधिक (रेन्जर)	विमान चालक	राष्ट्रिय खेलाडी
१	३३	१८	५	८	४	२	३		१		०	
२	४०	२६	१०	९	३	३	१	४	१	१	०	३
३	१३	२३	४	५	२	२		१			०	
४	२६	३५	११	१२	३	१		२			०	१
५	१०	२०	११	९	२	३	१		१	१	०	
६	१२	२७	१२	५	७		४	३	१		०	
७	१५	८	२६	५	२	४				१	०	
८	२२	८	२२	१३	६		२		१		०	१
९	२७	११	२३	३	२	७		१			०	
१०	१९	६	१७	३०	८	१	१०		१		०	१
११	९	४	१५	६					१		०	
१२	३१	२०	२१	१०	७	६	२	२	१	१	०	१
१३	११	१०	६	१	२			२	१	२	०	
१४	१५	४	६	१	१	१				१	०	
१५	४३	४०	३०	१४	५	२	१	३	१	२	०	४
जम्मा	३२६	२६०	२१९	१३१	५४	३२	२४	१८	१०	९	०	११

तालिका २.६६ : चिकित्सक भएका घर तथा ठेगाना

वडा नं.	नाम	वडा नं.	नाम	वडा नं.	नाम
१	ओम महतो	६	प्रशान्त ध्वज जोशी	१०	लेखनाथ श्रेष्ठ
१	लक्ष्मी अधिकारी	८	विजय महतो	१०	शोभा लक्ष्मी प्रधान
१	तुलसी गिरी	८	याम ब. आले	१०	राज कुमरा श्रेष्ठ
२	खेम नारायण महतो	१०	बालकृष्ण सापकोटा	१०	मान ध्वज होजु
५	नन्द प्र. अर्याल	१०	राम व खत्री	१०	अर्जुन कुमार श्रेष्ठ
६	गोविन्द ढकाल	१०	के पी आचार्य	१२	चन्द्रमनी खरेल
६	उमाकान्त भटाराई	१०	कृष्ण प्र. काफ्ले	१२	राम चन्द्र भुसाल
६	धर्मराज पाठक	१०	सरस्वती भटराई	१५	निल जंग रायमाझी

२.३५ परिवारको आम्दानीको मुख्य श्रोत

घरधुरी सर्वेक्षणले मध्यविन्दु नगरपालिकाका २९ प्रतिसत (४०६० घरधुरी) परिवारको आम्दानिको मुख्य श्रोत वैदेशिक रोजगार भएको देखाएको छ भने २६.५ प्रतिसतको खेतीपाति, १३ प्रतिसतको ज्यालादारी, ९ प्रतिसतको

व्यापार, ७ प्रतिसतको नोकरी, ३.४ प्रतिसतको दक्ष श्रमिक आम्दानीको मुख्य श्रोत भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वडा नं ९ का ४१ प्रतिशत घरधुरीको वैदेशिक रोजगारी मुख्य आम्दानीको श्रोत हो भने वडा नं १४ का केवल १७ प्रतिसतको वैदेशिक रोजगारी आम्दानीको मुख्य श्रोत भएको तथ्यांकले देखाएको छ। गाडी चालक आम्दानीको मुख्य श्रोत हुने वडा नं ८ का ७ प्रतिसत तथा वडा नं ८ का ७.७ प्रतिसत एवं वडा नं १५ का ७.४ प्रतिसत घरधुरी छन्। वडा नं ८ का ११.४ प्रतिसत घरधुरीको आम्दानीको मुख्य श्रोत दक्ष श्रमिक हो भने खेती र पशुपालनलाई सबैभन्दा धेरै आम्दानीको मुख्य श्रोत बताउने वडा नं १४ का ६५ प्रतिसत घरधुरी छन् भने नोकरीलाई आम्दानीको मुख्य श्रोत बताउने वडा नं २ (१०.७ प्रतिसत), वडा नं ८ (१०.६ प्रतिसत) एवं वडा नं ३ एवं वडा नं ६ (९.१ प्रतिशत) पर्दछन्। दैनिक ज्यालादारीलाई आम्दानीको मुख्य श्रोत बताउने वडा नं ५ मा सबैभन्दा धेरै २३ प्रतिसत भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ।

जातियता अनुसार विश्लेषण गर्दा वैदेशिक रोजगार आम्दानीको मुख्य श्रोत हुनेमा सबैभन्दा धेरै दलित (३५ प्रतिसत) त्यसपछि जनजाती तथा ब्राह्मण क्षेत्री (३० प्रतिसत) भएको तथ्यांकले देखाएको छ भने १०.६ प्रतिसत ब्राह्मण क्षेत्रीले नोकरीलाई आम्दानीको मुख्य श्रोत रूपमा लिएका छन्। त्यसैगरी कुनै पनि मुस्लीम तथा तराईका जातिको खेतीपाति आम्दानीको मुख्य श्रोत नभएको सर्वेक्षणले देखाएको छ (तालिका २.६७)।

तालिका २.६७ परिवारको मुख्य आमदानिको मुख्य श्रोत

वडा नं.	तपाइको परिवारको आमदानीको मुख्य श्रोत के होला ?								
	गाडी चालक	अन्य काम	दक्ष श्रमिक	खेति तथा पशुपालन	दैनिक ज्यालादारी / श्रमिक	नोकरी (सरकारी/ गैर सरकारी सबै)	वैदेशिक रोजगार	भत्ता बाट घर चलाउने	व्यापार
१	७.०	५.६	८.२	७.१	२१.९	८.२	२७.९	६.९	६.९
२	२.६	७.४	१.७	२५.२	१२.१	१०.७	२७.१	४.०	९.३
३	२.१	१.३	.३	३२.२	१०.७	९.१	२९.२	४.१	१०.९
४	४.२	१.५	२.७	३६.३	५.७	८.७	२६.१	५.०	९.८
५	३.८	१.२	८.८	१६.९	२३.६	६.३	२७.६	४.५	७.३
६	४.४	३.७	२.३	२०.९	१५.४	९.१	२९.८	४.१	१०.२
७	२.२	४.३	४.७	१८.२	८.५	६.९	३३.३	५.५	१६.२
८	७.७	१४.८	११.४	१७.२	२.७	१०.६	२३.१	३.८	८.६
९	१.७	१.४	२.२	२५.४	९.६	६.०	४१.३	५.३	७.१
१०	२.१	७.८	३.६	१६.८	७.२	७.४	३१.७	४.७	१८.८
११	५.०	२.६	१.४	२५.७	२१.३	५.६	२७.४	३.५	७.४
१२	३.७	१.९	२.२	३०.२	१४.१	४.९	३२.९	५.५	४.६
१३	०.७	.२	.२	५२.४	७.७	३.७	२५.०	१.५	८.७
१४		.५		६५.३	११.९	१.६	१६.८	१.४	२.३
१५	७.४	२.०	०.९	३२.३	१५.६	५.९	२७.३	३.८	४.९
बाह्यण/क्षेत्री/ठकुरी/गिरि पुरी सन्यासी	२.२	४.५	१.४	२६.३	५.६	१०.६	३०.४	५.४	१३.७
आदिवाशी (थारु)	७.१	३.५	५.४	२७.७	१५.०	७.७	२३.७	३.१	६.७
जनजाती	३.४	३.३	३.५	२८.५	१५.०	४.८	२९.८	४.९	६.७
मधेसी जातिहरू		७.४	३.७		११.१	७.४	२२.२	७.४	४०.७
दलित	३.९	५.३	३.९	१५.०	२२.८	२.८	३५.४	३.०	७.९
मुस्लिम		१६.७			२२.२	५.६	२२.२		३३.३
जम्मा	४.०	३.९	३.४	२६.५	१३.०	७.०	२८.९	४.४	८.९

२.३६ परिवारको स्वामित्वमा रहेको घर सम्बन्धी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षणवाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार करिब १४ प्रतिसत घरधुरीको घर संख्या १ मात्र छ, भने २ वटा घर हुने घरधुरी ४.४ प्रतिसत देखिन्छ। घरको कोठा भाडामा दिने घरधुरी ४.४ प्रतिसत रहेको देखिन्छ। वडा नं १२ (१२.६ प्रतिसत) तथा वडा ७ (९.७ प्रतिसत)मा घर कोठा भाडामा दिने संख्या अन्य वडाको तुलनामा धेरै छ, आफ्नो निजि घर भएका घरधुरी प्रतिसत ११.१ देखिन्छ। वडागत रूपमा घरसंख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण तल उल्लेखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ, (तालिका २.६८)।

तालिका २.६८ परिवारको स्वामित्वमा रहेको घर सम्बन्धी विवरण

वडा नं	तपाईंका घर कति वटा छ ?			घरकोठा भाडामा दिने घरधुरी %	निज आफै घर हुने घरधरी %	जम्मा घरधुरी संख्या
	१	२	३+			
१	९५६	२६	३	४.७	९८.६	९९४
२	८११	७३	६	४.१	८१.१	९०८
३	५५३	४३	४	३.८	९५.२	६०६
४	६८४	२२	३	२.७	९६.२	७१६
५	८४९	२६	०	१.१	९०.४	८८९
६	८८०	३९	७	२.१	८९.४	९४७
७	८७२	३५	५	१.७	९५.७	९३७
८	७७३	२८	२	६.६	८८.८	८१३
९	७३०	३३	४	४	९१.९	७७८
१०	९१७७	४५	९	१२.६	८८.५	१२५१
११	८१५	४०	२	३	८७.१	८७८
१२	९४०२	६५	३	२.३	९१.२	९४८१
१३	५३९	४४	२	४.७	९२	५९७
१४	४८२	५५	९	१.६	९७.३	५५४
१५	९६१४	४८	७	२.१	८९.८	९६८४
जम्मा घरधुरी	९३१३७	६२२	६६	४.४	९१.१	१४०३३
%	९३.६	४.४	०.५			

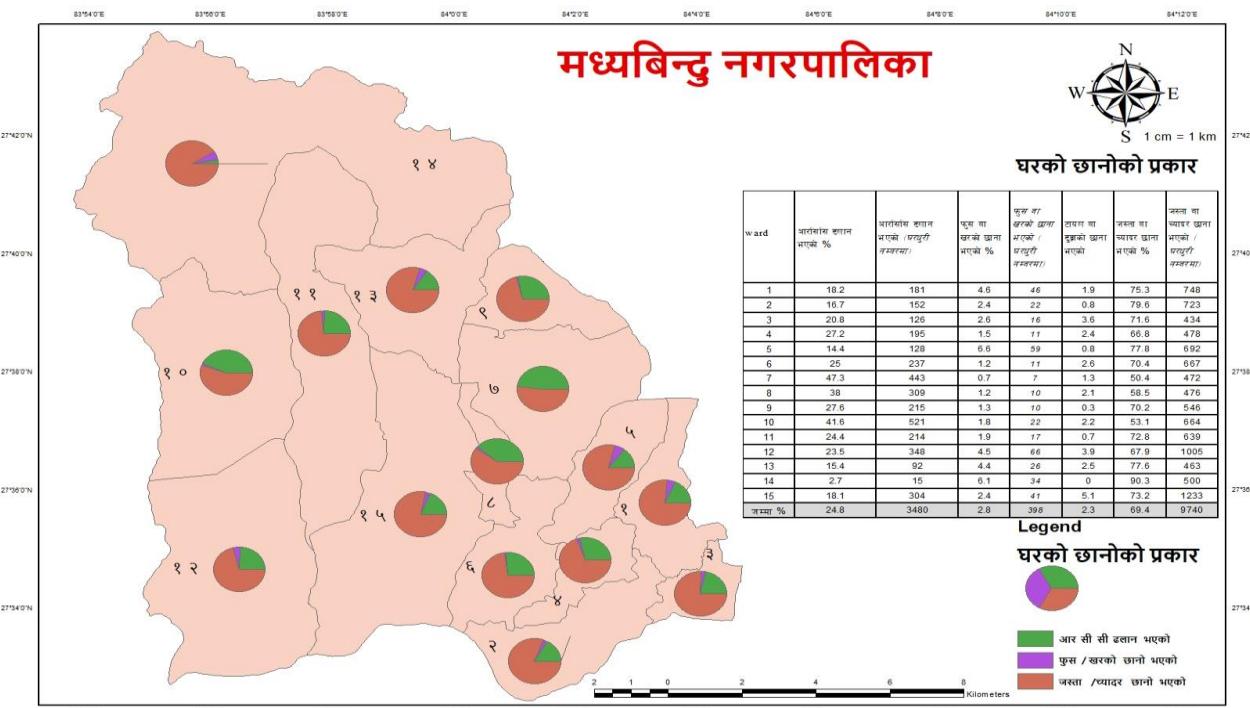
२.३७ परिवारको स्वामित्वमा रहेको घरको छाना एवं जगको प्रकार

घरधुरी सर्भेक्षणवाट नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका घरहरूको छाना सम्बन्धी विवरणमा आर.सि.सि. ढलान भएका घरहरू २४.८ प्रतिसत (३४८० घरधुरी) तथा फुस/खरको छाना भएका घरधुरी प्रतिसत २.८ (३९८ घरधुरी) रहेको छ। वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं १२ का ६६ घरधुरी, वडा नं ५ का ५९ घरधुरी, वडा नं १ मा ४६ घरधुरी तथा वडा नं १५ का ४१ घरधुरीमा फुस/खरको छानाहरू रहेका छन्। टायल वा ढुङ्गाको छाना भएका घरहरू २.३ प्रतिसत (३२० घरधुरी) देखिन्छन् भने यस नगरपालिकाका ६९ प्रतिसत घरधुरीको छाना जस्ता वा च्यादरका छन्। वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा आर.सि.सि. ढलान भएका मुख्य वडाहरू ७ नं वडा (४७.३ प्रतिसत) १० नं वडा (४१.६ प्रतिसत) तथा वडा नं ८ (३८ प्रतिसत) पर्दछन्।

घरधुरी सर्भेक्षणवाट पालिका क्षेत्रभित्र रहेका घरहरूको जग सम्बन्धी विवरणमा फ्रेम स्ट्रक्चर सिमेन्ट र ढुङ्गा वा इटावाट जग वनाइएका घर ६३.० प्रतिसत रहेको देखिन्छ। पालिकाका १५.६ प्रतिसत घरहरू भवन निर्माण आचार संहिता अनुसार बनेका तथा करिब १४ प्रतिसत घरहरू भुकम्प प्रतिरोधि भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.६९)।

तालिका २.६९ घरको छाना एवं घरको प्रकार

वडा नं	घरको छाना विवरण				फ्रेम स्ट्रक्चर /घरको जग सिमेन्ट र हुङ्गा वा इटा बाट बनेको छ बताउने %	घर भवन मापदण्ड अनुसार बनेको छ बताउने %	बसेको घर भूकम्प प्रतिरोधी छ बताउने %
	आरसिसि दलान भएको प्रतिसत एवं संख्या	फुस वा खरको छाना भएको प्रतिसत एवं संख्या	टायल वा हुङ्गाको छाना भएको	जस्ता वा च्यादर छाना भएको			
१	१८.२	४.६ (४६)	१.९ (१९)	७५.३	४७.९	९.३	५.४
२	१६.७	२.४ (२२)	०.८ (७)	७९.६	६४	१०.८	१.१
३	२०.८	२.६ (१६)	३.६ (२२)	७१.६	८१.७	६.६	२.६
४	२७.२	१.५ (११)	२.४ (१७)	६६.८	७७.१	१६.५	११.२
५	१४.४	६.६ (५९)	०.८ (७)	७७.८	५९.५	४.८	२.९
६	२५.०	१.२ (११)	२.६ (२५)	७०.४	५३.५	१३.६	११.७
७	४७.३	०.७ (७)	१.३ (१२)	५०.४	७९.१	२२.८	५०.७
८	३८.०	१.२ (१०)	२.१ (१७)	५८.५	७८.५	२०.९	१३.७
९	२७.६	१.३ (१०)	०.३ (२)	७०.२	७३.४	२०.८	३२.९
१०	४१.६	१.८ (२२)	२.२ (२७)	५३.१	६७.७	१९.४	९.१
११	२४.४	१.१ (१७)	०.७ (६)	७२.८	६३.२	१२.४	१४.१
१२	२३.५	४.५ (६६)	३.९ (५८)	६७.९	५९	५.७	५.७
१३	१५.४	४.४ (२६)	२.५ (१५)	७७.६	६७.५	१७.३	१४.२
१४	२.७	६.१ (३४)	० (०)	९०.३	३६.१	३५.६	२
१५	१८.१	२.४ (४१)	५.१ (८६)	७३.२	४९.६	२२.७	२२.१
जम्मा %	२४.८	२.८ (३९८)	२.३ (३२०)	६९.४	६२.७	१५.६	१३.८

२.३९ सामुदायिक संस्थाको विवरण

नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै आमा समुह (१८१ वटा) रहेको तथांकले देखाएको छ जसअनुसार वडा नं १५ मा सबै भन्दा धेरै ५१ वटा छन् भने वडा नं १० मा २५ वटा तथा एवं २ मा १५ वटा मात्र आमा समुह रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी अगुवा कृषक समुह ७९ वटा भएको तथांक प्राप्त भएको छ । अगुवा कृषक समुह वडा नं ७ मा १५ वटा र वडा नं २ र वडा नं ९ मा १० वटा रहेका छन् । बन उपभोक्ता समुह ४० वटा भएकोमा वडा नं १५ मा सबैभन्दा धेरै ७ वटा छ भने वडा नं ३ मा एउटा बन उपभोक्ता समुह भएको तथांकले देखाएको छ । साथै नगरपालिकामा ५१ वटा सहकारी(सहकारीको संस्थागतमा उल्लेख गरिएको छ), ५० वटा सिंचाइ समुह तथा ४१ वटा खानेपानी समिति रहेको छ (तालिका २.७०) ।

तालिका २.७० सामुदायिक संस्थाको संस्थागत विवरण

वडा नं	आमा/महिला समुह	अगुवा कृषक समुह	सिंचाइ समुह	बन उपभोक्ता समुह	खानेपानी समिति
१	५	९	४	२	२
२	१५	१०	२	२	१
३	११	२	०	१	०
४	७	४	३	४	१
५	५	२	१०	२	२
६	५	३	५	२	२
७	४	१५	३	३	२
८	३	८	०	२	२
९	३	१०	३	२	१
१०	२५	२	१	३	४
११	१०	२	५	२	५
१२	१०	०	३	२	४
१३	१४	४	३	२	२
१४	१३	२	०	४	५
१५	५१	६	८	७	८
जम्मा	१८१	७९	५०	४०	४१

२.४० घरपरिवारका सदस्यको समुहमा आवद्धताको अवस्था

नगरपालिका ७८ प्रतिसत घरधुरीका सदस्यहरू पालिका भित्र भएका विभिन्न सामुदायिक संस्थामा आवद्ध भएको तथांकले देखाएको छ । घरधुरी सर्वेक्षणवाट घरपरिवारका सदस्यहरूको समूह, संघ संस्थामा आवद्धताको अवस्था हेर्दा सहकारी संस्थामा आवद्ध रहेका परिवार धेरै (५८.५ प्रतिसत) देखिन्छ । किसान समुहमा करिब ३७ प्रतिसत परिवारको आवद्धता छ भने सामुदायिक बन उपभोक्ता समुहमा २९ प्रतिसत तथा आमा समुहमा २२ प्रतिसत घरधुरीको आवद्धता भएको तथांकले देखाएको छ । खानेपानी उपभोक्ता समुहमा २५४८ (१८.२ प्रतिसश), सिंचाइ उपभोक्ता समुहमा १०२७, तथा आयमुलक काम गर्ने समुहमा ४६३ घरधुरीको आवद्धता भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । समूहमा आवद्धताको संख्या तल रहेका तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.७१) ।

तालिका २.७१ घरपरिवारका सदस्यको समुहमा आवद्धताको अवस्था घरधुरी प्रतिसत

वडा नं.	सहकारी समुह	किसान समूह	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	आमा समूह	खानेपानी उपभोक्ता समूह	सिंचाइ उपभोक्ता समूह	आय मूलक काम गर्ने समूह	कुनै मा पनि नभएको
१	५२१	४०४	२०	२५४	१५	२६	७	३८१
२	६२२	५२६	१४८	२९६	१४६	७८	२०	१६२
३	५२६	८९	२३	१२६	१२	२		४२
४	४७७	५२९	९२	३४८	८१	१९	३	७७
५	३३७	६७	१२	१३	६	२	२४२	३४५
६	६४७	२८२	१२	३२२	६	१९	२	१६५
७	४९७	२५६	४१८	२६०	४१६	१७६	६	३१२
८	२८६	२९६	१७८	१३४	१७४	१२६		३५६
९	४४२	११४	५७७	१५५	५२७	४४०	१६०	५०
१०	६५३	६२७	५०४	२६८	४७३	१०	४	२८९
११	५०४	३५६	७१	४७	७७	१३	२	२३९
१२	९४९	४९६	१३०१	१८३	५३६	८४	१	९०
१३	४८३	२०३	३९९	९८	७	७	६	४२
१४	२६१	१३७	४०	२७१	१७			१६६
१५	१००७	७६७	३०७	३३२	५५	२५	१०	३८६
जम्मा	८२१२	५१४९	४१०२	३१०७	२५४८	१०२७	४६३	३१०२
%	५८.५	३६.७	२९.२	२२.१	१८.२	७.३	३.३	२२.१

२.४१ विमामा समावेस हुने घरपरिवारको विवरण

घरधुरी सर्भेक्षणवाट विमामा समावेश घरपरिवार निकै कम रहेको देखिन्छ । बाली विमा तथा पशु विमाको तुलनामा स्वास्थ्य विमा गर्नेको संख्या कोहि मात्रामा बढी रहेको देखिन्छ । पालिकामा स्वास्थ्य विमा गर्ने घरधुरी प्रतिसत १०.० रहेको छ । वडागत रूपमा हेर्दा वडा न १२ का ३२० घरधुरी, वडा नं १५ का २५१ घरधुरी एवं वडा नं १ एवं वडा नं ८ का १५९ घरधुरीले स्वास्थ्य विमा गरेको देखिन्छ, भने वडा नं १३ का केवल २३ घरधुरीले मात्र स्वास्थ्य विमा गरेका छन् । पशुविमा गर्ने घरधुरी प्रतिसत ४.९ (६९५ घरधुरी) छ, भने बाली विमा गर्ने घरधुरी केवल २३ प्रतिसत मात्र छ, (तालिका २.७२) ।

तालिका २.७२ विमामा समावेस हुने घरपरिवारको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य विमा	पशु विमा	बाली विमा
	घरधुरीसंख्या	घरधुरीसंख्या	घरधुरीसंख्या
१	१५९	४०	५
२	१३	३६	०
३	३१	७	०
४	५४	५१	२
५	५१	२	०
६	६०	२१	३
७	१२४	३६	२
८	१५९	३५	७
९	१६	९२	०
१०	६०	१	१

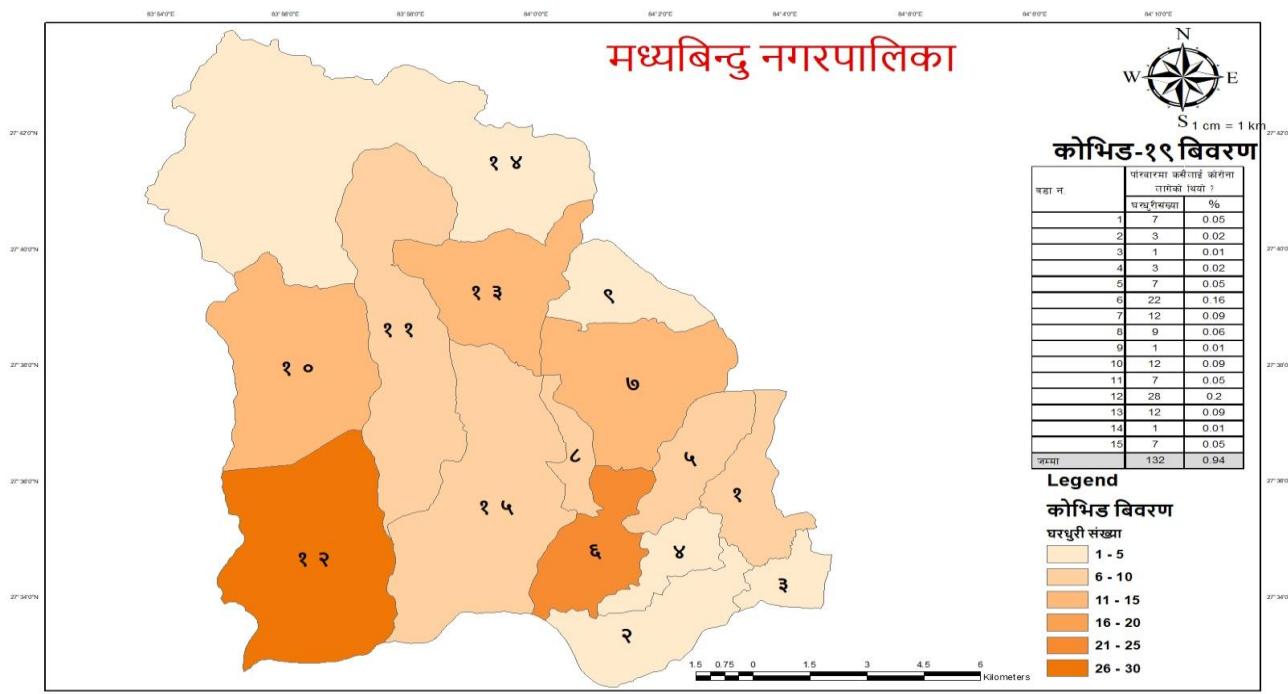
११	५७	९	०
१२	३२०	१९७	३
१३	२३	१	०
१४	३२	१	०
१५	२५१	१५८	०
जम्मा	१४१० (१० %)	६९५ (४.९ %)	२३ (०.१६ %)

२.४२ कोभिड १९

२०७७ साल विश्वभर कोरोनाबाट त्रशित एवं पिडित भएको परिपेक्षमा यस नगरपालिकाका १३२ घरधुरीहरू पनि यो भाइरसबाट ग्रसित भएका थिए । वडागत रूपमा वडा नं १२ सबैभन्दा धेरै २८ घरधुरीले आफ्ना परिवारका सदस्यलाई कोरोना लागेको वताएका थिए भने वडा नं ६ का २२ घरधुरीलाई कारोना लागेको तथांकले देखाएको छ । वडागत कोरोना लागेको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.७३) ।

तालिका २.७३ कोभिड १९ विवरण

वडा नं.	परिवारमा कसैलाई कोरोना लागेको थियो ?	
	घरधुरीसंख्या	%
१	७	०.०५
२	३	०.०२
३	१	०.०१
४	३	०.०२
५	७	०.०५
६	२२	०.१६
७	१२	०.०९
८	९	०.०६
९	१	०.०१
१०	१२	०.०९
११	७	०.०५
१२	२८	०.२०
१३	१२	०.०९
१४	१	०.०१
१५	७	०.०५
जम्मा	१३२	०.९४

स्वास्थ्य संस्थाले उपलब्ध गराएको तथ्यांक अनुसार २० जना महिला तथा ७६ जना पुरुषलाई कोरोना लागेको थियो भने १ जनाको यो भाइरसको कारणबाट मृत्यु भएको थियो । यस नगरपालिकाले १८ वटा क्वारेन्टाइन केन्द्रको निर्माण गरेको थियो जस्मा ६१ वटा बेड संख्या थियो । पालिकामा एक आइसोलेसन केन्द्र थियो जस्मा ७ वटा बेड संख्या भएको तथ्यांकले देखाएको छ । नगरपालिका भित्र जम्मा ११८३ नमुना संकलन गरीएको थियो (तालिका २.७४) ।

तालिका २.७४ कोभिड ,क्वारेन्टाइन एवं आइसोलेसन केन्द्र

क्वारेन्टाइन केन्द्र	कारोना लागेका जम्मा महिला	कारोना लागेका जम्मा पुरुष	कारोनाबाट मृत्यु भएका जम्मा संख्या	पालिकामा भएका क्वारेन्टाइन केन्द्र	क्वारेन्टाइन केन्द्रमा उपलब्ध बेड संख्या	पालिकामा भएका आइसोलेसन केन्द्र	आइसोलेसन केन्द्रमा उपलब्ध बेड संख्या	जम्मा नमुना संकलन
जम्मा	२०	७६	१	१८	६१	१	७	११८३

२.४३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता

मध्यविन्दु नगरपालिकाको घरधुरी सर्भेक्षणले देखाएको तथ्यांक अनुसार करिब १३ प्रतिसत घरधुरीले वृद्ध भत्ता लिने गरेको पाईएको छ भने विधवा वा एकल महिला भत्ता पाउने घरधुरी प्रतिसत १० तथा सेवा निवृत्त भत्ता पाउनेहरू ६ प्रतिसत भएको तथ्यांकले देखाएको छ । पालिकाका २.१ प्रतिसत घरधुरीले अपांग भत्ता तथा १२७ घरधुरीले दलित भत्ता पाउने गरेको सर्भेक्षणले देखाएको छ । वडागत रूपमा भत्ता पाउने सबै विवरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.७५) ।

तालिका २.७५ सामाजिक सुरक्षा भत्ता (घरधुरी)

वडा नं.	वृद्ध भत्ता	विधवा वा एकल महिला भत्ता	सेवा निवृत (पेन्सन) भत्ता	अपांग भत्ता	दलित भत्ता
१	१२३	७३	६९	८	६
२	११५	६६	४६	७	-
३	९६	४४	३९	१६	-
४	१०३	७४	५२	१२	१
५	१२०	८५	२८	१७	३
६	११४	८८	२२	५१	२
७	१३९	८६	६६	२९	२
८	११०	९५	५४	१०	६
९	८३	८२	८१	१३	१०
१०	१५२	१५०	१२१	२४	६
११	८६	१०६	४२	१९	३
१२	२१३	१४१	१२६	२७	८
१३	६१	९३	१८	१४	२०
१४	७२	४८	१३	१४	९
१५	२१८	१७३	६०	३१	५१
जम्मा	१८०७	१४०४	८३७	२९२	१२७
%	१२.९	१०.०	६.०	२.१	०.९

यस नगरपालिकाले २०७६/२०७७ मा ६ वटा लक्षित समुहमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरेको तथ्यांकले देखाएको छ जस अनुसार जम्मा ५२९३ जना लाभाविन्त भएका थिए । नगरपालिकाले जेष्ठ नागरीक भत्ता(७० वर्ष माथि) २५४७ जनालाई, जेष्ठ नागरीक भत्ता (दलित) २२८ जनालाई, जेष्ठ नागरीक एकल महिला ९११ जनालाई, अपांग भत्ता ५१९ जनालाई तथ्या दलित बालबालिका भत्ता ३४१ जनालाई वितरण गरेको थियो (तालिका २.७६)।

तालिका २.७६ सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण २०७६/२०७७ (संख्याको आधारमा)

लक्षित समुह	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या
जेष्ठ नागरीक भत्ता(७० वर्ष माथि)	१०६३	१४८४	२५४७
जेष्ठ नागरीक भत्ता (दलित)	९९	१२९	२२८
जेष्ठ नागरीक एकल महिला	०	७४७	७४७
विधवा (आर्थिक सहायता)	०	९९९	९९९
अपांग भत्ता	३२३	१९६	५१९
दलित बालबालिका	१७३	१६८	३४१
जम्मा	१८०७	८३७	५२९३

श्रोत संस्थागत तथ्यांक , नगरपालिका

२.४४ जिल्ला बाहिर वस्ने घरपरिवारको विवरण

नगरपालिका १४.२ प्रतिसत परिवारका कुनै न कुनै सदस्य जिल्ला बाहिर वसोवास गर्ने गरेको देखिन्छ । वडा नं १० का सबैभन्दा धेरै २१.६ प्रतिसत परिवारका सदस्य हाल जिल्ला बाहिर बसेका छन् भने वडा नं १३ एवं १४ का सबैभन्दा कम (७.९ प्रतिसत) परिवारका सदस्य मात्र हाल जिल्ला बाहिर भएको तथ्यांकले देखाएको छ ।

बाहिरी जिल्ला अन्तर्गत काठमाडौंमा वस्ने कुल (१४०३३) घरधुरीको ४.५ प्रतिसत एवं बाकी (१०.२ प्रतिसत) अन्य जिल्लामा वस्ने देखिन्छन्। बसोवासको अवस्था सम्बन्धी विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.७७)।

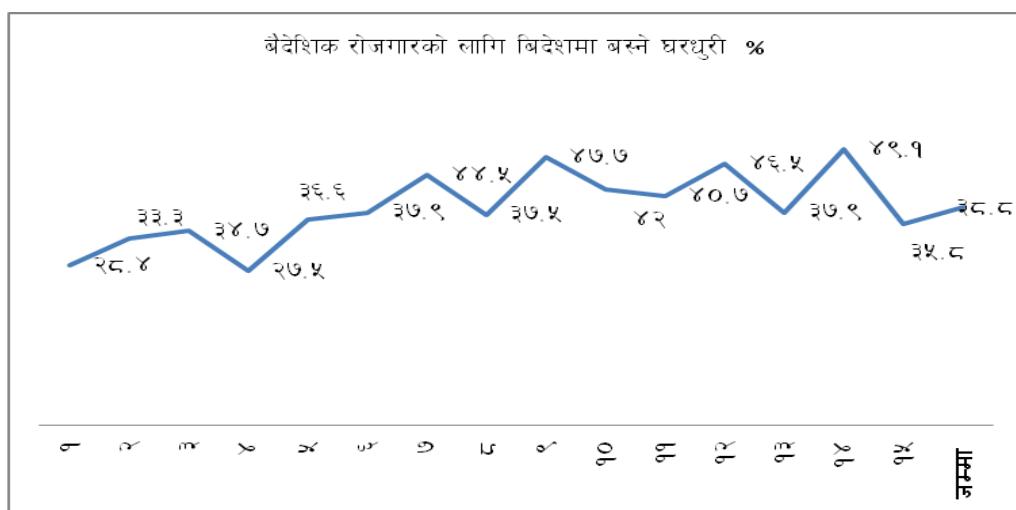
तालिका २.७७ जिल्ला बाहिर वस्नेको विवरण (घरधुरी)

वडा नं	जिल्ला बाहिर परिवार सदस्य वस्ने घरधुरी को %	जिल्ला बाहिर वस्नु हुन्छ भने कुन ठाउँ मा हुनुहुन्छ?	
		काठमाडौं मा वस्ने %	अन्य जिल्ला मा वस्ने %
१	१२.३	०.२	०.७
२	१४.६	०.३	०.७
३	१५.५	०.३	०.४
४	१२	०.२	०.४
५	१२.३	०.३	०.५
६	१९.५	०.३	१
७	१३.९	०.५	०.५
८	१४.८	०.४	०.४
९	१२	०.२	०.५
१०	२१.६	०.३	१.७
११	१०	०.२	०.४
१२	१६.३	०.६	१.२
१३	७.९	०.१	०.३
१४	७.९	०	०.३
१५	१३.६	०.६	१.१
जम्मा %	१४.२	४.५	१०.२

२.४५ बैदेशिक रोजगार सम्बन्ध विवरण

नगरपालीकाको घरधुरी सर्वेक्षणवाट बैदेशिक रोजगारका लागि विदेश जाने घरधुरी प्रतिसत करिबा ३९ (घरधुरी संख्या ५४४१) देखिन्छ। वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं १४ का करिब आधा संख्याका घरधुरी (४९ प्रतिसत) हाल विदेशमा रहेको छ भने वडा नं १२ का ४६.५ प्रतिसत, वडा नं ७ का ४४.५ प्रतिसत, वडा नं १० का ४२ प्रतिसत, वडा नं ११ का करिब ४१ प्रतिसत घरधुरीका परिवार सदस्य हाल बैदेशिक रोजगारका लागि विदेशमा रहेका छन्।

नगरपालिकाका
७००५ जना
जनसंख्या हाल
विदेशमा रहेको
तथ्यांकले
देखाएको छ।
वडा नं ८ मा
८८५ जना,
वडा नं १५ का
७६६ जना, वडा

नं १० का ७२९ जनावडा नं ७ का ५६९ जना हाल विदेशमा छन् भने सबैभन्दा थोरै वडा नं १३ का २७२ जना विदेशमा छन्। विदेश गएका मध्ये ५२०३ घरधुरीबाट पुरुष तथा ६८८ घरधुरीबाट महिला छन्। ६८८ महिला विदेश भएका घरधुरी मध्ये सबैभन्दा धेरै वडा नं १० एवं वडा नं १२ (१४ प्रतिसत घरधुरी), वडा नं ७ (१० प्रतिसत घरधुरी) तथा वडा नं ८ (९ प्रतिसत घरधुरी) भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वडागत रूपमा विदेशमा रहने वा रोजगारमा जाने जनसंख्याको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका २.७८)।

तालिका २.७८ वैदेशिक रोजगार संबन्धि विवरण (घरधुरी अनुसार)

वडा नं	वैदेशिक रोजगारको लागि विदेशमा बस्ने घरधुरी संख्या	वैदेशिक रोजगारको लागि विदेशमा बस्ने घरधुरी प्रतिसत	जम्मा विदेशमा भएका जनसंख्या	पुरुष वैदेशिक रोजगारीमा गएको बताउने घरधुरी	महिला वैदेशिक रोजगारीमा गएको बताउने घरधुरी
१	२८२	२८.४	३३२	२५६	४३
२	३०२	३३.३	३६९	२९३	३०
३	२१०	३४.७	२६७	२०४	१४
४	१९७	२७.५	२२५	१८८	१९
५	३२५	३६.६	४०२	३००	५४
६	३५९	३७.९	४५१	३४७	३७
७	४१७	४४.५	५६९	३९४	७०
८	३०५	३७.५	४२८	२९२	६२
९	३७१	४७.७	४४९	३६२	२३
१०	५२६	४२	७२९	५०३	९६
११	३५७	४०.७	५००	३४०	५६
१२	६८९	४६.५	८८५	६४९	९८
१३	२२६	३७.९	२७२	२१८	१८
१४	२७२	४९.१	३६१	२६७	१९
१५	६०३	३५.८	७६६	५९०	४९
जम्मा	५४४१	३८.८	७००५	५२०३	६८८

घरधुरी सर्वेक्षणले ४०.२ प्रतिसत वाह्मण/क्षेत्री, ३३.८ प्रतिसत नेवार, करिब ४१ प्रतिसत गुरुङ, करिब ४७ प्रतिसत मगर, करिब ३१ प्रतिसत थारू, ४४.४ प्रतिसत भुजेल, ४७ प्रतिसत दमै, ४५ प्रतिसत कामी, ४४ प्रतिसत सार्की, ४८ प्रतिसत तामाङ, ३७ प्रतिसत कुमाल घरधुरीका परीवारका सदस्य हाल वैदेशिक रोजगारीको शिलशिलामा विदेशमा भएको देखाएको छ। दुई घर माझी भएकोमा दुवै घरबाट वैदेशिक रोजगारीको लागि परिवारका सदस्य विदेशमा छन्। मुसहर, मुस्लीम तथा तराइका जातिको वैदेशिक रोजगारी प्रतिसत अन्य जातिको तुलनामा कम भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका २.७९)।

तालिका २.७९ वैदेशिक रोजगार संबन्धी विवरण (जातियता अनुसार)

जातजाति	वैदेशिक रोजगारको लागि विदेशमा बस्ने घरधुरी संख्या (जातियता अनुसार)				जम्मा घरधुरीसंख्या	
	छ.		छैन			
	घरधुरीसंख्या	%	घरधुरीसंख्या	%		
बाह्यण/क्षेत्री/ठकुरी/ गिरि पुरी सन्यासी	१५९०	४०.२	२३६८	५९.८	३९५८	
नेवार	८९	३३.८	१७४	६६.२	२६३	
गुरुङ	११३	४०.६	१६५	५९.४	२७८	
मगर	१२१७	४६.९	१३७८	५३.१	२५९५	
थारु	१०५७	३०.८	२३७०	६९.२	३४२७	
राइ	५	३५.७	९	६४.३	१४	
भुजेल	८	४४.४	१०	५५.६	१८	
दमै	१२०	४७.२	१३४	५२.८	२५४	
कामी	३२०	४५.४	३८५	५४.६	७०५	
सार्की	६९	४४.२	८७	५५.८	१५६	
बोटे	३३	२८.९	८१	७१.१	११४	
दरै	४८	३०.६	१०९	६९.४	१५७	
मुसहर	७	१३.५	४५	८६.५	५२	
मुसलमान	७	३८.९	११	६१.१	१८	
तराईका जाति हरू	६	२२.२	२१	७७.८	२७	
तामाङ	४९	४८.०	५३	५२.०	१०२	
कुमाल	७०१	३७.१	११९०	६२.९	१८९१	
चेपांग	०	०.०	१	१००.०	१	
माझी	२	१००.०	०	०.०	२	
शेर्पा	०	०.०	१	१००.०	१	
जम्मा	५४४१	३८.८	८५९२	६१.२	१४०३३	

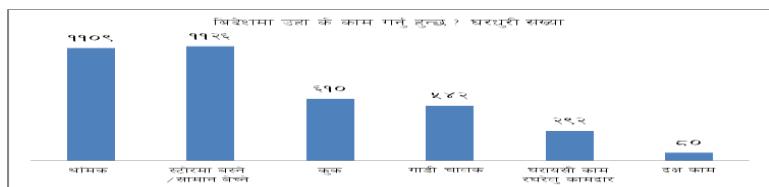
वैदेशिक रोजगार जानेहरूमध्ये मुख्यतया २४ प्रतिसत घरधुरीबाट खाडी मुलुक गएका छन् भने करिब ६ प्रतिसत घरधुरीबाट भारत गएका छन् । मलेशिया (३.५ प्रतिसत घरधुरी), युरोप (१.६ प्रतिसत घरधुरी), जापान (१.२ प्रतिसत घरधुरी), अमेरीका(०.६ प्रतिसत घरधुरी),कोरिया (०.४ प्रतिसत घरधुरी) तथा इजरायल (०.१ प्रतिसत घरधुरी) जस्ता देशमा वैदेशिक रोजगारीको लागि गएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । रोजगारीका लागि जाने देश र संख्याको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ(तालिका २.८०)।

तालिका २.८० वैदेशिक रोजगारीको लागि कार्यरत देशहरू (घरधुरी अनुसार)

वडा नं.	खाडी मुलुक	भारत	मलेशिया	युरोप	जापान	अमेरीका	कोरिया	इजरायल	अन्य देशहरू
१	२०.१	२.०	२.७	१.४	०.९	०.३	०.३	०.१	१.५
२	२१.६	६.८	२.२	१.५	०.१	०.३	०.१		१.३
३	२५.६	२.६	१.८	१.२	०.५	०.७	०.५	०.२	३.०
४	१८.७	२.२	२.५	१.०	१.१	०.६	०.४	०.१	२.१
५	२०.४	११.८	३.४	०.८	१.५	०.३	०.४	०.१	०.६

६	२१.३	५.२	३.३	१.९	१.५	१.६	१.२		४.९
७	२४.५	७.५	०.९	१.२	१.८	१.९	१.१	०.१	८.९
८	२३.९	३.३	२.६	४.८	२.७	१.०	०.४		१.२
९	३६.२	५.८	१.८	०.८	०.६	०.१	०.६	०.१	३.९
१०	२३.२	६.२	३.८	२.१	१.५	०.९	०.२	०.२	७.२
११	२३.९	४.०	४.६	१.४	१.८	०.१	०.१	०.१	८.५
१२	३१.८	६.५	५.०	१.९	१.५	०.१	०.१	०.१	२.२
१३	२१.४	९.७	६.२	१.२	१.०		०.२		०.५
१४	२२.४	१३.९	१४.३		०.४				३.८
१५	२२.४	४.३	२.३	१.७	१.०	०.५	०.२	०.१	५.२
जम्मा %	२४.१	५.९	३.५	१.६	१.२	०.६	०.४	०.१	३.९
जम्मा घरधुरी	३३७५	८२६	४९५	२२४	१७३	८२	५३	१२	५४३

वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरू मध्ये ११०९ घरधुरीका परिवार सदस्य विदेशमा श्रमिकको रूपमा कार्यरत छन् भने ११२६ परिवारका सदस्यहरू विदेशमा

स्टोरमा सामान बेच्ने तथा ६१० घरधुरीबाट कुक कामको लागि विदेशमा कार्यरत भएको सर्वेक्षणले देखाएको छ। गाडी चालकको लागि ५४२ घरबाट विदेशिएका छन् भने २९२ घरधुरीका सदस्य विदेशमा घरायसी काम गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ। वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूको कामको वर्गीकरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका २.८१)।

तालिका २.८१ वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूको कामको आधारमा

वडा नं.	विदेशमा उहा के काम गर्नु हुन्छ ?						
	श्रमिक	स्टोरमा वर्से / सामान बेच्ने	कुक	गाडी चालक	घरायसी काम/घरेलु कामदार	दक्ष काम	अन्य काम वा काम थाहा भएन
१	४२	१०९	२३	४५	३३	६	४९
२	३९	९३	५	१९	८		१४३
३	१०	४६	१४	२६	५	१	१२१
४	२५	४९	३२	२३	१५	२	५९
५	९४	७३	३८	४३	३३	१०	६७
६	८५	९५	३५	५६	१५	९	९३
७	५४	३८	६९	६१	२१	६	१९८
८	२१	२५	९	५२	५	८	१९९
९	९३	११६	२८	३२	१७	१३	१०४
१०	११७	४३	११३	२२	३४	१०	२३१
११	११६	४३	३५	३८	२१	१	१३९
१२	८३	१३१	८७	५६	४६	६	३४६
१३	८०	६७	३०	१७	१२	३	२६
१४	१८०	२३	२०	५	१२		५४
१५	७०	१७५	७२	४७	१५	५	२४०

जम्मा घरधुरी	११०९	११२६	६१०	५४२	२९२	८०	२०६९
--------------	------	------	-----	-----	-----	----	------

२.४६ विपद तथा प्रकोप

विगत ३ वर्षमा परिवारले भोग्नु परेको विपद तथा प्रकोपको बारेमा सर्वेक्षणमा उल्लेख गरीएको मध्ये ८५९ घरधुरीलाई बाढी तथा डुबानले खेतबारीमा हानी तथा असर परेको थियो भने २३८ घरधुरी जंगली जनावरबाट पिंडित भएका थिए । त्यसैगरी हावाहुरीले २८ घरधुरीलाई हानी पुगेको तथा ३० घरधुरीलाई कटानले समस्या पारेको तथ्यांकले देखाएको छ । त्यसैगरी चार, चार घर आगलागी तथा चट्याङ्गमा परेको थियो भने विगत ३ वर्षमा विपत्तिमा परेर दुई जना मान्छे समेत मरेको तथ्यांक प्राप्त भएको छ । वडा नं २ तथा वडा नं ६ का एक एक जना मान्छेका मृत्यु विपत्तिमा परेर भएको थियो । वडागत विपत्ति तथा प्रकोप संवन्धि तथ्यांक निम्न तालिकामा विस्तृत रूपामा देखाईएको छ (तालिका २.८२) ।

तालिका २.८२ विगत ३ वर्षमा परिवारले भोगेका विभिन्न प्रकोपहरूको विवरण

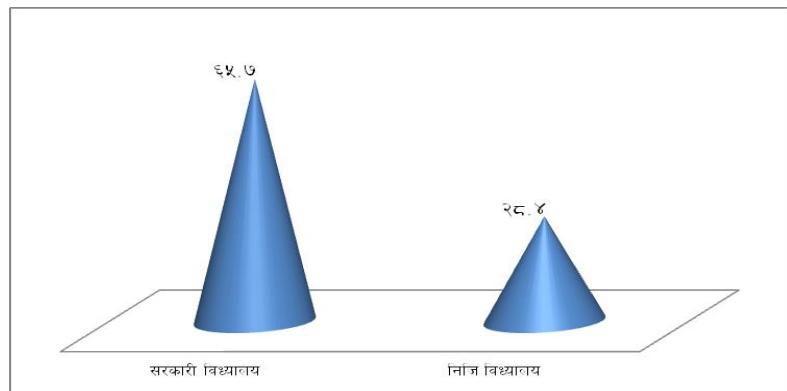
वडा नं.	प्रकोपहरू								जम्मा
	बाढी डुबान ले खेत बारी मा हानि पुगेको	जंगली जनावरबाट हानी पुगेको	हावाहुरीले हानी पुगेको	पहिरो रकटान ले हानि गरेको	आगलागी ले घर गोठ मा हानि पुगेको	चट्याङ्ग	विपत्तिमा परेर मान्छे मरेको	अन्य	
१	१०				२				१२
२						१		१	२
३			२						२
४	२					१			३
५				१					१
६	१९	१		३	१		१	१	२६
७	३		५		१	१		१	१९
८									
९									
१०								१४	१४
११	७३		३	३				१	८०
१२	३४५	१७	६	६		१			३७५
१३	१								१
१४				१	५				२
१५	४०६	२२०	१२	११		२		१८	६६९
जम्मा	८५९	२३८	२८	३०	४	४	२	४५	१२१२

खण्ड ३ : संस्थागत तथ्यांक

यस खण्डमा संस्थागत तथ्यांक अन्तर्त शिक्षा, कृषि, बन, औद्योगिक क्षेत्र आदी लगायतका प्राथमिक एवं द्वितीय तथ्यांकहरूको विश्लेषण गरीएको छ ।

३.१ शैक्षिक तथ्यांक

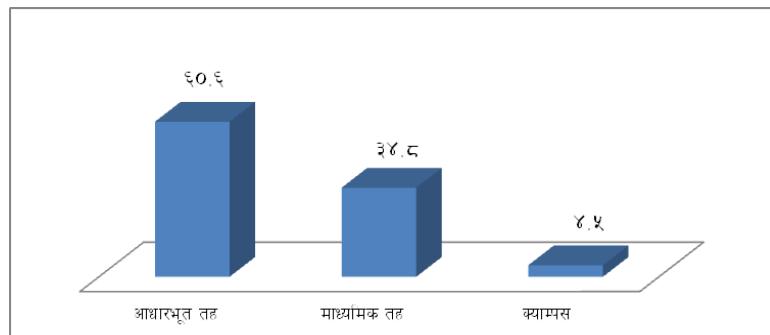
यस नगरपालिका भित्र ६४ वटा विध्यालय तथा ३ वटा क्याम्पसहरू रहेका छन् । विध्यालय तर्फ ४५ (६५.७%) वटा सरकारी तथा १९ वटा निजि विध्यालय (२८.४%) भएको तथ्यांकले देखाएको छ । निजि विध्यालय नभएको वडामा ३, ९ एवं १४ पर्दछन् भने क्याम्पस वडा नं २, वडा नं ७ एवं वडा नं ११ मा संचालित छ (तालिका ३.१) ।

तालिका ३.१ वडागत विध्यालय संख्या एवं प्रकार

वडा नं	सरकारी विध्यालय	निजि विध्यालय	क्याम्पस	जम्मा
१	२	१	०	३
२	१	२	१	४
३	२	०	०	२
४	२	१	०	३
५	१	१	०	२
६	४	१	०	५
७	२	२	१	५
८	२	१	०	३
९	३	०	०	३
१०	४	४	०	८
११	४	२	१	७
१२	४	१	०	५
१३	१	१	०	२
१४	८	०	०	८
१५	५	२	०	८
जम्मा	६४	१९	३	८६

नगरपालिकामा ४१ वटा (६०.६%) आधारभूत तहका विध्यालयहरू छन् भने ३२ वटा सरकारी तथा ९ वटा निजि क्षेत्रबाट संचालित छन् । त्यसै गरी २३ वटा (३४.८%) माध्यमिक तह रहेकोमा १३ वटा सरकारी तथा १० वटा निजि

क्षेत्रको रहेको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.२ एवं फिगर)।

तालिका ३.२ सर्वेक्षणहरूको वर्गीकरण

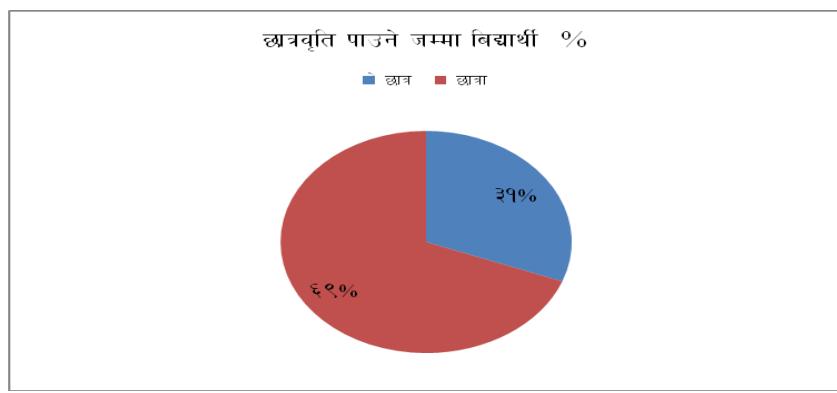
तह / कक्षा	सरकारी	निजि	क्याम्पस	जम्मा	
Basic school (1-8)/ आधारभूत तह	३२	९	०	४१	६०.६
Secondary(9-12)/ माध्यमिक तह	१३	१०	०	२३	३४.८
क्याम्पस			३	३	४.५
जम्मा	४५	१९	३	६७	१००.०

नगरपालिका भित्रका शैक्षिक संस्थाहरूमा २०७७/२०७८ शैक्षिक सत्रमा जम्मा १७७३५ जना विद्यार्थीहरू अध्ययनरत रहेका थिए । संस्थागत रूपमा विश्लेषण गर्दा ११६३९ सरकारी विद्यालयहरूमा, ५४८५ निजि शैक्षिक संस्थाहरूमा तथा ६११ जना विद्यार्थीहरू ३ वटा क्याम्पसमा हाल अध्ययनरत छन् । औसत रूपमा हेर्दा सरकारी विद्यालयमा (२५८.५ जना) भन्दा निजि विद्यालयमा (२८८.७ जना) औसत विद्यार्थी संख्या बढी देखिएको छ । ९०२२ छात्राको तुलनामा ८७१३ जना छात्रहरू हाल अध्ययनरत मध्ये निजि विद्यालयमा छात्र संख्या छात्रको तुलनामा कम रहेको छ भने सरकारी विद्यालयमा भने छात्राको (५२.१%) संख्या छात्रको (४७.९%) तुलनामा बढी देखिएको छ । पालिका भित्रको क्याम्पसमा २४ प्रतिसत छात्रको तुलनामा ७६ प्रतिसत छात्रहरूले अध्ययन गरेको पाइएको छ । छात्रहरू पालिका भन्दा बाहिर उच्च शिक्षा लिन जाने र छात्राहरू पालिका वा घर नजिकै अध्ययन गर्ने गरेको तथ्यांकले देखाएको छ । यसै गरी ३३८ जना अपांग विद्यार्थीहरू उक्त शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययनरत छन् । जस्मा ३२७ जना सरकारी विद्यालयका रहेका छन् (तालिका ३.३) ।

तालिका ३.३ विद्यार्थी संख्या विवरण

विद्यार्थी संख्या	सरकारी	निजि	क्याम्पस	जम्मा
जम्मा विद्यार्थी संख्या	११६३९.०	५४८५.०	६११.०	१७७३५.०
औसत विद्यार्थी	२५८.६	२८८.७	२०३.७	२६४.७
जम्मा छात्र संख्या	५५७७.०	२९८८.०	१४८.०	८७१३.०
छात्र प्रतिसत	४७.९	५४.५	२४.२	४९.९
औसत छात्र	१२२.९	१५७.३	४९.३	१३०.०
छात्रा संख्या	६०६२.०	२४९७.०	४६३.०	९०२२.०
छात्रा प्रतिसत	५२.१	४५.५	७५.८	५०.९
औसत छात्रा	१३४.७	१३१.४	१५४.३	१३४.७
अपांगता भएका विद्यार्थी संख्या	३२७.०	११.०	.०	३३८.०

शैक्षिक शत्र २०७७/ २०७८ मा कुल विद्यार्थी संख्याको ३० % (विद्यार्थी संख्या ५१८९) ले छात्रवृत्ति पाएको तथ्यांकबाट देखिन्छ । निजि तहको तुलनामा सरकारी विद्यालयको छात्रवृत्ति दर उच्च रहेको छ । उक्त शैक्षिक शत्रमा ३१ प्रतिसत छात्रको तुलनामा ६९ प्रतिसत छात्राहरूले विभिन्न शिर्षकहरूमा छात्रवृत्ति

पाएको तथ्यांकले देखाएको छ ।

तथ्यांक अनुसार जम्मा १९७ जना दलित विद्यार्थीहरूले छात्रवृत्ति पाएका थिए जस अन्तर्गत ४४९ जना दलित

छात्र र ६२८ जना दलित छात्राहरू रहेका छन् । निजि विद्यालयहरूले १४ जना दलित विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति दिएका थिए भने सरकारी विद्यालयबाट १३६८ जना दलित विद्यार्थीहरूले उक्त छात्रवृत्तिको सुविधा

पाएको तथ्यांकले देखाएको छ । त्यसैगरी २१६८ जना विद्यार्थीले विपन्न छात्रवृत्ति पाएका मध्ये ११३८ (५३.४ प्रतिसत) छात्राहरू रहेका छन् । गतवर्ष ६२२ जनाले गतवर्ष जेहेन्दार छात्रवृत्ति पाएका थिए भने जस्मा ६८ % छात्राहरू भएको तथ्याकाले देखाएको छ (तालिका ३.४)(फिगर) ।

तालिका ३.४ छात्रवृत्ति विवरण

विद्यार्थी विवरण	विद्यालय तह		विद्यालय प्रकार			जम्मा
	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	क्याम्पस	
छात्रवृत्ति पाउने जम्मा विद्यार्थी	१५४४	३५९४	४७०४	४३४	५१	५१६९
जम्मा छात्रवृत्ति पाउने छात्र संख्या	२८२	१३००	१३५४	२२८	१६	१५९८
जम्मा छात्रवृत्ति पाउने छात्रा संख्या	१२६२	२२९४	३३५०	२०६	३५	३५९१
दलित छात्रवृत्ति जम्मा विद्यार्थी	४६८	६०६	९८०	९४	३	९९७
दलित छात्रवृत्ति पाउने छात्र संख्या	१९५	२५३	३८८	६०	१	४४९
दलित छात्रवृत्ति पाउने छात्रासंख्या	२७३	३५३	५९२	३४	२	६२८
विपन्न छात्रवृत्ति पाउने जम्मा विद्यार्थी	१६६	१९९५	१८५१	३१०	७	२१६८
विपन्न छात्रवृत्ति पाउने छात्र संख्या	६६	९६१	८६०	१६७	३	१०३०
विपन्न छात्रवृत्ति पाउने छात्रा संख्या	१००	१०३४	९९१	१४३	४	११३८
जेहेन्दार छात्रवृत्ति पाउने जम्मा विद्यार्थी संख्या	१२७	५०१	४३३	१९५	५	६३३
जेहेन्दार छात्रवृत्ति पाउने छात्र संख्या	३३	१७५	१०८	१००	२	२१०
जेहेन्दार छात्रवृत्ति पाउने छात्रा संख्या	९४	३२६	३२५	९५	३	४२३

यहाँका आधारभूत विद्यालयहरूमा २७८ जना,माध्यमिक तहमा ३९९ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको तथ्यांकले देखाएको छ । सरकारी विद्यालय तर्फ ४०५ तथा निजि शैक्षिक संस्थाहरूमा २७२ जना र क्याम्पसमा ९ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.५) ।

तालिका ३.५ कर्मचारी संख्या

विद्यालय कार्यरत कर्मचारी संख्या	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	क्याम्पस
	२७८	३९९	४०५	२७२	९

यस नगरपालिका अन्तर्गतका सबै शिक्षण संस्थाहरूमा ९९७ जना शिक्षक शिक्षिकाहरू छन् जस्ता ५९० जना

माध्यमिक शिक्षक,

३४६ जना आधारभुत

तहका र ६१ जना

क्याम्पसका छन् ।

त्यसैगरी सरकारी

अन्तर्गत ५९६ जना र

निजि अन्तर्गत ३४०

जना भएको तथ्यांकले

देखाएको छ ।

लिंग अनुसार ४३ %

पुरुष शिक्षकहरू रहेका

छन् भने आधारभुत तहमा १०१ जना पुरुष शिक्षकको तुलनामा २४५ महिला शिक्षक कार्यरत रहेका छन् ।

माध्यमिक तहका विद्यालयमा २८१ जना पुरुष शिक्षकहरूको तुलनामा ३०९ जना शिक्षिका कार्यरत रहेको

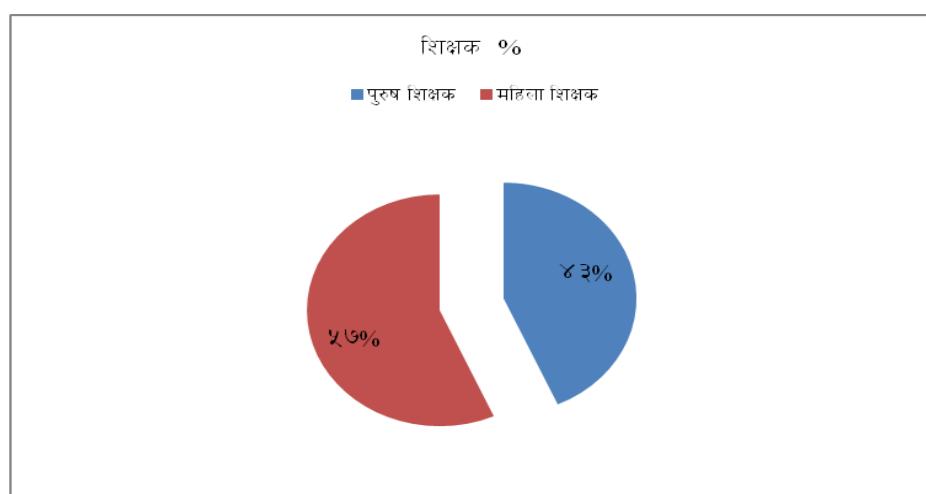
तथ्यांकले देखाएको छ । निजि तर्फ ३४० जना मध्ये ६५ प्रतिसत महिला शिक्षिकाहरू भएको र क्याम्पस तर्फका

६० जना मध्ये केवल ११ जना(१८ प्रतिसत)मात्र शिक्षिका भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.५) ।

तालिका ३.५ शिक्षक संख्या

विवरण	विद्यालय मा भएका जस्ता शिक्षक संख्या	पुरुष शिक्षक	महिला शिक्षक
आधारभुत तह	३४६	१०१	२४५
माध्यमिक तह	५९०	२८१	३०९
जस्ता	९३१	३८१	५५०
सरकारी	५९६	२६३	३३३
निजि	३४०	११९	२२१
क्याम्पस	६१	५०	११
जस्ता	९९७	४३२	५६५

प्राप्त तथ्यांक अनुसार ४५ वटा सरकारी विद्यालयमा १७४ जनाको दरवन्दि रहेको छ र ति मध्ये हाल १५३ जना स्थाइ दरवन्दिका शिक्षकहरू रहेका छन् । स्थाई दरवन्दि अन्तर्गत १०३ वटा माध्यमिक तहको र ५० वटा आधारभुत तह अन्तर्गतका छन् । दरवन्दि परीपुर्ति प्रतिसत ८८ छ । माध्यमिक तहमा उक्त प्रतिसत ८७ रहेको छ भने आधारभुत तहका ८९ % मा पदपुर्ति भएको पाइएको छ । सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार ९९ जना राहत दरवन्दि रहेकोमा सतप्रतिसत नै पदपुर्ति भएको पाइएको छ । ९ वटा विद्यालयमा PCF दरवन्दि रहेकामा सत प्रतिसत नै पुर्ति भएको विद्यलयबाट जानकारी पाइएको छ । त्यसैगरी २५७ जना निजि श्रोतका शिक्षकहरू हाल सरकारी विद्यालयहरूमा कार्यरत रहेका छन् जस अन्तर्गत १३७ जना माध्यमिक तहका र १२० जना आधारभुत तहका रहेका छन् (तालिका ३.६) ।

तालिका ३.६ शिक्षक दरबन्दी (सरकारी विध्यालय)

शिक्षक दरबन्दी विवरण	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	जम्मा
स्थाई दरबन्दी करि जनाको छ ?	५६.०	११८.०	१७४.०
ति मध्ये करि जना स्थाई दरबन्दी को शिक्षक हुनुहुन्छ ?	५०.०	१०३.०	१५३.०
दरबन्दी पूर्ति प्रतिसत	८९.३	८७.३	८७.९
राहत दरबन्दी करि जनाको छ ?	४०.०	५९.०	९९.०
करि जना शिक्षक राहत का हुनुहुन्छ ?	४०.०	५९.०	९९.०
राहत दरबन्दी पूर्ति प्रतिसत	१००	१००	१००
PCF दरबन्दी करि जनाको छ ?	४.०	५.०	९.०
करि जना शिक्षक PCF हुनुहुन्छ ?	४.०	५.०	९.०
तपाइको विध्यालयमा करि जना निजि श्रोतका शिक्षक हुनुहुन्छ ?	१२०.०	१३७.०	२५७.०
छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी भएको विध्यालय संख्या	४	४	८

सर्वेक्षणवाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार ६१ प्रतिसत विध्यालयको खानेपानीको मुख्य श्रोत पाइप, जुन विध्यालय कम्पाउण्डमा नै उपलब्ध रहेको पाइएको छ, भने ३१ प्रतिसत विध्यालयका विध्यार्थीहरूले इनारको पानी खाने गरेका र ५ वटा विध्यालयले सार्वजनिक धाराको पानी खाएको तथ्यांकले देखाएको छ। उक्त ५ वटा विध्यालय आधारभूत तहका सरकारी भएको पाईएको छ, जुन निम्न अनुसार छ, (तालिका ३.७)।

तालिका ३.७ खानेपानी

खानेपानीको मुख्य श्रोत	विध्यालय तह		विध्यालय प्रकार			जम्मा	प्रतिसत
	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	क्याम्पस		
पाइप (सर्वेक्षण हाता भित्रै)	२३	१५	२२	१६	३	४१	६१.२
ईनार	१३	८	१८	३		२१	३१.३
सार्वजनिक धारा	५		५			५	७.५
जम्मा	४१	२३	४५	१९	३	६७	१००.०

यस नगरपालिका क्षेत्रमा सार्वजनिक धाराको पानी खाने ५ वटा आधारभूत तहका सरकारी विध्यालयहरूको नाम यसप्रकार रहेको छ।

विध्यालयको नाम	वडा नं
१) श्री बराहदेवी प्रावि	१४
२) श्री बाल कल्याण प्रावि	१४
३) श्री सरस्वती प्रावि	१४
४) श्री दुर्गा प्रावि	१४
५) श्री हरीहर मन्दिर आधारभूत विध्यालय	१५

सर्वेक्षणवाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार सबै शिक्षण संस्थाहरूमा शौचालय छ। सर्वेक्षणले जम्मा ३७५ शौचालय संख्या भएको देखाएको छ, भने शौचालय विध्यार्थी अनुपात ४७ रहेको विश्लेषणवाट देखिन्छ। आधारभूत तहका ३० जना विध्यार्थी बरावर १ शौचालय देखिन्छ, जबकी माध्यमिक तहमा ५९ जना विध्यार्थीको लागि अनुपातमा एउटा शौचालय पर्न गएको पाइएको छ। क्याम्पसमा केवल ६ वटा शौचालयमा ६११ जना विध्यार्थीहरूको लागि भएको

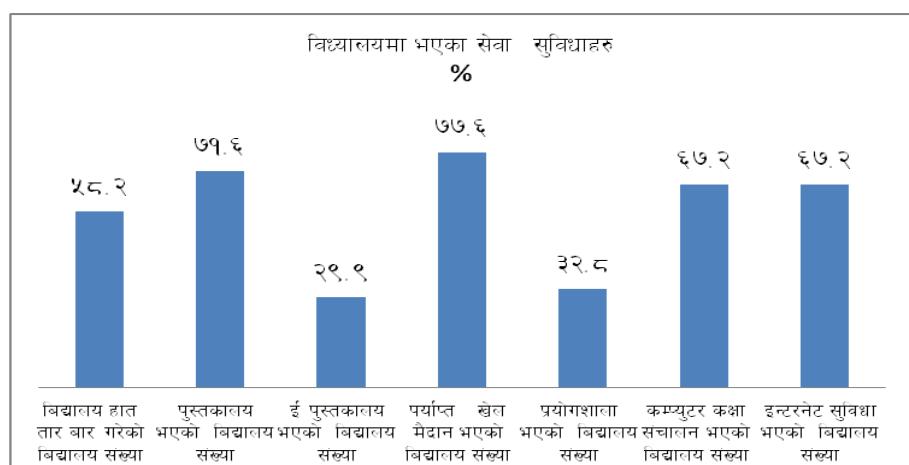
तथ्यांकले देखाएको छ । त्यसैगरी १४ प्रतिसत विध्यालयमा छात्र छात्राको लागि वेगलावेगलै शौचालय भएको पाइएको छ ,त्यसैगरी आधारभुत तहका १० प्रतिसत विध्यालयहरूमा छात्र छात्राको लागि छुट्टै शौचालय भएको तथ्यांकले देखाएको छ । ४२ वटा विध्यालयमा शिक्षकहरूको लागि वेगलै शौचालय भएको तथा ३२ वटा विध्यालय ले छात्रामैत्री शौचालयको व्यवस्था गरेको छ (तालिका ३.८) ।

तालिका ३.८ शौचालय तथा सरसफाई

शौचालय तथा सरसफाई विवरण	विध्यालय तह		विध्यालय प्रकार			जम्मा
	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	क्याम्पस	
शौचालय भएका विध्यालय प्रतिसत	१००	१००	१००	१००	१००	१००
जम्मा शौचालय संख्या	१६०	२०९	२१८	१५१	६	३७५
विद्यार्थी अनुसार सौचालय अनुपात	३०.३	५८.८	५३.४	३६.३	१०९.८	४७.३
छात्र छात्रा को लागि छुट्टै शौचालय भएका विध्यालय संख्या	३७	२३	४१	१९	३	६३
छात्र छात्रा को लागि छुट्टै शौचालय भएका विध्यालय प्रतिसत	१०.२	१००.०	११.१	१००.०	१००.०	१४.०
शिक्षकको लागि छुट्टै शौचालय भएका विध्यालय संख्या	२१	२१	२६	१६		४२
छात्रा मैत्री शौचालय भएका विध्यालय संख्या	१५	१७	२२	१०	०	३२

सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार यस नगर क्षेत्रमा रहेका विध्यालयमा भएका सेवा सुविधा सम्बन्धि विवरण यस प्रकार रहेको छ (तालिका ३.९) ।

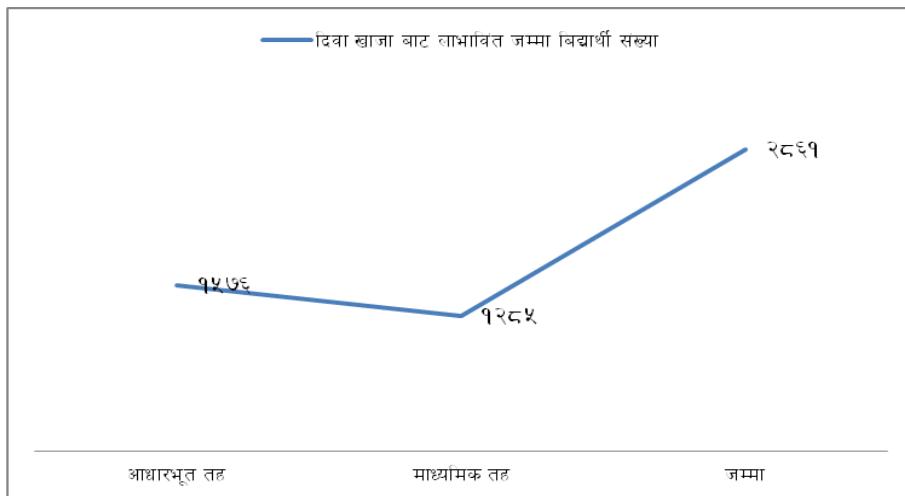
विध्यालय हाता तारबार गरेको विध्यालय संख्या ३९(५८.२%), पुस्तकालय भएको विध्यालय संख्या ४८ (७९.६%), ई पुस्तकालय भएको विध्यालय संख्या २० (३० %), पर्याप्त खेल मैदान भएको विध्यालय संख्या ५२ (७७.६%), प्रयोगशाला भएको विध्यालय संख्या २२ (३२.८ %), कम्प्युटर कक्षा संचालन भएको विध्यालय संख्या ४५ (६७.२ %) र इन्टरनेट सुविधा भएको विध्यालय संख्या ४५ (६७.२ %) रहेको संस्थागत तथ्यांकले देखाएको छ ।

तालिका ३.९ विद्यालयमा भएका सेवा सुविधाहरू

विवरण	विद्यालयतह		विद्यालय प्रकार			जम्मा	प्रतिसत
	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	क्याम्पस		
हात तार बार गरेको विद्यालय संख्या	१८	२०	२०	१८	१	३९	५८.२
पुस्तकालय भएको विद्यालय संख्या	२३	२२	३२	१३	३	४८	७९.६
ई पुस्तकालय भएको विद्यालय संख्या	९	९	११	७	२	२०	२९.९
पर्याप्त खेल मैदान भएको विद्यालय संख्या	३१	१९	३३	१७	२	५२	७७.६
प्रयोगशाला भएको विद्यालय संख्या	४	१७	८	१३	१	२२	३२.८
कम्प्युटर कक्षा संचालन भएको विद्यालय संख्या	२२	२२	२७	१७	१	४५	६७.२
इन्टरनेट सुविधा भएको विद्यालय संख्या	२२	२२	२७	१७	१	४५	६७.२

नगरपालिका भित्रका २३ वटा (३४ प्रतिसत) विद्यालयहरूमा दिवा खाजा सुविधाहरू संचालन भएका छन् भने

विद्यार्थीहरूले दिवा खाजाको सुविधा पाएका छन्। लैगिंग रूपमा हेर्दा १४४९ जना छात्रा तथा १४१२ छात्रहरूले दिवा खाजा खाएको देखिन्छ।

यहाँका कुनै पनि विद्यालयहरूले अपागां विद्यार्थी श्रोत कक्षा संचालन गरेका छैनन भने CGBRA माध्यमिक तहका दुई वटा तथा प्राथमिक तहका एउटा विद्यालयमा संचालित छन्। ३२ वटा विद्यालयमा एकृकित पाइयकम संचालित छ, भने ५८ वटा विद्यालयले विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यन्वयन गरेका र ६० वटा विद्यालयले विद्यालय सुधार योजना अध्यावधिक समेत गरेका छन् भने सक्रिय बाल क्लब ५९ विद्यालयमा पाइएको छ भने ६४ वटा विद्यालयले बालमैत्री शिक्षण विधि अपाएका तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.१०)।

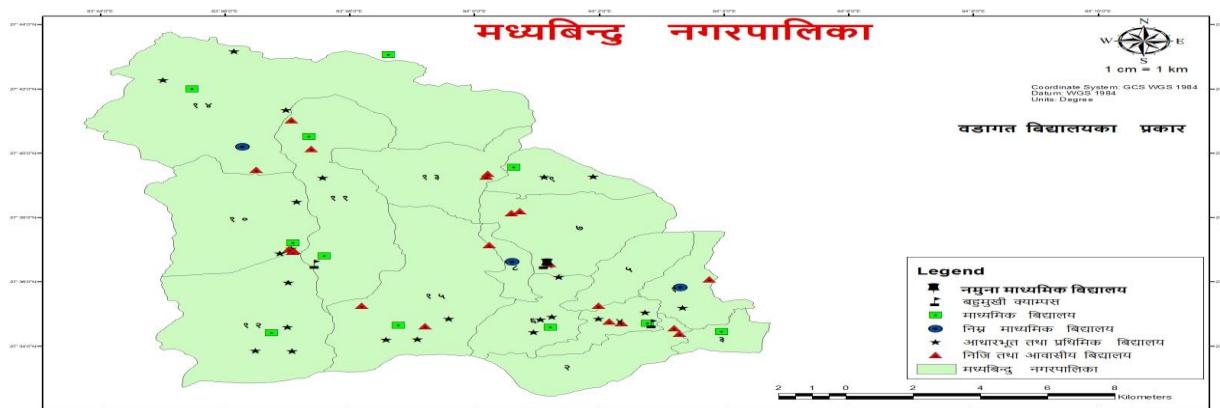
तालिका ३.१० : विध्यालय बालमैत्री शिक्षा विवरण

विवरण	विध्यालय तह		विध्यालय प्रकार		जम्मा
	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	
हाल विध्यालय मा दिवा खाजा को व्यवस्था भएका विध्यालय	१६	७	२३		२३
दिवा खाजा बाट लाभाविंत जम्मा विद्यार्थी संख्या	१५७६	१२८५	२८६१		२८६१
दिवा खाजा बाट लाभाविंत विद्यार्थी प्रतिसत	३२.६	१०.५	२४.६		१६.७
छात्र लाभाविंत संख्या	७९५	६१७	१४१२		१४१२
छात्रा लाभाविंत संख्या	७८१	६६८	१४४९		१४४९
अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा संचालन भएका विध्यालय	-	-	-	-	-
CBEGRA संचालन भएका विध्यालय	१	२	१	२	३
एकीकृत पाठ्यक्रम संचालन भएका विध्यालय	२१	११	२५	७	३२
विध्यालयशान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन भएका विध्यालय	३८	२०	४१	१७	५८
विध्यालय सुधार योजना (SIP) अद्यावधिक भएका विध्यालय	३९	२१	४४	१६	६०
सक्रिय बाल क्लब भएका विध्यालय	३७	२२	४१	१८	५९
बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग भएका विध्यालय	४१	२३	४५	१९	६४

६७ वटा विध्यालयका पक्कि भवन १९४ वटा, कच्चि भवन ७८ वटा रहेको विवरणमा देखिन्छ भने संपुर्ण विध्यालयको क्षेत्रफल २९१६ कट्टा रहेको छ। त्यसैगरी १७७३५ विद्यार्थीहरूको लागी ११०२ कक्षा कोठाहरू भएको र डेक्स बेन्चहरू १०४८० रहेका छन् (तालिका ३.११)।

तालिका ३.११ क्षेत्रफल तथा भौतिक अवस्था

विवरण	विध्यालय तह		विध्यालय प्रकार			जम्मा
	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	सरकारी	निजि	क्याम्पस	
विध्यालयको क्षेत्रफल (कट्टा)	११६३	११८	२६८३	११५	११८	२९१६
विध्यालयमा पक्कि भवन संख्या	९२	५	१४८	४१	५	१९४
विध्यालयमा कच्ची भवन संख्या	५४	१	६१	१६	१	७८
जम्मा कक्षा कोठा	४२१	३७	७०९	३५६	३७	११०२
जम्मा डेक्स बेन्च	२०८१	४१६	७८०८	२२५६	४१६	१०४८०

यस नगरक्षेत्र भित्र हाल संचालनमा रहेका विध्यालयहरूको विवरण यसप्रकार रहेको छ ।

तालिका ३.१२ विध्यालयको नाम

वडा नं	विध्यालयको नाम	वडा नं	विध्यालयको नाम
१	दिपदर्पण एकेडेमी, सेतापानी	१०	श्री लुम्बिनि प्रावि
१	श्री शान्ति नि. मा. वि. सेतापानी मध्यविन्दु	१०	लिटिल स्टेप एकेडेमी
१	श्री नवज्योति नि. मा. वि.	१०	श्री नारायणी ई. सेकेण्डरी वो स्कुल
२	न्यु ज्ञानज्योति ई वो स्कुल	१०	जनता माध्यमिक सर्वेक्षण, मगांलचउर
२	कुमारवर्ती माध्यमिक विध्यालय	११	श्री वर्डलाइट ई वो स्कुल
२	कोल्हवा बहुमुखी क्याम्पस	११	श्री जनकल्याण प्रावि
२	गोल्डेन फयुचर सेकेण्डरी ई वो स्कुल	११	श्री सरस्वती दिपज्योति प्रावि
३	श्री ब्रह्म प्रा. वि	११	मजुवा ई वो स्कुल
३	श्री जनता मावि नन्द भाउजु	११	श्री विरेन्द्र माध्यमिक विध्यालय
४	श्री जनता सिद्ध अमर सेकृण्डरी स्कुल	११	आरुणखोला बहुमुखी क्याम्पस
४	पंचदेव आधारभुत विध्यालय	११	श्री सिध्वार्थ प्रावि
४	मदनपुर ग्रिन भ्याली ई वो स्कुल	१२	श्री नारायणी प्रावि
५	न्यु नेपाल ई वो स्कुल	१२	श्री यादव मावि
६	श्री शंकर गोसाइबाबा प्रावि	१२	श्री जनज्योति प्रावि
६	श्री लाली गुराँस प्रावि	१२	श्री सरस्वती आधारभुत विध्यालय
६	श्री दुर्गा आधारभुत विध्यालय	१२	श्री सनराइज ई वो स्कुल
६	श्री जनता मावि	१३	श्री तमसरीया ई वो स्कुल
६	श्री मुनलाइट एकेडेमी	१३	श्री सरस्वती मावि
६	विन्देश्वरी आधारभुत विध्यालय	१४	श्री ज्ञानज्योति प्रा. वि.
७	श्री लक्ष्मी आदर्श आधारभुत विध्यालय	१४	श्री रत्नराज्य लक्ष्मी मावि
७	श्री नवलपुर सेकेण्डरी ई वो स्कुल	१४	श्री बराहदेवि प्रा. वि.
७	श्री अमरज्योति ई वो स्कुल	१४	श्री सरस्वती प्रा. वि. बतसा
७	श्री नवजागरण बहुमुखी क्याम्पस	१४	श्री बाल कल्याण प्राथमिक विध्यालय
७	श्री नवजागरण मोडेल सेकेण्डरी स्कुल	१४	श्री हुप्सेकोट नि. मा. वि.
८	श्री ज्ञानज्योति निम्न माध्यमिक विध्यालय	१४	श्री दुर्गा प्रावि
८	श्री ग्रिनभ्याली सेकेण्डरी ई वो स्कुल	१४	श्री गौरी शंकर प्रावि
८	श्री लोहासेधारा प्रावि	१५	श्री ज्ञानोदय मा. वि. प्रसौनी
९	नेपाल लोक सेवा माध्यमिक विध्यालय	१५	शान्ती किरण ई वो स्कुल
९	श्री चेतनशिल प्रावि	१५	भिउराहन स्मलहेभेन ई वो स्कुल
९	श्री गौरीशंखर प्रावि	१५	श्री हरीहर मन्दिर आधारभुत विध्यालय
१०	श्री जनता मावि	१५	श्री नारायणी प्रा. वि. कोल्कट्टा
१०	आरुणखोला माध्यमिक विध्यालय	१५	श्री बालसिद्ध प्रा. वि., तल्लो भिउरान
१०	शान्तीदिप ई वो स्कुल	१५	श्री धुवतारा प्रा. वि.
१०	श्री जनता आधारभुत विध्यालय		

३.२ वडागत तथ्यांक

मध्यविन्दु नगरपालिका भित्र रहेका १५ वटा वडाहरू मध्ये ११ वडाको आफ्नै वडा कार्यालय भवन छ भने वडा नं ५, वडा नं ६, वडा नं ८ एवं वडा नं १३ को आफ्नै वडा कार्यालय छैन । प्राप्त तथ्यांक अनुसार वडा नं २, वडा नं ४, वडा नं १० एवं वडा नं १४ मा स्वास्थ चौकी तथा वडा नं ७ एक प्राथमिक स्थास्थ चौकी छन् । त्यसैगरी १० वटा सामुदायिक भवनहरू विभिन्न वडाहरूमा भएता पनि वडा नं २, वडा नं ४, वडा नं १०, वडा नं १३ एवं १४ मा सामुदायिक भवन छैन । यस नगरपालिकामा ३ वटा प्रहरी कार्यालयहरू रहेका छन् । साथै वडा नं ७ मा शशत्र प्रहरीको बेश क्याम्प समेत रहेको छ (तालिका ३.१३) ।

तालिका ३.१३ यस वडागत संस्थाहरू बारेको विवरण

वडा नं	आफ्नै वडा कार्यालय भवन	स्वास्थ चौकी	प्राथमिक स्वास्थ केन्द्र	सामुदायिक भवन	प्रहरी कार्यालय
१	छ	छैन	छैन	छ	छैन
२	छ	छ	छैन	छैन	छ
३	छ	छैन	छैन	छ	छैन
४	छ	छ	छैन	छैन	छैन
५	छैन	छैन	छैन	छ	छैन
६	छैन	छैन	छैन	छ	छैन
७	छ	छैन	छ	छ	छ
८	छैन	छैन	छैन	छ	छैन
९	छ	छैन	छैन	छ	छैन
१०	छ	छ	छैन	छैन	छ
११	छ	छैन	छैन	छ	छैन
१२	छ	छैन	छैन	छ	छैन
१३	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
१४	छ	छ २ वटा	छैन	छैन	छैन
१५	छ	छ	छैन	छ	छैन
जम्मा	११	६	१	१०	३

नगरपालिका भित्र रहेका विभिन्न सरकारी कार्यालयको नाम तथा वडा नं को विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका ३.१४ मध्यविन्दु नगरपालिकाका सरकारी कार्यालयहरू

क्र.स.	कार्यालयको नाम	रहेको स्थान (ठेगाना)	क्र.स.	कार्यालयको नाम	रहेको स्थान (ठेगाना)
१.	प्रहरी चौकी कोल्हुवा	मध्यविन्दु २	८.	ईलाका वन कार्यालय	मध्यविन्दु १०
२.	नगरपालिका	मध्यविन्दु ७	९.	नेपाल विद्यूत प्राधिकरण	मध्यविन्दु १०
३.	पशुसेवा केन्द्र	मध्यविन्दु ७	१०.	नेपाल दूरसंचार कार्यालय	मध्यविन्दु १०
४	कृषि सेवा केन्द्र	मध्यविन्दु ७	११.	अरुणखोला प्रहरी चौकी	मध्यविन्दु १०
५.	प्रहरी चौकी चोरमारा	मध्यविन्दु ७	१२.	जिल्ला आर्युवेद स्वास्थ्य संस्था	मध्यविन्दु १०
६.	सशस्त्र प्रहरी बेसक्याम्प	मध्यविन्दु ७	१३.	अरुणखोला सेक्टर वन कार्यालय	मध्यविन्दु ११
७.	ईलाका वन कार्यालय	मध्यविन्दु ८			

३.३ वन सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकाका ६ वटा वडाको राष्ट्रिय वन भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ, जस्ते ४११२ घरधुरी समेटेको छ र यस्को क्षेत्रफल ३६३२.८ हेक्टर रहेको छ। यस नगरपालिका १३ वडा वडाले आफ्नो वडा भित्र १३ सामुदायिक वन भएको र उक्त बनले १२६१० घरधुरी समेटेको र उक्त बनको संपुर्ण क्षेत्रफल २३५८ हेक्टर भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ। साखेदारी बन, कवुलियती बन तथा धार्मिक बन तिन्/ तिन वडामा छ, भने ५ वटा वडामा चरन क्षेत्र भएको तथ्यांकले देखाएको छ, (तालिका ३.१५)।

तालिका ३.१५ वनका प्रकारहरू

वन सम्बन्धी विवरण	कति वटा	यदी छ भने किंतु घरधुरी समेटेको छ?	कति क्षेत्रफल ओगटेको छ? (हेक्टरमा)
राष्ट्रिय वन भएका/छोएका वडा	६	४११२	३६३२.८
सामुदायिक वन भएको बताउने वडा	१३	१२६१०	२३५८.६१
साखेदारी बन भएको बताउने वडा	३	१५००	१३४४
कवुलियती बन भएको बताउने वडा	३	३००	३०.०
धार्मिक बन भएको बताउने वडा	३	४००	४०.३३
चरन क्षेत्र भएको बताउने वडा	५	४४००	१८३५

वडागत रूपमा भएका बनका प्रकार, यस्ते समेटेको घरधुरी तथा क्षेत्रफललाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ, (तालिका ३.१६)।

तालिका ३.१६ यस वडामा भएका बनका प्रकारहरू

वडा नं	भएका बनका प्रकार	छ या छैन	यदी छ भने किंतु घरधुरी समेटेको छ?	कति क्षेत्रफल ओगटेको छ? (हेक्टरमा)
१	सामुदायिक बन	छ	११५	१६
१	साखेदारी बन	छ		६७२
२	साखेदारी बन	छ	८००	६७२
३	साखेदारी बन	छ	७००	
४	सामुदायिक बन	छ	७५०	१९६
५	सामुदायिक बन	छ	१६३५	४०७.१८
६	सामुदायिक बन	छ	६१५	
७	राष्ट्रिय बन	छ	राजमार्ग वरीपरि	
७	सामुदायिक बन	छ	१२००	३५०
७	चरन क्षेत्र	छ	४००	१००
८	सामुदायिक बन	छ	८००	
८	धार्मिक बन	छ		४०
९	राष्ट्रिय बन	छ		२१००
९	सामुदायिक बन	छ	७८३	३३९.४३
१०	सामुदायिक बन	छ		
१०	कवुलियत बन	छ	३००	
१०	धार्मिक बन	छ		
१०	चरन क्षेत्र	छ		
११	राष्ट्रिय बन	छ	८००	३२.८
११	सामुदायिक बन	छ	५५०	
११	धार्मिक बन	छ	४००	०.३३
११	चरन क्षेत्र	छ		

१२	राष्ट्रिय बन	छ.	१६००	१५००
१२	सामुदायिक बन	छ.	४०००	८००
१२	चरन क्षेत्र	छ.	४०००	१५००
१३	राष्ट्रिय बन	छ.		
१३	सामुदायिक बन	छ.	४५०	२५०
१३	कवुलियत बन	छ.		७०
१४	सामुदायिक बन	छ.		
१४	कवुलियत बन	छ.		
१४	चरन क्षेत्र	छ.		२३५
१५	राष्ट्रिय बन	छ.	१७१२	
१५	सामुदायिक बन	छ.	१७१२	

वडागत रूपमा भएका सामुदायिक बनलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.१७)

तालिका ३.१७ मध्यविन्दु नगरपालिकामा रहेका सामुदायिक बनहरू

क्र.सं.	सामुदायिक बनको नाम	स्थान	अध्यक्ष	सम्पर्क नं
१.	जन प्रतिभा सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -९	रघुनाथ ज्वाली	९८४७१०४८९५
२.	बसन्त सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -९	पोण्ट बहादुर मल्ल	९८६७९५७७५१
३.	मध्यविन्दु लाली गुराँस सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -७	कमल विन्दु खनाल	९८४४७३१२८६
४.	अम्रसा सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -७	हरि प्रसाद दुङ्गाना	९८५७०४०७८४
५.	विजय सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -७	मधु विलास अधिकारी	९८४७१८०९६
६.	दुर्गा सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -६	विणु प्रसाद भण्डारी	
७.	रानीटार सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -८	प्रेम नारायण पर्जियार	९८१४८६४९९६
८.	ल्होसेधारा सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -८	पदम बहादुर रायमाझी	९८४७१२०५२९
९.	हरियाली सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -५	भिमसेन रायमाझी	
१०.	भुताहा मध्यवर्ति सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -२	घर कुमारी महतो	
११.	न्यू हरियाली सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -५	श्याम न्यौपाने	९८४७२४९९४०
१२.	अरुणखोला सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१०	देवेन्द्र बहादुर मल्ल	९८५७०४१२३४
१३.	अद्रेरीखोल्सी सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१०	रण बहादुर थापा	९८४७०८०७२४
१४.	सयपत्री सामुदायिक बन भिर्चे उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१०	जिव बहादुर कुमाल (सचिव)	९८४७१४६६८३
१५.	जनजाँगरण सामुदायिक (वैज्ञानिक) बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -११	विमला सापकोटा	९८४७०४९५५६
१६.	दमार सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -११		
१७.	ल्होसेधारा धार्मिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -८	गुप्त बहादुर के.सी.	९८६४४४५२१५१
१८.	पानवारी सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१२	चिरञ्जीवी राना	९८४४७१०९१२७
१९.	ठूलो पोखरी सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१२	नरेश कुमाल	९८५७०४९६९८
२०.	चरझे सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१४	विर्ख बहादुर सोमै	९८१२९७९२७८
२१.	जाग्रृति सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति सिमरा	मध्यविन्दु -१५	दुलामणि थारु चौधरी	९८६७४५०८७७
२२.	मैनाघाट सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	मध्यविन्दु -१३		
२३.	धारापानी सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति धोखाडी	मध्यविन्दु -१५	रेम नाथ गैरे	९८४७०९५७००
२४.	हरियाली सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति तल्लोभिउरान	मध्यविन्दु -१५	यदुनाथ पोखेल	९८२५४९९६३९
२५.	कालीकोटे सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति भिउरान	मध्यविन्दु -१५	नेत्र बहादुर अधिकारी	९८६७२६९९९९
२६.	ख्यरसाल सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -११	ओम गुरुङ	९८६७१६३७५७
२७.	रातामाटा सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -१४	कुल बहादुर सिजाली	९६१७६५३४०६
२८.	हात्किखोजा सामुदायिक बन	मध्यविन्दु -१	धन बहादुर के.सी.	
२९.	मध्यविन्दु साभेदारी बन	कावासोली/मध्यविन्दु	धन सिंह बोहोरा	९८६०२४८०५१
३०.	नव दुर्गा सामुदायिक बन प्रसौनी	मध्यविन्दु -१५	रेतु कुमाल	९८०४४०५६२७

क्र.सं.	सामूदायिक वनको नाम	स्थान	अध्यक्ष	सम्पर्क नं
३१.	छहारी सामूदायिक वन भिट्ठा	मध्यविन्दु-१५	जिवन भण्डरी	९८११५६४३८०
३२.	चौपारी भव्याड सामूदायिक वन	मध्यविन्दु-१४	श्रीलाल बाह्घरे	९८६६६९६३८५
३३.	पोखरी डाँडा सामूदायिक वन	मध्यविन्दु-१४	तिल बहादुर सारु	९८६४५७२२३३
३४.	न्यू हरियाली सामूदायिक वन	मध्यविन्दु-१४	प्रेम बहादुर पेमी	९८६४५७२२३६
३५.	बनदेवी सामूदायिक वन	मध्यविन्दु-१४	दुर्गा देवी सोमै	९८६६८५६७६८

३.४ सहकारी

नगर पालिका भरीमा ५० वटा सहकारी समुह भएका मध्ये वडा नं ७ मा सबैभन्दा धेरै ९ वटा छन् भने वडा नं १३ एवं वडा नं १४ मा कुनै पनि सहकारी नभएको तालिकाले देखाएको छ (तालिका ३.१८)।

तालिका ३.१८ सहकारी

वार्ड नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
सहकारी संख्या	२	१	५	४	४	१	९	२	२	९	१	२	१	०	८	५१

वडागत रूपम मध्यविन्दु नगरपालिका भित्र रहेका सहकारीको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.१९)।

तालिका ३.१९ सहकारीको विवरण

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	जिम्मेवार व्यक्तिको नाम	सम्पर्क नं.
१	प्रकृति सहकारी संस्था	मध्यविन्द-१		
२	विकु वचत तथा सासालि	मध्यविन्द-१		
३	मिश्रित माछापालन स.स.लि.	मध्यविन्द-२	चिन्तामणि थनेत	९८४७०९६६९२
४	गरीबि निवारण चन्द्रज्योति वचत	मध्यविन्द-३	मिन बहादुर थापा	९८४७३३२९१७
५	ब्रह्म वचत तथा ऋण स. स. लि.	मध्यविन्द-३	देवीप्रसाद पौडेल	९८४७०५७०४६
६	प्रकृति कृषि स.स.लि.	मध्यविन्द-३	ईन्द्र बहादुर खड्का	९८४७०७४९४८
७	नमुना नन्दभाउज महिला वचत तथा स. सं. लि.	मध्यविन्द-३	देवी धिमिरे	९८४७२४९०२७
८	कोल्हा मध्यवर्ती वचत तथा ऋण	मध्यविन्द-३	बद्री नेपाल	९८४७०४९९५१
९	नारायणी वचत तथा ऋण स. सं. लि.	मध्यविन्द-४	रुपा तिवारी	९८४७३०५५७०
१०	मध्यवर्ती	मध्यविन्द-४		
११	स्वरोजगार	मध्यविन्द-४		
१२	साना किसान स.स.लि	मध्यविन्द-४		
१३	बाघखोर सामाजिक उद्यमी महिला	मध्यविन्द-५	तुलसी धिमिरे	९८४७०९६२४५
१४	पाँच पाण्डव दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	मध्यविन्द-५	विष्णु प्र. न्यौपाने	९८४७९११७७९
१५	सहयोगी महिला वचत तथा ऋण सहकारी	मध्यविन्द-५	शुसिला चौधरी	९८४७०७५८९७
१६	शिरथान वचत तथा ऋण स. स. लि.	मध्यविन्द-५	सरेन्द्र प्रताप राणा	९८४७०८९६५४
१७	दुरदशी वचत तथा ऋण सहकारी स.	मध्यविन्द-६	जोगराज न्यौपाने	९८४७०८८५७७
१८	मध्यनेपाल सुचना तथा सञ्चार स.स.	मध्यविन्द-७	भीमलाल अधिकारी	९८५७०२३२६८
१९	तम्सरिया साना किसान कृषि स.सं.	मध्यविन्द-७	नन्दकुमारी महतो	९८४७३५५३४३
२०	अकलादेवी महिला बहउद्देश्यीय स.सं.	मध्यविन्द-७	भुमादेवी गैर	९८४७२५६९७१
२१	उज्यालो वचत तथा ऋण स. सं. लि.	मध्यविन्द-७	दिपक अर्याल	९८५७०४०८३२
२२	आत्मनिर्भर कृषि स. सं. लि.	मध्यविन्द-७	दिपक पंगेनी	९८४१८४३४९७
२३	नवदुर्गा दग्ध उत्पादक स. स. लि.	मध्यविन्द-७	अमृत प्रसाद ज्ञावाली	९८४७१२७६८०

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	जिम्मेवार व्यक्तिको नाम	सम्पर्क नं.
२४	केन्द्रविन्दु कृषि स. स. लि.	मध्यविन्द-७	हरिप्रसाद पाठक	९८५७०४९७८०
२५	नवकिरण सहकारी	मध्यविन्द-७		
२६	विकल्प सहकारी	मध्यविन्द-७		
२७	लोहासेधारा बचत तथा ऋण स.स.लि.	मध्यविन्द-८	फडिन्द्रनाथ देवकोटा	९८४७९४३२५३
२८	देवचुली बहुमुखी स. स. लि.	मध्यविन्द-८		
२९	बसन्तश्री बचत तथा ऋण स. स. लि.	मध्यविन्द-९	लेखराज भण्डारी	९८५७०४०३२२
३०	मध्यविन्दु कृषि सहकारी	मध्यविन्द-९	राम प्र ढकाल	
३१	हरिनारायण दुग्ध उत्पादक स.स.लि.	मध्यविन्द-१०	जयप्रकाश पाठक	०७८-५५५१०२
३२	सानाकिसान कृषि स.स.लि.	मध्यविन्द-१०	लक्ष्मी गिरी	९८४७९२७०३६
३३	अरुणोदय बहुमुखी स.स.लि.	मध्यविन्द-१०		
३४	अमृत कृषि स. स. लि.	मध्यविन्द-१०	म'क्ति जंग रायमाझी	९८६७९५७९१८
३५	दर्शन बचत तथा ऋण स.स.लि.	मध्यविन्द-१०	सिद्धिविलास हमाल	९८५७०८०४२७
३६	नवप्रतिभा बचत तथा ऋण स.स.लि.	मध्यविन्द-१०	चन्द्रमणि खरेल	०७८-५५५२९५
३७	मंगलचौर फलफुल तथा तरकारी स. स. लि.	मध्यविन्द-१०	गोविन्द प्रसाद शमा	९८४७९२०१७३
३८	निलगगन बचत तथा ऋण स. स.लि.	मध्यविन्द-१०	रेम बहादुर टण्डन	९८४७०५७७३६
३९	नयाँबेलहानी महिला बचत तथा ऋण स.स. लि.	मध्यविन्द-१०	शोभा जि.सी.	९८४७०४५७०३
४०	मंगलचौर फलफुलथा तर्कारी सहकारी संस्था	मध्यविन्द-११	मिना अधिकारी	९८४७९५३७१०
४१	अरुणज्योति सामाजिक उद्यमी महिला स.स.लि.	मध्यविन्द-१२	धनमाया लामा	९८४७२६९९४२
४२		मध्यविन्द-१२		
४३	मुनाघाट सामाजिक उद्यमी महिला स. स. लि.	मध्यविन्द-१३	मन्ज बःयाल	९८४४७० १९६
४४	सूजना महिला बचत तथा ऋण स. स. लि.	मध्यविन्द-१५	टकीसरा डाटल	९८११९१३७७९३
४५	भविष्य निर्माण बचत तथा ऋण स. सं. लि.	मध्यविन्द-१५	सानुदेवी सापकोटा	९८४७४८२४१७
४६	राधाकृष्ण बचत तथा ऋण स. सं.लि.	मध्यविन्द-१५	धनन्जय शमा	९८४७३७७२१५
४७	गोसाइबाबा मध्यवती बचत तथा ऋण स.स.लि.	मध्यविन्द-१५	अन्ज श्रेष्ठ	९८०६९३८५३०
४८	प्रसानी साना किसान कृषि स.स. लि.	मध्यविन्द-१५	तिल थापा	९८६७७१४५१७
४९	सुर्यकिरण कृषि स.स. लि.	मध्यविन्द-१५	हरिचन्द्र ढकाल	९८६७२२३३१०
५०	नवजागृति महिला बहुमुखी स. सं.लि.	मध्यविन्द-१५	दुर्गा पाण्डे	९८४४७० १२९
५१	प्रगति महिला बहुमुखी स. सं. लि.	मध्यविन्द-१५	मैया पाण्डे	९८४५०४९७८०

नोट केही सहकारीको नाम प्राप्त हुन सकेन

३.५ पिकनिक स्थल

नगरपालिकामा जम्मा ७ वटा पिकनिक स्थल रहेको छन् भने ३ वटा संभावित क्षेत्र रहेको छ। नगरपालिका भित्र वडा नं ८ मा लोहासेधारा मन्दिर परिसर पिकनिक स्थल रहेको छ भने उत्त पिकनिक स्थलबाट वार्षिक ५ लाख नियमित आम्दानी भएको वडा कार्यालयबाट प्राप्त तथ्यांकले जनाएको छ भने वडा नं ३ मा दुई वटा पिकनिक स्थल रहेता पनि आम्दानी भएको छैन त्यसैगरी वडा नं १२ को भुन्केपानीमा पनि दुई वटा पिकनिक स्थल रहेको छ। वडा नं ४ एवं वडा नं १३ एक एक वटा पिकनिक स्थल रहेका छन्। यस नगरपालिकाका वडा नं ९ मा एउटा निर्माणाधिन पिकनिक स्थल रहेको छ भने वडा नं १४, वडा नं १० एवं ११ वडामा पिकनिक स्थलको संभावित क्षेत्र रहेका छन् (तालिका ३.२०) ।

तालिका ३.२० वडागत पिकनिक स्थल तथा बार्षिक आमदानी

वडा नं	कति वटा पिकनिक स्थल छ ?	लगभग बार्षिक आमदानी
१	०	
२	०	
३	२	०
४	१	०
५	०	
६	०	
७	प्रस्तावित	
८	१ लोहासेधारा मन्दिर परीसर	५ लाख
९	निर्माणाधिन अवस्थामा	
१०	० तर २ वटा पिकनिक स्थल निर्माण को संभाषित क्षेत्र रहेको छ,	
११	० तर २ वटा पिकनिक स्थल निर्माण गर्न सकिने स्थान भएको	
१२	२ (भुल्केपानी, जोगीकुटी)	
१३	१	०
१४	० तर कटहर डाङाँ र सावरीदेवी गुफामा निर्माण गर्न सकिने	
१५	०	
जम्मा	७ वटा	५ लाख

३.६ खेल मैदान

यस नगरपालिकामा ३ वटा रंगशाला छ। वडा नं २ को राइनो रंगशाला, जस्तै वडा नं ४ समेत छोएको छ। वडा नं ७ मा दुई वटा रंगशाला छ, भने उक्त वडामा छुट्टै कर्भड हल समेत छ। वडा नं १० मा समेत कर्भड हल सहितको शहिद स्मृति रंगशाला छ जुन ३ विगाहा १० कट्टा क्षेत्रफलमा फैलिएको छ। वडा कार्यालयका अनुसार प्राय प्रत्येक वडामा खेल मैदान छ, जहाँ फुटबल, भलिवल तथा व्याडमिन्टन खेल्ने गरीन्छ। व्याडमिन्टन कोर्ट वडा नं ४, वडा नं १२ एवं वडा नं १५ मा व्यवस्थित रूपमा निर्माण गरी संचालनमा छन्। वडागत रूपमा खेल मैदान तथा क्षेत्रफललाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गराएको छ (तालिका ३.२१)।

तालिका ३.२१ खेल मैदानको विवरण

वडा नं	कति वटा खेल मैदान छ	कति क्षेत्रफल ओगटेको छ	रंगशाला
१	२ वटा खेल मैदान मध्ये एउटा २०० * १०० मीटरको फुटबल ग्राउण्ड २ वटा र अर्को भलीवल र व्याडमिन्टन		होइन
२	राइनो रंगशाला जस्तै वडा नं ४ समेत छोएको छ		रंगशाला हो
३	जनता मावि इटौराको मैदान जस्ता २ वटा फुटबल तथा १ भलिवल कोर्ट		होइन
४	१ खेल मैदान छ, साथै एक व्याडमिन्टन कोर्ट समेत छ	१० कट्टा	होइन
५	छ, खाली चउर छ, प्रस्तावित हो साथै एउटा व्याडमिन्टन कोर्ट	३ विगाहा	होइन
६	२ खेल मैदान छ	६ विगाहा २ कट्टा साथै १८ कट्टाको भलिवल कोर्ट	होइन
७	२ वटा छ,		रंगशाला हो ,कर्भडहल बैरले भएको
८	३ वटा छ, तम्सरिया, रानीटार, लोहासेधारा प्राविको खेल मैदान	तम्सरिया ३ विगाहा, रानीटार ४ विगाहा र लोहासेधारा प्राविको खेल मैदान ३.५ विगाहा	

वडा नं	कति वटा खेल मैदान छ,	कति क्षेत्रफल ओगटेको छ,	रंगशाला
९	२ वटा मध्ये १ संपन्न र १ निर्माणाधिन साथै १ विगाहाको भलिवल कोर्ट		
१०	शहिद स्मृति रंगशाला	३ विगाहा १० कट्टा	रंगशाला हो , कर्भडहल सहित
११	आरुणखोला क्याम्पस करिब २ विगाहा, विरेन्द्र माविको १० कट्टा चौर तथा कुसुण्डे खेल मैदान १ विगाहा १५ कट्टा क्षेत्रफल		होइन
१२	२ विगाहा क्षेत्रफलको खेल मैदानका साथै १.५ विगाहाको भलिवल कोर्ट गरी जम्मा २ वटा । साथै एक व्याडमिन्टन कोर्ट एक समेत छ,		होइन
१३	भलिवल सम्म खेल्ने मिल्ने ५ वटा खेल मैदान भएको		होइन
१४	भलिवल खेल मैदान	१० कट्टा	होइन
१५	३ वटा खेल मैदान, मिनि ग्राउण्ड साथै टेवलटेनिस र व्याडमिन्टन कोर्ट एक एक	१५ कट्टा	होइन
जम्मा	रंगशाला = ३, कर्भडहल.२		

३.७ पुल पुलेशा तथा कलभर्ट

नगरपालिका भित्र जम्मा २०३ वटा पुल पुलेशा तथा कलभर्टहरू छन् जसमा कलभर्ट १७५ वटा, पुल २१ तथा झोलुगें पुल ८ वटा छन् जसमध्ये एक निर्माणाधिन समेत समावेश छ, जुन वडा नं ८ मा पर्दछ । वडा नं १४ मा सबैभन्दा धेरै ५ वटा झोलुगें पुल छ । वडागत रूपमा पुलसंख्या हेर्दा, सात वटा वडामा पुल छैन भने वडा नं १० मा सबैभन्दा धेरै ९ वटा छन् भने वडा नं ४ मा ५ वटा भएको तथांकले देखाएको छ । कलभर्ट सबैभन्दा धेरै वडा नं १५ मा ३० वटा छ, त्यसपछि वडा नं ६ मा २३ वटा रहेको छ, भने वडा नं १४ मा एउटा पनि कलभर्ट छैन । नगरपालिकामा भएका पुल पुलेशा संवन्धि विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.२२) ।

पालिका ३.२२ पुल पुलेशा कलभर्ट

वडा नं	जम्मा	कलभर्ट	पुल	झोलुगें पुल
१	१७	१७	०	
२	१०	१०	०	
३	५	५	०	
४	९	४	५	
५	९	९	२	
६	२७	२३	४	
७	१४	१२	२	१
८	१७	१७	०	१ निर्माणाधिन
९	१५	१५	०	
१०	२४	१५	९	
११	८	८	०	
१२	६	५	१	
१३	६	५	०	१
१४	६	०	१	५
१५	३०	३०	०	
जम्मा	२०३	१७५	२१	८ मध्ये १ निर्माणाधिन

३.८ सार्वजनिक पोखरी

नगरपालिका जम्मा ५ वटा सार्वजनिक पोखरी रहेको छ जुन वडा नं ३ तथा वडा नं १४ मा दुई वटा, वडा नं ११ मा एक सार्वजनिक पोखरी रहेता पनि उक्त पोखरीमा माछा पालन लगायत अन्य केही व्यावधायिक काम नगरीएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.२३)

तालिका ३.२३ सार्वजनिक पोखरी एवं त्यसको प्रयोग

वडा नं	जम्मा कति वटा	माछापालन गरीएको छ या छैन
१	०	
२	०	
३	२	माछा पालन गरीएको छैन
४	०	
५	०	
६	०	
७	०	
८	०	
९	०	
१०	०	
११	१	माछा पालन गरीएको छैन
१२	०	
१३	०	
१४	२	माछा पालन गरीएको छैन
१५	०	
जम्मा	५	माछापालन गरीएको छैन

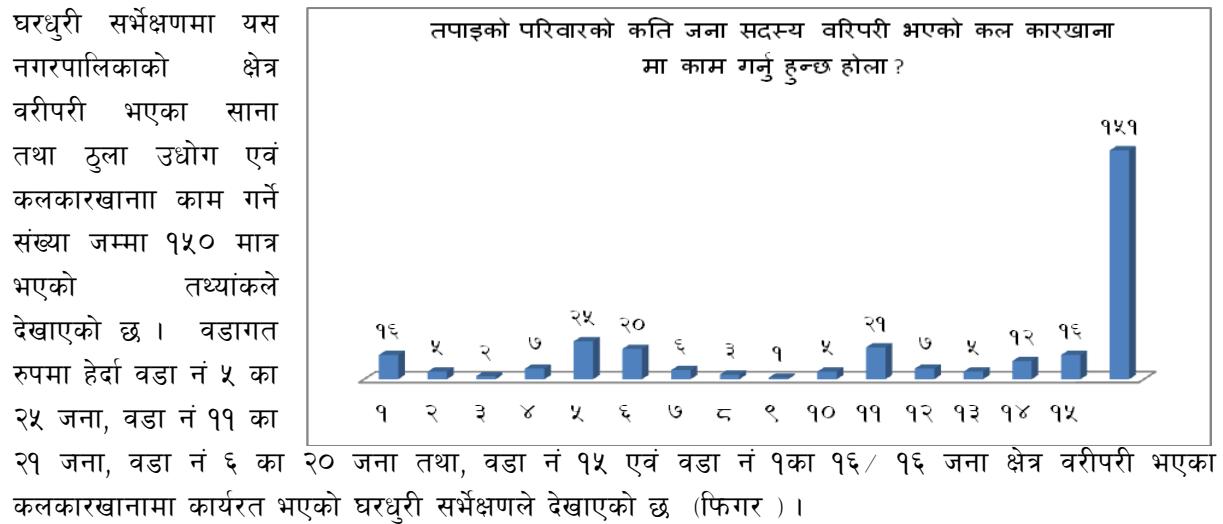
३.९ उद्योग तथा कलकारखाना

नगरपालिकामा १० वटा ठुला उद्योग, १८ वटा मध्यम उद्योग, ३० वटा साना उद्योग, ३० वटा घरेलु तथा ३ वटा लघु उद्योग छन्। मनकामना क्रसर उद्योग, मध्यविन्दु क्रसर उद्योग, मनकामना इट्टा उद्योग, ट्राभा ब्रिक्स उद्योग श्री डिस्ट्रिलरी प्रा.लि., खाद्य उद्योग, मिनरल वाटर, चाउमिन फ्याक्ट्री आदी जस्ता उद्योग यहाँ संचालित छन्। वडागत रूपमा उद्योग संवन्धि विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ (तालिका ३.२४)।

तालिका ३.२४ उद्योग

वडा नं	ठुला उद्योग कति वटा छ ?	मध्यम उद्योग कति वटा छ ?	साना उद्योग कति वटा छ ?	घरेलु उद्योग कति वटा छ ?	लघु उद्योग
१	०	१	१२	०	०
२	०	०	०	०	०
३	२	०	३	०	०
४	२	५	६	०	०
५	०	०	०	५	१
६	०	१	०	४	०
७	२	४	२	२	०
८	०	०	०	०	०
९	०	०	०	०	०
१०	०	०	३	८	१
११	२	२	५	०	०

१२	०	०	०	०	०
१३	१	१	०	५	१
१४	०	०	०	६	०
१५	१	४	०	०	०
जम्मा	१०	१८	३०	३०	३

३.१० गैह्सरकारी संस्था

नगरपालिकामा जम्मा १८ वटा गैह्सरकारी संस्थाहरूले विभिन्न गतिविधिहरू गरेका छन् ति मध्ये ८ वटा संस्थाहरूले पुरै नगरपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाएका छन्। वडा नं ३ मा १२ वटा संघ संस्थाले काम गरेका छन् भने वडा नं १२ मा ११ वटा संघ संस्थाले विभिन्न गतिविधिहरू गरेका छन्। वडागत रूपमा सक्रिय समुदायमा आधारित क्लब संवन्धित विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.२५)।

तालिका ३.२५ वडागतरूपमा गैह्सरकारी संस्थाहरूको विवरण

वडा नं	संख्या	
	गैह्सरकारी संस्था कति वटा कार्यरत छन्?	समुदायमा आधारित क्लब कति वटा छ ?
१	१०	२
२	८	०
३	१२	१
४	८	१
५	८	३
६	९	५
७	९	४
८	९	३
९	९	०
१०	१०	१
११	९	२
१२	११	३
१३	१०	१
१४	१०	३
१५	८	७

नगरपालिका भित्र कार्यरत गैहसरकारी सस्थाहरूको नाम तथा उनीहरूको विषय क्षेत्र संबन्धि विवरण निम्न तालिकमा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.२६) ।

तालिका ३.२६ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका गैहसरकारी सस्थाहरू

क्र.स.	संस्थाको नाम	कार्य क्षेत्र	विषय क्षेत्र
१.	कानुन अन्वेषण तथा स्रोत विकास केन्द्र (सेलडे)	नगरका सबै वडा	वादविवाद तथा न्याय सम्बन्धि
२.	(ली-बर्ड)	वडा नं ६	जैविक विविधता अनुसन्धान तथा विकास
३.	लुम्बिनी प्लस	सबै वडा	एच.आई.भि.एडस सम्बन्धि
४.	हिकोडेफ	वडा नं १२,१३,१४	पशुवस्तुमा मुल्य शृखलामा आधारित साना किसान सवलीकरण कार्यक्रम
५.	बेस नेपाल	सबै वडा	हजार दिनका आमा तथा बालबालिका
६.	बहु क्षेत्रिय पोषण योजना	वडा नं १,३,१२,१३,१४	महिला, बालबालिका, कृषि, पशु, शिक्षा र खानेपानी
७.	रेशम फिरिरि	वडा नं ६,७,८	शिक्षा, पोषण
८.	दिपज्योति सामुदायिक विकास केन्द्र NGO	वडा नं ३	महिला बालबालिका, विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि
९.	फुलबारी सामुदायिक पुस्तकालय NGO	वडा नं ३	महिला बालबालिका, विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि, कृषि, पशु
१०.	रुपान्तर नेपाल	वार्ड नं ३ र ४	साक्षरोत्तर परियोजना
११.	पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना दोस्रो चरण	नगरपालिका क्षेत्र	सरसफाई सम्बन्धि
१२.	सहभागी (वर्दधाट)	सबै वडामा	एच.आई.भि एडस सम्बन्धि
१३.	ANSAB नयाँ वानेश्वर काठमाण्डौ	केही सामुदायिक वन	वन जैविक विविधता र वातावरण संरक्षण
१४.	कारितास नेपाल	वार्ड नं १ र १०	कृषि सम्बन्धि
१५.	आप्रवासी कामदार हकहित संरक्षण मंच	नगरपालिका क्षेत्र	वैदेसिक रौजागार सम्बन्धि
१६.	दर्पण रेडियो NGO	नगरपालिका	सूचना सम्प्रेषण
१७.	A.B.C. नेपाल	वार्ड नं ६,७,८,९,१०,११ र १२	बालबालिका तथा किशोरी शिक्षा
१८.	Forward Nepal	नगरक्षेत्र सबै	विकासका लागि डेरी

३.११ नगरक्षेत्र भित्रका विविध सेवाको विवरण

३.११.१ पसल तथा बजार

नगरपालिका भित्र १३ होलसेल पसल भएको तथ्यांक वडा कार्यालयबाट प्राप्त भएको छ । तर खुद्रा पसलको संख्या उल्लेखनिय रूपमा धेरै पाइएको छ । नगरपालिकामा ८८० वटा खुद्रा पसल तथा १८० वटा मासु पसल छन् । तरकारी किनवेचको लागि ३५ वटा तर्कारी पसल छ भने ३४ वटा हाट बजार लाग्ने मध्ये ३० वटा वडा नं १० मा तथा २ वटा वडा नं ७ मा लाग्ने गर्दछ ।

तालिका ३.२७ पसल

विवरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
होलसेल पसल कति वटा छ?	०	३	२	३	०	०	४	०	१	०	०	०	०	०	०	१३
खुद्रा पसल कति वटा छ?	१००	३०	२२	३३	२५	५९	१५०	१००	८६	१००	२५	५०	२३	२५	५२	८८०
मासु पसल कति वटा छ?	२०	७	१५	८	४	१२	४	१०	१५	१०	१०	३०	९	७	१९	१८०
तरकारी पसल कति वटा छ?	१	४	८	४	०	०	५	५	१	२	३	१	०	१	०	३५
क्षट वजार कति वटा लाग्छ?	०	०	१(बन्द)	१	०	०	२	०	०	३०	०	०	०	०	०	३४

३.११.२ होटल तथा रेष्टुरेन्ट

नगरपालिकामा साना ठुला गरेर ५० वटा रेष्टुरेन्ट भएको वडागत तथ्यांकले देखाएको छ जस्मा ५० वटा वडा नं १० मा संचालित छन् भने वडा नं ७ एवं वडा नं १२ मा ४, ४ वटा रेष्टुरेन्ट भएको तथ्यांकले देखाएको छ। सामान्य खाजा खाने वा चिया खाजा खाने पसल १८६ छन्। नगरपालिकामा १९ वटा ठुला होटल तथा २० वटा लज संचालित छन्। १० वटा पर्यटकिय होटल मध्ये वडा नं १५ को ५ वटा संचालनमा आउन बाँकी छ। वडा नं ८ मा ३ वटा तथा वडा नं ३ मा २ वटा पर्यटकिय होटल भएको तथ्यांकले देखाएको छ।

तालिका ३.२८ रेष्टुरेन्ट तथा खाजाघर

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
रेष्टुरेन्ट कति वटा छ?	१	०	१४	०	०	२	४	२	०	५०	२	४	२	०	१	८१
सामान्य खाजा खाने वा चिया खाजा खाने पसल कति वटा छ?	७	१५	१०	३	१०	५	२०	१०	५	३०	१८	१५	२	१७	१९	१८६
ठुला होटल कति वटा छ?	०	१	५	२	०	०	६	३	०	२	०	०	०	०	०	१९
लज कति वटा छ?	०	०	५	१	०	०	४	३	०	६	१	०	०	०	०	२०
पर्यटकिय होटल कति वटा छ?	०	०	२	०	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	५ संचालन हुन बाकी	१०

३.११.३ पर्यटकिय स्थल

नगरपालिकामा १८ वटा पर्यटकिय स्थल छ जस्मा वडा नं ९ मा १ निर्माणाधिन छ भने वडा नं ५ मा पाँच वटा पर्यटकिय स्थल छ, वडा नं ३ मा तिन वटा, वडा नं १५, १२ एवं वडा नं ७ मा दुई दुई वटा पर्यटकिय स्थलहरू रहेका छन्। वडा नं ८ मा रहेको पर्यटकिय स्थलमा बार्षिक १० हजार पर्यटक आएको तथ्यांकले देखाएको छ।

तालिका ३.२९ पर्यटकिय स्थल

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
यस वडामा पर्यटकिय स्थल कति वटा छन् ?	०	१	३	०	५	०	२	१	१ (नर्माणाधिन)	०	०	२	१	०	२	१८
वडामा वार्षिक पर्यटक कति आउँछन् ?	०	०	०	०	३००		१००	१०, हजार	०	०	०	०	२५०	०	०	१०६५०

३.११.४ शौचालय तथा फोहर व्यवस्थापन

नगरपालिकामा १४ वटा सार्वजनिक शौचालय छ, जस्मा वडा नं ३ मा ५ वटा छ भने वडा नं ७ मा ४ वटा छन्। प्राप्त तथ्यांक अनुसार वडा नं १० मा ३ वटा सार्वजनिक शौचालय छ। नगरपालिका भित्रको फोहर व्यवस्थापन गर्नको लागी नगरपालिका भरी १२ फोहर व्यवस्थापन गर्ने ठाउँ भएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ जस्मा वडा नं ९ मा ६ वटा तथा वडा नं ८ मा ३ वटा पर्दछन् (तालिका ३.४०)।

तालिका ३.४० शौचालय

शौचालय विवरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
सार्वजनिक शौचालय कति वटा छन् ?	०		५	०	१		४	०		३	१	०	०	०	०	१४
फोहर व्यवस्थापन गर्ने ठाउँ कति वटा छन् ?	०		०	०			१प्र.	३	६	१	१	०	०	०	०	१२
खनिज जन्य पदार्थको संभाव्यता भएका ठाउँ कति छ?	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

३.१२ मठ मन्दिर

नगरपालिका भित्र जम्मा १३५ वटा मठ मन्दिरहरू रहेका छन्। सबै वडाहरूमा मठ मन्दिर भएको तथ्यांकले देखाएको छ। वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं १५ सबै भन्दा धेरै २३ वटा त्यसपछि क्रमशः वडा नं ५ मा १२ वटा, वडा नं २ मा ११ रहेका छन्। वडा नं १, वडा नं ७, वडा नं १० तथा वडा नं १२ मा १०, १० वटा मठ मन्दिरहरू भएके तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.४१)।

तालिका ३.४१ मठ मन्दिर

वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
संख्या	१०	११	३	८	१२	५	१०	३	९	१०	६	१०	६	९	२३	१३५

३.१३ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक वर्षको चैत्रमसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)

व्यक्तिगत घटनाविवरण अन्तर्गत गत आ.व. ०७६७७ मा यस नगरपालिका भित्र जन्म हुनेको संख्या १२३६ देखिन्छ, भने मृत्यु हुनेको संख्या ३४६(जना) देखिन्छ । बैवाहिक अवस्थालाई हेर्दा ४६४ जनाले गत वर्ष विवाह गरेको देखिन्छ, भने ३७ जोडीले कानुनी रूपमा सम्बन्ध विच्छेद गरेको तथ्यांक नगरपालिकामा भएको संस्थागत तथाकंबाट थाहा पाउन सकिन्छ । पंजिकरणवाट प्राप्त आंकडा अनुसार वसाई सराईबाट आउनेको संख्या(४१६ जना) भन्दा बसाइ सरेर जानेको संख्या थोरै (३०४ जना) छन् । वडागत रूपमा रहेको घटना विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ (तालिका ३.४२)।

तालिका ३.४२ घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	जन्म दर्ता			मृत्यु दर्ता			विवाह दर्ता	वसाईसराई दर्ता			सम्बन्ध विच्छेद
	म	पु	जम्मा	म	पु	जम्मा		दर्ता सं	गएको	आएको	
१	३७	५०	८७	६	६	१२	३१	१८	१७	५३	२
२	२९	२९	५८	१०	१५	२५	३१	११	४१	७	४
३	२३	३७	६०	७	१४	२१	२८	३	९	१	२
४	३४	४२	७६	८	१२	२०	२०	१२	१७	४७	३
५	३६	३७	७३	७	११	१८	२४	११	४	२४	१
६	३६	४५	८१	१०	१०	२०	३४	१३	१८	१६	०
७	२७	३१	५७	९	१७	२६	२३	२१	१२	५२	२
८	३८	३०	६८	८	९	१७	३५	१७	४०	२७	३
९	२३	२३	४६	११	१२	२३	१८	२५	१४	७१	४
१०	५२	५८	११०	१५	२०	३५	४७	१२	२७	१८	४
११	३६	३४	७०	४	१४	१८	३७	७	९	१८	२
१२	७६	७१	१४७	१८	२०	३८	४३	१६	२०	१८	६
१३	२१	३५	५६	६	८	१४	१२	२१	१३	४९	०
१४	३३	४१	७४	१३	८	२१	२०	९	४०	२	३
१५	८३	९०	१७३	२०	१८	३८	६०	१५	२३	१७	१
जम्मा	५८४	६५३	१२३६	१५२	१९४	३४६	४६४	२११	३०४	४९६	३७

३.१४ राष्ट्रिय राजमार्ग तथा मुख्य सडक

पुर्व पश्चिम राजमार्गले यस मध्यविन्दु नगरपालिकाका वडा नं ७, वडा नं १५, वडा नं १० तथा वडा नं ८ लाई छोएर गएको छ, जस्तो लम्बाई १६.६५ किलो मिटर छ । त्यसभन्दा बाहेक २३ किमिको अरुणखोला रातमाटे डाँफेदेरा राकाचुली सडक, ११ किमिको कृषि सडक, १० किमिको मध्यविन्दु रिंग रोड तथा २३ किमिको शहिद आलोक रिंगरोड यहाँको मुख्य सडक हो (तालिका ३.४३) ।

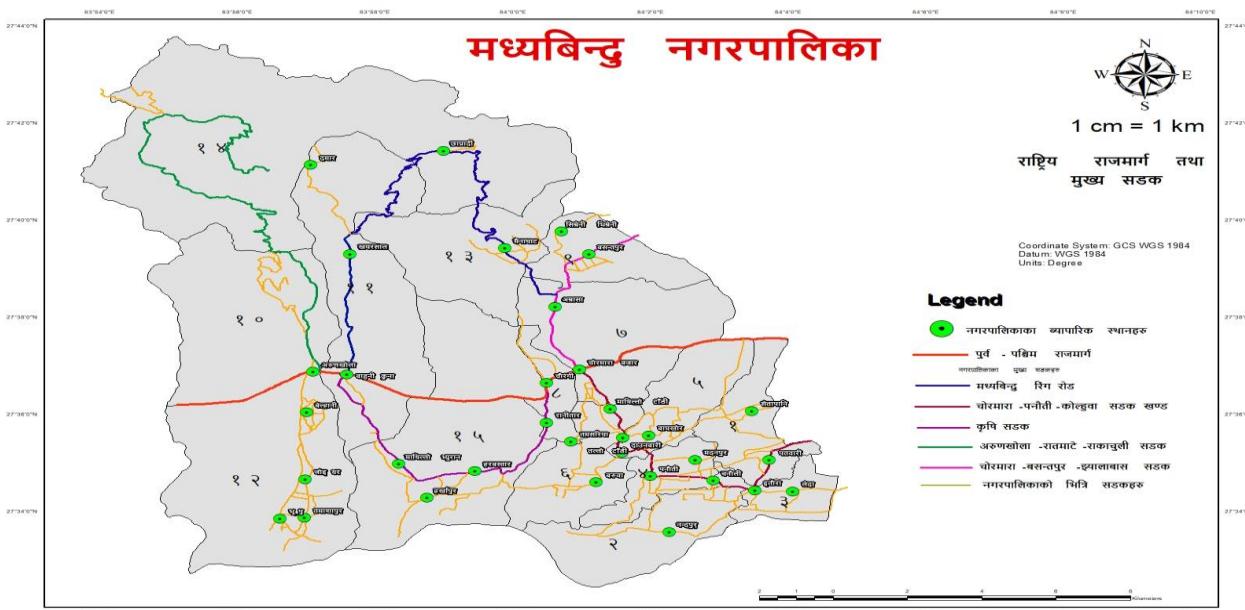
तालिका ३.४३ नगरपालिका भित्रका मुख्य सडक

क्र.सं.	सडकको नाम	लम्बाई किमि
१	अरुणखोला रातमाटे राकनचुली सडक Arunkhola-Ratmate-Danfeghera-RakachuliMityal(Palpa)	२३.५७
२	कृषि सडक Arunkhola(MRM)-Kusunde-Harkapur-ParsauniRanitar-Chormara(MRM)	११.२७३
३	मध्यविन्दु रिंग रोड Amrasa(Alok Ring Road)-Dukakun-BhedabariMainaghat-Kurkuntar-Hupsekot	१०.५६७
४	शहिद आलोक रिंग रोड	२३.७१९

नगरपालिका भित्र भएका सडकहरूलाई ४ वर्गमा बाडीएको छ, जसको कुल लम्बाई ३०३ किमि रहेको छ। नगरपालिका भित्र भएका अन्य सडकलाई निम्न तालिकाका प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.४४)।

तालिका ३.४४ नगरपालिका भित्रका भएका अन्य सडक

क्र.सं	सडकको नाम	लम्बाई किमि
१	क वर्गका सडक	१२६.२६०
२	ख वर्गका सडक	६२.२९
३	ग वर्गका सडक	६३.२९६
४	घ वर्गका सडक	५१.१६९
	जम्मा	३०३

नगरपालिका भित्र २२१ किमि गोरेटो बाटो भएको वडागत तथ्यांकले देखाएको छ । वडागत रूपमा गोरेटो बाटोलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.४५) ।

तालिका ३.४५ गोरेटो बाटोको अवस्था

वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	जम्मा
कि.मि.	०	०	१५	०	०	३५	०	०	२५	०	२३	१५	२५	८२	१.५	२२१.५

समग्रमा यस नगरपालिकाको १५ वटै वडामा ३५१ किमि सडक संजाल भएको तथ्यांकले देखाएको छ भने प्रति एक हजार जनसंख्याको आधारमा जनघनत्व ५.१ भएको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.४६) ।

तालिका ३.४६ वडागत रूपमा सडकको जनघनत्व

वार्ड	सडकको लम्बाइ किमि	क्षेत्रफल वर्गीकिमि	जम्मा जनसंख्या (२०११)	जम्मा जनसंख्या (२०१८)	जम्मा जनसंख्या (२०२०)	जनघनत्व वर्ग किमि	प्रति १००० जनसंख्याको आधारमा जनघनत्व (२०१८)	प्रति १००० जनसंख्याको आधारमा जनघनत्व (२०२०)
१	२२.६२	७.३५	३,३५४	४,००१	४८८०	३.०७८	५.६५३	४.६
२	२१.६९३	१०.५४	३,८६१	४,६०६	४०१०	२.०५८	४.७०९	५.४
३	१९.३३२	३.७२	२,८८८	३,४४५	३२२९	५.१९७	५.६११	६.०
४	२०.११७	४.८९	२,९६९	३,५४२	३४९४	४.११४	५.६७९	५.८
५	१८.२२७	२.५०	३,११८	३,७२०	४७७६	७.२९१	४.९००	४.४
६	२५.६	१३.१३	२,८२९	३,३७५	४५४३	१.९५०	७.५८५	५.६
७	२३.२४९	१६.६५	३,७७१	४,४२७	४६०२	१.३९६	५.२५१	५.१
८	१४.२२६	४.०१	२,९५९	३,५३०	३९६६	३.५४८	४.०३०	३.६
९	२०.८२९	७.११	२,५३५	३,०२४	३६९७	२.१३०	६.८८७	५.६
१०	२४.०१२	२२.१३	५,६११	६,६९४	६३६१	१.०८५	३.५८७	३.८
११	१९.१६४	२३.३१	३,०८६	३,६८२	४२११	०.८५६	५.४२३	४.७
१२	२६.१०८	२६.१८	५,३५५	६,३८९	७३३१	१.०२८	४.२१२	३.७
१३	२०.४७८	१२.३९	२,८४१	२,६७४	२९०५	१.६५३	७.६५९	७.०
१४	३७.८६३	५१.७१	३,२७२	३,९०४	३५९४	०.७३२	९.७००	१०.५
१५	३६.०	२७.७३	६,३२४	७,५४५	८२७८	१.२९८	४.७७२	४.३
जम्मा	३५१.१२	२३३.३५	५४,११३.००	६४,५५८.०८	६९,२७७	१.५०५	५.४३९	५.१

३.१५ नगरपालिकाभित्रको जमिनको वर्गीकरण

नगरपालिका जम्मा ३३ प्रतिसत खेतीयोग्य जमिन, ५५ प्रतिसत बन क्षेत्र, ५ प्रतिसत विकसित तथा जलासय क्षेत्र,

२ प्रतिसत खुल्ला ठाँउ

रहेको तलको चार्टबाले

देखाएको छ (फिगर) ।

वडागत रूपमा खेतीयोग्य

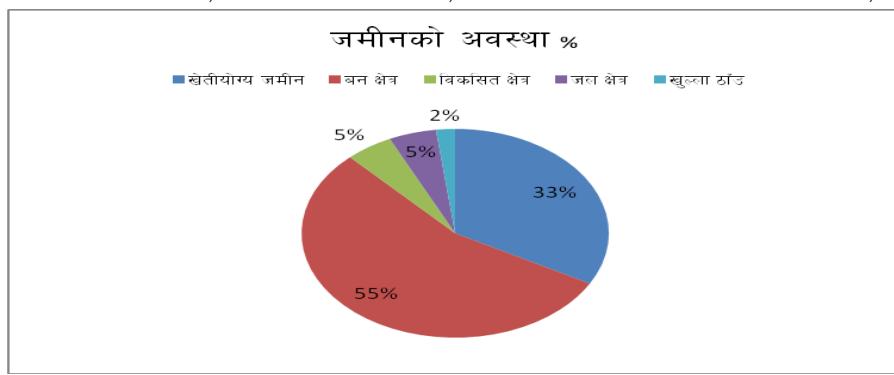
जमीन, बन क्षेत्र, खुल्ला

ठाँउ तथा जल क्षेत्र लाई

निम्न तालिकामा प्रस्तुत

गरीएको छ (तालिका

३.४७) ।

तालिका ३.४७ वडागत रूपमा जमिनको वर्गीकरण

वडा नं	विकसित तथा खेतीयोग्य जमीन (Sq.km)	जंगल क्षेत्र जमीन (Sq.km)	खुल्ला जमीन (Sq.km)	जल क्षेत्र जमीन (Sq.km)	जम्मा क्षेत्रफल (Sq.km)
१	३.७१	३.४९	०.००	०.१५	७.३५
२	७.०३	३.४३	०.००	०.०९	१०.५४
३	३.७१	०.००	०.००	०.०१	३.७२
४	४.६४	०.०९	०.००	०.१६	४.८९
५	२.२४	०.२१	०.००	०.०६	२.५०
६	६.४४	५.९३	०.००	०.७६	१३.१३
७	१.७२	१४.३४	०.०९	०.५०	१६.६५
८	३.०३	०.४५	०.००	०.५२	४.०१
९	३.१६	३.२७	०.०२	०.६७	७.११
१०	३.१३	१७.०५	०.०६	१.८९	२२.१३
११	४.१३	१७.६८	०.०५	१.४५	२३.३२
१२	८.६०	१५.७०	०.००	१.८८	२५.१८
१३	२.१४	१०.०८	०.०१	०.१६	१२.३९
१४	५.८८	४४.८६	०.००	०.९६	५१.७५
१५	७.६१	१७.१७	०.००	२.९६	२७.७३

३.१६ स्वास्थ्य संस्था

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार नगरपालिकामा ६ वटा स्वास्थ्य चौकी तथा एक प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र छ र उक्त स्वास्थ्य चौकीबाट १९ गाँउघर क्लिनिक तथा २६ वटा खोप क्लिनिक संचालन हुने गरेको छ । १५ वटा वडामा जम्मा ६१ जना महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका छन् (तालिका ३.४८) ।

तालिका ३.४८ स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक तथा स्वयं सेविकाहरूको विवरण

विवरण	संख्या
सरकारी अस्पताल	०
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१
स्वास्थ्य चौकी	६
नगर स्वास्थ्य केन्द्र	०

सामूदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	०
गाउँघर क्लिनिक	१९
खोप क्लिनिक	२६
महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका	६१

स्वास्थ्य संस्थामा २१५८५ जनाले २०७४/२०७५ मा बहिरंग सेवा लिएका थिए भने २०७५/२०७६ मा ३१८९७ जना तथा २०७६/२०७७ मा ३०१३१ जनाले बहिरंग सेवा लिएको स्वास्थ्य संस्थाको तथ्यांकले देखाएको छ (तालिका ३.५०)।

तालिका ३.५० स्वास्थ्य संस्थामा सेवा लिन आउने सेवाग्राही

स्वास्थ्य चौकी	बहिरंग सेवामा आउने सेवा ग्राहीहरू		
	०७४/७५	०७५/७६	०७६/७७
चोरमारा प्राथमिक स्वास्थ केन्द्र	११९९१	१२९८८	९५८५
नवलपुर स्वास्थ चौकी	४८६०	६०११	६२१७
नारायणि स्वास्थ चौकी	२२९६	२४९२	२६३४
प्रसौनी स्वास्थ चौकी	२४३६	३१८२	३७२३
नयाँवेलहानी स्वास्थ चौकी	३८२९	४१०९	४५५६
राकाचुली स्वास्थ चौकी	१६४९	१०५०	१३३९
मैनाघाट स्वास्थ चौकी	११७१	१३३८	१४८७
जम्मा	२१५८५	३१८९७	३०१३१

३.१७ स्वास्थ्य चौकीको सेवा

स्वास्थ्य संस्थामा प्रतिदिन आउने औसत सेवाग्राही २०७६/२०७७ मा १६ जना छन् जबकी २०७४/२०७५ मा यो संख्या ११ थियो त्यसैराइ इपीआइ क्लिनिकमा (प्रतिक्लिनिक) आउने औसत सेवाग्राही संख्या २०७६/२०७७ मा २६ जना भएको तथ्यांकले देखाएको छ जबकी २०७५/२०७६ मा २९ जनाले इपीआइ क्लिनिकमा सेवा लिएका थिए। गाउँघर क्लिनिकमा सेवा लिने (प्रतिक्लिनिक) औसत सेवाग्राही संख्या २०७६/२०७७ मा १७ देखिन्छ। म.स्वा.स्व से.ले २०७४/२०७५ मा ४० लाई सेवा दिएका थिए भने यस्तो सेवा २०७५/२०७६ मा ५८ जनाले लिएका थिए (तालिका ३.५१)।

तालिका ३.५१ औसत सेवाग्राहीहरूको संख्या (नम्वरमा)

विवरण	आ.वं.	संख्या
स्वास्थ संस्थामा प्रतिदिन आउने औसत सेवाग्राही	०७४/७५	११
	०७५/७६	१६
	०७६/७७	१६
इपीआइ क्लिनिकमा (प्रतिक्लिनिक) आउने औसत सेवाग्राही	०७४/७५	२२
	०७५/७६	२९
	०७६/७७	२६
गाउँघर क्लिनिकमा सेवा लिने (प्रतिक्लिनिक) औसत सेवाग्राही	०७४/७५	१७
	०७५/७६	२२
	०७६/७७	१७
महिला स्वास्थ स्वयंमसेविकावाट प्रति महिना सेवा लिने	०७४/७५	४०
	०७५/७६	५८
	०७६/७७	५२

स्वास्थ्य संस्थाबाट ३ वर्षको अवधिमा दिएको खोप सेवा जस्तै विसिजि, पेन्टा ३, पिसिभि ३, फिपिभि २ लाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका ३.५२ विगत ३ वर्षको खोपको अवस्था (प्रतिसतमा)

स्वास्थ्य संस्था		चोरमारा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	नवलपुर स्वास्थ्य चौकी	नारायणी स्वास्थ्य चौकी	प्रसौनी स्वास्थ्य चौकी	नयाँबेलहानी स्वास्थ्य चौकी	राकाचुली स्वास्थ्य चौकी	मैनाघाट स्वास्थ्य चौकी	जम्मा
विसिजि	०७४/७५	६४	७९	७३	८१	८०	८३	७३	६२
	०७५/७६	७६	६७	८३	८०	९२	१००	७९	७३
	०७६/७७	६०	७२	७४	५५	८१	८२	९३	६७
पेन्टा ३	०७४/७५	६१	८२	७३	५९	७१	८१	७५	५७
	०७५/७६	८३	७६	८६	५७	८८	१००	८७	८०
	०७६/७७	६९	७२	८१	६६	८१	७७	१००	७१
पिसिभि ३	०७४/७५	७६	८४	८४	७०	७४	५४	७४	६२
	०७५/७६	७७	८०	७३	६१	८३	१००	८३	७६
	०७६/७७	८०	७९	८१	७०	८१	९८	८२	७७
फिपिभि २	०७४/७५	-	-	-	-	-	-	-	-
	०७५/७६	८३	८०	८६	६४	८४	०	८७	६०
	०७६/७७	६९	७२	८१	६६	८२	७७	९८	७१

स्वास्थ्य संस्थाबाट पहिलो गर्भवती सेवा २०७६/२०७७ मा ५८ प्रतिसत महिलाले लिएका थिए भने २०७५/२०७६ मा यो प्रतिसत ६९ थियो । त्यसैगरी ४ पटक गर्भवती सेवा लिने महिला प्रतिसत २०७४/२०७५ तथा २०७६/२०७७ मा समान २२ देखिन्छ जबकी २०७५/२०७६ मा २७ प्रतिसत गर्भवती महिलाले ४ पटक गर्भवती सेवा लिएका थिए । स्वास्थ्य संस्थामा सुक्रेरी गराउने महिला प्रतिसत गत आर्थिक वर्षको तुलनामा यो आर्थिक वर्षमा कम पाइएको छ । तालिम प्राप्त स्वास्थकर्मीबाट स्वास्थ्य संस्था र घरमानै प्रसुती गराउने महिला २०७६/२०७७ मा तथा २०७४/२०७५ मा २२ प्रतिसत थियो भने २०७५/२०७६ मा २७ प्रतिसत महिलाले तालिम प्राप्त स्वास्थकर्मीबाट स्वास्थ्य संस्था र घरमानै प्रसुती गराएका थिए (तालिका ३.५३) ।

तालिका ३.५३ सुरक्षित मातृत्व (प्रतिसतमा)

स्वास्थ्य संस्था		चोरमारा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	नवलपुर स्वास्थ्य चौकी	नारायणी स्वास्थ्य चौकी	प्रसौनी स्वास्थ्य चौकी	नयाँबेलहानी स्वास्थ्य चौकी	राकाचुली स्वास्थ्य चौकी	मैनाघाट स्वास्थ्य चौकी	जम्मा
पहिलो गर्भवती सेवा लिने महिला प्रतिसत	०७४/७५	१००	७१	५१	५५	९६	३१	४०	५३
	०७५/७६	१००	९१	४२	६४	९९	३२	५५	६९
	०७६/७७	१००	८१	४७	५०	३३	२६	३४.५	५८
४ पटक गर्भवती सेवा लिने महिला प्रतिसत	०७४/७५	४५	५९	०	०	२७	०	०	२२
	०७५/७६	५१	६४	०	०	२५	०	०	२७
	०७६/७७	४२	५९	०	०	१३	०	०	२२
संस्थागत प्रसुती	०७४/७५	७७	४९	३८	५५	५४	३६	१४	४२

गराउने महिला प्रतिसत	०७५/७६	९९	६२	३३	२५	५०	३७	२१	५६
	०७६/७७	७२	५१	३१	२७	९	२६	८	४३
तालिम प्राप्त स्वास्थकर्मीबाट स्वास्थ्य संस्था र घरमानै प्रसुती गराउने महिला प्रतिसत	०७४/७५	४३	५९	०	०	२७	०	०	२२
	०७५/७६	५१	६४	०	०	२५	०	०	२७
	०७६/७७	४२	५९	०	०	१३	०	०	२२

नगरपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाबाट दिईएको परिवारनियोजन साधनकर्ताहरूलाई निम्न रूपमा वर्णन गरीएको छ । कण्डम प्रयोगकर्ता २०७६/२०७७ मा ३७६ जना छन् जबकी २०७४/२०७५ मा यो संख्या ४८८ थियो । पिल्स प्रयोगकर्ता २०७६/२०७७ को तुलनामा २०७४/२०७५ मा धेरै भएको तथांकले देखाएको छ । २०७४/२०७५ मा ३५७ महिलाले स्वास्थ्य संस्थाबाट पिल्स लिएको देखिन्छ, यो संख्या २०७६/२०७७ मा ३३४ पाईएको छ । डिपो प्रयोग गर्ने महिला पछिल्लो २ वर्षको तुलनामा २०७६/२०७७ मा कम छ । यो आर्थिक वर्षमा हाल सम्म ३५७ जनाले डिपो लगाएको स्वास्थ्य संस्थाको तथांकले देखाएको छ, जबकी २०७५/२०७६ मा ४१० जना महिलाले यो सेवा लिएका थिए । इम्प्लान्ट २०७४/२०७५ मा ५२० जनाले प्रयोग गरेका थिए भने २०७५/२०७६ मा ६४६ तथा २०७६/२०७७ मा यो प्रयोगकर्ताको संख्या ४०५ भएको तथांकले देखाएको छ । आइयुसिडि प्रयोग कर्ता २०७६/२०७७ मा २६७ जना छन् जबकी २०७५/२०७६ मा ४९९ जनाले आइयुसिडि प्रयोग गरेका थिए । हाल आधुनिक परिवार नियोजन साधनको प्रयोगदर स्वास्थ्य संस्थाको तथांक अनुसार ९.९ छ भने २०७५/२०७६ मा यो दर १४.८ थियो (तालिका ३.५४) ।

तालिका ३.५४ हाल परिवार नियोजन साधनका प्रयोग कर्ता (नम्वरमा)

परिवार नियोजनको साधन प्रयोग कर्ता		चोरमारा प्राथमिक स्वास्थ केन्द्र	नवलपुर स्वास्थ चौकी	नारायणी स्वास्थ चौकी	प्रसौनी स्वास्थ चौकी	नयाँवैलहानी स्वास्थ चौकी	राकाचुली स्वास्थ चौकी	मैनाघाट स्वास्थ चौकी	जम्मा
कण्डम प्रयोग कर्ता (नम्वरमा)	०७४/७५	१६०	५३	११०	४०	७८	११	३६	४८८
	०७५/७६	१४६	३८	१०२	२६	१०३	८	१८	४४१
	०७६/७७	४३	३४	९४	१७	१७०	६	१२	३७६
पिल्स प्रयोग कर्ता (नम्वरमा)	०७४/७५	१३	३१	९३	३२	१३२	१८	३८	३५७
	०७५/७६	११	१३	८९	३३	१०४	२९	५१	३३०
	०७६/७७	८	३७	९६	२५	११३	१२	४३	३३४
डिपो प्रयोग कर्ता (नम्वरमा)	०७४/७५	६३	५८	५३	३९	१३२	१८	३८	४०९
	०७५/७६	५९	७२	४८	४५	१००	३०	५६	४१०
	०७६/७७	३८	५३	१३	५३	११६	२४	६०	३५७
इम्प्लान्ट प्रयोग कर्ता (नम्वरमा)	०७४/७५	११९	६०	०	२१	२४०	०	०	५२०
	०७५/७६	२२३	१०४	०	५६	२६३	०	०	६४६
	०७६/७७	२३८	११२	०	५३	२	०	०	४०५
आइयुसिडि प्रयोग कर्ता (नम्वरमा)	०७४/७५	११६	१५	५३	५	२२०	०	०	४८९
	०७५/७६	११८	२०	५१	६	२२४	०	०	४९९
	०७६/७७	११७	२२	४२	४	२	०	०	२६७
आधुनिक परिवार नियोजन	०७४/७५	२०	७.७	११.६	८.३	१५	७	७	१४.६
	०७५/७६	१६	८.३४	७.६	९.३	२०	६.४	७.४२	१४.८

साधनको प्रयोग दर	०७६/७७	१२	११.३	६.५	८.६७		६.१	१०.३	९.९
---------------------	--------	----	------	-----	------	--	-----	------	-----

३.१८ स्वास्थ्य संस्थाको उपलब्धता एवं दुरी

नगरपालिका मा कुन वडामा स्वास्थ्य चौकी छ एवं कुन वडामा छैन त्यस्को विवरण तथा सेवा लिन कति दुरी पार गर्नु पर्ने विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका ३.५५)।

तालिका ३.५६ स्वास्थ्य संस्था विहिन वडामा गरीनु पर्ने प्राथमिकता क्रम

वडा न.	स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम	समय
१	नभएको	४ सडकको पहुँच नभएको १ घण्टा पैदल दुरी
२	नवलपुर स्वास्थ्य चौकी	
३	नभएको	६ सडकको पहुँच नभएको १ घण्टा पैदल दुरी
४	नारायणी स्वास्थ्य चौकी	
५	नभएको	
६	नभएको	५ सडकको पहुँच नभएकोस १ घण्टा पैदल दुरी.)
७	चोरमारा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	९ सडकको पहुँच भएकोस १ घण्टाको पैदल दुरी.)
८	नभएको	८ सडकको पहुँच नभएकोस आधा घण्टा पैदल दुरी
९	नभएको	७ सडकको पहुँच नभएकोस आधा घण्टा पैदल दुरी
१०	नयावेलाहानी स्वास्थ्य चौकी	
११	नभएको	३ सडकको पहुँच नभएकोस १ घण्टाको पैदल दुरी.)
१२	नभएको	१ सडकको पहुँच नभएकोस २ घण्टा पैदल दुरी.)
१३	नभएको	२ सडकको पहुँच नभएकोस १.५ घण्टा पैदल दुरी.)
१४	राकाचुली स्वास्थ्य चौकी	
१५	मैनाघाट स्वास्थ्य चौकी	

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाको मानव संशाधनलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ।

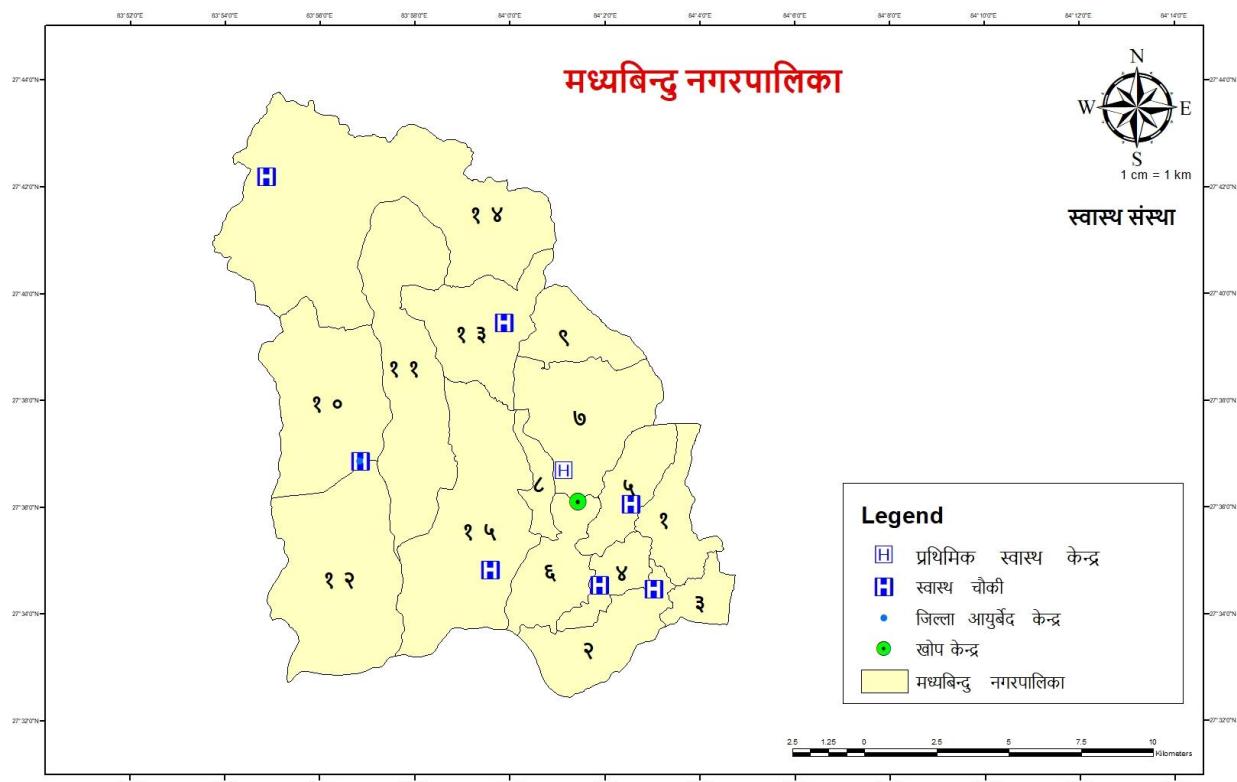
तालिका ३.५७ स्वास्थ्य संस्थाको मानव संशाधन

पद	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	कार्यरत		
			स्थायी (सरकारी)	करार	करार स्थानीय (श्रोत)
मेडिकल अधिकृत	१	०	०	२	१
ज.स्वा.नि. सातौं	१	०	०	०	०
हे.अ. र सि.अ.हे.व.	२२	१३	१४	१	०
स्टाफ नर्स	१	१	१	०	०
अ.न.मी.	१६	१४	१५	३	०
अ.हे.व.	७	१०	११	०	१
त्या.अ.र त्या.टे.	१	०	१	०	१
का.स.	७	२	२	६	३
अन्य (एम्बुलेन्स चालक र स.ले.पा.)	०	०	०	०	२
जम्मा	५६	४०	४४	१२	८

स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक संरचना तथा अन्य पुर्वाधार विवरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका ३.५८ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक संरचना तथा अन्य पुर्वाधार विवरण

क्र.सं.	विवरण	जम्मा संख्या	आवश्यक
१	आफै स्वामित्वमा जग्गा (जग्गाधनी पूर्जा) भएका स्वास्थ्य संस्था	१	६
२	आफै भवन भएका स्वास्थ्य संस्था	६	१
३	खानेपानीको नियमित उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था	५	२
४	शौचालयको सुविधा भएको स्वास्थ्य संस्था	७	७
५	टेलिफोनको उपलब्धता (Landline, Mobile) भएका स्वास्थ्य संस्था	७	७
६	विद्युतको उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था	५	२
७	सौलार व्याकप भएका स्वास्थ्य संस्था	३	४
८	इन्टरनेट सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	१	६
९	एम्बुलेन्स सेवाको उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था	१	६
१०	मोटर बाटोको पहुँच भएको स्वास्थ्य संस्था	५	२

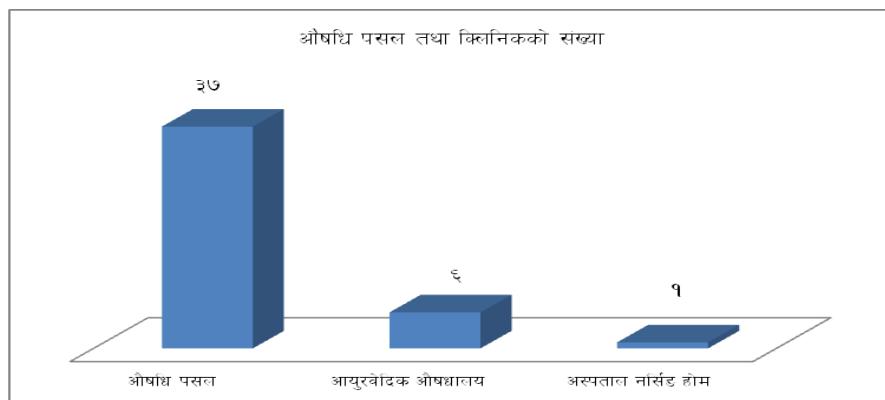

३.१९ जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र

यस स्वास्थ्य केन्द्रमा जम्मा ७ जनाको दरबन्दि रहेकोमा ५ जनाको पदपुर्ति भएको छ भने २ जना करारका कार्यललय सहयोगीहरू रहेका छन्। ७ जना कर्मचारी मध्ये २ जना महिला र ५ जना पुरुष हाल आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रमा कार्यरत रहेका छन् भने थप २ जना अभ्यगं गर्ने कर्मचारीहरू थपिने प्रक्रियामा रहेका छन् भने हुप्सेकोट र वुलिङ्गटारमा थप सेवा विस्तार गरीने लक्ष छ। आ व २०७६/२०७७ मा यस संस्थाबाट ९९३३ जनाले सेवा लिएका थिए।

३.२० क्लिनिक तथा औषधी पसल

नगरपालिकामा हाल चालु निज क्षेत्रको अस्पताल वा नर्सिङ्ग होम नभएको हुँदा वडा नं मा १५ शैयाको एउटा अस्पताल निकट भविष्यमा निर्माण हुदैछ। त्यस भन्दा बाहेक नगरपालिका भरी ६ वटा आयुर्वेदिक औषधालय संचालित छ, त्यस्ता औषधालय वडा नं १० मा ४ वटा तथा वडा नं ७ मा २ वटा छ।

तालिका ३.५९ औषधी पसल तथा क्लिनिकको विवरण

वडा नं	संख्या		
	औषधी पसल	आयुर्वेदिक औषधालय	अस्पताल वा नर्सिङ्ग होम
१	३	०	०
२	२	०	०
३	१	०	०
४	२	०	०
५	१	०	०
६	२	०	०
७	४	२	०
८	१	०	०
९	६	०	०
१०	४	४	१ (१५ शैयाको) निर्माणाधिन
११	१	०	०
१२	३	०	०
१३	२	०	०
१४	२	०	०
१५	३	०	०
जम्मा	३७	६	१ (१५ शैयाको) निर्माणाधिन

३.२१ संक्षिप्त विवरण

नगरपालिकाको नाम	: मध्यविन्दु नगरपालिका
स्थापना वर्ष	: वि.सं २०७३, संघीयता अनुसार घोषणा : २०७३ /११ /२७
प्रदेश	: गण्डकी
वडा संख्या	: नवलपरासी (वर्दधाट सुस्ता पुर्व)
वडा	: १५ (पन्थ)
जनसंख्या	: ६९,२७७ (घरधुरी सभेक्षण, २०७७ अनुसार) महिला - ३४०७८, पुरुष - ३५१९९
घरधुरी संख्या	: १४, ०३३
क्षेत्रफल (वर्ग.कि.मि.)	: २३३.३५ वर्ग कि.मि.
भौगोलिक अवस्थिति	: अक्षांश २७° ३२' दक्षिण देखि २७° ३२' उत्तर अक्षांशसम्म देशान्तर ८३° ५८' देखि ८३° ५८' पूर्वसम्म

नगरपालिकाको सिमाना :

पुर्व - कावासोती नगरपालिका र हुप्सेकोट गाउँपालिका

पश्चिम - विनयीत्रिवेणी गाउँपालिका

उत्तर - हुप्सेकोट गाउँपालिका र पाल्पा जिल्ला

दक्षिण - चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा नारायणी नदी

महत्वपूर्ण बाजार : आरुडखोला, चोरमार, कोल्हुवा

मुख्य जात : ब्राह्मण/क्षेत्री, थारु, मगर, कुमाल, बोटे, मुसहर, दमै, कामी, दरै आदि।

पर्यटकीय क्षेत्र : लोहासेधारा मन्दिर, ब्रह्मस्थान, सेहरी कटेज, नन्दभाउजु ताल, मध्यवर्ती क्षेत्र

चाडपर्व : दशै, तिहार, होली, तिज, जितीया, क्रिशमस, माघी, ल्होसार आदि

सामुदायिक सर्भेक्षण संख्या : ४५

संस्थागत सर्भेक्षण संख्या : १९

क्याम्पस : ३

स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद संस्था : ११

सहकारी संघसंस्था : ५१

प्रमुख खोला नदीहरू

: नारायणी नदी, गिरुवारी खोला, आरुङ्गखोला

मध्यविन्दु नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ३.६० मध्यविन्दु नगरपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको नाम, सम्पर्क नम्बर

क्र.सं	नाम थर	पद	वडा नं	सम्पर्क नं.
१.	चन्द्रबहादुर राना	प्रमुख		९८५७०४०२५०
२.	ओमकुमारी महतो	उप - प्रमुख		९८५७०४०११५
३.	लीलाराम थरु	वडाअध्यक्ष	१	९८४७००६९२८
४.	प्रभा गिरी	महिला वडा सदस्य	१	९८४७१११३८०
५.	लक्ष्मी परियार	दलित महिला वडा सदस्य	१	९८२१५१६५४८
६.	प्रेम बहादुर खत्री क्षेत्री	वडा सदस्य	१	९८४७०२२६५२
७	सुर्य प्रसाद श्रेष्ठ	वडासदस्य	१	९८६६०७०९३४
८.	सुर्य प्रसाद पौडेल	वडा अध्यक्ष	२	९८४७०९५५४९
९.	सिर्जना परियार	दलित महिला वडा सदस्य	२	९८०२६२५८२७
१०.	गोविन्द नारायण थनेत	वडा सदस्य	२	९८०७४२७१०३
११.	शिवराज घिमिरे	वडा सदस्य	२	९८४७२५३१०३
१२.	अमर बहादुर महतो	वडा अध्यक्ष	३	९८४७०८६५२३
१३.	फुलकुमारी थरुनी	महिला वडा सदस्य	३	९८११४८२२८५
१४.	होमबहादुर थारु	वडा सदस्य	३	९८१५४४०८४३
१५.	छाविलाल नेपाल	वडा सदस्य	३	९८५६०९००९८
१६.	पदम नारायण चौधरी	वडा अध्यक्ष	४	९८४७२४१४७७
१७.	विमला विश्वकर्मा	दलित महिला वडा सदस्या	४	९८४६९६७०३
१८.	विष्णु प्रसाद न्यौपाने	वडा सदस्य	४	९८४७११७७९
१९.	लेख बहादुर चौधरी	वडा सदस्य	४	९८०७४१३९०७
२०.	नमकान्त पाठक	वडा अध्यक्ष	५	९८४७२३८०८८
२१.	माया महतो	महिला वडा सदस्य	५	९८४१८७६८०९
२२.	रनु मायाँ सार्की	दलित महिला वडा सदस्य	५	९८४७२१६४२७
२३.	डोलराज काफ्ले	वडा सदस्य	५	९८४५८५६४९०
२४.	प्रेम बहादुर थापा	वडा सदस्य	५	९८६६८४६२४६
२५.	सुर्य प्रसाद न्यौपाने	वडा सदस्य	६	९८४७०९२२२९
२६.	गीता कुमारी कुमाल	महिला वडा सदस्य	६	९८६८१८४८८२
२७.	लिला कुमारी सार्की	दलित महिला वडा सदस्य	६	९८०५४५११६०
२८.	पुर्णचन्द्र कंडेल	वडा सदस्य	६	९८६७०९५१६४
२९.	धुपनारायण थारु	वडा सदस्य	६	९८४७००७२५७
३०.	अमृत प्रसाद क्षवाली	वडा अध्यक्ष	७	९८४७१२७६८०
३१.	रमादेवी ढकाल	महिला वडा सदस्य	७	९८५७०४१०३६
३२.	मधुविलाश अधिकारी	वडा सदस्य	७	९८४७१४८०९६
३३.	दुलामानी महतो	वडा सदस्य	७	९८४७१२१३४३
३४.	परशुराम महातो थार	वडा अध्यक्ष	८	९८५७०४१५३७
३५.	विमला दर्जी	महिला वडा सदस्य	८	९८६७७८१९४०
३६.	इवलाल पाण्डे	वडा सदस्य	८	९८४७४८४६३६
३७.	मिनाकमारी कुमाल	वडा सदस्य	८	९८६७२८०७७७
३८.	लक्ष्मी प्रसाद ज्ञवाली	वडा अध्यक्ष	९	९८५७०४०८९५
३९.	चन्द्रकुमारी श्रेष्ठ	महिला वडा सदस्य	९	९८४७२३७८४८

क्र.सं	नाम थर	पद	वडा नं	सम्पर्क नं.
४०.	मिना वि.क.	वडा सदस्य	१	९८२६४७०९७२
४१	तिलक बहादुर कुमाल	वडा सदस्य	१	९८१९४५७९०२
४२	लाल बहादुर कुमाल	वडा अध्यक्ष	१	९८६७९२७६६६
४३	चुरा बहादुर थापा	वडा अध्यक्ष	१०	९८४७९४२९०९
४४.	दुर्गालक्ष्मी पाठक काफ्ले	वडा सदस्य	१०	९८४७९५९१३२
४५.	गौरी वि.क.	दलित महिला वडा सदस्य	१०	९८४७२९२९४१
४६.	मोहनहरी श्रेष्ठ	वडा सदस्य	१०	९८५७०४९७८९
४७.	खमबहादुर राना	वडा सदस्य	१०	९८१६४३८५२९
४८.	चन्द्र बहादुर दरै	वडा अध्यक्ष	११	९८५७०४९२९७
४९.	मिनाकुमारी अधिकारी	महिला वडा सदस्य	११	९८४७९५३७१०
५०.	देवीसरा दमाइ	दलित महिला वडा सदस्य	११	९८४७०८४८८२
५१.	महेश्वर भुसाल	वडा सदस्य	११	९८४७९४२५००
५२.	तिल बहादुर वि.क.	वडा सदस्य	११	९८४७०९४४५५
५३.	कल बहादुर गुरुङ	वडा अध्यक्ष	१२	९८४७०४२०७८
५४.	गंगा सार्की	दलित महिला वडा सदस्य	१२	९८६९४४९४२१
५५.	सुरेन्द्रबहादुर कुमाल	वडा सदस्य	१२	९८६७९३७९८२
५६.	दान कुमारी कुमाल	वडा सदस्य	१२	९८१६४४२८२७
५७.	अजन प्रसाद परेनी	वडा अध्यक्ष	१३	९८५७०४०६८०
५८.	मिलन कमारी कुमाल	महिला वडा सदस्य	१३	९८०७४२२७६७
५९.	धनीसरा नेपाली	दलित महिला वडा सदस्य	१३	९८१९४४७०२६
६०.	टेक बहादुर सारु	वडा सदस्य	१३	९८०३६३८८०३
६१.	चन्द्रबहादुर खाँड ठकुरी	वडा सदस्य	१३	९८४७२९३३०३
६२.	मिनबहादुर दलामी मगर	वडा अध्यक्ष	१४	९८६९२५४११०
६३.	लालामायां साम मगर	महिला वडा सदस्य	१४	९६१७८३८२०४
६४.	अनिसरा परियार	दलित महिला वडा सदस्य	१४	९६१७८७२८३५
६५.	नरबहादुर दमाई	वडा सदस्य	१४	९६१७८२९४६४
६६.	देवीराम आले मगर	वडा सदस्य	१४	९८४७२५३७८५
६७.	जोग बहादुर थारु	वडा अध्यक्ष	१५	९८४७०९५०२२
६८.	कृष्णकमारी पाण्डे	महिला वडा सदस्य	१५	९८६६८५९६११
६९.	लिल बहादुर महतो	वडा सदस्य	१५	९८४७०७०७३२

नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरूको विवरण यसप्रकार रहेको छ ।

तालिका ३.६१ नगर कार्यपालिका सदस्य

क्र.सं	नाम थर	वडा नं	सम्पर्क नं.
१	लक्ष्मी लोहनी	१	९८४६४६३७८६
२	हिरामाया बोटे	२	९८२१५९३५०७
३	योगमाया महतो	४	९८६७०९५३१०
४	सिता पाठक देवकोटा	८	९८४७९४५११५
५	मदन बहादुर कुमाल	९	९८५७०४९२५१
६	पुनम नगरकाटी	१२	९८४४४१७५७९
७	चमनलाल नेपाली	१३	९८४३१९८४६१
८	दुर्गादिवी वि.क.	१५	९८६७३३९७४८

मध्यविन्दु नगरपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण यसप्रकार रहेको छ ।

तालिका ३.६२ नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारी विवरण

क्र.स	कर्मचारी नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	नरायणप्रसाद सापकोटा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकत	९८५७६४६९९९
२	देवी राम अर्याल	उप-सचिव	९८४९९९०७९९
३	सुमनराज रेमी	लेखा अधिकत	९८५४०८७७६०
४	विष्णु राज गौतम	अधिकत छैठो	९८४९०६९०९०
५	विष्णु प्रसाद शर्मा	अधिकत छैठो	९८४५५४४८३८
६	भोला नाथ शमा पौडेल	अधिकत छैठो	९८४५५९९९७
७	सन्देश लामिछाने	अधिकृत छैठो	९८४९९९३९१०८
८	माधव प्रसाद देवकोटा	इन्जिनियर (सिभिल)	९८४७३५६२०४
९	विवेक पोखरेल	इन्जिनियर (विल्डीज़ आकिटक्ट)	९८६७३३६७१५
१०	कृष्ण प्रसाद रेमी	शिक्षा अधिकत छैठो	९८४८०९९५५६
११	विकास नरसिंह राणा	नायव सब्बा	९८४७०३९४८४
१२	गणेश सिह एरी	लेखापाल	९८६६५३४३६३
१३	वर्षा के.सी.	कम्प्युटर अपरेटर	९८४४३६०७५५
१४	शारदा पाण्डे	सब-इन्जिनियर	९८४३३६९८४६
१५	विष्णु गिरी	सहायक लेखापाल	९८४७०८०७९९
१६	शितल राज रेमी	ना.सु.	९८४९४३३३०२
१७	विनय वस्ती	सहायक	९८४७००७९८५
१८	थमी थापा	सहायक	९८४४९२६६४३
१९	रेखा पोखरेल	सहायक	९८४६५२६५१
२०	जिवन अधिकारी	सहायक	९८४९५६६३०५
२१	भोलानाथ आचार्य	सहायक	९८४७०४२३४७
२२	मुक्त वहादर राना	सहायक	९८४७१३९२७२
२३	सविता खनाल	सहायक	९८४६६५४०७९
२४	जानकी शर्मा	सहायक	९८४०४२७५४३
२५	युवराज श्रेष्ठ	सहायक	९८६७३८१२३
२६	प्रेम सारु	सहायक	९८४७४३८६८१
२७	सुम्मा पौडेल	सहायक	९८४५७३००६०
२८	अर्जुन ढकाल	सहायक	९८४६२२४०७२
२९	भुमिकला दरै	सहायक	९८४७०९६९९९
३०	शान्ति तिमल्सीना	सहायक	९८५७०२७६९८
३१	दिनश वावु के.सी.	अमिन / पारिविधिक	९८६६८१८५६०
३२	गिताकमारी चापागाइ पाण्डे	प्रारिविधिक सहायक	९८४९८०६८२१
३३	विकम पौडेल	सब-इन्जिनियर	९८४३४९७४१४
३४	रामराज पाथ्या	सब-इन्जिनियर	९८६८८७४२०० ४
३५	सुरेन्द्र कुमार दास	असिष्टन्ट सब- इन्जिनियर	९८२२०४०५२७
३६	कमल बोहरा	असिष्टन्ट सब- इन्जिनियर	९८१८०४४१२७
३७	कृष्ण कुमार साह	असिष्टन्ट सब- इन्जिनियर	९८४४३८२८११
३८	रामचन्द्र खडका	असिष्टन्ट सब- इन्जिनियर	९८५१२३५९८६
३९	विमल कुमार श्रेष्ठ	असिष्टन्ट सब- इन्जिनियर	९८४५३२२२४६
४०	जाहिद रजा	असिष्टन्ट सब- इन्जिनियर	९८४९०३५३०५
४१	ज्ञान प्रसाद भट्टराइ	पश स्वा.पा.वि.	९८४९९६७०७

क्र.सं	कर्मचारी नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर
४२	माधव प्रसाद पोखरेल	सि.अ.हे.व.	९८४७०८८७७४
४३	जायश्वर भुसाल	सि.अ.हे.व.	९८४७०४९६४१
४४	शशिला रिमाल	सि.अ.हे.व.	९८४७०९५०२५
४५	राम पसाद पाण्डे	ह.अ.	९८५५०५०३२
४६	पदिप चन्द लामिछाने	अ.हे.व.	९८४५१०५०२२
४७	सिंजना पाण्डेय गैरे	स्टाफ नस	९८४५२११५३७
४८	रेनुका भसाल	अ.न.मी	९८४७०९५७३६
४९	सगिता जि.सी.	अ.न.मि.	९८६७८२४७१६
५०	जोगमाया महतो	अ.न.मि.	९८४७१२२०५
५१	जित कुमार गुप्ता	ल्या.अ.	९८४४११९३८७
५२	रामानन्द महतो	सि.अ.हे.व	९८४७०८७५२४
५३	यम नारायण महतो	हे.अ.	९८६७५८६१२९
५४	काशिराम अर्याल	अ.हे.व	९८४७०६६४७५
५५	डिल्लीराम महतो	अ.हे.व	९८५७०४१०६८
५६	कमला महतो	अ.न.मि.	९८४७०८६५१८
५७	कुल कुमारी महतो	अ.न.मि.	९८५५०८३६४०
५८	राज कम र चौधरी	का.स.	९८४७२४२५०९
५९	टाला पसाद भुर्तेल	सि.अ.हे.व	९८४७०७३८६४
६०	हेम कमारी महतो	सि.अ.न.मी	९८११९६८६३०
६१	मन्जु ज्योती पाण्डेय	अ.न.मि.	९८४७०४१७४५
६२	समिक्षा मदानिया	ह.अ.	९८०३०९९८०७
६३	यमकला न्यौपाने	अ.हे.व	९८४७३८५७५४
६४	चुडामणि काप्ले	अ.हे.व	९८४७०९५०९९
६५	शरण किरण रानाभाट	सि.अ.हे.व	९८४२ ९०५२९८
६६	कमला पराजली	अ.हे.व	९८६७९३१०२९
६७	केशव वहादर कुमाल	अ.हे.व	९८४७०७५८०३
६८	निम वहादर महतो	अ.हे.व	९८४७२७०३७
६९	सुमन कमारी थापा	सि.अ.न.मि	९८४७०४८४२८
७०	विनिता अर्याल	अ.न.मि	९८४५५६६२७७
७१	रोहिणी पसाद घिमिरे	सि.अ.हे.व	९८४७०५५१७२
७२	लक्ष्म सापकोटा	सि.अ.न.मि	९८४७०३३४४५
७३	देवकी भुतेल	अ.न.मि	९८४५२४६६४८
७४	रन्जना थापा	अ.हे.व	९८६३२९१५३३
७५	गज कुमारी पटेल	ह.अ.	९८४५५२०८२२
७६	कमला देवी थनेत	अ.हे.व	९८४०४१७०३८
७७	वसन्त घिमिरे	अ.हे.व	९८४७५५९७७४
७८	सम भना श्रेष्ठ	अ.न.मि	९८६२२५२१०५
७९	विष्णु कुमारी महतो	अ.न.मि	९८४७२४१४१२
८०	पशुराम भुसाल	सि.अ.हे.व	९८५७०४९५१७
८१	भिम वहादुर ढेगा मगर	अ.हे.व	९८६७३३४९८५
८२	अनिता क्षेत्री	अ.हे.व	९८४०३९१४०७
८३	कमला दुरा	अ.न.मि	९८४५२३८१२०
८४	निशा न्यौपाने	अ.न.मि	९८६७३४३१४
८५	दुर वहादर ढेगा मगर	का.स.	९८४७०७४६१६

तालिका ३.६३ नगरपालिकामा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरू

क्र.स	कर्मचारी नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	नरेश गुरुङ	सुचना प्रविधि अधिकृत	९८५७०८७८१४
२	रामजी प्रसाद ढकाल	श्रोत व्यक्ति	९८४५०७९९९२
३	राजन लामा	कम्प्युटर अपरेटर	९८५७०८०२२४
४	सन्दिप घिताल	सब-इन्जिनियर	९८४९०३२२८
५	तारापति महतो	सब-इन्जिनियर	९८६००७३२९०
६	दिनश कमार खडका	सब-इन्जिनियर	९८४६९६०५३३
७	लक्ष्मी काफले	कार्यालय सहायक	९८१५४४३५५६
८	सचिता मल्ल ठकुरी	कार्यालय सहायक	९८५७०८७२७५
९	सरिता के.सी.	भेलमिलाप सहयोजक	९८४७४८८३०३७
१०	लिला कुमारी महतो	पोषण सहजकर्ता	९८४७३५५४३२
११	कालिका दबी काफले	सहकारी समन्वयकर्ता	९८४७१४५११७
१२	भिम कमारी चौधरी	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८१७४९५११०
१३	रामचन्द्र चौधरी	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८४७२१३५०५
१४	अनन्त राम सापकोटा	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८४७५६०९५५
१५	मिनाशाही ठकुरी वंशी	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८६४४५४६६४
१६	पुष्पा गैरे भण्डारी	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८६४४९५०८५
१७	प्रभाकुमारी महतो	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८४२६०८८४३
१८	यम कमारी महतो	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८६७१७५६७९
१९	विन्द दरै	स. कम्प्युटर अपरेटर	९८२१९५२०९५
२०	गणश दराई	स. कम्प्युटरअपरेटर	९८५७०८३००४
२१	प्रतिक्षा रायमाझी	एम.आइ.एस अपरेटर	९८४७२७०५६२
२२	दुर्गा बस्याल	एम.आई.एस अपरेटर	९८४२६०८८३४
२३	डिल कमारी महतो	एम.आइ.एस फिल्ड सहायक	९८१७१८९४८१
२४	रुकमणी पाण्डे	ना.पा.स.	९८६७२२४५५३
२५	अमित छन्त्याल	ना.प्रा.स.	९८११५९१४०५
२६	रमेश ढकाल	ना.पा.स.	९८५७०८७३५९
२७	तलवीर बाह्यरे	ना..प..वा.पा.	९८४५३८५९२५
२८	पावती पगेनी	ना.प.स.पा.	९८४७३७७८६०
२९	सरु श्रेष्ठ	अ.न.मी.	९८४७०५५६७६
३०	थनमाया थनेत	अ.न.मी.	९८४७२३९२९६
३१	कश माया वस्ताकाटी	अ.न.मी.	९८४७५६०२५२
३२	नविन अधिकारी	ART counselor	९८४५१८१७८७
३३	कण्ण पसाद भण्डारी	सवारी चालक	९८६७३३७७९७
३४	कुलबहादर गुरुङ	सवारी चालक	९८०८१०४५५९
३५	पदमबहादुर कुमाल	सवारी चालक	९८२१४५६३१५
३६	किरण बहादर खडका	सवारी चालक	९८०६९८०२७३
३७	नारायण बहादुर थापा	सवारी चालक	९८४७२०००१
३८	देवीकुमारी थनेत	कार्यालय सहयोगी	९८४७१४९२४
३९	योग कुमारी महतो	कार्यालय सहयोगी	९८१९४६०७२५
४०	अनसा कुमाल(सोती)	कार्यालय सहयोगी	९८६५१९१३२५
४१	उमासरा न्यौपाने	कार्यालय सहयोगी	९८४६४६२०७२
४२	चाम नारायण महतो	कार्यालय सहयोगी	९८१५४०९९७२

क्र.सं	कमचारी नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर
४३	विन्दु थापा	कार्यालय सहयोगी	९८६५४०४८९९
४४	विष्णु माया पौडेल	कार्यालय सहयोगी	९८२१४५९९८४
४५	अम्पर बहादुर मगर	कार्यालय सहयोगी	९८६०२९२८३८
४६	शिव बहादुर सारु	कार्यालय सहयोगी	९८४७२५५९९
४७	शेर बहादुर चितौर	कार्यालय सहयोगी	९८१४४७३३४९
४८	जयन्ती दराइ	कार्यालय सहयोगी	९८६४८८४९०९९
४९	मोहन प्रसाद रेमी	कार्यालय सहयोगी	९८४३२२४४७२
५०	हरी बहादुर परियार	कार्यालय सहयोगी	९८१६८५०७५
५१	धनकमारी थारु	कार्यालय सहयोगी	९८४७१२२०८८
५२	चिन्तामणी न्यापाने	कार्यालय सहयोगी	९८४७०६४२८९
५३	राम थनेत	कार्यालय सहयोगी	९८२७५८७३०२
५४	सन्च दवी महतो	कार्यालय सहयोगी	९८४७१२१४३२
५५	धनकुमारी थनेत	कार्यालय सहयोगी	९८११८६५२२६
५६	मन थनेत	कार्यालय सहयोगी	९८४७१२१४३२
५७	कमला ज्वाली	कार्यालय सहयोगी	९८६५३७३६७६
५८	पिताम्बर पाठक	कार्यालय सहयोगी	९८४७०९५१५९
५९	मन्जु गुरुङ	कार्यालय सहयोगी	९८६७८५९६०९
६०	जाग कुमारी महतो	कार्यालय सहयोगी	९८१८३३६२८९८
६१	ओम बहादर सोती	कार्यालय सहयोगी	९८६५४०४७४९
६२	फुलमाया दरै	कार्यालय सहयोगी	९८११४८७९३९
६३	जोग कुमारी महतो	कार्यालय सहयोगी	९८११५२९८७०
६४	मुन बहादुर बयम्बु	कार्यालय सहयोगी	९८६९७८४९८४

३.२२ नगरपालिकाको बजेट

आर्थिक वर्ष २०७५ / २०७६ तथा २०७६ / २०७७ मा आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पुर्वाधार क्षेत्र विकास, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तथा संस्थागत विकास लगायत विभिन्न विषय केन्द्रित योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरीएका थिए । २०७५ / २०७६ मा उपरोक्त कार्यहरू संचालन गर्नको लागि चालुतर्फ ३८ करोड २६ लाख ६६ हजार, पुँजीगत तर्फ रु ३३ करोड ३५लाख ३० हजार ५७७ रकम विनियोजन गरीएको थियो भने २०७६ / २०७७ मा उपरोक्त कार्यहरू संचालन गर्न चालु तर्फ ४४ करोड ५६ लाख २२ हजार तथा पुँजीगत तर्फ ४८ करोड ०० लाख ७५ हजार विनियोजन गरीएको थियो । उक्त विनियोजित रकम मध्ये २०७७ जेठ मसान्त सम्म चालु तर्फ ६० प्रतिसत तथा पुँजीगत तर्फ ३३ प्रतिसत गरी जम्मा ४२ करोड ८९ लाख ७९ हजार रुपैया वित्तिय प्रगती भएको छ । तालिका नगरपालिकाको आ.व. २०७७ / २०७८ को आयव्यय विवरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ । (रु हजारमा)

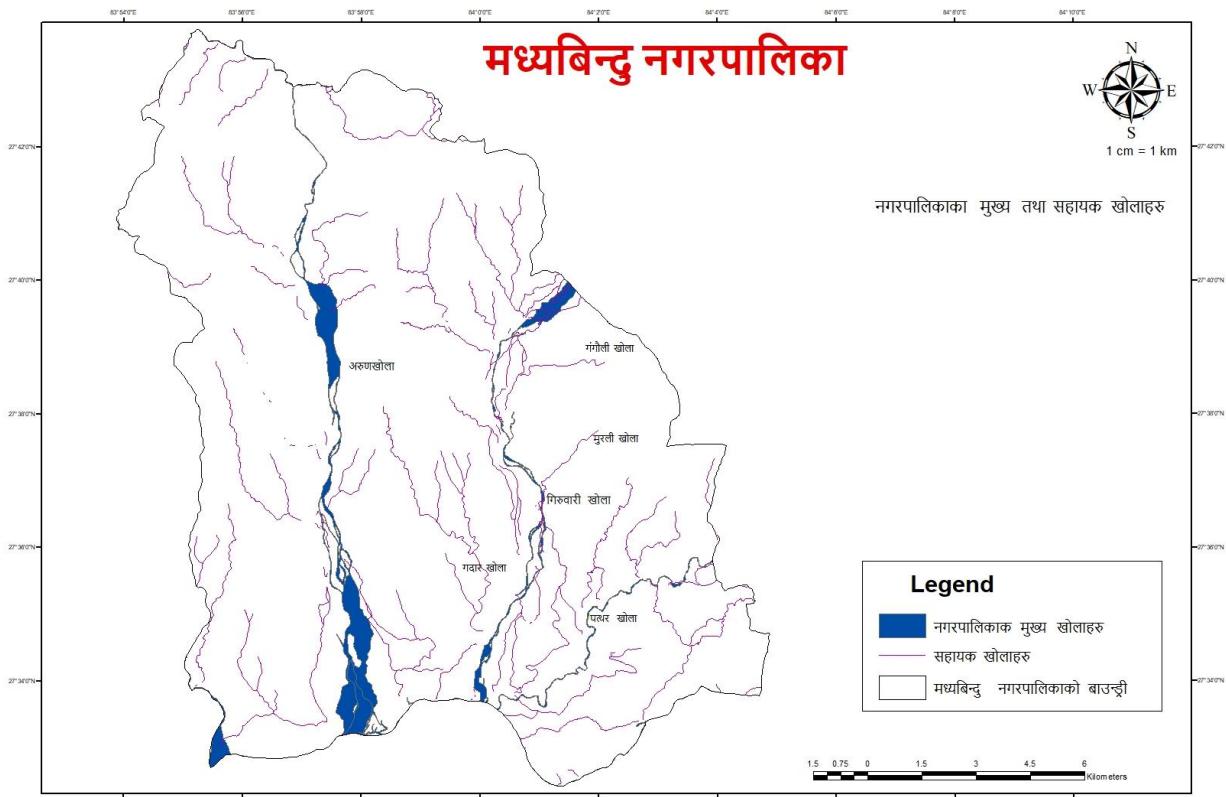
तातिका ३.६४ नगरपालिकाको आ.व. २०७७/२०७८ को आयव्यय विवरण

शिर्षक	आ.व. २०७५ / २०७६को यथार्थ	आ.व २०७६ / २०७७ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७७ / २०७८को लक्ष्य
आय	६८५,०९६.५८	६७४,१९५.००	७९६,१०९.६
राजश्व	१६४,५८२.००	२४३,०८९.००	१९६,८८७.००
आन्तरीक राजश्व	६०,०००.००	१०९,०००.००	७६,७३०.००
संघ राजश्व बाँडफाँडमा प्राप्त रकम	१०४,५८२.००	१२७,६००.००	११३,६५७.००
प्रदेश राजश्व बाँडफाँडमा प्राप्त रकम	०	६,४८९.००	६,५००.००
अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण	५२०,५१४.००	४२६,१०६.००	४८४,५९०.००
संघबाट प्राप्त वित्तिय समानिकरण अनुदान	१४९,२००.००	१५७,८००.००	१५४,१००.००
संघबाट ससर्त अनुदान	२०४,५००.००	२४३,६००.००	२८१,०००.००
संघबाट प्राप्त विषेश अनुदान			२,५००.००
संघबाट प्राप्त समपुरक अनुदान			१९,२००.००
प्रदेश बाट प्राप्त वित्तिय समानिकरण अनुदान	१२,५९४.००	१२,८६६.००	१२,७९०.००
प्रदेश बाट प्राप्त सवारी कर अनुदान	५,६२४.८८		
प्रदेश बाट प्राप्त विषेश अनुदान			५,०००.००
प्रदेश बाट प्राप्त समपुरक अनुदान			१०,०००.००
प्रदेश बाट ससर्त अनुदान		१०,०००.००	
बहु क्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम	१,८४०.००	१,८४०.००	
सडक वोर्ड नेपाल	३,०००.००		
सामाजिक सुरक्षा अनुदान	७८,१३५.००		
पश्चिम नेपाल खानेपानी	१,४९०.००		
गत वर्षको अल्या रकम	५१,११०.७०		
स्थानिय निकाय ससर्त पुजिगत अनुदान	१३,१००.००		
गत वर्षको नगद मौजाद (अनुमानित)			१००,८२९.६३१
जनसहभागीता		५,०००.००	१३,७८५.००
नगद सहभागीता	२०,०००.००	५,०००.००	१३,७८५.००
व्यय			
चालु खर्च	३६८,३३८.००	३३४,४४०.००	३६९,१४६.००
पुजिगत खर्च	३२०,७६०.५८०	३३९,७५५.००	४२६,९५५.६३१
जम्मा	६८९,०९६.५८	६७४,१९५.००	७९६,१०९.६३१

वडागत तहमा विगत ३ वर्षको वजेट बाँडफाँड तथा खर्चलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ (तालिका)।

तालिका ३.६५ वडागत वजेट विनियोजन तथा खर्च

वार्ड	२०७५/२०७६		२०७६/२०७७		२०७७/२०७८	
	विनियोजन वजेट	खर्च	विनियोजन वजेट	खर्च	विनियोजन वजेट	खर्च
१	७९६२०००	१००%	१३९५३०००	१००%	४६,००,०००	
२	६७,००,०००	१००%	१,१८,००,०००	६७,००,०००	४३,००,०००	
३	१३०११०००	१००%	१३२००००००	९०,००,०००	४५,००,०००	
४	५७,३५०००	१००%	६०,१६,२०७	१००%	४१,००,०००	
५	७०,४२,०००		६५,१७,७१०		४१,००,०००	
६	५६,६६६६९		१,१०,००,०००		४०,००,०००	
७	१,०५,००,०००	१२५००,०००	७२,००,०००	१००%	५०,००,०००	
८	प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको	
९	७२,२२,०००		१,०६,००,०००		५०,००,०००	
१०	प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको	
११	प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको	
१२	८०,००,०००	१००%	१,००,००,०००	१००%	६०,००,०००	
१३	प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको		४५,००,०००	
१४	प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको		प्राप्त नभएको	
१५	८५,५४,०००	१००%	९३,५२,४७४	९२५२४७२	६५,००,०००	

मध्यबिन्दु नगरपालिका

